

HALLINTO-OIKEUDEN PERUSKURSSI

Yleishallinto-oikeuden ja
kunnallisoikeuden
perusteet, periaatteet ja keskeiset säädökset
(syksy 2016)

Laatija: Kirsi Kuusikko

ONPOOL5 Hallinto-oikeus ja oikeusinformatiikka 10 op

ONPOOL51 Hallinto-oikeuden oikeustapaukset ja oikeudellinen tiedonhallinta 2 op

- ONPOOL51A Hallinto-oikeuden ja oikeusinformatiikan oikeustapausharjoitukset 1 op
- ONPOOL51B Hallinto-oikeuden ja oikeusinformatiikan oikeustapaustentti 1 op

ONPOOL52 Hallinto-oikeus ja oikeusinformatiikka 8 op

- ONPOOL52A Hallinto-oikeus ja oikeusinformatiikka, kirjatatentti 7 op
- ONPOOL52B Oikeusinformatiikka, luennot 0,5 op
- ONPOOL52C Hallinto-oikeuden yleiset opit, luennot 0,5 op

ONPOOL5 Hallinto-oikeus ja oikeusinformatiikka, 10 op

Sisältö

Opintokokonaisuus keskittyy oikeudenalueista yleishallinto-oikeuteen, kunnallisoikeuteen, hallintoprosessioikeuteen (hallintolainkäyttöön) sekä oikeusinformatiikkaan liittyviin kysymyksiin. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat viranomaistoiminnan julkisuuteen, tietosuojaan, sähköiseen asiointiin ja viestintään sekä viranomaisen rekistereihin liittyvät kysymykset Opintojaksossa käsitellään virkamiesoikeutta ja sivutaan erityishallinto-oikeudellisia kysymyksiä erityisesti oikeustapausopetuksen yhteydessä. Opintojakson tavoitteena on myös harjaannuttaa opiskelijaa oikeudelliseen tiedonhakuun ja oikeudelliseen ratkaisutoimintaan erityisesti hallinto-oikeuden näkökulmasta.

- Yksilön oikeusasema hallinnossa
- Oikeus hyvään hallintoon ja hyvän hallinnon perusteet
- Hallinto-oikeuden keskeiset käsitteet ja periaatteet
- Hallintomenettely
- Viranomaistoiminnan julkisuus ja viranomaisten rekisterit sekä sananvapaus
- Kunnallisoikeuden perusteet
- Hallinnon oikeusturvajärjestelmä
- Hallintoprosessioikeus (hallintolainkäyttö)
- Hallinto-oikeudellisten ongelmien ratkaiseminen
- Oikeusinformatiikan kehitys ja tulevaisuuden haasteet
- Yksityiselämän suoja, tietosuoja ja tietoturvallisuus
- Sähköinen asiointi ja viestintä sekä informaatiohallinto
- Oikeudellinen tieto ja tiedonhaku sekä systematiikka ja yleiset opit näiden perustana

Suoritustapa:

Pakolliset luennot 22 tuntia, oikeustapausopetus 10 tuntia sekä niihin liittyvien harjoitusten tekeminen. Perehtyminen kirjallisuuteen ja säädöksiin.

Pakolliset luennot muodostuvat kahdesta luennosta, joista toinen käsittelee hallinto-oikeuden yleisiä oppeja, hallintomenettelyoikeutta, kunnallisoikeutta, oikeussuojaa hallinnossa sekä hallintotuomioistuinten toimintaa (12 h) sekä toinen, joka käsittelee oikeusinformatiikan perusteita, yksityisyyden suojaa, tietosuojaa, sähköistä asiointia, sananvapautta sekä julkisuutta ja salassapitoa viranomaistoiminnassa (10 h).

Kummatkin luentosarjat osasuorituksena vastaavat 0,5 opintopistettä eli yhteensä 1 opintopistettä.

Oikeustapausopetuksessa on osallistumisvelvollisuus, joka tarkoittaa enemmän kuin pelkkä läsnäolovelvollisuus. Oikeustapausharjoitukset toteutetaan pienryhmäopetuksena.

Oikeustapausopetukseen osallistuminen osasuorituksena vastaa 1 opintopistettä.

Kirjalliset kuulustelut

Opintojaksoon sisältyy kaksi kirjallista kuulustelua:

osa a) kirjallisuustentti 7 opintopistettä ja

osa b) oikeustapaustentti 1 opintopistettä.

Kirjallisuustentissä ei saa käyttää lakikirjaa. Oikeustapaustentti on lakikirjatentti. Osa a) sijoitetaan osaksi aineopintoja ja osa b) perusopintoja.

.

Osa a) kirjallisuustentti (7 op) eli yhdessä pakollisten luentojen kanssa muodostavat 8 opintopisteen suuruisen a) osion.

Edellytys: Luentojen hyväksytty suorittaminen (1 op)

Tentissä on 3-5 kysymystä, jotka ovat lähinnä esseekysymyksiä. Tentin kesto neljä (4) tuntia.

Hallinto-oikeus ja oikeusinformatiikka -opintojakson arvosana määräytyy lähtökohtaisesti kirjallisuustentin perusteella. Jos saman kevätlukukauden aikana suoritettuna oikeustapaustentissä saavutetaan arvosana 4-5, korottaa tämä saatua kirjallisuustentin arvosanaa yhdellä numerolla. Muuten arvosanaa voi korottaa vain uusimalla tentin.

Osa b) oikeustapaustentti (lakikirjatentti) (1 op) eli yhdessä pakollisen oikeustapausopetuksen kanssa muodostavat 2 opintopisteen suuruisen b) osion.

Edellytys: Oikeustapausten hyväksytty suorittaminen (1 op)

Arvostelu: hyväksytty/hylätty.

Hyväksyminen edellyttää oikeustieteessä käytössä olevan arvosteluasteikon 1 arvosanan saavuttamista. Jos kirjallisuustentin ja suoritettujen oikeustapausten kanssa saman kevätlukukauden aikana suoritettuna oikeustapaustentissä saavutetaan arvosana 4-5, korottaa tämä saatua kirjallisuustentin arvosanaa yhdellä numerolla.

Tentissä 2-3 kysymystä, jotka ovat oikeustapausmuotoisia. Tentin kesto kaksi (2) tuntia

Osaamistavoitteet

Tämän opintojakson yhtenä tavoitteena on antaa opiskelijalle yleiskuva hallinto-oikeudesta ja viranomaistoiminnasta sekä antaa opiskelijalle riittävät valmiudet hallinto-oikeudellisten ongelmien omaehtoiseen ratkaisemiseen. Toisena keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija sisäistää oikeusinformatiikan eri osa-alueiden ja niihin liittyvän lainsäädännön keskeisen merkityksen kehittyvässä verkkoyhteiskunnassa ja oikeusvaltiossa.

Kirjallisuustentti

- Mäenpää, Olli. Hallinto-oikeus 2013
 - Lisätiedot: Luvun VI alaluvut 3-9 sivut 1099-1147 korvataan HE 268/2014vp (Hallituksen esitys kuntalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi)
- Niemi Marja- Leena (toim.) Oikeus tänään (2016)
 - Lisätiedot: Teoksesta luetaan Ahti Saarenpää: Oikeusinformatiikka
- Hallintolaki (434/2003) Yh 101
- Kuntalaki Ha 301
- Valtion virkamieslaki (750/1994) Ty 103
- Laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003) Ty 106a
- Kielilaki (423/2003) Yh 401
- Saamen kielilaki (1086/2003) Yh 403
- Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta (1265/2006), Pr 413
- Hallinto-oikeuslaki (430/1999), Pr 411
- Hallintolainkäyttölaki (586/1996), Pr 103
- Laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa (381/2007) Pr 205
- Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) Yh 107
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999) Yh 301
- Asetus viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintavasta (1030/1999)
- Laki sananvapauden käyttämisestä joukkoviestinnässä (460/2003) Vi 101
- Henkilötietolaki (523/1999) Si 111
- Laki viestintähallinnosta (625/2001) Vi 119
- Laki vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista (617/2009) Si 405b
- Tietoyhteiskuntakaari

Uusi kuntalaki (410/2015) on tullut voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

Samalla on kumottu vanha kuntalaki (365/1995).

Siirtymäsäännösten mukaisesti (erityisesti 147 §) osaa uuden kuntalain säännöksistä sovelletaan vasta vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Tätä ennen sovelletaan vanhaa kuntalakia erityisesti toimielimiä ja johtamista, asukkaiden osallistumisoikeuksia, luottamushenkilöitä, päätöksenteko- ja hallintomenettelyä sekä oikaisuvaatimusta ja kunnallisvalitusta koskien.

Opetuksessa ja kirjallisuustenteissa lähtökohtana on uusi kuntalaki. Tenteissä, joissa on mukana lakikirjat, edellytetään myös siirtymäaikana voimassaolevan oikeuden mukaista vastaamista tentteihin.

Pääasiallinen sisältö

- Hallinto-oikeus oikeudenalana
- Mistä oikeus löytyy?
- Hyvän hallinnon perusteet
 - Hallinto-oikeuden periaatteet
 - Hyvä hallinto perusoikeutena
 - Perusoikeudet
 - Eräitä oikeuskysymyksiä
 - Neuvonta
 - Hyvän kielenkäytön vaatimus
- Hallintoasian käsittely
 - Hallintolaki
 - Hallinnon sähköinen asiointi
 - Asian vireille tuleminen
 - Asian käsittelyn yleiset vaatimukset
 - Kielilaki
 - Esteellisyys
 - Asian selvittäminen ja asianosaisen kuuleminen
 - Asian ratkaiseminen
 - Päätöksen oikaiseminen
 - Päätöksen tiedoksianto

▪ Jälkikäteinen oikeussuoja

- ylimmät laillisuudenvalvojat
- virkamiehen vastuu
- virkamieshallinto/virkamiesoikeus
- muutoksenhaku
- hallintolainkäyttölaki

▪ Kunnallisoikeus

▪ Viranomaistoiminnan julkisuus

- henkilötietolaki
- tiedottaminen

▪ Hallinto-oikeuden tulevaisuus

▪ Eurooppalainen hallinto-oikeus

-> oikeusinformatiikka

HALLINTO-OIKEUS

- Hallinto-organisaation **toimivaltas**uhteet (valtion, kuntien)
- Hallinto-oikeuden yleiset opit (oikeuslähteet, periaatteet, yleishallinto-oikeus/erityishallinto-oikeus)
- Hallintoasian käsitteleminen (*hallintolaki*) ”hallintomenettelyoikeus”
- Hallintopäätöksestä valittaminen (*hallintolainkäyttölaki, kuntalaki*) ”hallintoprosessioikeus”

*Hallinto-oikeus = oikeudenala *** hallinto-oikeus = hallintotuomioistuin*

Laki aluehallintovirastoista (896/2009)

5 § 1 mom. Aluehallintovirastojen organisointi

Aluehallintovirastojen lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

organisaationormeja

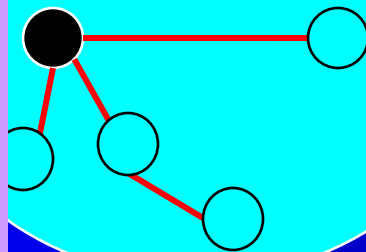
toimivaltanormeja

menettelynormeja

velvoitenormeja

viranomainen
B

viranomainen
A

Perusopetuslaki (628/1998)

36 a § (13.6.2003/477)

Menettely kurinpitoasiassa ja erottamisen täytäntöönpano

Ennen oppilaan määräämistä jälki-istuntoon, kirjallisen varoituksen antamista oppilaalle ja oppilaan määrääaikaista erottamista on yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti, kuultava oppilasta ja hankittava muu tarpeellinen selvitys...

Perusopetuslaki (628/1998)

35 § Oppilaan velvollisuudet

Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta.
Oppilaan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäydyttävä asiallisesti.

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987)

8 § 2 mom. Vammaisille tarkoitetut palvelut

Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, päivätoimintaa, henkilökohtaista apua sekä palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista
...(19.2.2010/134)

OIKEUSJÄRJESTYS - OIKEUSJÄRJESTELMÄ

YKSITYISOIKEUS

yleinen
siviilioikeus

erityinen
yksityisoikeus

varallisuus
oikeus

velvoite-
oikeus

esine-
oikeus

perhe- ja
jäämistöoikeus

kauppa-
oikeus

työ-
oikeus

ympäristöoikeus

JULKISOIKEUS

rikos-
oikeus

prosessi-
oikeus

valtio-
oikeus

kansainvälinen
oikeus

finanssioikeus

vero-oikeus

finanssihallinto-
oikeus

hallinto-
oikeus

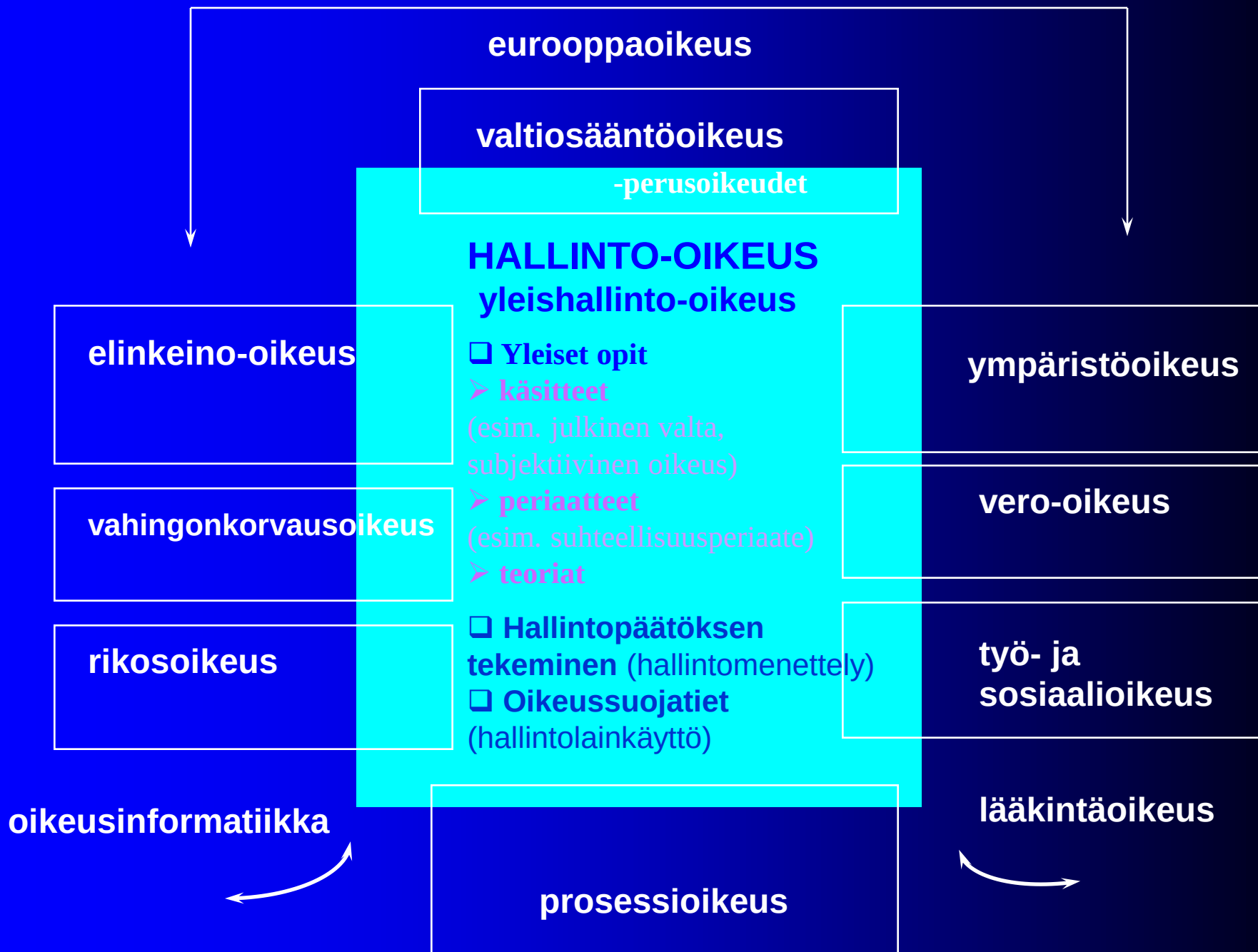
yleishallinto-
oikeus
erityishallinto-
oikeuden
alueet

valtiosäätöoikeus

➤ *Toimivalta ja
velvollisuus
julkisten
hallintotehtävien
hoitamiseen –
oikeus julkisen
vallan käyttöön*

- eurooppaoikeus
- kansainvälinen yksityisoikeus
- oikeuden yleistieteet: oikeusteoria, oikeushistoria, oikeussosiologia jne.
- ns. talousoikeus, sosiaalioikeus, potilas- ja lääkintäoikeus, henkilöoikeus, oikeusinformatiikka jne.

Hallinto-oikeuteen luetaan kuuluviksi ne säännökset ja oikeustieteen kehittämät käsitteet, periaatteet ja teoriat, jotka määrittävät julkisen hallinnon tehtäviä, toimintaa ja organisaatiota sekä julkisyhteisöjen ja yksityisten henkilöiden julkisoikeudellisiksi luonnehdittuja suhteita.

Hallinnon toimijat ja oikeussubjektit

valtio

itsehallintoyhdyskunnat

kunnat

kirkko

Ahvenanmaa

julkisoikeus

yksityisoikeus

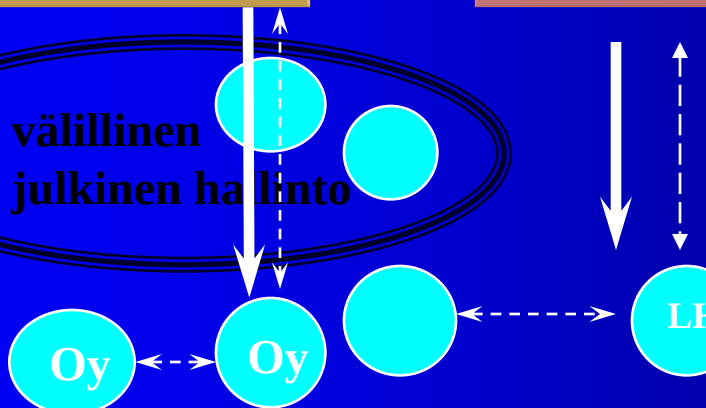
Itsenäiset
julkisoikeudelliset
laitokset

Julkisoikeudelliset
yhdistykset

Hallintotehtäviä
hoitavia yhtiöitä,
säätioitä

Julkisia tehtäviä
hoitavia yksityisiä

välillinen
julkinen hallinto

Laki Verohallinnosta 11.6.2010/503

1 luku

Tehtävät ja organisaatio

1 §

Verohallinto

Verotusta varten on valtiovarainministeriön alainen Verohallinto, jonka virka-alueena on koko maa.

Oikeusasiamiehen virasto luokittelee vuosikertomuksessaan laillisuusvalvonta-asiat 22 ryhmää lähinnä hallinnonalan näkökulmasta.

1. Tuomioistuimet ja oikeushallinto
2. Syyttäjälaitos
3. Poliisi
4. Vankeinhoito
5. Ulosotto ja muut maksukyvyttömyysmenettelyt
6. Sotilasasiat ja puolustushallinto
7. Tulli
8. Ulkomaalaisasiat
9. Sosiaalihuolto
10. Terveystieteidenhuolto
11. Lasten oikeudet
12. Edunvalvonta
13. Sosiaalivakuutus
14. Työvoima ja työttömyysturva
15. Yleiset kunnalliset asiat
16. Opetus ja kulttuuri
17. Kieliasiat
18. Verotus
19. Ympäristöasiat
20. Maa- ja metsätalous
21. Liikenne ja viestintä
22. Muut asiat

OHJEELLINEN LISTA VALTION KESKUSHALLINTOVIRANOMAISISTA

Lista perustuu ministeriöiden antamiin ilmoituksiin kunkin hallinnonalan keskushallintoviranomaisista (muistio 2010 työ- ja elinkeinoministeriö)

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Liikennevirasto
Liikenteen turvallisuusvirasto
Ilmatieteen laitos
Viestintävirasto

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Geodeettinen laitos
Elintarviketurvallisuusvirasto
Eläinlääkintävahinkojen arviolautakunta
Maanmittauslaitos
Maaseutuvirasto
Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus
Metsäntutkimuslaitos
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Maa- ja metsätalousministeriön
tietopalvelukeskus
Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta

OIKEUSMINISTERIÖ – JUSTITIEMINISTERIET

Tuomioistuimet
Korkein oikeus
Korkein hallinto-oikeus
Hallinto-oikeudet
Hovioikeudet
Käräjäoikeudet
Markkinaoikeus
Työtuomioistuin
Vakuutusosasto
HEUNI - Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä
toimiva Euroopan kriminaalipolitiikan instituutti
Konkurssiasiamiehen toimisto
Kuluttajariitalautakunta
Oikeushallinnon tietotekniikkakeskus
Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos
Oikeusrekisterikeskus
Onnettomuustutkintakeskus

Rikosseuraamusalan koulutuskeskus
Rikoksentorjuntaneuvosto
Saamelaiskäräjät
Tietosuoja-valtuutetun toimisto
Valtakunnansyyttäjänvirasto
Rikosseuraamuslaitos
Valtakunnanvoudinvirasto

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Opetushallitus
Valtion elokuvatarkastamo

PUOLUSTUSMINISTERIÖ

Puolustusvoimat

SISÄASIAINMINISTERIÖ

Poliisihallitus
Keskusrikospoliisi
Suojelupoliisi
Liikkuva poliisi
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisin tekniikkakeskus
Pelastusopisto
Hätäkeskuslaitos
Maahanmuuttovirasto

Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset
Rajavartiolaitos
Vähemmistövaltuutetun toimisto
Syrjintälautakunta
Hallinnon tietotekniikkakeskus HALTIK

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto,
Valvira
Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta
Säteilyturvakeskus
Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL)
Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta

TYÖ – JA ELINKEINOMINISTERIÖ

Energiamarkkinavirasto
Geologian tutkimuskeskus
Huoltovarmuuskeskus
Kilpailuvirasto
Kuluttajatutkimuskeskus
Kuluttajavirasto
Matkailun edistämiskeskus (MEK)
Mittatekniikan keskus (MIKES)

Patentti- ja rekisterihallitus
Tekes - teknologian ja
innovaatioiden kehittämiskeskus
Turvatekniikan keskus (TUKES)
Valtion teknillinen tutkimuskeskus
(VTT)
Valtakunnansovittelijan toimisto
Työneuvosto

ULKOASIAINMINISTERIÖ

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Tilastokeskus
Tullilaitos
Valtiokonttori
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
Verohallinto
Väestörekisterikeskus

YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Suomen ympäristökeskus
Asumisen rahoitus- ja kehityskeskus

MUUT VIRANOMAISET

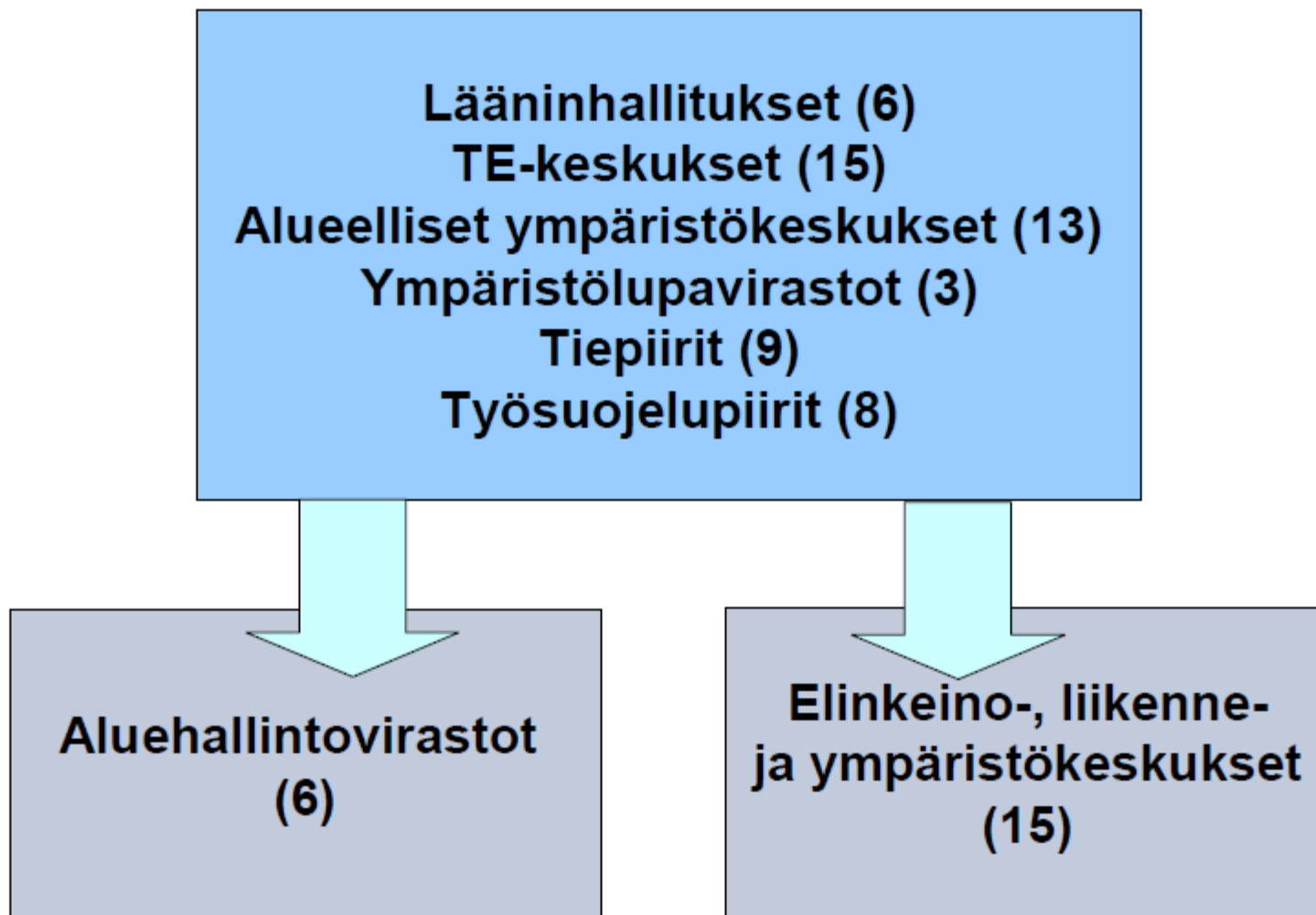
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Finanssivalvonta

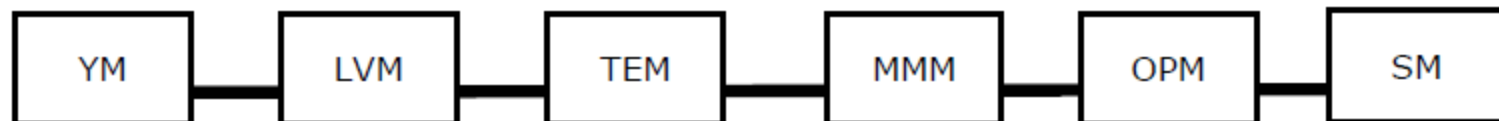
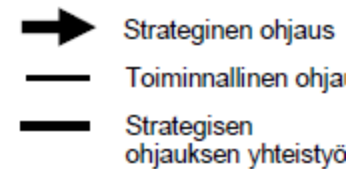
Aluehallinnon uudistamishanke

3/2009

Nykyiset ja uudet viranomaiset

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (15)

Keskuksen johtaja (yhden vastualueen päällikkö)

Ympäristö ja luonnonvarat (13)

- Ympäristönsuojelu
- Alueiden käyttö
- Luonnonsuojelu
- Vesien hoito ja ympäristön tilan seuranta
- Kehittäminen ja lähialueyhteistyö
- Vesivarojen käyttö ja hoito

Liikenne- ja infrastruktuuri (9)

- Tie- ja liikenneolojen suunnittelu
- Tienpidon hankinnat
- Asiakas- ja viranomaispalvelut
- Julkisen liikenteen järjestäminen
- Muut liikennettä ja infrastruktuuria koskevat tehtävät

Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri (15)

- Työllisyys, yrittäjyys ja osaaminen
- Rakennerahastoasiat
- Innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta
- Kirjastot, liikunta- ja nuorisotoimet
- Kansainväliset tehtävät ja lähialueyhteistyö
- Maaseutu ja energia
- Maahanmuutto ja etniset suhteet

Hallintoyksikkö

Kootut tukitehtävät

Aluehallinnon tietohallintopalvelut -yksikkö

TE-toimistot

Metsä-keskukset

Maakunnan liitot

Sote- ja maakuntauudistus on suurimpia hallinnon ja toimintatapojen uudistuksia, mitä Suomessa on tehty. Muutos koskettaa satojen tuhansien ihmisten työtä ja kaikkien kansalaisten palveluja. Muutokset koskevat myös sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusta, ohjausta ja verotusta. Tavoitteena on, että sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen ja muita alueellisia tehtäviä siirtyy maakunnille 1.1.2019.

Ministeri Rehulan sote-kierros käynnistyy

🕒 22.8.2016 6.48 STM

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoille keskustelutilaisuuksia sote-uudistuksesta kaikissa maakunnissa.

Ajan

Ministe
29.8. n

VM TIED

Ministe

STM TIE

Ministe

Maakuntien tehtävien perustana on **1.1.2019** alkaen selkeä työnjako kunnan, maakunnan ja valtion välillä.

Tulevaisuuden työnjaossa:

- **kunnat** ovat paikallisen osallistumisen, demokratian, sivistyksen ja elinvoiman yhteisöjä, jotka hoitavat asukkaiden päättämiä itsehallintotehtäviä (yleinen toimiala) ja laissa säädettyjä paikallisia tehtäviä. Kunnat vastaavat jatkossakin nykyisen lainsäädännön periaatteiden mukaisesti työllisyyden hoidosta ja edistämisestä. Kunnalla on edelleen vastuu seuraavista: osaamisen ja sivistyksen edistäminen, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, liikunta-, kulttuuri- ja muut vapaa-ajan palvelut, nuorisotoimi, paikallinen elinkeinopolitiikka, maankäyttö, rakentaminen ja kaupunkisuunnittelu.
- **maakunnat** vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollosta, pelastustoimesta, ympäristöterveydenhuollosta, alueellisista kehittämistehtävistä ja elinkeinojen edistämisen tehtävistä, alueiden käytön ohjauksesta ja suunnittelusta sekä maakunnallisen identiteetin ja kulttuurin edistämisestä sekä maakunnalle lain perusteella annettavista muista alueellisista palveluista.
- **valtio** vastaa oikeusvaltion ylläpitämisestä ja kehittämisestä, perusoikeuksien turvaamisesta ja arvioinnista sekä turvallisuustehtävistä samoin kuin kansainvälisistä ja valtakunnallisista tehtävistä ja yhdenvertaisuuden ja yleisen edun valvonnasta. Valtion hallintotehtävissä on periaatteena valtakunnallinen toimivalta silloinkin, kun tehtävät edellyttävät alueellista tai paikallista läsnäoloa. Toisena periaatteena valtion hallintotehtävissä on valtakunnallisesti yhtenäisen toimintatavan ja ratkaisukäytännön soveltaminen.

Maakunnat aloittavat toimintansa 1.1.2019, jolloin myös **ELY-keskukset**, TEtoimistot ja maakuntien liitot **lakkaavat** ja niiden tehtävät siirtyvät maakunnille ja edellä todetuille valtion viranomaisille.

Myös tehtäviensiirrot kunnilta maakunnille toteutetaan tuolloin.

KUNNAN TEHTÄVIÄ

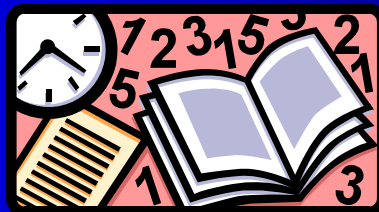
TERVEYDEN- HUOLTO

- terveydenhoitajan neuvonta
- terveystakeskukset
- erikoissairaanhoido

SOSIAALI- PALVELUT

- päiväkodit
- vammaispalvelut
- lastensuojelu

OPETUS JA KULTTUURI

- peruskoulut
- lukiot
- ammatilliset oppilaitokset
- kirjasto
- teatteri
- orkesteri
- jäähalli

RAKENTAMINEN JA YMPÄRISTÖ

- rakentamisen valvonta
- jätehuollon valvonta

KUNNAN TEHTÄVIÄ

TERVEYDEN- HUOLTO

- ❑ laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- ❑ kansanterveyslaki (66/1972)

SOSIAALI- PALVELUT

- ❑ laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- ❑ sosiaalihuoltolaki (1301/2014)
- ❑ laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987)
- ❑ varhaiskasvatuslaki (36/1973)
- ❑ laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)

OPETUS JA KULTTUURI

- ❑ perusopetuslaki (628/1998) ja –asetus (852/1998)
- ❑ lukiolaki (629/1998) ja –asetus (810/1998)
- ❑ laki ammatillisesta koulutuksesta (630/1998) ja asetus ammatillisesta koulutuksesta (811/1998)

RAKENTAMINEN JA YMPÄRISTÖ

- ❑ maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
- ❑ ympäristönsuojelulaki (86/2000)
- ❑ jätelaki (646/2011)

EU-oikeus

PERUSOIKEUDET

ihmisoikeussopimus

KUNTALAKI

hyvä hallinto

valtuusto

hallitus

TSS-oikeudet

kunnan toimiala

lautakunta

asiakirjojen julkisuus

HALLINTOLAKI

toimivalta

kelpoisuus

kuulemisvelvoite

kielelliset oikeudet

HALLINTOLAINKÄYTTÖLAKI

subjektiivinen oikeus

esteellisyys

oikaisu

määrärahasidonnainen

kantelu

virkasuhde

lex superior

muistutus

lex generalis

asiakasmaksu

hallintovalitus

näyttö

kunnallisvalitus

hallintoriita

subjektiivinen oikeus

määrärahasidonnainen etu

➤ tunnetuin päivähoito-oikeus (jossakin määrin edelleen ja vammaispalvelulain tietyt palvelut

harkinnanvaraisuuden erilaisia asteita

KHO 12.09.2001/2163

**Vammaispalvelu – Palvelusasuminen –
Henkilökohtainen avustaja – Määrärahasidonnaisuus –
Subjektiivinen oikeus**

Vaikeavammaiselle oli myönnetty palveluasuminen, joka järjestettiin ainakin osittain henkilökohtaisen avustajan palkkaamisella. Kun henkilökohtaisen avustajan palkkaaminen liittyi palveluasumisen järjestämiseen, kysymyksessä ei ollut määrärahasidonnainen palvelu, vaan kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluva palvelu, jolloin määrärahoihin perustuvaa rajaa ei voitu käyttää perusteena palvelujen ja tukitoimien määräämiselle. Kun lautakunnalla oli ollut toinen käsitys kunnan järjestämisvelvollisuudesta asiasta ja avuntarpeesta oli esitetty uutta selvitystä, lautakunnan oli käsiteltävä ja ratkaistava asia uudelleen.

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 8 § 2 mom.

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 10 §

KHO 13.02.2002/297 (KHO 2002:18)

**Vammaispalvelu – Taloudellinen tukitoimi –
Auto – Auton hankinta – Korvauksen
määrä – Määräraha –
Määrärahasidonnaisuus**

Sosiaali- ja terveyslautakunta oli voinut korvata hakijalle auton hankkimisesta aiheutuneista 40 000 markan kustannuksista kunnan talousarvion mahdollistamat 5000 markkaa, kun kysymys oli määrärahasidonnaisesta tukitoimesta eikä esiin ollut tullut, että kunta olisi rikkonut yleisen järjestämisvelvollisuuteensa.

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3 §, 9 § 1 mom.

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 17 §

Keskeisiä säädöksiä (esim. virkamiesoikeutta, lääkintäoikeutta yms. ei jaoteltu erikseen; poliisi-, palo- ja pelastustointa, opetustoimintaa jne. lakeja viranomaisorganisaatiosta ja toiminnan säätelystä; asetukset)

Yleishallinto-oikeus:

- ❑ hallintolaki (434/2003), korvannut hallintomenettelylain (598/1982).
- ❑ hallintolainkäyttölaki (586/1996)
- ❑ kuntalaki (365/1995); **kuntalaki (410/2015)**
- ❑ laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999)
- ❑ laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa (381/2007)
- ❑ laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)
- ❑ henkilötietolaki (523/1999)
- ❑ laki säädettyjen määräaikain laskemisesta (150/1930)
- ❑ valtion virkamieslaki (750/1994)
- ❑ uhkasakkolaki (1113/1990)
- ❑ kielilaki (423/2003)
- sekä
- ❑ laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (tasa-arvolaki) (609/1986)
- ❑ **yhdenvertaisuuslaki** (1325/2014)
- ❑ laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003)

Erityishallinto-oikeus:

Sosiaali- ja terveydenhuollonhallinto

- ❑ laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)
- ❑ **sosiaalihuoltolaki (1301/2014)**
- ❑ laki toimeentulotuesta (1412/1997)
- ❑ laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987) ja asetus (759/1987)
- ❑ laki lasten päivähoidosta -> **varhaiskasvatuslaki** (36/1973, muut. 2015)
- ❑ lastensuojelulaki (417/2007)
- ❑ laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992)
- ❑ laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)
- ❑ kansanterveyslaki (66/1972)
- ❑ opintotukilaki (65/1994)
- ❑ kansaneläkelaki (568/2007)
- ❑ laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (**vanhuspalvelulaki**) (980/2012)
- ❑ **Ympäristöhallinto**
- ❑ maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999)
- ❑ **ympäristönsuojelulaki (527/2014)**
- ❑ jätelaki (646/2011)

❑ Sisäasiainhallinto

- ❑ laki aluehallintovirastoista (896/2009)
- ❑ kotikuntalaki (201/1994)
- ❑ kunta(jako)rakennelaki (1698/2009)
- ❑ ulkomaalaislaki (301/2004)
- ❑ kansalaisuuslaki (359/2003)
- ❑ poliisilaki (493/1995) -> **poliisilaki** (872/2011)
- ❑ taksiliikennelaki (217/2007)
- ❑ joukkoliikennelaki (869/2009)

Muita:

- ❑ Suomen perustuslaki (731/1999)
- ❑ Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimus (SopS 18/1990)
- ❑ valtion maksuperustelaki (150/1992)
- ❑ maksuvapautuslaki (529/1980) ?
- ❑ laki julkisista hankinnoista (348/2007)
- ❑ laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta (1265/2006)
- ❑ hallinto-oikeuslaki (430/1999)
- ❑ laki markkinaoikeudesta (99/2013)
- ❑ vakuutuslaki (132/2003)
- ❑ vahingonkorvauslaki (412/1974)
- ❑ rikoslaki (39/1889), 40 luku virkarikoksista muutettu (604/2002)

Keskeistä hallinto-oikeudellista kirjallisuutta

Yleishallinto-oikeudellinen kirjallisuus:

Mäenpää, Olli: Hallinto-oikeus (4. laitos 2003). Uusi kokonaan uusitettu 2013.

Mäenpää, Olli: Hallintolaki ja hyvän hallinnon takeet (4. uud. p. 2012).

Kulla, Heikki: Hallintomenettelyn perusteet (9. uud. p. 2015).

Niemivuo, Matti/Keravuori, Marietta/Kuusikko, Kirsi: Hallintolaki (2. uud. p. 2010).

Hallberg, Pekka/Ignatius, Pirkko/Kanninen, Heikki: Hallintolainkäyttölaki (1997).

Tarukannel, Veijo/Jukarainen, Heikki: Oikeudenkäynti hallintotuomioistuimessa (4.p. 2001).

Tolvanen, Matti/Tarukannel, Veijo/Paso, Mirjami, Saukko, Petri: Hallintolainkäyttö (2015).

Mäenpää, Olli: Eurooppalainen hallinto-oikeus (3. uud. p. 2011).

Mäenpää, Olli: Hallintoprosessioikeus (2005/2007).

Laakso,Seppo/Suviranta, Outi/Tarukannel, Veijo: Yleishallinto-oikeus (2006).

Julkisuuskysymykset:

Mäenpää, Olli: Julkisuusperiaate (2. p. 2009, uusi painos 2016)

Wallin, Anna-Riitta/Konstari, Timo: Julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö: laki viranomaisien toiminnan julkisuudesta ja siihen liittyvät lait (2000)

Kunnallisoikeus:

Harjula, Heikki/Prättälä, Kari: Kuntalaki: tausta ja tulkinnat (7. uud. p. 2007; 8. uud. p. 2012, 9. uudistettu painos 2015).

Hannus, Arno/Hallberg, Pekka: Kuntalaki (2000).

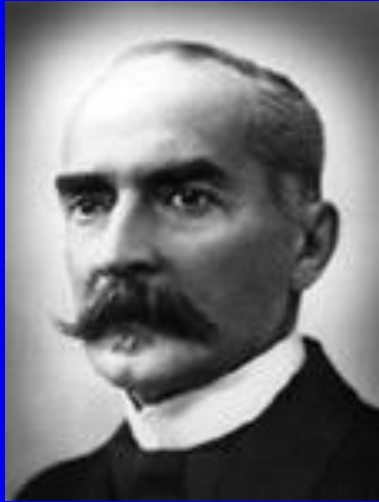
Heuru, Kauko: Kunta perusoikeuksien toteuttajana (2002).

Virkamiesoikeus:

Koskinen, Seppo/Kulla, Heikki: Virkamiesoikeuden perusteet (7. uudistettu painos 2016).

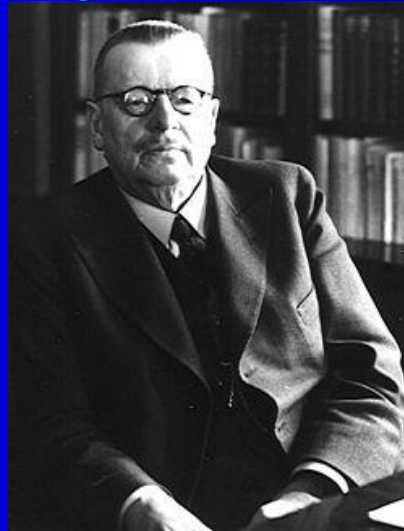
Bruun, Niklas/Mäenpää, Olli/Tuori, Kaarlo: Virkamiesten oikeusasema (1995).

Hirvonen, Kalervo – Mäkinen, Eija: Kunnallinen viranhaltija – Oikeudellinen sääntely (2008)

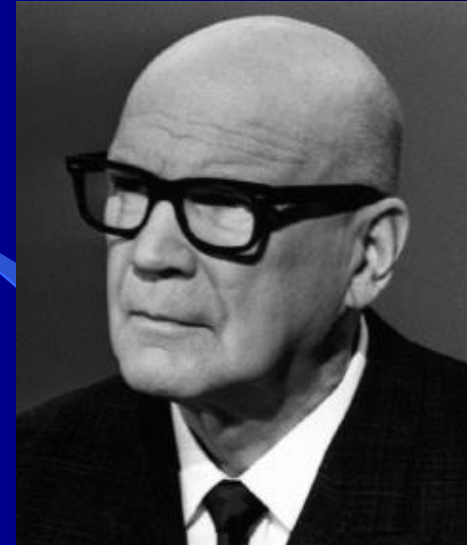

Ståhlberg, K.J.:
Irtolaisuus Suomen lain
mukaan (1893).

- ❑ Hallinto-oikeuden professori 1908
- ❑ Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti 1918
- ❑ Suomen hallinto-oikeus –kirjasarja 1913

Paasikivi, J.K.: Lainkäytön kehittymisestä veronkanto- ja finanssikontrolliasioissa vanhemman ruotsalais-suomalaisen oikeuden mukaan:
kompetenssikysymys (1901).

Kekkonen, Urho:
Kunnallinen vaalioikeus Suomen lain mukaan (1936).

”Klassikoita”:

Ståhlberg, K.J.: Suomen hallinto-oikeus. Yleinen osa (1913).

Merikoski, Veli: Julkisoikeus I ja II (hieman eri nimillä 1950- luvulta 1980-luvulle useina painoksina)

Merikoski, Veli: Hallinto-oikeuden oikeussuojajärjestelmä (1968).

Merikoski, Veli: Vapaa harkinta hallinnossa (1958).

Sosiaalioikeus, lääkintäoikeus, koulutusoikeus:

Tuori, Kaarlo/Kotkas, Toomas: Sosiaalioikeus. 4. uud.p. (2008).

Lohiniva-Kerkelä, Mirva: Terveysturvan juridiikka (2004).

Arajärvi, Pentti: Toimeentuloturvan oikeellisuus: toimeentuloturvaa koskevan lainsäädännön suhde perustuslakiin, erityisesti perusoikeuksiin, ihmisoikeuksiin ja yhteisöoikeuteen (2002).

Arajärvi, Pentti: Johdatus sosiaalioikeuteen (2011).

Mäenpää, Olli: Yliopistolaki (2009).

Hakalehto-Wainio, Suvianne: Oppilaan oikeudet opetustoimessa (2012).

Mäenpää, Olli: Hallintolupa (2., uud. p. 1992).

Mäenpää, Olli: Hallintosopimus: hallintoviranomaisten sopimustoiminnan oikeudellisia ongelmia (1989).

Laakso, Seppo: Oikeudellisesta sääntelystä ja päätöksenteosta erityisesti julkisoikeuden alalla (1990).

Konstari, Timo: Harkintavallan väärinkäytöstä. Tutkimus tarkoitussidonnaisuudesta hallintoviranomaisten harkintavallan rajoitusperiaatteena (1979).

Uotila, Jaakko et al.: Yleishallinto-oikeus pääpiirteittäin (5. uud. p 1989).

Pohjolainen, Teuvo/Tarukannel, Veijo: Käytännön hallintotoiminta ja hallintolainkäyttö (1990).

Makkonen, Kaarle: Kunnallinen säädösvalta: hallinto-oikeudellinen tutkimus (1968).

Hallberg, Pekka: The rule of law (2004).

Vanhempia väitöskirjoja

Ståhlberg, K.J.: Irtolaisuus Suomen lain mukaan (1893).

Paasikivi, J.K.: Lainkäytön kehittymisestä veronkanto- ja finanssikontrolliasioissa vanhemman ruotsalais-suomalaisen oikeuden mukaan: kompetenssikysymys (1901).

Kekkonen, Urho: Kunnallinen vaalioikeus Suomen lain mukaan (1936).

Merikoski, Veli: Hallinto-oikeudellinen tutkimus yhdistymisvapaudesta (1935).

Rytkölä, Olavi: Valtion vakinaisten virkamiesten palkkaus- ja eläkeoikeus (1948)

Vilkkonen, Eero: Hallintotoimen mitättömyydestä (1970).

Huhtanen, Raija: Toimeentulotuen myöntäminen: julkisoikeudellinen tutkimus hallinto- ja hallintolainkäyttöviranomaisten soveltamiskäytännöstä (1994).

Paaso, Ilpo: Vahingonkorvausvastuun normiperusta lääkärin toimessa (1992).

Niemivuo, Matti: Valtionavut kunnille ja kuntainliitoille: oikeustieteellinen tutkimus valtionapuinstituutiosta julkisten palvelujen, erityisesti perus- ja keskiasteen koulutuksen määrällisen sääntelyn keinona (1976).

Hallberg, Pekka: Hallinto-oikeudellisen valituksen käyttöalasta (1978).

Mäenpää, Olli: Keskusviraston asema valtionhallinnossa: julkisoikeudellinen tutkimus valtionhallinnon organisaatiosta (1979).

Kulla, Heikki: Hallintolainkäyttö ja hallinto: tutkimus korkeimman hallinto-oikeuden toimivallan määräytymisen oikeushistoriallisesta tausta (1980).

Tuori, Kaarlo: Valtionhallinnon sivuelinorganisaatiosta: julkisoikeudellinen tutkimus komiteatyypisten elinten asemasta Suomen valtio-organisaatiossa. 1. nide: Teoreettinen ja historiallinen tausta (1983). 2. nide: Positiivisoikeudellinen tarkastelu (1983).

Hallinto-oikeudellisia väitöskirjoja

Tähti, Aarre: Periaatteet Suomen hallinto-oikeudessa (1995).

Suviranta, Outi: Virkamiehen ratkaisutoiminta ja Euroopan yhteisön oikeus: tutkimus Euroopan unionin jäsenyyden vaikutuksesta virkamiehen ratkaisutoiminnan oikeudellisen ohjauksen rakenteeseen (1996).

Kuusikko, Kirsi: Neuvonta hallinnossa: julkisoikeudellinen tutkimus viranomaisen velvollisuudesta ja hallinnon asiakkaan oikeudesta neuvontaan sekä virheellisen neuvon oikeusvaikutuksista (2000).

Halila, Leena: Hallintolainkäyttömenettelyn oikeusturvatakeista (2000).

Aer, Janne: Oikeussuojan ulottuvuus hallinnossa: hallintolainkäytön antaman oikeussuojan merkitys viranomaistoiminnan auktoriteetin kannalta (2000).

Siitari-Vanne, Eija: Hallintolainkäytön tehostaminen. Tutkimus hallintolainkäytön organisaatio- ja prosessisäännösten kehittämistarpeista (2005)

Koivisto, Ida: Hyvän hallinnon muunnelmat (2011).

Koillinen, Mikael: Luottamuksensuoja eurooppalaisena oikeusperiaatteena (2012)

Nenonen, Anne: Oikeussuoja hankintalakien ulkopuolelle jäävissä hankinnoissa (2014).

Tornberg, Kyösti: Kuntajako ja kunnallinen pakkoliitos (2014)

Rasinmäki, Jorma: Yksityistäminen kunnallishallinnossa: hallinto-oikeudellinen tutkimus yksityistämisen oikeudellisista taustoista, edellytyksistä, rajoituksista, muodoista ja vaikutuksista (1997)

Sutela, Marja: Suora kansanvalta kunnassa: oikeusvertaileva tutkimus kansanäänestyksestä kunnan asukkaiden itsehallinnon toteuttajana (2000).

Heuru, Kauko: Kunnan päätösvallan siirtyminen: oikeudellinen tutkimus kunnanvaltuuston vallasta suomalaisen kunnallishallinnon demokraattisten arvojen ja tehokkuusarvojen ristipaineessa (2000).

Mäkinen, Eija: Maankäyttösopimus ja hyvä hallinto (2000).

Miettinen, Tarmo: Tieteen vapaus: julkisoikeudellinen tutkimus tieteenharjoittajan itsemääräämisoikeudesta, tieteen itsekontrollista ja yliopiston itsehallinnosta (2001).

Hurskainen, Aimo: Hallintopäätöksen perustelemisesta. Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja, no 63 (2003).

Sallinen, Sini: Kunnan itselleen ottamat tehtävät ja niiden oikeudelliset reunaehdot (2007).

Väätänen, Ulla: Oikein ja joutuisasti (2011).

- ❑ *Syrjänen, Olavi*: Harkintavalta kaavoituksessa ja rakentamisessa (1999)
- ❑ *Arajärvi, Pentti*: Toimeentuloturvan oikeellisuus: toimeentuloturvaa koskevan lainsäädännön suhde perustuslakiin, erityisesti perusoikeuksiin, ihmisoikeuksiin ja yhteisöoikeuteen (2002)
- ❑ *Lohiniva-Kerkelä, Mirva*: Verosalaisuus. Yksityisyyden ja luottamuksellisen liiketoimintatiedon suoja verotuksessa (2003).
- ❑ *Korhonen, Rauno*: Perusrekisterit ja henkilötietojensuoja (2003).
- ❑ *Mäki-Petäjä-Leinonen, Anna*: Dementoituneen henkilön oikeudellinen asema (2003).
- ❑ *Uoti, Asko*: Taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset perusoikeudet kunnallisessa päätöksenteossa. Tutkimus lasten hyvinvointipalvelujen oikeudellisesta ohjauksesta ja valvonnasta (2003).
- ❑ *Pajukoski, Marja*: Preventio, sosiaalioikeus ja kunnat – ehkäisevä sosiaalipolitiikka velvoittavassa lainsäädännössä (2006).
- ❑ *Kalliomaa-Puha, Laura*: Vanhoille ja sairaille sopivaa? Omaishoitosopimus hoivan instrumenttina (2007).
- ❑ *Ellilä, Kalevi*: Terveyskantelun oikeusperusteet (2007).
- ❑ *Keravuori-Rusanen, Marietta*: Yksityinen julkisen vallan käyttäjänä (2008)
- ❑ *Posio, Sirpa*: Yksityisyyden suoja sosiaalihuollossa (2008) .
- ❑ *Hakalehto-Wainio, Suvianne*: Valta ja vahinko: julkisen vallan käyttäjän vahingonkorvausvastuu vahingonkorvauslaissa (2008).
- ❑ *Voutilainen, Tomi*: ICT-oikeus sähköisessä hallinnossa: ICT-oikeudelliset periaatteet ja sähköinen hallintomenettely (2009).
- ❑ *Komulainen, Mikko*: Ulkoistaminen kunnissa. Oikeudellinen tutkimus ulkoistamisen ilmenemismuodoista ja vaikutuksista sekä ulkoistamisen rajoituksista ja sille asetettavista vaatimuksista yhtenä kunnallisten palvelujen tuottamismuotona (2010)
- ❑ *Karvonen-Kälkäjä, Anja*: Unohtuuko vanhus? Oikeustieteellinen tutkimus hallintosopimuksen asianosaissuhteista vanhuksen vaikuttamismahdollisuuden näkökulmasta (2012)

Mistä ”oikeus” löytyy?

- ❑ Oikeuslähteet (velvoittavat – heikosti velvoittavat – sallitut)
- ❑ Oikeusjärjestys – oikeusjärjestelmä
- ❑ Tulkintasäännöt

KOTIMAAN UUTISET

Nainen hermostui lehtimainoksesta - paiskasi farmaseutin päin hyllyjä

Nainen soitti ystävälle: Surmasin miehen

Hyvinkään ampuja mielentilatutkimukseen

Pankkiryöstöstä epäilty vangittiin - saalista etsitään edelleen

Perussuomalaiset ja keskusta vastarannankiiskä vaalipiirijaossa

Kaupungit pyysivät selvitystä Länsimetron palkkauskäytännöistä

SDP: Vähemmän päälliköitä ja lisää poliiseja kentälle

Keskusta tekee välikysymyksen vanhuspalvelulaista

Pieni poikakoira yrittää päästä omistajansa luo

Apteekkiasiakas suuttui mainoksesta - pahoinpiteli farmaseutin

Väitös: Lainvalmistelu ontuu - lait syntyvät kiireessä

Lääkäriliitto haluaa selvyuden pakkohoido- arvioihin

Raisiolaiskoulun katto romahti - ruokapöydät täyttyivät katonpalasista

Uhkaako Lasse Lehtistä poliisitutkinta? Professori: "Kiperä pallo"

Suolta löytyi ammuttu sääksiemo

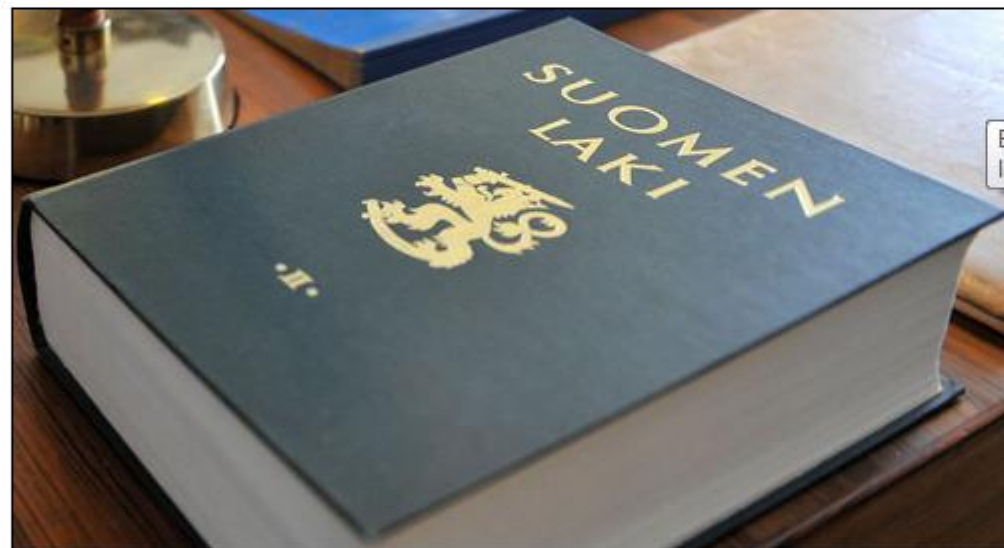
Vaalimaan tulli

Väitös: Lainvalmistelu ontuu - lait syntyvät kiireessä

Torstai 23.8.2012 klo 12.33

[f Suosittele](#) 2

Lakien valmistelu on käsitetty rationaaliseksi suunnitteluksi, mutta erimielisyydet leimaavat valmistelua.

Etenkin poliittisesti kiistanalaisissa kysymyksissä lainvalmistelijoiden liikkumavara kapenee. (IL)

Erityisesti poliittisesti kiistanalaisissa kysymyksissä lainvalmistelijoiden liikkumavara kapenee. Käytännössä lait joudutaan usein valmistelemaan kiireessä, väittää filosofian ja kauppatieteiden maisteri **Auri Pakarinen** Itä-Suomen yliopistossa torstaina tarkastetussa väitöstutkimuksessaan.

Tutkijan mukaan ministeriöt ovat pyrkineet parantamaan lainvalmistelun laatua jo reilun neljänkymmenen vuoden ajan, mutta konkreettiset tulokset ovat jääneet vähäisiksi. Lakien vaikutusten arviointi on kuitenkin lisääntynyt erityisesti yrityksiä koskevista asioista.

PÄIVÄN LUETUIMMAT

1. Nyt meni entisointi pieleen! näyttää apinalta
2. Äidin suru: 10-vuotias poika hoitovirheeseen
3. Kuppa iski - pornoteollisuuden pysähtyvät
4. Kadonnut 5-vuotias poika hukkuneena
5. Nainen soitti ystävälle: Surmasin miehen

ILMOITUS

UUDET SALAATIT

8,60

+ juoma (0,3 l) 1,60

picnic

Etenkin poliittisesti kiistanalaisissa kysymyksissä lainvalmistelijoiden liikkumavara kapenee.

Kaikki | Uutiset | Urheilu

1. Nainen soitti ystävälle: Surmasin miehen
2. Seiska: Matti ratkesi ryyppäykseen
3. Tällainen meikki on miesten
4. PMMP:n räväkäs Mira on se vaikeista elämänavaiheista
5. Nyt meni entisointi pieleen! näyttää apinalta

NÄYTÄ 20 LUETUIMMIA

UUTISET

Oikeuslähteet

Vahvasti velvoittavat

- laki
- maantapa

- EU-oikeus ja, ihmisoikeussopimus,
- asetukset, määräykset
- ohjeet, talousarviot, suunnitelmat

Heikosti velvoittavat

- oikeuskäytäntö
- lainvalmistelu-aineisto

- lähinnä KKO ja KHO sekä EU-tuomioistuimet ja ihmisoikeustuomioistuin
- lähinnä hallituksen esitykset sekä valiokuntien mietinnöt

Sallitut

- oikeustiede

- oikeudelliset käsitteet, teorat, periaatteet

Haku osion aineistosta

Hakusana...

Hae ›

Haussa katkaisumerkki *, esim. opintotu* ja takaisinpe*. Laveampi haku tai -sanalla, esim. avopuol* tai aviopuol*. **Katso ohjeet.**

Finlex › Lainsäädäntö

Lainsäädäntö

Suomen sähköinen säädöskokoelma sekä ajantasainen säädösten ja alkuperäisten säädösten kokoelmat.

Ajantasainen lainsäädäntö ›

Päivitetyt säädöstekstit, joissa lakiin tai asetukseen tehty muutokset sisältyvät säädöstekstiin.

Säädöksiä seurattu SDK 607/2013 saakka (julkaistu 14.8.2013).

Säädökset alkuperäisinä ›

Säädösten tekstit ilman muutoksia sellaisina kuin ne on julkaistu säädöskokoelmassa. Kaikki säädökset v. 1987 alkaen ja keskeinen osa vanhemmista säädöksistä.

Viimeisin aineistopäivitys 16.8.2013.

Sähköinen säädöskokoelma ›

Päivittäin tuoreet säädökset ulkoasultaan painoasuisessa pdf-muodossa.

Viimeisin aineistopäivitys 19.8.2013.

Säädösmuutosten hakemisto › Säädöskäännökset ›

Lain tai asetuksen muutoksia, voimaantuloa ja vanhan säädöksen kumoamista koskevat tiedot.

Viimeisin aineistopäivitys 19.8.2013.

Säädösten vieraskielisten käännösten hakemisto ja noin 600 käännöstekstiä.

Viimeisin aineistopäivitys 15.8.2013.

Saamenkieliset säädökset ›

Säädösten saamenkielisiä käännöksiä v. 1991 lähtien.

Viimeisin aineistopäivitys 11.3.2013.

OLET TÄSSÄ: Finlex › Lainsäädäntö

Hallintolaki 6.6.2003/434

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lain tarkoituksena on myös edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta.

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

...

70 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

Tällä lailla kumotaan niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

- 1) 6 päivänä elokuuta 1982 annettu hallintomenettelylaki (598/1982);
- 2) asiakirjain lähettämisestä 26 päivänä helmikuuta 1954 annettu laki (74/1954); ja
- 3) tiedoksiannosta hallintoasioissa 15 päivänä huhtikuuta 1966 annettu laki (232/ 1966).

71 §

Siirtymäsäännökset

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tulleisiin hallintoasioihin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Uuteen käsittelyyn palautettuihin asioihin sovelletaan kuitenkin tämän lain säännöksiä. Tätä lakia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen tehtäviin hallintosopimuksiin.

Muussa laissa tai asetuksessa oleva viittaus hallintomenettelylakiin, asiakirjain lähettämisestä annettuun lakiin tai tiedoksiannosta hallintoasioissa annettuun lakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

[HE 72/2002, HaVM 29/2002, EV 289/2002](#)

EDUSKUNTA

Valtiopäiväasiat Asiasanasto Asiakirjat Pöytäkirjat Äänestykset Käsittelyvaihekaavio Asioiden valiokuntakäsittely Lausumat Tilastot ja raportit

KÄSITTELYTIEDOT

Päätöstiedot
Asian käsittely eduskunnassa
Asian käsittely valiokunnassa
Asiasanat

Asiakirjat

Vireilletuloasiakirjat
» HE 72/2002 vp
Valiokunta-asiakirjat
» HaVM 29/2002 vp
Eduskunnan vastaus
» EV 289/2002 vp

Tallenna sivu kirjanmeriksi

Lähetä linkki

HE 72/2002 vp

< Paluu | « Hakulomake | Sivun loppuun

Hallituksen esitys eduskunnalle hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta

Päätökset

Hallituksen esityksen pohjalta hyväksytyt lait ja voimaantulotiedot

1. Hallintolaki

Vahvistettu	Voimaantulo	Säädöskokoelma
06.06.2003	01.01.2004	434/2003

Päätös:
Hyväksytty muutettuna

2. Laki hallintolainkäyttölain muuttamisesta

Vahvistettu	Voimaantulo	Säädöskokoelma
06.06.2003	01.01.2004	435/2003

Päätös:
Hyväksytty muutettuna

Asian käsittelyvaiheet

Vireilletulo

Lähetekeskustelu

Valiokuntakäsittely

Pöydällepano

I käsittely

II käsittely

Käsittely päättynyt

Hallituksen esitys Eduskunnalle hallintolaiksi ja laiksi hallintolainkäyttölain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi hallintolaki, joka olisi hallinnon toimintaa sääntelevä yleislaki. Lailla edistettäisiin ja toteutettaisiin hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Laki korvaisi vuoden 1982 hallintomenettelylain sekä vuonna 1954 asiakirjain lähettämisestä annetun lain ja vuonna 1966 tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain. Hallintolakia sovellettaisiin valtion viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa ja itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa. Lain soveltamisalan piiriin kuuluisivat myös valtion liikelaitokset ja julkisoikeudelliset yhdistykset sekä yksityiset niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä.

Ehdotettu laki sisältäisi kaksi keskeistä asiakokonaisuutta. Ensinnäkin laissa säädettäisiin viranomaisten toimintaan yleisesti sovellettavista hyvän hallinnon perusteista. Laissa vahvistettaisiin viranomaisen harkintavaltaa ohjaavat keskeiset periaatteet. Laissa säädettäisiin myös asioinnin järjestämisen lähtökohdista sekä viranomaisilta edellytettävästä hyvästä kielenkäytöstä. Lisäksi viranomaiselle asetettaisiin nykyistä laajempi velvollisuus antaa asiakkailleen neuvontaa ja edellytettäisiin viranomaisavun antamista toisen viranomaisen pyynnöstä. Toiseksi laissa säädettäisiin sellaisista hallintoasiassa noudatettavista keskeisistä menettelyllisistä vaatimuksista, jotka olennaisesti vaikuttavat yksityisen asemaan ja oikeussuojaan hallinnollisessa päätöksenteossa. Näihin kuuluvat asianosaisaseman perusteita, hallintoasian vireilletuloa ja asian käsittelyä koskevat säännökset. Lisäksi laissa säädettäisiin asiakirjojen lähettämiseen ja tiedoksiantoon liittyvistä menettelyvaatimuksista.

Ehdotettu laki sisältäisi nykyistä selkeämmät ja täsmällisemmät säännökset asian eri käsittelyvaiheista. Asianosaisasemaan perustuvista menettelyllisistä oikeuksista säädettäisiin pykäläkohtaisesti. Esteellisyyssäännökset ehdotetaan tarkistettaviksi vastaamaan sukulaisuuden osalta tuomareiden jääviyssäännöksiä. Lakiin otettaisiin säännökset myös esteellisyysskysymyksen ratkaisemisesta. Laissa säädettäisiin asiakirjan lähettämiseen liittyvistä vastuista ja velvollisuuksista sekä määriteltäisiin asiakirjan saapumispäivä. Laissa edellytettäisiin asian käsittelemistä ilman aiheetonta viivytystä ja käsittelyaika-arvion antamista asianosaisen pyynnöstä. Katselmuksen toimittamisessa ja tarkastuksessa noudatettavasta menettelystä otettaisiin nimenomaiset säännökset. Asianosaisen kuulemista ja päätöksen perustelemista koskevia poikkeuksia täsmennettäisiin ja supistettaisiin. Laissa vahvistettaisiin hallintopäätöksen kirjallista muotoa koskeva pääsääntö. Viranomaisen itseoikaisumahdollisuus laajennettaisiin koskemaan menettelyssä tapahtuneita virheitä. Lisäksi lakiin otettaisiin valitusosoitusta koskevat säännökset.

Tiedoksiantomenettelyä koskeva keskeinen uudistus olisi tavallisena kirjeenä toimitettavan tiedoksiannon asettaminen pääsääntöiseksi tiedoksiantotavaksi. Saantitodistusmenettelyn käyttö rajoitettaisiin koskemaan velvoittavia päätöksiä, joiden tiedoksiantamisesta alkaa kulua valitusaika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika. Sijais- ja yleistiedoksiantoon liittyviä menettelyjä selkeytettäisiin. Esityksen mukaan hallintolakia sovellettaisiin myös hallintosopimukseen. Hallintosopimusta ei kuitenkaan pidettäisi hallintopäätökseen rinnastettavana viranomaisratkaisuna. Sopimusta koskeva riita ohjattaisiin hallintoriita-asiana hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Esityksessä ehdotetaan myös tehtäväksi uudesta laista aiheutuvat muutokset hallintolainkäyttölakiin.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ SISÄLLYSLUETTELO

YLEISPERUSTELUT

1.Johdanto

2.Nykytila

2.1.Lainsäädäntö

Hallintomenettelylaki

Laki asiakirjain lähettämisestä

Laki tiedoksiannosta hallintoasioissa

Muu lainsäädäntö

2.2.Käytäntö

2.3.Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Euroopan yhteisön oikeus ja Euroopan
ihmisoikeussopimus

Pohjoismaat

Eräät muut Länsi-Euroopan maat

2.4.Nykytilan arviointi

3.Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1.Tavoitteet ja keinot niiden saavuttamiseksi

3.2.Keskeiset ehdotukset

Hallintolain rakenne ja soveltamisala

Hallintolaissa säänneltävät asiat

4.Esityksen vaikutukset

4.1.Vaikutukset yksilöiden asemaan

4.2.Vaikutukset hallintoon

4.3.Taloudelliset vaikutukset

5.Asian valmistelu

5.1.Valmisteluvaiheet ja -aineisto

5.2.Lausunnot

5.3.Jatkovalmistelu

6.Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1.Vireillä olevat uudistukset

6.2.Muun lainsäädännön uudistamistarve

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1.Hallintolaki

I OSA.Yleiset säännökset

1 luku.Lain tarkoitus ja soveltamisala

2 luku.Hyvän hallinnon perusteet

3 luku.Asianosaisasema ja puhevallan käyttäminen

II OSA.Hallintoasian vireilletulo ja asian käsittely viranomaisessa

4 luku.Asiakirjan lähettäminen viranomaiselle ja hallintoasian vireilletulo

5 luku.Asian käsittelyä koskevat yleiset vaatimukset

6 luku.Asian selvittäminen ja asianosaisen kuuleminen

7 luku.Asian ratkaiseminen

8 luku.Päätöksessä olevan virheen korjaaminen

III OSA.Hallintopäätöksen ja muun asiakirjan tiedoksianto

9 luku.Yleiset säännökset tiedoksiannosta

10 luku.Tiedoksiannossa noudatettava menettely

IV OSA.Erinäiset säännökset ja voimaantulo

11 luku.Erinäiset säännökset

12 luku.Voimaantulo ja

siirtymäsäännökset

1.2.Laki hallintolainkäyttölain muuttamisesta

2.Tarkemmat säännökset ja määräykset

3.Voimaantulo

4.Säätämisjärjestys

LAKIEHDOTUKSET

Hallintolaki

Laki hallintolainkäyttölain muuttamisesta

RINNAKKAISTEKSTIT 151

Laki hallintolainkäyttölain muuttamisesta151

YLEISPERUSTELUT

1.Johdanto

Hallintoasioiden käsittelyä koskevat **perussäännökset** sisältyvät vuoden 1983 alusta voimaan tulleeseen hallintomenettelylakiin (598/1982). Laki on muodostanut keskeisen pohjan hallintoasioissa noudatettavalle menettelylle ja lain soveltamisesta saadut kokemukset ovat yleisesti ottaen olleet hyviä. Laki on kuitenkin ollut voimassa jo lähes kaksikymmentä vuotta. Tänä aikana julkista hallintoa on uudistettu merkittävästi. Hallinnon rakenteet ja toimintamuodot ovat monilta osin uusiutuneet. Samalla käsitykset yksilöiden suhteesta julkiseen valtaan ovat muuttuneet. Esille on noussut useita uuden tyyppisiä ongelmia, joiden ennakoiminen oli hallintomenettelylain säätämisvaiheessa mahdotonta. **Vuoden 1995 perusoikeusuudistuksen yhteydessä hallitusmuodon perusoikeusluetteloon lisättiin säännökset oikeudesta hyvään hallintoon ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.** Nykyisin perustuslain 21 §:ään sisältyvät säännökset ilmentävät vaatimuksia viivytyksettömästä ja asianmukaisesta viranomaistoiminnasta sekä hallinnollisessa päätöksenteossa noudatettavista keskeisistä menettelyllisistä oikeusturvatakeista. Pykälä sisältää myös lainsäätäjään kohdistuvan toimeksiannon hyvän hallinnon takeiden turvaamisesta lailla. Perustuslaillinen toimeksianto edellyttää hyvän hallinnon takeiden turvaamista kokonaisuutena. Tämä tarkoittaa sekä menettelyllisten oikeusturvatakeiden että hyvää hallintoa koskevien laadullisten vaatimusten laintasoista vahvistamista. Hyvän hallinnon takeilla voidaan ymmärtää lähinnä vaatimuksia tehokkaasta ja palveluperiaatteen mukaisesta virkatehtävien hoitamisesta. Hyvä hallinto merkitsee myös pyrkimystä joustavaan ja vuorovaikutteiseen hallintokäytäntöön. Tämä merkitsee muun ohella sitä, että asiakkaiden tarpeet otetaan riittävästi huomioon viranomaispalveluja järjestettäessä.

Myös Suomea sitovat kansainväliset velvoitteet, erityisesti Euroopan yhteisön oikeus sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty Euroopan neuvoston yleissopimus (SopS 19/1990), jäljempänä ihmisoikeussopimus, asettavat laadullisia lisävaatimuksia kansalliselle hallinnolle. Yhteisön oikeutta sovellettaessa on lisäksi otettava huomioon yhteisön yleiset oikeudelliset periaatteet, joskaan suoranaisia velvoitteita kansalliselle lainsäädännölle yhteisön oikeudesta ei voida johtaa. **Julkisen sektorin rakenteelliset muutokset** ovat johtaneet siihen, että hallinnollista päätöksentekoa on siirtynyt enenevässä määrin varsinaiselta viranomaiskoneistolta **välilliseen julkiseen hallintoon** ja julkista hallintotehtävää hoitaville **yksityisille**. Näin hallintomenettelylain mukaisia hallintoasioita on siirtynyt sen välittömän soveltamisalan ulkopuolelle. Sanottu kehitys on aiheuttanut yksityisten oikeusasemaa koskevia ongelmia. Julkishallinnon rakenteellisten muutosten ohella **hallinnon toimintatavat ovat muuttuneet**. Hallinnollista päätöksentekoa on yhä laajemmin alettu toteuttaa viranomaisen ja yksityisen välillä solmittavin sopimuksin. **Sopimusmenettely** on monissa tilanteissa jäänyt perinteisen, yksipuolisen hallintopäätöksen varaan rakentuvan hallintomenettelylain soveltamisalan ulkopuolelle.

Päätöksenteon kohteena hallintoasiat ovat yhä **laajempia ja monitahoisempia**. Etenkin Euroopan yhteisön oikeuden alaan kuuluvissa asioissa saatetaan joutua selvittämään sisällöltään vaikeita ja monimutkaisia asiakokonaisuuksia. Tämä edellyttää tehokasta ja toimivaa viranomaisten keskinäistä yhteistyötä. Myös hallinnon asiakkaiden itsenäisiä mahdollisuuksia asioidensa hoitamiseen on pyrittävä **kehittämään**. **Sähköisten tiedonsiirtomenetelmien käytön lisääntyminen** on lyhyen ajan kuluessa muuttanut hallinnon toimintamuotoja. Viranomaisasioinnissa ja hallinnon sisäisessä toiminnassa on varsin laajasti ryhdytty käyttämään sähköisiä menetelmiä. Lisäksi päätöksiä on alettu yhä laajemmin tuottaa **massaluonteisesti**. Sanottu kehitys aiheuttaa yksittäistapaukselliseen ratkaisutoimintaan pohjautuvan hallintomenettelylain kannalta eräitä käytännön ongelmia.

II OSA HALLINTOASIAN VIREILLETULO JA ASIAN KÄSITTELY VIRANOMAISESSA

4 Luku Asiakirjan lähettäminen viranomaiselle ja hallintoasian vireilletulo

16 §

Asiakirjan sisältö

Viranomaiselle toimitettavasta asiakirjasta on käytävä ilmi, mitä asia koskee. Asiakirjassa on mainittava lähettäjän nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

17 §

Asiakirjan lähettäjän vastuu

Asiakirja toimitetaan asiassa toimivaltaisen viranomaisen asiointiosoitteeseen lähettäjän omalla vastuulla. Jos asiakirjan toimittamiselle on asetettu määräaika, lähettäjän on huolehdittava siitä, että asiakirja saapuu viranomaiseen määräajassa.

Asiakirjan lähettäjälle on pyynnöstä annettava todistus asiakirjan kirjaamisesta tai muusta rekisteröinnistä.

18 §

Asiakirjan saapumispäivä

Asiakirjan katsotaan saapuneen viranomaiseen sinä päivänä, jona asiakirja on annettu viranomaiselle.

Postitse lähetetyn asiakirjan saapumispäiväksi katsotaan myös se päivä, jona lähetys on saapunut viranomaisen postilokeroon tai viranomaiselle on toimitettu ilmoitus lähetyksen saapumisesta postiyritykseen.

- luvut, otsikot, pykälöinti, a §:t, kohdat, momentti
- säädös - säännös

17 §. Asiakirjan lähettäjän vastuu. Laissa ehdotetaan säädettäväksi yleisellä tasolla asiakirjan lähettäjän vastuusta. Pykälän 1 momentti sisältäisi asiakirjan lähettämislain 1 §:n 1 momentista ilmenevän pääsäännön, jonka mukaan vastuu asiakirjan perillemenosta on sen lähettäjällä. Sanottu periaate on omaksuttu myös sähköistä viranomaisasiointia koskevassa laissa. Viranomaisella ei ole mahdollisuutta vastata asiakkaan lähettämistoimien asianmukaisuudesta eikä varmistaa niiden toimivuutta käytännössä. Näin vastuu asiakirjan toimittamisesta olisi asiakkaalla silloinkin, kun asiakirjan perillemeno vaarantuu lähettäjistä riippumattomasta syystä, kuten kolmannen osapuolen toimien vuoksi. Esimerkiksi postin kulussa tapahtuneet häiriöt tai lähetin laiminlyönnot asiakirjan toimittamisessa eivät poistaisi lähettäjän vastuuta. Säännösehdotuksen mukaan asiakirja on toimitettava asiassa toimivaltaisen viranomaisen asiointiosoitteeseen. Näin lähettäjälle asetettaisiin ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsitteleminen kuuluu. Samoin lähettäjän tulisi huolehtia siitä, että asiakirjan sisältävään postilähetystykseen merkityt viranomaisen osoitetiedot ovat oikeita ja paikkansapitäviä. Hallinnon asiakasta ei kuitenkaan voida asettaa vastuuseen siitä, että hänelle ilmoitettu yhteystieto on vanhentunut tai virheellinen.

Viranomaisen velvollisuudesta tuottaa ja jakaa tietoa säädetään julkisuuslain 20 §:ssä. Pykälän 2 momentin mukaan viranomaisen on tiedotettava toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa. Tähän velvollisuuteen sisältyy vaatimus ilmoittaa asiointiin tarkoitetuista yhteystiedoista ja asiointiosoitteesta. Ehdotuksen mukaan lähettäjä vastaisi myös siitä, että viranomainen saa asiakirjan määrääjän kuluessa, jos asiakirjan toimittamiselle on asetettu jokin määräaika. Säännöksessä tarkoitettu määräaika voisi olla joko vireillepanoa koskeva määräaika tai jokin muu, esimerkiksi selvityksen antamiselle asetettu määräaika. Vireillepanoa koskevat määräajat ovat hallintoasioissa verraten harvinaisia. Asia voidaan pääsäännön mukaan panna vireille milloin tahansa. Erilaisten ilmoitusten ja esimerkiksi viran täyttämistä koskevien hakemusten tekemiselle on kuitenkin saatettu asettaa määräaika. Määräaikavaatimukset liittyvät yleensä viranhakuun ja erilaisten tukien hakemiseen. Määräaikoja liittyy erityisesti Euroopan unionin tukiin, kuten maaseutuelinkeinojen tukiin.

Asiakirjan toimittamiselle asetettu määräaika voi olla joko lakiin perustuva tai viranomaisen itse asettama. Vireillepanoa koskevat määräajat ovat yleensä ehdottomia ja sitovia. Viranomaisten on valvottava niiden noudattamista eikä määrääjän jälkeen saapunutta hakemusta voida käsitellä. Vireillepanomääräaikoja koskeviin säännöksiin sisältyy kuitenkin usein poikkeus, jonka mukaan määrääjän laiminlyönti ei välttämättä johda oikeudenmenetyksiin. Lakisääteisten määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Lähetäjän vastuu merkitsisi käytännössä velvollisuutta huolehtia siitä, että asiassa toimivaltainen viranomaisella saa asiakirjan ennen määräajan päättymistä. Asiakirjan viivästymisestä aiheutunut määräajan ylittäminen katsottaisiin lähettäjän vahingoksi. Näin esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poistaisi lähettäjän vastuuta. Voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyviä lähettäjän vastuuta koskevia säännöksiä on kuitenkin tulkittu joustavasti siten, että lähettäjä on voitu vapauttaa vastuusta tilanteessa, jossa lähetyksen perille toimittaminen on estynyt ylivoimaisen esteen vuoksi. Tällaisena voidaan pitää esimerkiksi vakavaa onnettomuutta tai sairautta, yleisen liikenteen keskeytymistä taikka postilakkoa. Laillisesta esteestä säädetään tarkemmin oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 28 §:ssä. Siinä mainittu tai verrattavissa oleva este voi olla peruste palauttaa hakijalle määräaika hallintomenettelyssä. Menetetyn määräajan palauttamismenettelystä säädetään hallintolainkäyttölain 61 ja 62 §:ssä. Hallintolainkäyttölain mukaan laillinen este on sillä, joka sairauden tai yleisen liikenteen keskeytymisen vuoksi on estynyt noudattamasta kehotusta saapua tuomioistuimeen tai antaa kirjallinen vastaus taikka lausuma taikka suorittamasta hänelle oikeudenkäynnissä kuuluvaa muuta tehtävää.

Pykäläehdotuksen 2 momentin mukaan lähettäjällä on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan kirjaamisesta tai muusta rekisteröinnistä. Todistuksen antaminen edellyttäisi aina nimenomaista pyyntöä, joten viranomaisen ei tarvitsisi säännönmukaisesti toimittaa sanottua todistusta lähettäjälle. Vastaava säännös sisältyy nykyiseen asiakirjain lähettämisestä annetun asetuksen 3 §:ään. Lakiehdotukseen ei sisältyisi säännöstä viranomaisen asiakirjoja koskevasta kirjaamis- tai rekisteröintivelvollisuudesta. Julkisuuslain 18 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen tulee kuitenkin pitää luetteloa sille käsiteltäväksi annetuista tai otetuista sekä sen ratkaisemista ja käsittelemistä asioista taikka muutoin huolehtia siitä, että sen julkiset asiakirjat ovat vaivattomasti löydettävissä. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta annetun asetuksen (1030/1999) 6 §:n 1 momentin mukaan asiakirjarekisteriin on tehtävä viranomaisen käsiteltäviksi annetuista ja otetuista asioista merkinnät asian vireille saattajasta, asiakirjan saapumispäivästä tai sen laatimispäivästä sekä asian laadusta. Lisäksi asiakirjarekisteristä on käytävä ilmi suoritettut välitoimenpiteet, kuten toimitukset sekä selvitys- ja lausuntopyynnöt ja niitä koskevat asiakirjat. Asiakirjarekisteriin on myös merkittävä tieto asian lopputoimenpiteistä ja niitä koskevista asiakirjoista.

Julkinen hankinta - Hankintailmoitus - Osallistumishakemus - Määräaika - Myöhästyminen - Postilokeronumero - Fyysinen postilokero - Virtuaalinen postilokero - Hallintolaki

Hankintayksikkö oli pyytänyt hankintailmoituksella osallistumishakemuksia suunnittelukilpailua koskevassa hankinnassa. Osallistumishakemukset oli pyydetty toimittamaan määräaikaan mennessä kaupungin kirjaamoon. Kirjaamon postiosoitteeksi oli ilmoitettu postilokeronumero. Mainitulla postilokeronumerolla varustetut lähetykset toimitettiin kaupungin ja Itella Oyj:n välisen sopimuksen perusteella kaupungin kirjaamoon.

Osallistumishakemus oli saapunut kaupungin kirjaamoon määräajan jälkeen. Hallintolain 18 §:n 2 momentti ei tullut asiassa sovellettavaksi. Asiassa ei muutoinkaan tullut esille seikkoja, joiden perusteella olisi tullut katsoa, että osallistumishakemuksen myöhästyminen olisi johtunut kaupungin virheestä tai laiminlyönnistä. Hankintayksikön oli tullut hylätä osallistumishakemus myöhässä saapuneena. Äänestys 4-1.

Laki julkisista hankinnoista (348/2007) 1 § ja 2 § 1 momentti
Hallintolaki 17 § 1 momentti ja 18 §

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi hallintolain ja hallintolainkäyttölain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hallintolakeja ja hallintolainkäyttölakeja. Hallintolakiin ehdotetaan otettavaksi uusi luku, jonka tarkoituksena olisi ohjata oikaisuvaatimuksen käsittelyä yleislain tasoisesti. Tavoitteena olisi selkeyttää oikaisuvaatimuksen asemaa ja luonnetta oikeussuojakeinona sekä lisätä tämän menettelyn ennustettavuutta. Samalla tehostettaisiin hallintoviranomaisten toimintaedellytyksiä oikaisuvaatimuksen ratkaisemisessa. Tämä lisäisi hallintoviranomaisten itsenäistä roolia ja vastuuta jälkikäteisessä oikeusturvassa hallinnon palveluperiaatetta tukevalla tavalla.

Tarkoituksena olisi, että hallintolaki ohjaisi jatkossakin kokonaisuutena oikaisuvaatimuksen käsittelyä, ja että oikaisuvaatimusmenettelystä säädettäisiin edelleen myös erikseen eri hallinnonaloilla. Ehdotetuilla säännöksillä olisi siten ennen muuta oikaisuvaatimusmenettelyä täydentävä ja täsmentävä merkitys lähtien siitä, että asianmukaisesti toimiva oikaisuvaatimusjärjestelmä voisi korjata joustavasti, tehokkaasti ja kustannuksiltaan edullisesti sellaiset hallintopäätösten virheellisyysdet, jotka soveltuvat hallintoviranomaisten ratkaistaviksi jälkikäteisen oikeussuojajärjestelmän kokonaisuudessa. Oikaisuvaatimusmenettelyn selkeyttäminen ja täsmentäminen voisi näin vaikuttaa laajemminkin oikeussuojajärjestelmän toimivuuteen.

Ehdotetulla yleissääntelyllä pyrittäisiin ohjaamaan asianosaista mutta myös hallintoviranomaista oikaisuvaatimuksen vireille tulossa, käsittelyssä ja ratkaisemisessa. Tämä voisi parantaa viranomaisten toiminnan laatua sekä edistää yleensäkin hallinnon tuloksellisuutta. Ehdotettu menettelysääntely koskisi

näistä lähtökohdista oikaisuvaatimusaikaa, oikaisuvaatimuksen muotoa ja sisältöä, käsittelyn kiireellisuutta, oikaisuvaatimusviranomaisen oikeutta antaa määräys päätöksen täytäntöönpanosta sekä oikaisuvaatimuksen ratkaisemista ja siinä yhteydessä tapahtuvaa asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista.

Tavoitteena on lisäksi vahvistaa hallintolaissa olevan asiavirheen korjaamiskeinon asemaa ja käytettävyyttä. Asiavirheen korjaamisen edellytyksiä ehdotetaan laajennettavaksi niin, että virheen korjaamisen perusteena saattaisi myös olla asiaan tullut uusi selvitys, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Oikaisuvaatimusjärjestelmän suhdetta valitukseen esitetään myös selkeytettäväksi. Tämän vuoksi ehdotetaan, että hallintolainkäyttölakiin lisätään säännökset valitusoikeudesta oikaisuvaatimuspäätökseen sekä oikaisuvaatimuksen vaikutuksesta valituksen sisältöön.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa oikaisuvaatimusjärjestelmän asemaa ja merkitystä oikeusturvakeinona. Menettelysääntelyn lisäksi keskeisenä keinona tämän tavoitteen toteuttamisessa on oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalan laajentaminen. Mitä laajemmin oikaisuvaatimusjärjestelmä toimii hallinnon eri osa-alueilla, sitä paremmin hallintoviranomaisilla on mahdollisuus osallistua hallintopäätösten virheiden korjaamiseen jälkikäteistä oikeusturvaa tehostavalla tavalla. Siksi esityksessä on vielä tuotu esiin oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalan laajentamisen vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia.

Esitykseen sisältyvät lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan keuhäällä 2010.

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA	8
2.1 Oikaisuvaatimusjärjestelmän tausta ja kehitys	8
2.2 Oikaisuvaatimusjärjestelmä voimassa olevan lainsäädännön mukaan	8
Itseoikaisu hallintolaissa.....	8
Oikaisuvaatimusjärjestelmän kuvaus eri hallinnonaloilla.....	9
Oikaisuvaatimusta koskeva menettelysääntely.....	13
2.3 Ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	15
Vertailumaiden rajaamisesta.....	15
Ruotsi.....	15
Norja.....	17
Tanska.....	17
Saksa.....	18
Ranska.....	19
Euroopan unioni.....	20
2.4 Nykytilan arviointi.....	22
Hallintolaissa olevan virheen korjaamisjärjestelmän kehittämisen tarpeesta	22
Oikaisuvaatimusjärjestelmän ottamisesta kokonaisvaltaisen kehittämisen kohteeksi	23
Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämisen tarkemmista lähtökohdista.....	24
Oikaisuvaatimusjärjestelmän sisällöllisen kehittämisen arviointia.....	26
Oikaisuvaatimusta koskevan ruotsinkielisen termin uudistamisen tarpeesta.....	29
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	29
3.1 Tavoitteet ja toteuttamisvaihtoehdot.....	29
Hallintolaissa olevan virheen korjaamisjärjestelmän kehittäminen	29
Oikaisuvaatimusjärjestelmän käyttöalan laajentaminen	30
Oikaisuvaatimusta koskevan menettelysääntelyn kehittäminen	34
3.2 Keskeiset ehdotukset	35
Hallintolaissa olevan asiavirheen korjaamisen edellytysten laajentaminen.....	35
Oikaisuvaatimusta koskevan menettelysääntelyn kehittäminen	35
Begäran om omprövning oikaisuvaatimuksen ruotsinkielisenä ilmauksena	46
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	47
4.1 Johdanto.....	47
4.2 Taloudelliset vaikutukset.....	47
4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	48
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	48
5 ASIAN VALMISTELU	49
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	49
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	50
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	54
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	54
1.1 Hallintolaki.....	54

lepanon virheitä tai puutteita tulisi mahdollisuuksien mukaan voida korjata menettelyn kuluessa. Viranomaisen velvollisuudesta asiakirjan täydentämiseen säädetään hallintolain 22 §:n 1 momentissa. Asianosaista voidaan siten tarvittaessa pyytää esimerkiksi esittämään selvitystä oikaisuvaatimuksen tekemistä koskevan määräajan alkamisen ajankohdasta. Viranomaisen neuvontavelvollisuus (HL 8 §) koskee myös oikaisuvaatimuksen vireillepanoa. Lisäksi asianosaisella itsellään on oikeus täydentää oikaisuvaatimusta hallintolain 22 §:n 3 momentin nojalla.

49 e §. Käsittelyn kiireellisyys. Pykälän mukaan oikaisuvaatimusia olisi käsiteltävä kiireellisenä. Vastaavaa sääntelyä sisältyy jo ennustaan erityislainsäädäntöön kuten vankeuslain 20 luvun 11 §:ään ja elintarvikelain 74 §:ään. Ehdotettu sääntely vastaa myös kuntalain 89 §:n 2 momenttia, jonka mukaan oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä. Sääntelyä on pidetty tarpeellisenä ja perusteltuna, vaikka oikeuskeinoista oikaisuvaatimusviranomaisen passiivisuustilanteissa säädetäisiin erikseen. Käsittelyn joutuisuutta hallinnossa ja oikeussuojakeinoja käsittelyn viivästyessä on tarkasteltu oikeusministeriön työryhämietinnöissä 2008:5 ja mietinnöstä saadussa lausuntopalautteessa 2009:8.

Se, että oikaisuvaatimusiakasiat käsitellään kiireellisinä, on keskeistä koko oikaisuvaatimusjärjestelmän toimivuudelle ja uskottavuudelle. Siksi asiasta on pidetty perusteltuna ehdottaa säädettyä hallintolaissa yleissääntelyn tasoisesti.

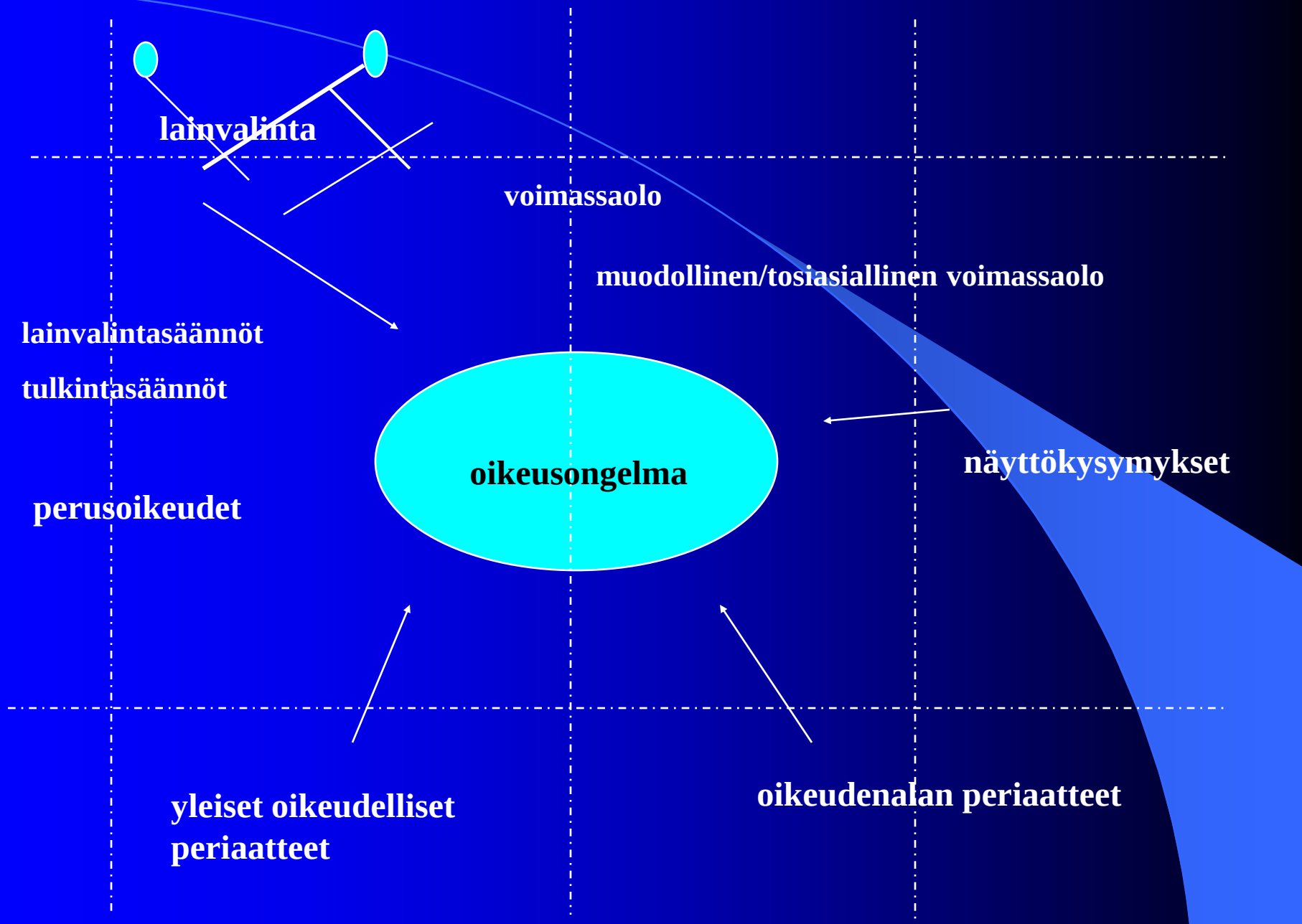
Kiireellisyysedellytyksellä on taustansa perus- ja ihmisoikeuksia ilmentävissä hyvän hallinnon ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksissa. Erityisesti hyvää hallintoa konkreettisesti hallinnon palveluperiaate edellyttää, että oikaisuvaatimusiakasiat ratkaistaan joustavasti ja tehokkaasti. Esitetyistä syistä olisi tärkeää, että viranomaiset näkevät roolinsa oikaisuvaatimusiakasioiden ratkaisemisessa näistä lähtökohdista ja että ne kantavat osaltaan vastuuta siitä, millä tavalla tämä järjestelmä toimii käytännössä. Luonnollisesti kiireellisyttä olisi syytä arvioida kunkin tapauksen erityispiirteiden valossa, jotta vaatimus ei esimerkiksi heikentäisi asian selvittämistä ja kääntyisi tätä kautta asianosaisen etua vastaan.

49 f §. Viranomaisen määräys täytäntöönpanosta. Hallintopäätöksen täytäntöönpano edellyttää pääsääntöön mukaan päätöksen lainvoimaisuutta. Päätös voidaan hallintolainkäyttölain 31 §:n 2 momentin mukaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa tai asetuksessa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Oikaisuvaatimuksen tekeminen vaikuttaa lähtökohtaisesti siihen, ettei hallintopäätös tule tuossa vaiheessa vielä lainvoimaiseksi. Täytäntöönpanoon ei siksi voida ryhtyä ilman hallintolainkäyttölaissa säädettyjen edellytysten täyttymistä. Erityislaissa onkin saatettu säättää siitä, että asianomaista päätöstä on noudatettava oikaisuvaatimuksesta huolimatta tai että oikaisuvaatimuksen tekeminen ei keskeytä päätöksen täytäntöönpanoa. Joissakin tapauksissa asianomaisessa erityislaissa on säädetty samalla oikaisuvaatimusviranomaisen toimivallasta kieltää tarvittaessa täytäntöönpano tai määrätä se keskeytettäväksi. Aina tällaista säännöstä ei kuitenkaan ole. Tämän vuoksi tässä pykälässä ehdotetaan säädettyä yleissääntelyn tasoisesti oikaisuvaatimuksen käsittelevän viranomaisen oikeudesta antaa määräys hallintopäätöksen täytäntöönpanosta.

Pykälän mukaan kun oikaisuvaatimus on tehty, oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen voisi siten kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltäminen tai keskeyttämistä koskeva tilanne nousisi esille esimerkiksi silloin, kun oikaisuvaatimuksen ratkaisee jokin muu kuin ensi asteen päätöksentekoviranomainen. Vastaavatyypinen sääntely sisältyy hallintolainkäyttölain 32 §:n 1 momenttiin. Vertailun vuoksi voidaan todeta, että käsitellessään asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista viranomainen voi hallintolain 53 §:n nojalla kieltää päätöksen täytäntöönpanon toistaiseksi tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Tässä pykälässä ehdotetaan edelleen selvyyden vuoksi lausuttavaksi siitä, ettei täytäntöönpanon kieltäminen- tai keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun saa hakea erikseen muutosta. Vastaavatyypinen valituskielto sisältyy verojen ja maksujen täytäntöön-

Tulkintasäännöt

□ **lainvalintasäännöt**

- *lex superior* (ylempi säännös syrjäyttää alemman)
perustuslaki ja ns. perusoikeusmyönteinen laintulkinta
- *lex posterior* (uudempi säännös syrjäyttää vanhemman)
- *lex specialis* (erikoissäädös syrjäyttää yleissäännöksen)
Lex specialis derogat legi generalis

□ **metodologiset, juridiset tulkintasäännöt/perusteet**

- sanamuodonmukainen tulkinta ensisijainen; käsitteiden merkitys (käsitelainopin taakka)
- ns. laajentava/supistava tulkinta (*analogia/e contrario*)
(luettelot, rikosoikeus)
- lainsäätäjän tahto; historiallinen, tavoitteellinen (*telos*, teleologinen tulkinta)
- oikeusperiaatteet oikeusjärjestyksen arvojen ilmentäjinä (perusoikeudet!)

Hallinto-oikeudessa oikeuskysymykset keskeisiä.

Näyttö- ja todistustaakka (tosiasia)kysymykset poikkeavat jonkin verran siviili- ja rikosoikeudesta.

Analogia = vastaavuus, yhdenmukaisuus, verrattavuus, vastaava

- Arvioitavana olevan tilanteen piirteitä pidetään jossakin suhteessa samanlaisina kuin jonkin toisen tilanteen piirteitä, ja siksi niitä arvioidaan samalla tavoin. Niitä pidetään vastaanvatyyppisinä tilanteita.

E contrario = vastakohtaispäätelmä

- Ilmaisun kattaa vain sen nimenomaisen kielellisen ilmaisuuden mukaiset tilanteet, eikä ole laajennettavissa muihin vastaavantyyppisiin tilanteisiin.
- Ikään kuin korostettu sanamuodon mukaista tulkintaa.

➤ ***Valinta analogian ja vastakohtaispäätelmän välillä voidaan tehdä esimerkiksi sillä perusteella, katsotaanko norminantajan tarkoittaneen (arvot ja tavoitteet) säännöksen käyttämistä analogisesti vai sanamuodon mukaisesti.***

➤ ***Kussakin konkreettisessa tulkintatapauksessa erityyppiset perustelut kietoutuvat monimutkaisella tavalla toisiinsa.***

Turun HAO 20.08.2004 04/0558/3

Kotitalousvähennys – Kodin kone ja laite – Ilmalämpöpumppu.

Oikeuskysymyksenä asiassa oli, oikeuttaako omakotitalon ilmalämpöpumpun asennustyö kotitalousvähennykseen.

Tuloverolain mukaan kotitalousvähennykseen oikeuttaa asunnon kunnossapito- ja perusparannustyö. Asunnon kunnossapitotyönä ei pidetä kodin koneiden ja laitteiden korjaus- tai asennustyötä.

Oikaisulautakunta oli hylännyt X:n vaatimuksen kotitalousvähennyksen myöntämisestä ilmalämpöpumpun asennustyön osalta.

Hallinto-oikeus kumosi oikaisulautakunnan päätöksen ja katsoi ilmalämpöpumpun asennustyön oikeuttavan kotitalousvähennykseen. Perustelujen mukaan *vakiintuneen kielenkäytön mukaiset* kodin koneet ja laitteet eivät vastoin *kotitalousvähennyksen tarkoitusta* edistä asuntojen ylläpitotoimintaa, eivätkä ne myöskään paranna kiinteistön laatua. Sen sijaan lämmitysjärjestelmään liittyvä kiinteistöön asennettu lämpöpumppu parantaa kiinteistön laatua. Se poikkeaa luonteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan vakiintuneen kielenkäytön mukaisista kodin koneista ja laitteista. Tuloverolaki 127 a §.

Kuopion HAO 10.06.2004 04/0395/3.

Pysäköintivirhemaksu – Maastopysäköinti – Katualue – Viheralue.

Maastoliikennelain soveltaminen kadun viereiselle viheralueelle, joka oli katupiirustusten mukaista katualuetta.

X oli pysäköinyt autonsa kadulle siten, että auto oli osittain kadun viereisellä viheralueella. Hänelle oli annettu pysäköintivirhemaksun maksukehotus luvattomasta maastopysäköinnistä. Katupiirustuksesta ilmeni, että katualue ulottui pysäköintiin käytetyllä alueella 1,25 metriä katupäällysteen reunan ulkopuolelle virhealueelle.

Hallinto-oikeus katsoi, että katuun rajoittuva viheralue *ei ollut* tieliikennelain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettu tie. *Näin se oli* maastoliikennelaissa tarkoitettua maastoa, jossa moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäköinti ilman lupaa oli kielletty.

Pysäköimällä autonsa osittain tällaiselle viheralueelle X oli tehnyt pysäköintivirheen, jota ei ollut pidettävä ilmeisen vähäpätöisenä. X:lle oli voitu antaa maksukehotus.

Maastoliikennelaki 1 § 1 mom, 2 § 1 mom, 3 § 2 kohta, 4 § 1 mom, 26 § 1 kohta; tieliikennelaki 2 § 1 kohta, laki pysäköintivirhemaksusta 1 §, 2 §, 4 §, 13 § 1 mom ja 14 § 1 mom.

Äänestys 7-2

Vammaispalvelu – Vaikeavammaisen – Taloudellinen tukitoimi – Asunnon muutostyöt – Esteiden poistaminen asunnon välittömässä ympäristössä – Kaidehissi – Kohtuulliset kustannukset

Kolmannessa kerroksessa sijaitsevassa osakehuoneistossaan asuvan henkilön hakemus kaidehissin kustannusten korvaamiseen hylättiin. Kaidehissi oli tarkoitus asentaa kerrostalon yhteistiloihin kuuluvaan porrashuoneeseen ensimmäisen ja kolmannen kerroksen välille. Sitä ei pidetty omaan asuntoon kiinteästi kuuluvana nostolaitteena eikä muunakaan asunnossa suoritettavana muutos- tai rakennustyönä. Kaidehissin asentamista ei myöskään voitu pitää esteen poistamisena asunnon välittömästä lähiympäristöstä, koska siitä aiheutuvat kustannukset eivät enää olleet vammaispalvelulaissa tarkoitettulla tavalla kohtuullisia. Vammaispalvelulain tarkoituksena ei ollut korvata asunnon muutostöinä niiden haittojen poistamista, jotka aiheutuivat asumisesta hissittömissä kerrostaloissa. Kaidehissin rakentamisessa ei siten ollut kysymys sellaisesta muutostyöstä, jonka korvaamiseen kunnalla oli vammaispalvelulain nojalla erityinen velvollisuus.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) 9 §:n 2 momentti; vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen 12 §

”Arvioitaessa X:n oikeutta hakemaansa etuuteen *lähtökohdaksi tulee ottaa vammaispalvelulakia koskevan hallituksen esityksen perusteluissa ja vammaispalveluasetuksen 12 §:n 1 momentissa mainitut esimerkit* korvattavista asunnon muutostöistä, joita ovat ovien leventäminen, kynnysten poistaminen ja luiskien rakentaminen.” Kaidehissin asentaminen kerrostalon yhteistiloihin kuuluvaan porrashuoneeseen ... on esimerkkeinä mainittuja toimia selvästi vaativampi ja kustannuksiltaan kalliimpi toimenpide... ei lähipiiriä... ei kohtuullista...”

Vammaispalvelulain 12 §:n 2 momentin mukaan oli korvattava vaikeavammaisen henkilön asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos ... hän välttämättä niitä tarvitsee... suoriutuakseen tavanomaisen elämän toiminnoista eikä ole jatkuvan laitoshoidon tarpeessa.

- Aluksi viittaus PL 19 §:n 3 momenttiin, jonka mukaan julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaalipalvelut vammaispalvelulaki
- Ns. yleensä hallituksen esityksellä säätämisen problematiikka

(Ampuma-ase – Hankkimislupa – Harkintavallan laajuus)

A oli hakenut lupaa ampuma-aseiden hallussapitoon metsästys- ja urheiluharrastuksiin vedoten. Poliisilaitos oli hylännyt hakemuksen ja perustellut päätöstään muun ohella sillä, että A oli syyllistynyt metsästysrikokseen noin kaksi vuotta aiemmin. Lisäksi A:ta oli epäilty yllytyksestä avopuolisonsa pahoinpitelyyn, josta tosin ei ollut nostettu syytettä esitutkintakertomusten ristiriitaisuuden vuoksi. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen ja ottaen huomioon myös esitutkintakertomuksista ilmi käyvät seikat pysytti poliisilaitoksen kokonaisarviointiin perustuvan päätöksen.

Ampuma-aselaki 54 § 1 mom; 45 § 1 mom

*Ampuma-aselaki 45 § Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset **luonnolliselle henkilölle***

*Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle **18 vuotta täyttäneelle** henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseiden osia. Huoltajan suostumuksella lupa voidaan...*

Haettaessa lupaa:

- 1) Metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai –harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;*
- 2) Työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten...*

Aseluvat tiukemmassa ensi syksystä lähtien

Julkaistu: 0:59 (8.7.2007)

Hanna Eriksson

Helsingin Sanomat

Aselupien myöntäminen tiukentuu. **Poliisi saa syksyllä uudet ohjeet**, jotka määrittelevät entistä tarkemmin sen, millainen ihminen voi saada aseluvan.

Eri rikoksista seuraavia esteaikoja harkitaan kuitenkin vielä. Esimerkiksi rattijuopumus voisi estää uuden aseensa hankinta- ja hallussapitoluvan enimmillään kahdeksi vuodeksi, ohjeen luonnoksessa sanotaan.

Väkivaltaista käyttäytymistä osoittavien rikosten perusteella hakijalle voitaisiin olla myöntämättä uutta lupaa viidestä kymmeneen vuoteen, törkeissä tapauksissa huomattavasti pidempään.

Lievä pahoinpitely olisi ohjeen luonnoksen mukaan este uudelle luvalla noin vuoden. Törkeä pahoinpitely ja ryöstö estäisivät uuden luvan saamisen vähintään kahdeksaksi vuodeksi, seksuaalirikokset vähintään viideksi vuodeksi. Näiden rikosten perusteella voitaisiin myös peruuttaa jo myönnettyt aseensa hallussapitoluvat.

Myös jatkuva huumausaineiden väärinkäyttö aiheuttaisi uusien ohjeiden luonnoksen mukaan aina aseensa hallussapitoluvan peruuttamisen tai kielteisen päätöksen lupahakemukseen. Ohjeistajien mukaan huumausaineiden käyttäjällä on usein samalla tavalla käyttäytyvä kaveripiiri, ja se yhdistettynä huumausaineiden käyttöön voi aiheuttaa tilanteen, jossa ase joutuu väriin käsiin.

Myös yksittäisestä miedonkin huumausaineen kuten marihuanan tuoreesta käyttörikoksesta annetusta tuomiosta on ohjeen mukaan seurattava aselupien peruuttaminen tai kielteinen päätös lupahakemukseen.

Aselupien myöntäminen halutaan niin ikään yhtenäistää. Käytännöt ovat vaihdelleet varsin paljon eri poliisilaitosten välillä. Sisäministeriön arpajais- ja asehallintoyksikkö haluaa nyt yhtenäistää myöntämiskäytäntöjä.

Uudet ohjeet määrittelevät lisäksi, millaiset aseet sopivat metsästyksen ja ampumaurheilun eri lajeihin.

Suomessa on noin 1,6 miljoonaa laillista asetta. Laittomia aseita maassa on arviolta muutamia kymmeniätuhansia. Uusia hallussapitolupia myönnettiin viime vuonna noin 61 500.

45 § (11.2.2011/124)

Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussaan ampuma-aseita ja aseiden osia. Lupaviranomaisella on oikeus saada hakijasta lääketieteellinen arvio, kun saatujen tietojen tai haastattelun perusteella lupaviranomaisella on syytä epäillä luvanhakijan henkilökohtaista sopivuutta ampuma-aseen hallussapitoon. Lupaviranomaisella on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada lääketieteellisessä arviossa luvanhakijasta sellaiset terveystiedot, jotka ovat välttämättömiä lupaviranomaisen arvioidessa hakijan sopivuutta ampuma-aseen hallussapitoon. Asevelvollisen on esitettävä selvitys suoritetusta varusmies- tai siviilipalveluksesta. Jos palvelusta ei ole suoritettu, asevelvollisen on esitettävä määräys aloittaa palvelus taikka päätös palveluksesta vapauttamisesta, palvelusajankohdan siirrosta tai palveluksen keskeyttämisestä syineen. Hankkimislupa pistoolia, pienoispistoolia, revolveria tai pienoisrevolveria taikka niiden osaa varten voidaan antaa vain 20 vuotta täyttäneelle henkilölle. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja -harrastuksessa käytettävää 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten voidaan antaa luonnolliselle henkilölle vain, jos tämä esittää yhdistyslain (503/1989) 4 §:ssä tarkoitetun luvan saaneen yhdistyksen ampuma-asekouluttajan antaman todistuksen harrastuksestaan, jonka on oltava jatkunut aktiivisesti vähintään kaksi vuotta. Aktiivisen harrastuksen jatkumista koskevaan kahden vuoden ajanjaksoon lasketaan puolet aseellisessa palvelussa asevelvollisena suoritetusta palvelusta tai puolet naisten vapaaehtoisessa asepalvelussa suoritetusta palvelusta. Hankkimislupa ampumaurheilussa ja harrastuksessa käytettävään tämän lain 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettuun ampuma-aseeseen voidaan myöntää myös, jos henkilö esittää luotettavan selvityksen harrastuksestaan ja työnantajanaan toimivan valtion viranomaisen todistuksen siitä, että hän virkaansa kuuluvissa tehtävissä kantaa 6 §:n 2 momentin 4–7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta.

Haettaessa lupaa:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys ja, jos hakemus koskee lupaa 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettua ampuma-asetta varten, lisäksi riistanhoitoyhdistyksen antama todistus aktiivisesta harrastuksestaan;

2) ampumaurheilua ja -harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;

3) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseen kantamiseen työssään.

Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on Poliisihallituksen hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseosien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseosien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt.

Lupa 43 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella voidaan antaa, kun huollettava henkilö on jättänyt rinnakkaislupaa koskevan lupahakemuksensa ja lupaviranomainen on tutkinut, että rinnakkaisluvan antamiseen on 54 §:ssä säädetty edellytykset.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua harrastusta voidaan pitää aktiivisena, jos eläinten ampuminen 6 §:n 2 momentin 5 tai 7 kohdassa tarkoitettulla ampuma-aseella on metsästyskausittain säännönmukaisesti jatkuvaa pyyntiä, johon muu kuin mainitussa lainkohdassa tarkoitettu ampuma-ase ei hyvin sovellu. Eläinten ampumisella tarkoitetaan luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen metsästyksen liittyvää lopettamista. Ampumaurheilu ja harrastus on aktiivista, jos kyseessä on jonkin ampumaurheilulajin harjoittelu, kilpaileminen, kilpailun toimihenkilönä toimiminen, valmentaminen tai kouluttaminen ampuma-aseen käyttöön.

KHO 24.9.2012/2510 (KHO 2012:81)
Ampuma-ase - Hallussapitolupa - Luvan peruuttaminen -
Käyttäytymisen sopimattomuus – Uhkaus

A oli suullisesti uhannut ammattikorkeakoulun oppilasryhmän jäseniä tappamisella ja pahoinpitelyllä ja uhannut luokan kuullen räjäyttävänsä koulun. Kihlakunnansyyttäjä oli kuitenkin katsonut, ettei esitutkinta-aineiston perusteella ollut riittävää näyttöä syytteen nostamiseksi yleisen edun perusteella. A oli myös kaadetun hirven kuljettamisen yhteydessä menettänyt täysin malttinsa, huutanut ja kiroillut vieraiden ihmisten ja lasten ollessa paikalla. Kun otettiin huomioon asiakirjoissa oleva selvitys A:n käyttäytymisestä ammattikorkeakoulussa ja hirvenmetsästyksen yhteydessä, A:ta oli pidettävä ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla toisen turvallisuutta vaarantavan käyttäytymisensä vuoksi sopimattomana pitämään hallussa ampuma-aseita. Asiassa ei siten ollut merkitystä sillä, että A:ta ei ollut edellä todetun käyttäytymisen perusteella syytetty tai tuomittu rikoksista.

Ampuma-aselaki 67 § 2 momentti 4 kohta

KHO 24.9.2012/2511 (KHO 2012:82)

**Ampuma-ase - Hallussapitolupa - Luvan peruuttaminen - Talousrikokset -
Ehdoton vankeusrangaistus - Ajan kuluminen**

A oli tuomittu rangaistuksiin vuosien 1994-2007 välisenä aikana tehdyistä useista rikoksista kuten kirjanpitorikoksista, rekisterimerkintärikoksesta, avunannosta törkeään kirjanpitorikokseen, avunannosta törkeään velallisen epärehellisyyteen sekä väärennökseen. Harkitessaan ampuma-aselain mukaan aseiden hallussapitoluvan peruuttamista lupaviranomaisen oli otettava huomioon viimeisestä teosta kulunut rikkeetön aika. Mikäli rikollinen käyttäytyminen oli yhtäjaksoisesti jatkunut useita vuosia, voitiin luvan haltijan sopivuutta ampuma-aseiden haltijaksi arvioitaessa ottaa huomioon useidenkin vuosien ajanjakso. Lisäksi rikosten samankaltaisuus oli peruste ottaa huomioon myös aikaisempia rikoksia. Kun otettiin huomioon asiakirjoissa oleva selvitys A:n useita vuosia jatkuneista talousrikoksista, joista oli tuomittu muun ohella ehdoton vankeusrangaistus, rikokset osoittivat hänet ampuma-aselain 67 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla sopimattomaksi pitämään hallussa ampuma-aseita.

Ampuma-aselaki 67 § 2 momentti 1 kohta

Perusoikeudet

- Perustuslain 2 luku 6-23 § (*Perusoikeudet*), mutta huomioitavia myös 2 § (*Oikeusvaltioperiaate*), 106 § (*Perustuslain etusija*), 107 § (*Lakia alemmanasteisten säädösten soveltamisrajoitus*) sekä 118 § (*Vastuu virkatoimista*).
- Perustuslain 2 luku uusittiin jo vuonna 1995, uusi perustuslaki 2000
 - *Yhdenvertaisuus (6 §)*
 - *Oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen (7 §)*
 - *Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate (8 §)*
 - *Liikkumisvapaus (9 §)*
 - *Yksityiselämän suoja (10 §)*
 - *Uskonnon ja omantunnon vapaus (11 §)*
 - *Sananvapaus ja julkisuus (12 §)*
 - *Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus (13 §)*
 - *Vaali- ja osallistumisoikeudet (14 §)*
 - *Omaisuuuden suoja (15 §)*
 - *Sivistykselliset oikeudet (16 §)*
 - *Oikeus omaan kieleen ja kulttuuriin (17 §)*
 - *Oikeus työhön ja elinkeinovapaus (18 §)*
 - *Oikeus sosiaaliturvaan (19 §)*
 - *Vastuu ympäristöstä (20 §)*
 - *Oikeusturva (21 §)*
 - *Perusoikeuksien turvaaminen (22 §)*
 - *Perusoikeudet poikkeusoloissa (23 §)*

❑ **PL 2 § Kansanvaltaisuus ja oikeusvaltioperiaate**

3 mom. Julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin. Kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia.

❑ **PL 88 § Yksityisen laillinen saatava valtiolta**

Jokaisella on oikeus talousarviosta riippumatta saada valtiolta se, mikä hänelle laillisesti kuuluu.

❑ **PL 98 § Tuomioistuimet**

2 mom. Yleisiä hallintotuomioistuimia ovat korkein hallinto-oikeus ja alueelliset hallinto-oikeudet.

➤ jako yleiset tuomioistuimet, yleiset hallintotuomioistuimet, erityistuomioistuimet sekä satunnaisten tuomioistuinten asettamisen kielto.

❑ **PL 106 § Perustuslain etusija** (luvussa laillisuusvalvonta)

Jos tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa asiassa lain säännöksen soveltaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa, tuomioistuimen on annettava etusija perustuslain säännökselle.

❑ **PL 107 § Lakia alemmanasteisten säädösten soveltamisrajoitus**

Jos asetuksen tai muun lakia alemmanasteisen säädöksen säännös on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa, sitä ei saa soveltaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

❑ **PL 108 §-111 § Valtioneuvoston oikeuskanslerista ja eduskunnan oikeusasiamiehestä**

❑ **PL 121 § Kunnallinen ja muu alueellinen itsehallinto**

Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon.

Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Kunnilla on verotusoikeus. Lailla säädetään verovelvollisuuden ja veron määräytymisen perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta.

Itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla säädetään lailla. Saamelaisilla on saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään.

❑ **PL 122 § Hallinnolliset jaotukset**

❑ **PL 123 § Yliopisto ja muut opetuksen järjestäjät**

❑ **PL 124 § Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle**

Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

❑ **PL 125 § Virkojen kelpoisuusvaatimukset ja nimitysperusteet**

Lailla voidaan säätää, että määrättyihin julkisiin virkoihin tai tehtäviin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen.

Yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto.

118 § Vastuu virkatoimista

Virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Hän on myös vastuussa sellaisesta monijäsenen toimituksen päätöksestä, jota hän on toimituksen jäsenenä kannattanut.

Esittelijä on vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole jättänyt päätökseen eriävää mielipidettään.

Jokaisella, joka on kärsinyt oikeudenloukkauksen tai vahinkoa virkamiehen tai muun julkista tehtävää hoitavan henkilön lainvastaisen toimenpiteen tai laiminlyönnin vuoksi, on oikeus vaatia tämän tuomitsemista rangaistukseen sekä vahingonkorvausta julkisyhteisöltä taikka virkamieheltä tai muulta julkista tehtävää hoitavalta sen mukaan kuin lailla säädetään. Tässä tarkoitettua syyteoikeutta ei kuitenkaan ole, jos syyte on perustuslain mukaan käsiteltävä valtakunnanoikeudessa.

(4.11.2011/1112)

□ PL 119 § Valtionhallinto (luvussa 11 Hallinnon järjestäminen ja itsehallinto)

Valtion keskushallintoon voi kuulua valtioneuvoston ja ministeriöiden lisäksi virastoja, laitoksia ja muita toimituksia. Valtiolla voi lisäksi olla alueellisia ja paikallisia viranomaisia. Eduskunnan alaisesta hallinnosta säädetään erikseen lailla.

Valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtioneuvoston yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella.

□ PL 120 § Ahvenanmaan erityisasema

- Osa perusoikeuksista kirjoitettu ehdottomaan muotoon, toiset sisältävät lakivarauksen ja toiset ovat ohjelmallisempia
- Suomessa perinteisesti lakien perustuslainmukaisuudesta on huolehdittu ns. ennakkollisesti (perustuslakivaliokunta); Suomessa ei ole perustuslakituomioistuinta
- Tuomioistuinkäytännössä ennen perusoikeusuudistusta ei juuri viitattu suoraan perusoikeuksiin (lähinnä yhdenvertaisuus)
- Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittymisen (1990), uudistetun perusoikeusluvun (1995) ja uuden perustuslain (2000) jälkeen suora sovellettavuus lisääntynyt
- Uuden perustuslain myötä tuomioistuimille annettiin myös rajoitettu mahdollisuus tutkia lakien perustuslainmukaisuuskysymys jälkikäteen
- Eduskunnan oikeusasiamiehelle ja valtioneuvoston oikeuskanslerilla on erityistehtävä tehtävänsä hoitaessaan valvoa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista (PL 108 ja 109 §)
- Perusoikeuksista tuomioistuinkäytännössä on viitattu toistuvasti perusoikeuksiin, erityistä merkitystä on annettu muun muassa PL 21 §:llä muutoksenhakuoikeuden näkökulmasta, PL 12 sananvapaudelle jne.

Kunnallisasia – Valtuuston työjärjestys – Puheoikeuden rajoittaminen – Perustuslaki

Perustuslain 12 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Tarkempia säännöksiä sanavapauden käyttämisestä annetaan lailla. Kuntalakiin 1.1.2002 annetulla lailla (81/2002) lisätyn 15 a §:n 3 momentin mukaan valtuuston työjärjestyksessä tai muussa johtosäännössä voidaan antaa kokouksen kulun turvaamiseksi tarpeellisia määräyksiä valtuutettujen puheenvuorojen pituudesta yksittäisissä asioissa. Kunnanvaltuuston päätös, jolla oli hyväksytty valtuuston työjärjestyksen muutos siten, että kokouksen sujuvan kulun turvaamiseksi puheenjohtajalla on oikeus yksittäisessä asiassa rajoittaa valtuutettujen puheenvuorojen pituutta niin, että puheenvuoro voi kestää 10 minuuttia ja muu puheenvuoro 5 minuuttia, ei ollut lainvastainen.

EOA 2003, s. 213 (1334/4/02). Kaupungin henkilöstöpolitiikkaa käsittelevään loppuraporttiin oli sisältynyt suositus siitä, että ellei erityisiä syitä ollut, rekrytointitilanteessa valitaan kaupungin palvelukseen henkilö, joka asuu tai suostuu muuttamaan kaupunkiin. Apulaisoikeusasiamies viittasi kannanotossaan perustuslain 125 §:n yleisiin nimitysperusteisiin ja perustuslain 9 §:n liikkumisvapauteen, johon sisältyi myös oikeus valita vapaasti asuinpaikkansa, ja totesi asuinpaikkaan perustuvan erottelun olevan myös perustuslain 6 §:n syrjintäkiellon vastaista.

KHO 22.4.2008/882 (KHO 2008:25)

Perustuslain etusija - Ilmeinen ristiriita perustuslain kanssa - Perusoikeus -
Valituskielto - Valtion virkamies - Viran siirtäminen - Suostumus -
Oikeusturva - Tehokas oikeussuojakeino - Ylimääräinen muutoksenhaku -
Valitus

Virkamiehen nimissä ollut virka oli siirretty viraston toiseen yksikköön. Päätös oli tehty ilman valtion virkamieslain 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua virkamiehen suostumusta. Viran siirtämistä koskevasta päätöksestä ei valtion virkamieslain 58 §:n mukaan saanut valittaa. Ylimääräistä muutoksenhakua, jonka perusteella hallintopäätös voidaan kumota vain hallintolainkäyttölain 11 luvussa säädetyin edellytyksin, ei päätöksestä ilmenevissä oloissa voitu pitää riittävän tehokkaana oikeussuojakeinona. Koska valtion virkamieslain 58 §:ään sisältyvän valituskieltosäännöksen soveltaminen olisi estänyt puheena olevalle virkamiehelle perustuslain 21 §:ssä turvatun oikeuden säännönmukaiseen muutoksenhakuun, **säännöksen soveltaminen olisi ollut perustuslain 106 §:ssä tarkoitetulla tavalla ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa**. Tämän vuoksi säännös tuli tässä yksittäistapauksessa jättää soveltamatta.

Suomen perustuslaki 21 § 1 momentti, 22 § ja 106 §

Valtion virkamieslaki 5 § 1 momentti ja 58 §

Äänestys 4-1 perustuslain 106 §:n soveltamisen tarpeesta.

KHO 28.7.2005/1892 (KHO 2005:50)

Ulkomaalaisasia – Oleskelulupa – Avioliitto – Yhteiselämän päättyminen –
Perheväkivalta – **Perusoikeusmyönteinen tulkinta**

Ulkomaalaisvirasto oli hylännyt valittajan uutta määräaikaista oleskelulupaa koskevan hakemuksen, koska valittajan maahantulon peruste ja oleskeluluvan myöntämisperuste olivat oleellisesti muuttuneet hänen lyhyen Suomessa oleskelunsa aikana. Kysymys oli Suomessa pysyvällä oleskeluluvalla oleskelevan miehen vaimosta, joka oli miehen väkivaltaisuuden vuoksi hakenut turvakotiin ja sittemmin asumaan erikseen. Vaimolle oli myönnetty ensimmäinen määräaikainen oleskelulupa perhesiteen perusteella. Kun otettiin huomioon uudesta ulkomaalaislaista (301/2004) ilmenevät periaatteet oleskeluluvan peruuttamisesta ja uuden määräaikaisen oleskeluluvan myöntämisestä sekä asiakirjoista ilmenevä selvitys perhe-elämän päättymiseen liittyneistä seikoista samoin kuin asianomaisen olosuhteista kotimaassaan, korkein hallinto-oikeus katsoi, että jatko-oleskeluluvan myöntämättä jättämistä **oli pidettävä ilmeisen kohtuuttomana**.
Ulkomaalaisviraston ja hallinto-oikeuden päätökset kumottiin ja asia palautettiin ulkomaalaisvirastolle uudelleen käsiteltäväksi uudessa ulkomaalaislaissa säädetyssä järjestyksessä.

Suomen perustuslaki 7 § 1 ja 3 mom.

Ulkomaalaislaki (378/1991) 21 §

Ulkomaalaislaki (301/2004) 54 § 5 mom., 58 § 4 mom. sekä 215 § 1 mom.

Hyvän hallinnon perusteet

- ❑ **Hyvä hallinto** (*good administration*, hyvä hallintotapa, PL 21 §, hallintolain toinen luku)
- ❑ **Hallinto-oikeuden oikeusperiaatteet** (viranomaisen harkintavaltaa ja menettelyä ohjaavina periaatteina)
- ❑ **Palveluperiaate ja neuvonta**

Hyvä hallinto ns. sateenvarjokäsitteenä

- Yhdistyneiden Kansakuntien ja OECD:n piirissä sekä yleensä talouspoliittisena käsitteenä

(good governance)

- Euroopan neuvoston piirissä annetut suositukset ja valmistelutyö suositukseksi mallisäännöstökseksi

Erityisesti suositus hyvästä hallinnosta vuodelta 2007 -

Recommendation CM/Rec(2007)7 of the Committee of Ministers to member states on *good administration* (adopted by the Committee of Ministers on 20 June 2007 at the 999bis meeting of the Ministers' Deputies).

- Suomen perustuslaki 21 § (hallitusmuodon 16 §), hallintolaki (kokonaisuudessaan ja erityisesti 2 luku hyvän hallinnon perusteet ja 6§ hallinnon oikeusperiaatteet)
- Euroopan unionin oikeusasiamiehen hyvän hallintotavan säännöstö, jonka myös Euroopan parlamentti on hyväksynyt sekä Euroopan unionin instituutioiden käytäntösäännöt

*(European Code of Good Administrative Behaviour; *maladministration*; good administrative practice)*

- Aikaisempi EY-tuomioistuimen ja nykyinen unionin tuomioistuinten ratkaisukäytäntö
- Euroopan unionin perusoikeuskirjan 41 artikla (*Right to *good administration**), joka oikeudellisesti sitova Lissabonin sopimuksen voimaan tultua (huom! Unionioikeus toimeenpannaan lähtökohtaisesti kansallisesti kansallisia menettelymuotoja noudattaen)

Hallinto-oikeuden yleiset periaatteet

- Lainalaisuusperiaate (*PL 2§, aikaisemmin HM 92 §*)
- Hyvä hallinto (*PL 21 §, ennen HM 16 §*)
 - palveluperiaate
- Hallinto-oikeuden oikeusperiaatteet
 - *Ns. harkintavallan käyttöä rajoittavat periaatteet (toimivallan ylitystä/alitusta)*
 - Kehittyivät alkujaan oikeuskäytännössä
 - Nykyään säännelty yleisesti hallintolain 6 §:ssä
 - yhdenvertaisuusperiaate
 - suhteellisuusperiaate
 - objektiviteettiperiaate
 - tarkoitussidonnaisuuden periaate
 - luottamuksensuoja(n)periaate (uusimpana)
 - julkisuusperiaate

HYVÄ HALLINTO PERUSOIKEUTENA

PL 21 §

Oikeusturva

Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitelty **asianmukaisesti** ja **ilman aiheutonta viivytystä** lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä **oikeus saada** oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Käsittelyn julkisuus sekä **oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta** samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

vaatimus hyvästä hallinnosta

Euroopan unionin perusoikeuskirja

41 artikla Oikeus hyvään hallintoon

Alkuperäinen Nizzan julkilausuman jälkeinen muotoilu- Sanamuotomuutoksia Lissabonin sopimuksen voimaan tulon jälkeen ns. julkaistussa

1. Jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet ja laitokset käsittelevät hänen asiansa **puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.**
2. Tähän oikeuteen sisältyy erityisesti:
 - jokaisen **oikeus tulla kuulluksi** ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaisi häneen epäedullisesti;
 - jokaisen **oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin** ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset;
 - hallintoelinten **velvoite perustella päätöksensä.**
3. Jokaisella on oikeus saada yhteisöltä **korvausta niistä vahingoista**, joita yhteisön toimielimet tai sen henkilökuntaan kuuluvat ovat aiheuttaneet tehtäviään suorittaessaan, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.
4. Jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin **jollakin perussopimusten kielistä, ja saada vastauksen samalla kielellä.**

Perustuslain 21 §:stä voidaan johtaa mm. seuraavanlaisia vaatimuksia

- ☐ käsittelyn asianmukaisuusvaatimus
- ☐ käsittelyn joutuisuusvaatimus
- ☐ vaatimus siitä, että käsittely on saatava päätökseen
- ☐ oikeus saada perusteltu päätös
- ☐ oikeus tulla kuulluksi
- ☐ oikeus saada tietoja asioista

Oikeusasiamiehen valvontatoiminnassaan esiin ottamia eräitä hyvän hallinnon osa-alueita ovat olleet:

- oikeus saada asia käsiteltyksi viranomaisessa,
- oikeussuojakeinojen tehokkuus,
- asian käsittelyn joutuisuus,
- käsittelyn julkisuus,
- asianosaisen kuuleminen,
- päätösten perusteleminen ja virkakielen selkeys,
- huolellisuus asioiden käsittelemisessä,
- neuvonta- ja palveluvelvollisuus,
- virkamiesten esteellisyys, viranomaistoiminnan puolueettomuus ja yleinen uskottavuus sekä
- virkamiesten käytös.

**Hallintolakiin on kirjattu vaatimukset
hyvälle hallinnolle** toteuttaen perustuslain
toimeksiantoa

2 luku

Hyvän hallinnon perusteet

6 § Hallinnon oikeusperiaatteet

7 § Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus

8 § Neuvonta

9 § Hyvän kielenkäytön vaatimus

10 § Viranomaisten yhteistyö

Hallintolaki
1 § Lain tarkoitus
Tämän lain
tarkoituksena on
toteuttaa ja edistää
hyvää hallintoa sekä
oikeusturvaa
hallintoasioissa. Lain
tarkoituksena on
myös edistää
hallinnon palvelujen
laatua ja
tuloksellisuutta.

HL 6 §

Hallinnon oikeusperiaatteet

yhdenvertaisuusperiaate

tarkoitussidonnaisuuden
periaate

Viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

objektiviteettiperiaate

suhteellisuusperiaate

Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden.

Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

luottamuksensuojanperiaate

(Huom! Pykälässä ei ole oikeasti kappalejako)

Yhdenvertaisuusperiaate

- ❑ Taustalla PL 6 §, mutta myös esim. tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki, virkamieslainsäädännön säännökset, hallintolain säännökset, rikoslaki (RL 11:9 ja 47:3)
- ❑ Taustalla myös kansainvälinen sääntely, kuten KP-sopimus ja Euroopan ihmisoikeussopimus
- ❑ Samanlaisissa tapauksissa tulee toimia samalla lailla ja erilaisissa erilailla (tasapuolinen kohtelu, tasapuolisuusvaatimus)
- ❑ Omaksutun tulkintalinjan johdonmukainen seuraaminen (johdonmukaisuusvaatimus)

Yhdenvertaisuusperiaate = viranomaisen ja virkamiehen velvollisuus kohdella hallinnon asiakkaita tasapuolisesti ja johdonmukaisesti

- ❑ Syrjinnän kieltö (syrjintä tai suosinta alkuperän, uskonnon, sukupuolen, iän, poliittisen tai yhteiskunnallisen näkemyksen, ammattiyhdistystoiminnan tai muun vastaavan syyn vuoksi on kiellettyä)
- ❑ Positiivinen diskriminaatio

Apulaisoikeuskansleri 10.5.2000

(Yhdenvertaisuus lain edessä – Jätelain soveltaminen – Järjestetty jätteenkuljetus)

Kunnassa on noudatettu käytäntöä, jonka mukaan vapautuksen järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittymisestä on voinut käytössä olevan vapaa-ajan asunnon osalta saada sellainen jätteen haltija, joka on voinut toimittaa vapaa-ajan asunnon poikkeuksellisen vähäiset jätteet kunnassa sijaitsevan vakinaisen asuntonsa jäteastiaan. Kantelussa on katsottu, että kunta kohtelee ulkopaikkakuntalaisia toisin kuin omia kuntalaisiaan. Kantelussa on vaadittu kaikkien vapaa-ajan asunnon omistajien yhdenvertaista kohtelua jätehuollossa ja siihen liittyvissä maksuissa.

Havainnot kunnassa noudatetusta käytännöstä myöntää vapautus järjestettyyn jätteenkuljetukseen liittymisestä kaavamaisesti ja käytännössä vain kunnan vakinaisille asukkaille ovat sen suuntaiset, että ne antavat aiheen epäillä, ettei käytäntö, vaikka sen tueksi joissakin yksittäistapauksissa voitaisiin esittää hyväksyttävän tuntuksia perusteita, ota riittävästi huomioon jätelain tavoitteita ja Suomen perustuslain 6 §:n 1 momentissa perusoikeutena turvattua yhdenvertaisuutta lain edessä.

KHO 19.06.2002/1516 (KHO 2002:43) (Lääkinnällinen kuntoutus – Fysioterapiapalvelu – Kunnan järjestämisvelvollisuus – IkäsyRJintä – Hallintoriita).

Kunta ei ollut voinut evätä fysioterapiapalvelun saamista pelkästään tiettyyn ikäryhmään kuulumisen vuoksi, kun henkilöllä oli sairautensa johdosta kunnan toimivaltaisen terveyskeskuslääkärin toteama fysioterapiapalvelun tarve. Asia palautettiin kunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Suomen Hallitusmuoto 5, 15 a ja 16 a §; Suomen perustuslaki 6, 19 ja 22 §; Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1,3 ja 4 §; Kansanterveyslaki 14 § 1 mom. 2 kohta ja 3 mom.; Asetus lääkinnällisestä kuntoutuksesta 2 ja 3 §; Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 §; Hallintolainkäyttölaki 69 §.

KHO 08.10.2002/2393(KHO 2002:61) (Lääkinnällinen kuntoutus – Apuvälinepalvelu – Kunnan järjestämisvelvollisuus – IkäsyRJintä – Hallintoriita).

Kaupunki oli voinut evätä lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälinepalvelun ohjeistuksensa nojalla, kun se oli osoittanut asettaneensa palvelut määrärahojen puitteissa etusijajärjestykseen tarkoituksena varmistaa vaikeavammaisten apuvälinepalvelut ja sen, etteivät apuvälineistä aiheutuvat kustannukset muodostu yhdelle henkilölle kohtuuttomiksi. Apuvälinepalvelulle asetetulle ikäkriteerille oli myös esitetty hyväksyttävä syy. Kaupunki oli osoittanut ottaneensa riittävässä määrin hakijan yksilöllisen tarpeen huomioon. Suomen Hallitusmuoto 5, 15 a ja 16 a §; Suomen perustuslaki 6, 19 ja 22 §; Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1, 3 ja 4 §; Kansanterveyslaki 14 § 1 mom. 2 kohta ja 3 mom.; Asetus lääkinnällisestä kuntoutuksesta 2 ja 3 §; Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta 3 §; Hallintolainkäyttölaki 69 §.

Nainen vedätti Kelalta yli 20 000 euroa

7-vuotiaasta ahdisteltiin Järvenpäässä - poliisi nappasi epäillyn

Kommentti: Stubbia "inhottaa" brittikonservatiivien ja perussuomalaisten hyppääminen samaan sänkyyn

Joka neljäs hakija sai ammattikorkeakoulupaikan

Arla Ingman: Valion tuomio turvaa kilpailun jatkumisen

Suomessa yhä enemmän törkeitä ympäristör rikoksia - taustalla voittojen maksimointi

Pasilan uuden keskuksen rakentaminen alkaa - Helsingin toinen keskus?

Oikeus: Valio aikoi syrjäyttää Arlan markkinoilta

Kilpailuvirasto tyytyväinen oikeuden Valio-päätökseen

Hallikiista: Sanoma pulittaa jättisumman Harkimolle

Stefan Wallin ei menetä toivoa kansalaisaloitteesta

Markkinaoikeus määräsi Valiolle 70 miljoonan sakon

Jo 22. kerta vuoden sisällä - mies jäi kiinni luvattomasta ajosta

Verkkokierto norppavesillä päättyy

EK tyytymätön sote-uudistukseen

Oikeusasiamies: Terveyskeskusten peruukkikäytännöt lainvastaisia

Torstai 26.6.2014 klo 11.25

Eduskunnan oikeusasiamies moittii sairaanhoitopiirien ja terveyskeskusten käytäntöjä peruukeista.

Terveyskeskusten peruukkikäytäntöjä moititaan. (TOMI VUOKOLA)

Kyse on peruukeista, jotka luovutetaan potilaille lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineenä.

Peruukkeja muun muassa luovutetaan vaihtelevin perustein. Selvityksen mukaan esimerkiksi peruukkien hinnoille asetetuissa ylärajoissa oli huomattavia eroja.

Google-mainokset

Mitäsaisiolla.fi

Meillä on kesäale. Tervetuloa! Ja toimituskulut tietysti 0 euroa.

www.mso.fi/kesäale

[Hotellit Sirkka Levi](#)

Tampereen Kylpylään ja Särkänn

Katso tarjous

PÄÄAIHEET

Markkinaoikeus määräsi Valiolle 70 miljoonan sakon

Hallikiista: Sanoma pulittaa jättisumman Harkimolle

Kataiselle uusi kaksoisrooli EU:ssa

Luetuimmat nyt

Tuoreimmat

Kaikki

Uutiset

Urheilu

Viihde

Mu

1. Tavalliset naiset bikineissä: "Pitää mistä ottaa kiinni"

2. Lapsia hyväksikäyttänyt BBC-juontaja sekaantui myös kuolleisiin?

3. Oho! Konkarinäyttelijän vaimon bikini meni pieleen

4. Nainen vedätti Kelalta yli 20 000 euroa

5. Selviytyjät-tähti kuoli traagisesti juomien alle

6. Raskaana oleva Jippu Me Naisille: "syntyy tasapainoiseen suhteeseen"

7. Pojat kinusivat isän kalareissulle kukaan futisjännärin - "Eipä kaduta"

8. Tässä ovat pahimmat MM-filmaajat tuore tutkimustulos

Tarkoitussidonnaisuuden periaate

- ❑ Toimivaltaa tulee käyttää siihen tarkoitukseen kuin se on lainsäädännössä annettu
- ❑ Viranomainen ei saa ryhtyä edistämään muita tarkoituksia kuin niitä, jotka kuuluvat sen tehtäväpiiriin ja sisältyvät tapaukseen sovellettavan lain tavoitteisiin
- ❑ Tämän periaatteen vastaisesta toiminnasta käytetään yleensä nimitystä harkintavallan väärinkäyttö, vaikka tämä voi tulla kysymykseen muidenkin periaatteiden kohdalla
- ❑ Ranskalaisena periaatteena nimeltään "*détournement de pouvoir*", ja englanniksi saatetaan kääntää "*abuse of rights*".

KHO 19.6.1997/1569 (KHO 1997:58)

Oikeustapauksen hakusanoissa on viitattu muun muassa hallintoviranomaisen toimivaltaan, ***tarkoitussidonnaisuuden periaatteeseen*** ja päätöksen perustelemiseen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus oli hylännyt erotiikkaravintolan kaikkien alkoholijuomien anniskelulupaa koskevan hakemuksen sillä perusteella, ettei ravintola toiminta-ajatukseltaan täyttänyt alkoholilain asianmukaisuuden vaatimusta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi päätöksessään, että mainittu seikka on tarkoitussidonnaisuuden periaate huomioon ottaen anniskeluluvan epäämisen peruste ainoastaan silloin, kun tarkoituksena on alkoholin kulutusta ohjaamalla ehkäistä alkoholipitoisista aineista aiheutuvia laissa lueteltuja haittoja.

Tuotevalvontakeskuksen päätös kumottiin ja asia palautettiin uudelleen käsiteltäväksi.

Suhteellisuusperiaate

❑ Valitun toimenpiteen tulee olla oikeassa suhteessa olosuhteisiin

► Toimen on oltava asianmukainen ja tehokas sekä sopiva suhteessa perusteltuun tavoitteeseen tai päämäärään, jota sillä pyritään toteuttamaan

► Toimen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden arviointi erityisesti sen kohteen etujen ja oikeuksien kannalta

► Toimilta edellytetään oikeasuhtaisuutta

► Muutenkin suhteellisuusperiaate vaikuttaa viranomaisten toimivallan käyttöön kohtuullistavasti

❑ Tullut esiin esim. sanktioiden, pakkotoimenpiteiden suuruutta harkittaessa, myytäessä kunnan omistamaa kiinteistöä suhteettoman halvalla

❑ Suhteellisuusperiaatteella (*principle of proportionality*) on kansainvälisesti ollut laajempi soveltamisala kuin Suomessa

KHO 26.10.1999/2862. Oikeustapauksen hakusanoissa on viitattu niin *kohtuusharkintaan* kuin *suhteellisuusperiaatteeseen*. Tapauksessa ulkomaalainen A oli saapunut Suomeen vuonna 1993 turistiviisumilla ja avioitunut suomalaisen kanssa. Ulkomaalaislaissa tarkoitettu pysyvän oleskeluluvan myöntämisen edellytykseksi säädetty kahden vuoden määräaika oli täyttynyt lokakuussa 1996. A:n oli todettu syyllistyneen vuosina 1996 ja 1997 yhteensä kolmeen liikennერიkkomukseen, joista oli tuomittu yhdestä 8 päiväsakkoa ja kahdesta rikesakkoa. Rikkomukset eivät olleet johtaneet henkilö- tai muuhun vahinkoon. Kun otettiin huomioon rikkomusten laatu ja A:n Suomessa oleskelun pituus, A:n syyllistymistä kysymyksessä oleviin rikkomuksiin ei voitu pitää sellaisena pysyvän oleskeluluvan myöntämistä vastaan olevana erityisenä syynä, jota ulkomaalaislaissa tarkoitetaan. Koska ulkomaalaisvirastolla oli ollut mainitusta asian ratkaisuun vaikuttavasta seikasta toinen käsitys, ulkomaalaisviraston päätös kumottiin ja asia palautettiin ulkomaalaisvirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Luottamuksensuojan periaate

- ❑ Viranomaisen toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia (Legitimate expectations)
- ❑ Uusi hallintolaki vahvisti periaatteen laintasolle (HE 72/2002 mukaan luottamuksensuoja varsin rajoitettu)
- ❑ Liityntä oikeusvoimaan (hallintopäätösten pysyvyyteen ja sitovuuteen)
- ❑ Luottamuksensuojan arviointi perustuu aina tapauskohtaiseen hankintaan, jossa yksityisen luottamusta (edellyttää vilpittöntä mieltä) punnitaan suhteessa julkiseen etuun.
- ❑ KHO 23.11.2006/3110 (KHO 2006:90) – luottamuksensuojaa viranomaisen toiminnan ja epäselvän tiedon perusteella

KHO 20.11.2000/2983 (KHO 2000:60) (*Kunnallisasia – Eroraha – Erorahajärjestelmän muuttaminen – Luottamuksensuoja*).

Kaupunginhallitus oli päättänyt toukokuussa 1997 kunnallisen etuja luovan erorahajärjestelmän käyttöönottamisesta ja käytössä noudatettavista ehdoista. Erorahan myöntäminen edellytti muun ohella henkilön irtisanoutumista ennen päätöksen tekemistä.

Erorahajärjestelmän uudistaminen oli ollut kunnassa vireillä ainakin vuoden 1998 alusta. Asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan ei voitu kuitenkaan katsoa, että erorahan hakija olisi ollut sillä tavalla tietoinen tästä uudistushankkeesta, että hänen olisi tullut varautua siihen, ettei hänen hakemustaan käsitellä soveltaen vuonna 1997 tehtyä päätöstä. Näissä oloissa hakijalla oli ollut perusteita luottaa siihen, että irtisanouduttuaan 25.3.1998 kaupungin palveluksesta 27.4.1998 lukien ja tehtyään ensin mainittuna päivänä erorahahakemuksen tämä hakemus tulee käsitellyksi ja ratkaistuksi silloin voimassa olleen erorahajärjestelmän mukaisesti. Kaupunginhallitus ei ollut voinut pätevästi nojautua siihen hakemuksen hylkäämisen perusteeseen, että muuttaessaan 30.3.1998 erorahajärjestelmää se oli samalla päättänyt, että vuonna 1998 tehtävät erorahapäätökset tehdään uuden säännön perusteella. Hakemus olisi tullut käsitellä päätöksentekohetkellä voimassa olleen 19.5.1997 tehdyn kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus kumosi kaupunginhallituksen ja lääninoikeuden päätökset ja palautti asian kaupunginhallitukselle uudelleen käsiteltäväksi.

KHO 23.11.2006/3110 (KHO:2006:90)

**Kansalaisuusaseman määrittäminen - Hyvän hallinnon perusteet -
Luottamuksensuoja**

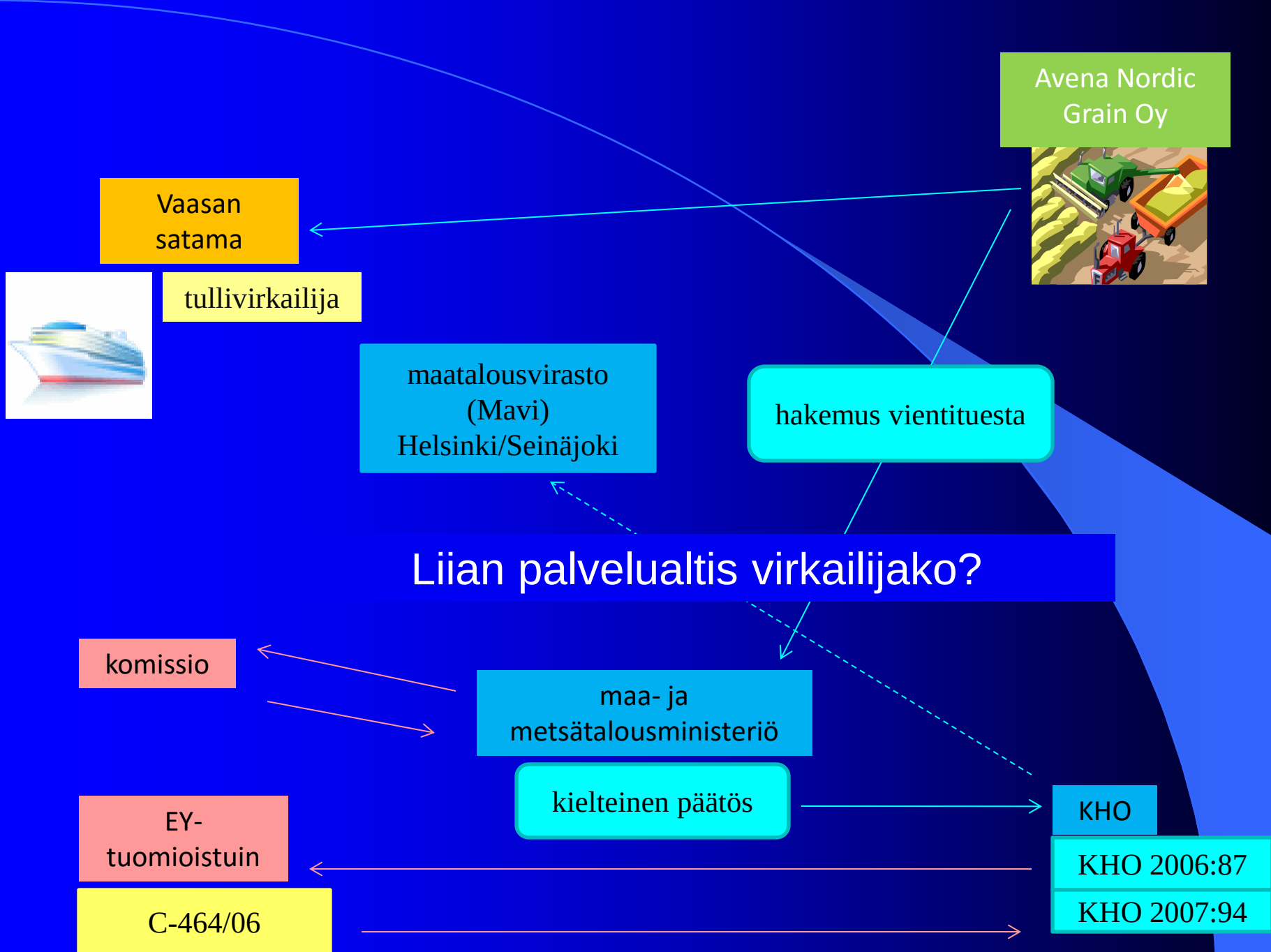
Kansalaisuuslain 34 §:n 2 momentin 3 kohdan a) alakohdan mukaan Suomen kansalaisen, jolla on myös jonkin vieraan valtion kansalaisuus, tulee halutessaan säilyttää Suomen kansalaisuutensa ilmoittamalla tästä 18 vuotta täytettyään, mutta ennen 22 ikävuoden täyttämistä kirjallisesti Suomen diplomaattiselle edustustolle tai lähetetyn virkamiehen johtamalle konsulaatille taikka maistraatille. Kunniapääkonsulaatti ei ole lainkohdassa tarkoitettu toimielin.

A oli kertomansa mukaan Suomen ulkoasiainministeriön internetsivuilta saamansa ohjeen mukaisesti toimittanut ennen 22-vuotispäiväänsä internetsivustojen mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle, Düsseldorfin kunniapääkonsulaatille ilmoituksen halustaan säilyttää Suomen kansalaisuutensa. Kun kuitenkin otettiin huomioon hallintolain 6 §:ssä mainittu luottamuksensuojaperiaate ja hyvän hallinnon perusteet, A on näissä oloissa voinut luottaa siihen, että hänen tahdonilmaisunsa halustaan säilyttää Suomen kansalaisuus on tullut toimitetuksi ajoissa toimivaltaiselle viranomaiselle.

Kansalaisuuslaki 34 § 1 momentti, 36 § 1 momentti, 37 § ja 44 § 4 momentti

Hallintolaki 6 §

Vrt. KHO 16.11.2006/3044 (KHO 2006:87) (ennakkoratkaisupyyntö),
KHO 31.12.2007/3388 (KHO 2007:94) (ratkaisu)

Objektiviteettiperiaate

- ❑ Mielivallan käytön yleisesti kieltävä periaate
- ❑ Päätöksenteon tulee olla puolueetonta (ja muutenkin asianmukaista)
- ❑ Taustalla PL 21 §, esteellisyysäännökset (ennen HMenL 10 ja 11 §, nyt HL 27-30 §, KunL 52 §)

► **Hallintotoiminta ei saa perustua epäasiallisiin tai hallinnolle muuten vieraisiin perusteisiin.**

Objektiviteettiperiaatteeseen ei juuri viitata oikeuskäytännössä.

Merkitystä lienee vähentänyt jo hallintomenettelylain esteellisyysäännösten säätäminen.

Toisaalta saatetaan pitää yleisempänä periaatteena.

Hallinnon muita (oikeus)periaatteita

- ✓ **Julkisuusperiaate** – julkisuuslain oikeusperiaate ja lähtökohta
- ✓ **Lainalaisuusperiaate** – laillisuus yleinen oikeusvaltion lähtökohta
- ✓ **Virkamieshallinnon periaate** – julkista valtaa käyttävät viranomaiset (tai ainakin vastuu ja velvoitteet samankaltaiset)

KHO 14.05.2003/1163 (KHO:2003:24)

Esteellisyys - Objektiivinen puolueettomuus - Huostaanotto - Perheneuvolan johtaja

X:n kaupungin sosiaali- ja terveystalokunnan jaosto oli tehnyt päätöksen lapsen huostaanotosta ja sijaishuollosta. Hallinto-oikeus oli hylännyt lapsen äidin tekemän valituksen ja vahvistanut jaoston päätöksen ottaen käsittelyssään huomioon muun ohella X:n kaupungin perheneuvolan psykologin antaman, lasta koskevan lausunnon. Hallinto-oikeuden kokoonpanoon oli kuulunut mainitun perheneuvolan johtaja Y.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja palautti asian hallinto-oikeudelle uudelleen käsiteltäväksi. Y:n asema sekä huostaanottoa ja sijaishuoltoa koskevan päätöksen tehneen lautakunnan alaisena viranhaltijana että perheneuvolan johtajana ja siten lausunnon antaneen psykologin esimiehenä oli asian muutkin erityispiirteet huomioon ottaen omiaan antamaan ulkopuolisille sellaisen kuvan, joka vaaransi hänen objektiivista puolueettomuuttaan siinä määrin, että häntä oli pidettävä esteellisenä toimimaan asiantuntijajäsenenä hallinto-oikeudessa sen käsitellessä kysymyksessä olevaa asiaa.

Hallintolainkäyttölaki 76 §

Oikeudenkäymiskaari 13 luku 6 § 1 mom. ja 7 § 3 mom.

Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi 6 art. 1 kappale

- Periaatteet ohjaavat harkintavallan oikeaa käyttöä sekä menettelyllisesti (muodollisesti) sekä materiaalisesti (aineellisesti)
- Harkintavallan väärinkäyttö
- Harkintavallan/toimivallan ylittäminen ja alittaminen
- Eri hallinnon aloilla omia erityyppisiä ”alaperiaatteita”, ammattieettisiä ohjeita ja sovellutuksia näistä yleisistä periaatteista (esim. **sosiaalihallinnon periaatteet**, terveydenhuollon hallinnon periaatteet, kuten jonotusperiaate)

Käytännössä ei ole aina yksiselitteisesti määriteltävissä, mikä on viranomaisen toimivallan oikeaa käyttöä ja mitkä ovat toimivallan käytön sallitut rajat!

Sosiaalihallinnon periaatteet

(Kaarlo Tuorin Sosiaalisuus-teoksen mukaan)

1. laajentavan tulkinnan kielto päätettäessä tahdosta riippumattomista toimenpiteistä tai etuuksien saajien valvonnasta,
2. hakijalle myönteisen tulkinnan ensisijaisuus etuuspäätöksissä,
3. tarveperiaate,
4. asiakkaan omien toivomusten ja tarvetulkintojen huomioon ottaminen,
5. asiakkaan itsemääräämisoikeus,
6. asiakkaan integriteetin kunnioittaminen,
7. yleisten sosiaalipalvelujen ensisijaisuus,
8. asiakkaan omatoimisuuden edistäminen,
9. osallistumisperiaate, sekä
10. luottamuksellisuus.

Turun HaO 02.04.2001 T 01/0170/1 (D:00244/00/2100) (Kunnallisasia- Taksa – Toimituskirjoista perittävä lunastus – Lunastuksen määrä – Toimivallan ylittäminen – Harkintavallan väärinkäyttö).

Kysymys oli julkisista asiakirjoista perittävän lunastusmaksuja koskevan taksan laillisuudesta, kun lunastus muodostui asiakirjojen tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia olennaisesti suuremmaksi.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän taksan mukaan lunastus esimerkiksi pöytäkirjanotteen ja asiakirjan jäljennöksen osalta oli ensimmäiseltä sivulta 24 markkaa ja kultakin seuraavalta sivulta 18 markkaa. Muutoin lunastusta ei oltu porrastettu eikä sillä ollut ylärajaa. Kaupungin ilmoituksen mukaan helposti arkistosta löydettävissä olevan yksittäisen asiakirjan jäljennöksen tai pöytäkirjanpykälän otteen antamisesta aiheutui noin 24,50 markan suuruiset kustannukset.

Hallinto-oikeus kumosi kunnan jäsenen valituksesta valtuuston päätöksen. Hallinto-oikeus totesi kunnan päättävän itsehallintoonsa perustuvan harkintavallan nojalla kunnan viranomaisten toimituskirjoista perittävistä lunastuksista ja asiakirjain lähettämisestä kannettavista maksuista. **”Kunnan harkintavallan käyttöä rajoittavat kuitenkin ne periaatteet, jotka koskevat yleisesti tällaisten julkisoikeudellisten maksujen määräytymistä ja kunnallisen toimielimen päätösvallan käyttöä yleensäkin.” ”Hyvän hallinnon takeet on säädetty perustuslaissa.** Yksi hyvän hallinnon perusteista on jokaisen oikeus saada tietoja viranomaisten toiminnasta niissäkin asioissa, jotka eivät välittömästi koske häntä itseään. Tämä **julkisuusperiaate** toteutuu hallinnossa pääasiassa asiakirjojen julkisuutena. Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu. **Julkisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon periaatteen, johon sisältyy myös viranomaisen toiminnan avoimuusperiaate,** toteutuminen edellyttää, että asiakirjasta perittävä lunastus on **kohtuullinen.**” **”Hallintopäätöksen sisällön on vastattava sen tarkoitusta eikä päätöstä voida tehdä muun kuin päätöksen varsinaisen tavoitteen saavuttamiseksi.** Kunnallisten maksujen tavoitteena on kattaa kunnan palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Julkisoikeudellisten, kaikille tarkoitettujen palvelujen maksuja ei kunnan itsehallintoon kuuluvan harkintavallankaan puitteissa voida määrätä olennaisesti palvelun tuottamisesta aiheutuvia välittömiä ja välillisiä keskimääräisiä kustannuksia suuremmaksi **loukkaamatta tarkoitussidonnaisuuden periaatetta.**”

7 § Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus

Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

8 § Neuvonta

Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. *Neuvonta on maksutonta.*

Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

9 § Hyvän kielenkäytön vaatimus

Viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Asiakkaan oikeudesta käyttää omaa kieltään viranomaisessa asioidessaan on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai mitä johtuu Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista.

10 § Viranomaisten yhteistyö

Viranomaisten on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä.

Viranomaisten välisestä virka-avusta säädetään erikseen.

7 §

Palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus

Asiointi ja asian käsittely viranomaisessa on pyrittävä järjestämään siten, että hallinnossa asioiva saa asianmukaisesti hallinnon palveluita ja viranomainen voi suorittaa tehtävänsä tuloksellisesti.

Viranomaisen velvollisuudesta tiedottaa toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 20 §:n 2 momentissa.

Neuvonta (HL 8 §)

- ❑ Konkretisoi palveluperiaatetta eräiden muiden hallintolain säännösten ohella

- ❑ Hallintolain 7 §:ssä säädetty palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus ohjaa neuvontasäännöksenkin tulkintaa

- ❑ Neuvonta- ja ohjausvelvoitteita säännellään

viranomaiselle/virkailijoille useissa muissakin säädöksissä

- ❑ Ulottuu laajemmalle kuin vain asianosaiseen (asiakkaaseen)

- ❑ Ulottuu muuhunkin kuin vain vireillepanoon ja rikkoo menettelyllisen ja aineellisen neuvonnan välisen rajan (asian hoitamiseen)

- ❑ Tuo laintasaisen (aikaisemmin lähinnä vain hyvänä hallintotapana voimassa olleen)

- ❑ Vastaamisvelvollisuuden asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin (ei siis varsinaisesti yleinen vastaamisvelvollisuus)

- ❑ Velvollisuuden rajaus toimivaltaan aikaisemman toimialan sijaan (neuvonnasta opastamiseen)

- ❑ Neuvonnan vastuukysymykset

Oikeusasiamies on muun muassa toistuvasti korostanut hyvään hallintoon kuuluvan, että viranomaiselle osoitettuihin pyyntöihin ja kirjeisiin vastataan kohtuullisessa ajassa, mikäli yhteydenotot ovat asiallisia. Tämä viranomaisvelvoite on perinteisesti liitetty hyvään hallintotapaan ja palveluperiaatteeseen, mutta nykyään tämä liitetään selvemmin perusoikeuteen hyvästä hallinnosta ja hallintolain neuvontavelvoitteeseen.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on vuoden 1997 vuosikertomuksessa julkaistussa ratkaisussaan todennut, että tiedusteluihin tulee vastata asianmukaisesti ja hyvän hallintotavan ja palveluperiaatteen mukaan.

Vuoden 2003 kertomuksesta ilmenee eduskunnan oikeusasiamiehen pitäneen hyvän hallinnon näkökulmasta suotavana, että kirjeeseen vastataan kirjeellä.

Oikeusasiamies on todennut vuoden 1991 vuosikertomuksessaan julkaistussa ratkaisussa, että yhdistyksen asialliseen ja sen toiminta-alueen kannalta merkittäviä seikkoja koskevaan tiedusteluun olisi hyvän hallintotavan mukaan tullut antaa kirjallinen tai ainakin selkeä suullinen vastaus.

Eduskunnan oikeusasiamiehen näkemyksen mukaan erässä tapauksessa vuonna 2003, vaikka virkamies oli vastannut tiedusteluun viivytyksettä, olisi hänen tullut vastata myös kolme viikkoa myöhemmin tehtyyn uuteen tiedusteluun tai mikäli hänellä ei ollut aikaisempaan vastaukseensa lisättävää vastaajalle, ilmoittaa tästä kantelijalle.

Erään hankkeen käsittelyn yhteydessä vuonna 2003 oikeusasiamies totesi, että virkamiehen ei olisi tullut käyttää epäasiallista ilmaisua asiakkaan kanssa keskustellessaan, sillä hyvään hallintoon kuuluu asiakkaan oikeus hyvään hallintoon ja asialliseen kohteluun. Kantelijan mukaan virkamies oli kieltänyt häntä olemaan ”aukomasta päätään”.

Sähköpostiviesti:

”Emme selvitä perumisen syitä, koska meidän ei ole pakko.”

”On hyvän hallintotavan mukaista, että virkamiehet ovat kohteliaita suhteissaan yleisöön. Oikeusasiamies katsoo, että lähettäessään 3. heinäkuuta päivätyn sähköpostiviestin ja jättäessään sen korjaamatta parlamentti ei noudattanut tätä velvollisuuttaan. Tämä on hallinnollinen epäkohta.” Katsottiin osoittavan ylimielisyyttä. *Euroopan unionin oikeusasiamiehen päätös kanteluun 1565/2002/GG Euroopan parlamenttia vastaan (Kohteliaisuuden unohtaminen).*

Komissio oli lähettänyt kantelijalle sähköpostiviestin, jossa ilmoitettiin, että pyydetty tiedot löytyivät sekä tarjouserittelystä, että ”Usein kysyttyä” –verkkosivulta.

Oikeusasiamiehen mielestä tämä oli riittävä vastaus kantelijan kysymykseen, joka koski hänen yhtiönsä alihankkijoiden ja komission välistä oikeudellista suhdetta, sillä tiedot olivat helposti löydettävissä komission mainitsemista asiakirjoista. Oikeusasiamiehen mielestä komission vastaus kantelijan alkuperäiseen kysymykseen – eli että vastaus löytyisi riittävän helposti 2.1.1. kohdasta – oli riittävä, joten uuden vastauksen julkistaminen ”Usein kysyttyä” – verkkosivuilla oli tarpeetonta. Tarjouserittelyn 1.12. kohdan perusteella kantelija saattoi ymmärrettävästi olettaa, että komissio julkaisisi vastaukset hänen kahteen kysymykseensä ”Usein kysyttyä” – verkkosivulla. Hyvän hallintotavan mukaisesti on kunnioitettava perusteltuja ja kohtuullisia odotuksia, joita toimielimen aikaisemman toiminnan perusteella on syntynyt. Komissio ei antanut vastauksia eikä julkaissut niitä, mikä on siis hallinnollinen epäkohta. *Päätös kanteluun 949/2003/IJH Euroopan komissiota vastaan (Väite, että tarjouserittelyä koskeviin kysymyksiin ei vastattu).*

Tiedusteluihin vastaaminen

Kaupungin viranhaltija oli ilmoittanut kantelijalle, ettei aio vastata tämän sähköpostiviesteihin, mikäli viestit eivät asiasisällöltään tai laajuudeltaan ole viranomaistoimintaa vaativia. Toinen viranhaltija puolestaan oli ilmoituksensa mukaan siirtänyt asian ympäristötoimen hoidettavaksi, eikä hän katsonut tarpeelliseksi osallistua kantelijan ja ympäristötoimen väliseen keskusteluun.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen katsoi, että viranomaisen tulee vastata asiakkaan tulkinnanvaraiseenkin yhteydenottoon, jos asiakas selvästi jää odottamaan vastausta. Hyvään hallintoon kuuluu, että myös viranhaltijan henkilökohtaiseen sähköpostiosoitteeseen saapunut viesti kuitataan vastaanotetuksi ja siihen vastataan asian vaatimalla tavalla. Viesti tai sähköinen asiakirja tulee tarvittaessa siirtää oikealle viranhaltijalle tai virastolle. Samalla tulisi huolehtia siitä, että viestin lähettäjä saa tiedon viestin vastaanottamisesta. Menettely jättää kokonaan vastaamatta viestiin ilman ilmoitusta esimerkiksi siitä, että asiakkaan kysymys ei kuulu asianomaisen viranhaltijan toimivaltaan tai tehtäviin sekä siitä, että viesti mahdollisesti siirretään jonkun muun tahon käsiteltäväksi, ei ole hyvän hallinnon mukainen. Hallintolaki 8 §

Hyvän kielenkäytön vaatimus

HL 9 §

Hyvän kielenkäytön vaatimus

Viranomaisen on käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2004, s. 69.

”Perustuslain 21 §:n mukaiseen hyvään hallintoon kuuluu asiallinen kielenkäyttö myös suullisessa keskustelussa. Asiallisen kielenkäytön vaatimus ei OA PAUNION mielestä estä huumorin käyttämistä asiakaspalvelussa. Sosiaalitoimen vahtimestarin kielenkäyttöä hän ei kuitenkaan pitänyt tavanomaiseen puheenparteen kuuluvana eikä tilanteeseen sopivana huumorina. Vahtimestari oli mm. sanonut kantelijalle ”*syö koirasi, leikkaa ne lihoiksi ja tee ruuaksi*”. OA katsoi, että vahtimestarin kielenkäyttö oli epäasiallista ja asiakkaan kohtelu hänen ihmisarvoaan loukkaavaa (253/4/02).

Iltasanomat 9.9.2010/Kaleva 9.9.2010

Palautetta Oulun kaupungille lähettänyt henkilö sai erittäin epätavallisen vastauksen.

- Hanki kuule elämä! Eihän tuollaista p**kaa jaksa kukaan! V**tu, mikä luuseri olet!!! vastasi kaupungin työntekijä palautteeseen sanomalehti *Kalevan* mukaan.

Kotimaa 27.6.2016 klo 18:51 | päivitetty 27.6.2016 klo 18:51

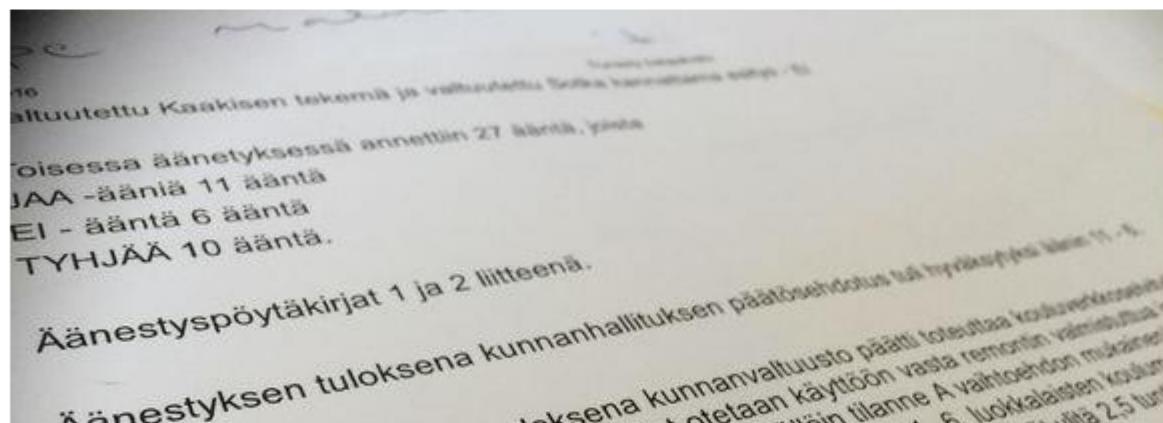
Oikeus kaatoi kunnan koulupäätöksen kapulakielisyyden takia – Asiantuntijat: harvinainen tapaus

Tammelan kunnanvaltuuston päätös oli liian monimutkaista kieltä Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle. Epäselvän kielen takia kumotut päätökset ovat asiantuntijoiden mukaan harvinaisia. Kapulakielisyys ei ollut oikeuden ainoa syy kaataa päätös, mutta kuntalaisten osallistumishaluun vaikeaselkoinen kieli saattaa kuitenkin vaikuttaa.

Suosittelu

371 henkilöä suosittelee tätä. [Rekisteröidy](#) ja näe, mitä kaverisi suosittelevat.

Pääuutiset

Ulkomaat

Britannia vielä eroa romahtava kokosi ma Brexit-uut

Miten Brexit vaikut
eroaako Britannia
Britannian eroon li
maanantailta.

27.6.

Kuva: Yle

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on kumonnut Tammelan kunnanvaltuuston päätöksen muun muassa kapulakielisyyden takia. Hallinto-oikeuden mukaan päätöksen ratkaisuosuudesta ei käynyt riittävän selvästi ilmi, miten kouluverkko uudistus on kunnassa ratkaistu. Helmikuinen valtuustopäätös ei näin ollen täytä hallintolain vaatimuksia päätösten selkeydestä.

Äänestyksen tuloksena kunnanvaltuusto päätti toteuttaa kouluverkkoselvityksen C vaihtoehdon siten, että FAI:n tilat otetaan käyttöön vasta remontin valmistuttua ja Kaukjärven koulu lopettaa toimintansa elokuussa 2019 (tällöin tilanne A vaihtoehdon mukainen). (Ote Tammelan kunnanvaltuuston pöytäkirjasta.)

Kunnanvaltuuston päätöksessä on käytetty esimerkiksi lyhenteitä, joita ei ole selitetty. Päätöksessä myös viitataan muissa asiakirjoissa esitettyihin vaihtoehtoihin.

Kuntaliiton johtava lakimies Riitta Myllymäki pitää tapausta harvinaisena. Hän muistaa nähneensä yhden vastaavan tapauksen vuosien aikana.

– Päätös pitäisi kirjoittaa siten, että se on yksiselitteinen ja ymmärrettävä. Hallintolaki edellyttää, että viranomaisella käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Myös Kotimaisten kielten keskuksessa Kotuksessa tapausta pidetään harvinaisena. Kotuksen virkakielen asiantuntija Aino Piehl uskoo, että päätös voi vaikuttaa myös kuntalaisdemokratiaan.

Mistä on kyse?

- Hämeenlinnan hallinto-oikeus on kumonnut Tammelan kunnanvaltuuston päätöksen. Päätös ei täytä hallintolain päätöksen selkeyttä koskevia vaatimuksia, ja on näin ollen lainvastainen.
- Hallinto-oikeuden ratkaisua perustellaan myös sillä, että kouluverkkoselvityksestä ei ollut asianmukaisesti tiedotettu kuntalaisille.
- Epäselvän kielen takia kumotut päätökset ovat asiantuntijoiden mukaan harvinaisia.
- Epäselvä kieli saattaa vaikuttaa myös kuntalaisdemokratiaan.

EU:n eropykälä – periaate yksinkertainen, mutta tu 27.6.

"Haaveissa olisi tehdä Briteissä, mutta se tusk Brexit sekoitti suomalais suunnitelmat 27.6.

Ruotsille jää orpo olo e maiden ryhmässä ilman

Kulttuuri 27.6.

Näyttelijä Kristiina Kuolli

Asiasta kertoneen Helsingin Sa kuoli pitkän sairauden jälkeen e

Tammelassa palataan kouluverkkokysymykseen elokuussa, arvioi Larsson.

Tahtotila ja horisontaalinen integraatio – hyvä virkakieli aukeaa myös kansalle

Asiantuntijat uskovat, että virkakieli on ajan saatossa parantunut. Virkkeet ovat lyhentyneet ja tekstistä on tullut luettavampaa.

– On puhuttu, että tekstien pitäisi olla osittain jopa selkokielellä. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset henkilöt tuskin ymmärtävät teksteistä mitään, sanoo Kuntaliiton erityisasiantuntija Päivi Kurikka.

Kuntademokratian kanssa työskentelevä Kurikka sanoo, että kieleen – nimenomaan helposti ymmärrettävään kieleen – tulisi kiinnittää huomiota esimerkiksi yliopistokoulutuksessa.

– Olisi hienoa, jos kunnilla olisi resursseja esimerkiksi kielenhuoltajiin. Kun tapaan kuntalaisia erilaisissa tapaamisissa, saan kyllä palautetta, että kieli saattaa vaikuttaa esimerkiksi siihen, ettei olla kiinnostuneita kuntapolitiikasta tai oteta osaa esimerkiksi kokouksiin, sanoo Kurikka.

Kotuksen Piehl painottaa, että hyvä virkakieli aukeaa myös niille, jotka eivät ole asiaan erityisesti vihkiytyneitä. Virkamiehet kuten muutkin ammattikunnat käyttävät kuitenkin helposti omaa ammattikieltään. Selkeä virkamieskieli kannattaa sekä kansalaisten että hallinnon kannalta, sanoo Piehl.

– Kun hallinto tekee selviä päätöksiä, joissa on hyvät perustelut, on todennäköistä, että tämä vähentää valituksia ja tiedusteluja ja lisää hallinnon hyväksyttävyyttä.

Meeri Niinistö
Yle

”

Hallinto lähtee siitä liikkeelle, että lukijan, asiaan vihkiytyneen tai asiasta vähemmän tietävän, on päästävä asiaan kiinni.

– Kalle Larsson

Kotimaa 27.

Mikä on selviää Y

Suomen yleisyyttä juhlaa syytä juhlaa vailla viettäjä monella on s

Suosittel

keitos kup

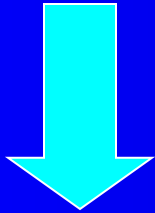
Hallintoasian käsittely viranomaisessa

- ❑ hallintomenettelylaista hallintolakiin
- ❑ asian vireille tulo
- ❑ asian selvittäminen
- ❑ kuuleminen
- ❑ esteellisyysskysymykset
- ❑ päätöksen muoto ja tiedoksianto
- ❑ itseoikaisu

asian vireillepano

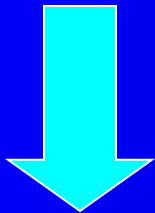
- Vireillepano (viranomainen itse, toinen viranomainen, yksityinen)
- Viranomaisen toimivaltakysymys (yleensä ja viraston sisällä)
- Vireillepanon muoto ja sisältö (HL 19-22 §)

asian valmistelu

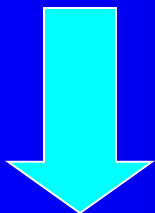
- Selvittämisvelvollisuus ja asianosaisten kuuleminen (HL 3-42 §)
- Asian kohdalla kyseeseen tulevat oikeussäännöt (lait, asetukset, määräykset) ja tosiseikat (asiakirjat, lausunnot jne)
- Aikaisemman käytännön huomioonottaminen ja mahdolliset epäviralliset yhteydenotot
- Esiteltävän päätöksen muotoilu (asian otsikointi, asian vireillepano yms. vaiheiden selostaminen, sovellettavat säännökset, päätöksen perustelut ja itse ratkaisu)

asian päättäminen

- Monijäsenisessä elimessä esittelijä on paikalla, mutta tavat kokouksessa voivat vaihdella
- Puheenjohtaja ohjaa keskustelua, jonka pohjana on esittelijän ehdotus
- Mahdollisen keskustelun kuluessa esittelijä voi joutua vastaamaan kysymyksiin

tiedoksianto

- Esityslistasta pöytäkirjaksi huolehtiminen (mahdolliset erilliset toimituskirjat), allekirjoitukset
- Tiedoksianto (HL 54-63 §) ja muu mahdollinen täytäntöönpano, arkistointi

Hallintomenettelylaista (HMenL) hallintolakiin (HL)

- Hallintolaki korvasi 1.1.2004 hallintomenettelylain
- Hallintoasian käsittelyssä julkisessa hallinnossa yleisesti sovellettava laki (*lex generalis*) (HL 5 §)
- Sisältää mm. säännökset:
 - neuvonta HL 8 § (HMenL 4 §)
 - siirto HL 21 § (HMenL 8 §)
 - täydentäminen HL 22 § (HMenL 9 §)
 - tulkitseminen ja kääntäminen HL 26 § (HMenL 22 §)
 - esteellisyys HL 27-30 § (HMenL 10 §, 11 §), Huom! KunL 52 §
 - selvittäminen HL 31-33 § (HMenL 17 §)
 - asianosaisen kuuleminen HL 34 § (HMenL 15 §)
 - perusteleminen HL 45 § (HMenL 23 §)
 - itseoikaisu HL 50-53 § (HMenL 26-28 §)

Keskeiset muutoskohteet

Hallintomenettelylaista hallintolakiin – keskeisiä eroja ja perusratkaisuja

- ❑ Hallintomenettelylain kaksijakoisesta soveltamisalasta luopuminen
- ❑ Laajennuksia soveltamisalaan
- ❑ Hyvän hallinnon periaatteiden kirjaaminen
- ❑ Neuvontavelvoitteen yhtäaikainen laajentaminen ja supistaminen
- ❑ Viranomaisten yhteistoiminnan korostaminen
- ❑ Hallintomenettelyn asianosaisen määrittelemine
- ❑ Alaikäisen puhevallan 15-vuoteen ikärajan pitäminen
- ❑ Vireille tulemisen täsmentäminen
- ❑ Ehdottomasta allekirjoittamisvaatimuksesta luopuminen
- ❑ Käsittelyn joutuisuuden korostaminen
- ❑ Selvittämisvelvoitteen ja tiedonantovelvoitteiden täsmentäminen
- ❑ Tulkitsemis- ja kääntämisvelvoitteen yksilöinnin muuttaminen
- ❑ Esteellisyyssäännösten yhtäaikainen laajentaminen ja supistaminen
- ❑ Esteellisyydestä päättämismenettelyn kirjaaminen
- ❑ Kuulemisvelvoitteen korostaminen ja poikkeuksien rajaaminen
- ❑ Suullisen lausuman ja katselmuksen menettelysääntöjen kirjaaminen
- ❑ Tarkastamisen menettelysääntely
- ❑ Perusteluvelvoitteen laajentaminen
- ❑ Itseoikaisumahdollisuuksien käytön laajentaminen
- ❑ Tiedoksianto postitse pääsäännöksi
- ❑ Hallintosopimusten hallintoriitien vahvistaminen

Hallintolaista yleisesti

Lain tarkoitus (HL 1 §)

Lain tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Lain tarkoituksena on myös edistää hallinnon palvelujen laatua ja tuloksellisuutta.

Soveltamisala (HL 2 §)

- ❑ Laissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä
- ❑ Lakia sovelletaan valtion viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa ja itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa (*viranomainen*).
- ❑ Lakia sovelletaan valtion liikelaitoksissa, julkisoikeudellisissa yhdistyksissä sekä yksityisissä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä.

Soveltaminen hallintosopimukseen (HL 3 §)

- ☐ Hallintosopimuksella tarkoitetaan viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa sopimusta julkisen hallintotehtävän hoitamisesta tai sopimusta, joka liittyy julkisen vallan käyttöön.
- ☐ Hallintosopimusta tehtäessä on noudatettava hyvä hallinnon perusteita ja riittävällä tavalla turvattava niiden henkilöiden oikeudet sopimuksen valmistelussa sekä mahdollisuudet vaikuttaa sopimuksen sisältöön, joita sovittava asia koskee

Soveltamisalan rajaukset (HL 4 §)

- ☐ Laki ei (kuten ei hallintomenettelylakiakaan) sovelleta lainkäyttöön, esitutkintaan, poliisitutkintaan eikä ulosottoon. Laki ei sovelleta myöskään sotilaskäskyihin eikä muihin tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista koskeviin hallinnon sisäisiin määräyksiin.
- ☐ Säännöksiä ei sovelleta ylimpien laillisuusvalvojien harjoittamaan laillisuusvalvontaan ellei erikseen toisin säädetä
- ☐ Hallintokanteluasioita koskeva 3 momentti kumottu ja säädetty hallintokantelun käsittelevä uusi 8 a luku

HE 50/2013 vp Hallituksen esitys eduskunnalle hallintolain muuttamisesta

HE 50/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle hallintolain muuttamisesta

- HL 7 § 2 mom Palveluperiaate säännökseen viittaus julkisuuslain tiedottamisvelvollisuuteen

- HL 23 a § Käsittelyajan määrittelemine

Viranomaisen on määriteltävä toimialansa keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille hallintopäätöksellä ratkaistaville asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta. Tämä ei koske asioita, joiden käsittelylle on säädetty määräaika.

- HL 8 a luku Hallintokantelu

- 53 a § Hallintokantelun tekeminen
- 53 b § Hallintokantelun käsittely
- 53 c § Hallintokantelun johdosta annettava hallinnollinen ohjaus
- 53 d § Muutoksenhakukielto

Suhde muuhun lainsäädäntöön (HL 5 §)

- ❑ *Lex generalis* –määrittely hieman eri tavoin kuin hallintomenettelylaissa, periaatteeksi, että hallintolakia sovelletaan aina, jos ei ole nimenomaan erikoislainsäädännössä hallintolaista poikkeavia säännöksiä
- ❑ Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003)
- ❑ Suomen evankelis-luterilaisen kirkon erikoisasema ja kirkkolaki (1054/1993)

HL 5 §

Jos muussa laissa on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemasta.

Hallintoasian sähköisestä vireillepanosta ja käsittelystä sekä päätöksen sähköisestä tiedoksiannosta säädetään sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Hallintoasiassa noudatettavassa menettelystä Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa säädetään kirkkolaissa (1054/1993).

Hallinnon sähköinen asiointi

▪ **Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (24.1.2003/13)**

1 § Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on lisätä asioinnin sujuvuutta ja joutuisuutta samoin kuin tietoturvallisuutta hallinnossa, tuomioistuimissa ja muissa lainkäyttöelimissä sekä ulosotossa edistämällä sähköisten tiedonsiirtomenetelmien käyttöä.

3 § Muu lainsäädäntö

Viranomaisasiointiin sovelletaan muutoin, mitä asian vireillepanosta, päätöksen tiedoksiannosta, viranomaisten toiminnan julkisuudesta, henkilötietojen käsittelystä, asiakirjojen arkistoinnista, asian käsittelyssä käytettävästä kielestä ja asian käsittelystä säädetään.

Sähköisistä allekirjoituksista sekä niihin liittyvästä tunnistuspalveluiden ja laatuvarmenteiden tarjoamisesta säädetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa (617/2009) . (7.8.2009/618)

5 § Sähköisten asiointipalvelujen järjestäminen

Viranomaisen, jolla on tarvittavat tekniset, taloudelliset ja muut valmiudet, on niiden rajoissa tarjottava kaikille mahdollisuus lähettää ilmoittamaansa sähköiseen osoitteeseen tai määriteltyn laitteeseen viesti asian vireille saattamiseksi tai käsittelemiseksi. Tällöin on lisäksi kaikille tarjottava mahdollisuus lähettää sähköisesti viranomaiselle sille toimitettavaksi säädettyjä tai määrättyjä ilmoituksia, sen pyytämiä selvityksiä tai muita vastaavia asiakirjoja taikka muita viestejä...

6 § Viranomaisen saavutettavuuden turvaaminen

Viranomaisen tulee huolehtia siitä, että sen sähköiset tiedonsiirtomenetelmät ovat toimintakunnossa ja mahdollisuuksien mukaan käytettävissä muulloinkin kuin viraston aukioloaikana.

7 § Viranomaisen yhteystiedoista ilmoittaminen

Viranomaisen tulee sopivalla tavalla ilmoittaa sähköisessä asiointissa käytettävät yhteystietonsa....

8 § Vastuu sähköisen viestin perillemenosta

Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla.

Sähköinen asiakirja – sähköinen viesti

9 § Kirjallisen muodon ja allekirjoitusvaatimuksen täyttyminen

Vireillepanossa ja asian muussa käsittelyssä vaatimuksen kirjallisesta muodosta täyttää myös viranomaiselle toimitettu sähköinen asiakirja. Jos asian vireillepanossa tai muussa käsittelyssä edellytetään allekirjoitettua asiakirjaa, allekirjoitusvaatimuksen täyttää myös vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetun lain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu sähköinen allekirjoitus. (7.8.2009/618)

Viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. Jos viranomaiselle toimitetussa sähköisessä asiakirjassa on selvitys asiamiehen toimivallasta, asiamiehen ei tarvitse toimittaa valtakirjaa. Viranomainen voi kuitenkin määrätä valtakirjan toimitettavaksi, jos viranomaisella on aihetta epäillä asiamiehen toimivaltaa tai sen laajuutta.

Sähköinen tiedoksianto muuttui loppuvuodesta 2010

HE 111/2010 vp.

Hallituksen esitys laiksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta.

➤ Asiakirjan antaminen tiedoksi sähköisenä viestinä asianomaisen suostumuksella mahdollistettiin tilanteissa, joissa muutenkin voidaan käyttää tavallista tiedoksiantoa. Todisteellisen sähköisen tiedoksiannon käyttöalaa kavennettiin koskemaan vain päätöksiä, jotka muun lain mukaan toimitetaan postitse saantitodistusta vastaan tai muuten todisteellisesti.

Sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeuksia sääntelevä laki

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

(HE 137/1999, StVM 18/2000, HaVL 7/2000, PeVL 7/2000, PeVL 7a/2000)

- Esimerkki hallintomenettelyä koskevasta erityislaista, muita esimerkiksi laki verotusmenettelystä, ympäristönsuojelulain tietyt säännökset
- Ensimmäinen hallituksen esitys ei edennyt lakiin
- Julkisuudessa keskustelu erityisesti pankkisalaisuudesta
- Kysymys PL 21 §:n vaatimuksista sivuutettiin ensin
- Hyvän hallinnon ja asianmukaisen käsittelyn vaatimukset ulotettava myös yksityisten harjoittamaan vastaavaan toimintaan
- Sosiaaliasiamiestoiminta

Hallintolaki 6.6.2003/434

I OSA

Yleiset säännökset

- 1 luku Lain tarkoitus ja soveltamisala
- 2 luku Hyvän hallinnon perusteet
- 3 luku Asianosaisasema ja puhevallan käyttäminen

II OSA

Hallintoasian vireilletulo ja asian käsittely viranomaisessa

- 4 luku Asiakirjan lähettäminen viranomaiselle ja hallintoasian vireilletulo
- 5 luku Asian käsittelyä koskevat yleiset vaatimukset
- 6 luku Asian selvittäminen ja asianosaisen kuuleminen
- 7 luku Asian ratkaiseminen
- 7a luku Oikaisuvaatimusmenettely
- 8 luku Päätöksessä olevan virheen korjaaminen
- 8 a luku Hallintokantelu

III OSA

Hallintopäätöksen ja muun asiakirjan tiedoksianto

- 9 luku Yleiset säännökset tiedoksiannosta
- 10 luku Tiedoksiannossa noudatettava menettely

IV OSA

Erinäiset säännökset ja voimaantulo

- 11 luku Erinäiset säännökset
- 12 luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Hallintolaki 6.6.2003/434

I OSA

Yleiset säännökset

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

1 § Lain tarkoitus

2 § Soveltamisala

3 § Soveltaminen hallintosopimukseen

4 § Soveltamisalan rajaukset

5 § Suhde muuhun lainsäädäntöön

2 luku

Hyvän hallinnon perusteet

6 § Hallinnon oikeusperiaatteet

7 § palveluperiaate ja palvelun asianmukaisuus

8 § Neuvonta

9 § Hyvän kielenkäytön vaatimus

10 § Viranomaisten yhteistyö

3 luku

Asianosaisasema ja puhevallan käyttäminen

11 § Asianosainen

12 § Asiamies ja avustaja

13 § Asiamiehen ja avustajan
salassapitovelvollisuus

14 § Vajaavaltaisen puhevalta

15 § Edunvalvojan oikeus käyttää
puhevaltaa

II OSA

Hallintoasian vireilletulo ja asian käsittely viranomaisessa

4 luku

Asiakirjan lähettäminen viranomaiselle ja hallintoasian vireilletulo

16 § Asiakirjan sisältö

17 § Asiakirjan lähettäjän vastuu

18 § Asiakirjan saapumispäivä

19 § Asian vireillepano

20 § Asian vireilletulo

21 § Asiakirjan siirto

22 § Asiakirjan täydentäminen

5 luku

Asian käsittelyä koskevat yleiset vaatimukset

23 § Käsittelyn viivytyksettömyys

24 § Käsittelyn julkisuus

25 § Asioiden yhdessä käsitteleminen

26 § Tulkitseminen ja kääntäminen

27 § Esteellisyys

28 § Esteellisyysperusteet

29 § Esteellisyyden ratkaiseminen

30 § Asian käsittelyn jatkaminen

23 a § Käsittelyajan määrittäminen

6 luku

Asian selvittäminen ja asianosaisen kuuleminen

31 § Selvittämisvelvollisuus

32 § Selvityspyyntö

33 § Selvityksen antamiselle asetettava määräaika

34 § Asianosaisen kuuleminen

35 § Päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuuleminen

36 § Kuulemisesta ilmoittaminen

37 § Suullinen vaatimus ja selvitys

38 § Katselmus

39 § Tarkastus

40 § Suullinen todistelu

41 § Vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen

42 § Tietojen kirjaaminen

8 a luku Hallintokantelu (2014)

7 luku

Asian ratkaiseminen

43 § Päätöksen muoto

44 § Päätöksen sisältö

45 § Päätöksen perusteleminen

46 § Ohjeet oikaisukeinon käyttämisestä

47 § Valitusosoitus

48 § Ilmoitus valituskiellosta ja valituskelvottomuudesta

49 § Valitusosoituksen korjaaminen

7 a luku Oikaisuvaatimusmenettely (2010/2015)

8 luku

Päätöksessä olevan virheen korjaaminen

50 § Asiavirheen korjaaminen

51 § Kirjoitusvirheen korjaaminen

52 § Korjaamisasian vireilletulo ja käsittely

53 § Täydentävät säännökset korjausmenettelystä

III OSA

Hallintopäätöksen ja muun asiakirjan tiedoksianto

9 luku

Yleiset säännökset tiedoksiannosta

54 § Tiedoksiantovelvollisuus

55 § Tiedoksiantotavat

56 § Tiedoksianto yksityishenkilölle

57 § Tiedoksianto yhteisölle, säätiölle, kuolinpesälle ja konkurssipesälle

58 § Tiedoksianto viranomaiselle

10 luku

Tiedoksiannossa noudatettava menettely

59 § Tavallinen tiedoksianto

60 § Todisteellinen tiedoksianto

61 § Sijaistiedoksianto

62 § Yleistiedoksianto

63 § Tiedoksianto ulkomaille

IV OSA

Erinäiset säännökset ja voimaantulo

11 luku

Erinäiset säännökset

64 § Hallintoasiasta aiheutuvat kulut ja todistelukustannukset

65 § Tulkin ja kääntäjän esteellisyys

66 § Hallintosopimusta koskeva riita

67 § Hallinnolliset seuraamukset

68 § Tiedoksiannon edelleen toimittamisen laiminlyöntiä koskeva vahingonkorvausvastuu

69 § Asiamiehen ja avustajan salassapitovelvollisuuden rikkominen

12 luku

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

70 § Voimaantulo

71 § Siirtymäsäännökset

ASIAN VIREILLE TULEMINEN

Asian vireillepano (HL 19 §)

❑ Asia pannaan vireille kirjallisesti ilmoittamalla vaatimukset perusteineen. Viranomaisen suostumuksella asian saa panna vireille myös suullisesti.

Asian vireilletulo (HL 20 §)

- ❑ Hallintoasia tulee vireille, kun asian vireille panemiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen
- ❑ 4 luvussa säännellään myös asiakirjan lähettämistä viranomaisille. HL 17 §:ssä säädetään aikaisemminkin voimassa ollut periaate asiakirjan lähettämisestä asiakkaan omalla vastuulla. HL 18 §:ssä säädetään asiakirjan saapumispäivästä.

❑ Asiakirjan sisällöstä säädetään 16 §:ssä, jonka mukaan viranomaiselle toimitettavasta asiakirjasta on käytävä ilmi, mitä asia koskee. Asiakirjassa on mainittava lähettäjän nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

HL 17 §: Asiakirja toimitetaan asiassa toimivaltaisen viranomaisen asiointiosoitteeseen lähettäjän omalla vastuulla. Jos asiakirjan toimittamiselle on asetettu määräaika, lähettäjän on huolehdittava siitä, että asiakirja saapuu viranomaiseen määräajassa.

*Asiakirjan lähettäjälle **on pyynnöstä annettava** todistus asiakirjan kirjaamisesta tai muusta rekisteröinnistä.*

Asiakirjan siirto (21 §)

- ❑ Vastaa pitkälti hallintomenettelylain säännöstä ja tämän soveltamiskäytäntöä

Viranomaisen, jolle on erehdyksessä toimitettu asiakirja sen toimivaltaa kuulumattoman asian käsittelemiseksi, on viipymättä siirrettävä asiakirja toimivaltaiseksi katsomalleen viranomaiselle. Siirrosta on ilmoitettava asiakirjan lähettäjälle.

Asiakirjaa siirrettäessä asian tutkimatta jättämisestä ei tarvitse tehdä päätöstä.

Siirrettäessä asiakirja, joka on toimitettava viranomaiselle määräajassa, määräaikaa katsotaan noudatetun, jos toimivaltainen viranomainen saa asiakirjan määräajan kuluessa.

Asiakirjan täydentäminen (22 §)

- ❑ Täydentäminen pääpiirteissään hallintomenettelylain säännöksen kaltainen, mutta luovutaan ehdottomasta allekirjoittamisvaatimuksesta.

Jos viranomaiselle toimitettu asiakirja on puutteellinen, viranomaisen on kehotettava lähettäjää määräajassa täydentämään asiakirjaa, jollei se ole tarpeetonta asian ratkaisemiseksi. Asiakirjan lähettäjälle on ilmoitettava, miten asiakirjaa on täydennettävä.

Viranomaiseen saapunutta asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjästä, eikä asiakirjan alkuperäisyyttä ja eheyttä ole syytä epäillä.

Asianosainen voi myös omasta aloitteestaan täydentää hakemustaan tai muuta asian käsittelyä varten toimittamaansa asiakirjaa sekä toimittaa käsittelyn kuluessa viranomaiselle asian ratkaisemisen kannalta tarpeellisia asiakirjoja.

KHO 6.9.2005/2223

Julkinen hankinta - Hakemuksen vireillepano - Sähköposti - Hakemuksen täydentäminen

Yhtiö toimitti määräajan kuluessa markkinaoikeuden sähköpostiosoitteeseen julkista hankintaa koskevan hakemuskirjelmän. Yhtiö toimitti määräajan päättymisen jälkeen markkinaoikeudelle postitse yhtiön asiamiehen omakätisesti allekirjoittaman hakemuskirjelmän. Markkinaoikeus jätti yhtiön hakemuksen tutkimatta sillä perusteella, että yhtiön sähköpostitse lähettämää hakemusta ei ollut allekirjoitettu laissa edellytetyllä tavalla ja postitse toimittama allekirjoitettu hakemuskirjelmä oli saapunut laissa säädetyn määräajan päättymisen jälkeen.

Kun otettiin huomioon hallintolainkäyttölain 28 §:stä ilmenevä periaate vireillepanoasiakirjan täydentämisestä, yhtiön hakemus oli tullut postitse toimitetulla hakemuskappaleella täydennetyksi allekirjoitusta koskevan vaatimuksen osalta. Markkinaoikeuden ei olisi tullut siten jättää määräajassa sähköpostilla saapunutta hakemusta tutkimatta mainitsemallaan perusteella. Korkein hallinto-oikeus kumosi markkinaoikeuden päätöksen ja palautti asian markkinaoikeudelle uudelleen käsiteltäväksi.

Laki julkisista hankinnoista 9 b § 1 ja 2 mom. (1530/2001)

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa 5 § 1 mom. ja 9 § 1 mom.

Hallintolainkäyttölaki 24 § 3 mom. ja 28 § 1 mom.

Asianosaisasema ja puhevallan käyttäminen (luku 3)

Asianosainen 11 §/Asiamies ja avustaja 12 §/Asiamiehen ja avustajan salassapitovelvollisuus 13 §/Vajaavaltaisen puhevalta 14 §/Edunvalvojan oikeus käyttää puhevaltaa 15 §

■ Hallintoasian asianosaisen määrittely on varsin yleinen

HL 11§. Hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee.

■ Asiamiehen ja avustajan käyttöoikeus

Päämiehen on kuitenkin tultava henkilökohtaisesti paikalle, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Asiamiehen on esitettävä valtakirja tai muulla luotettavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan päämiestä (erikoistapauksia asianajajat ja julkiset oikeusavustajat)

■ Vajaavaltaisen puhevallan osalta ikärajaa ei alennettu

14 §. Vajaavaltaisen puolesta käyttää puhevaltaa hänen edunvalvojansa, huoltajansa tai muu laillinen edustajansa. Vajaavaltaisella on kuitenkin oikeus käyttää yksinään puhevaltaa asiassa, joka koskee hänen valitsemaansa tuloa ja varallisuutta.

Kahdeksantoista vuotta täyttänyt vajaavaltainen käyttää itse yksin puhevaltaansa henkilöään koskevassa asiassa, jos hän kykenee ymmärtämään asian merkityksen.

Viisitoista vuotta täyttäneellä alaikäisellä ja hänen huoltajallaan tai muulla laillisella edustajallaan on kummallakin oikeus erikseen käyttää puhevaltaa asiassa, joka koskee alaikäisen henkilöä taikka henkilökohtaista etua tai oikeutta.

ASIAN KÄSITTELYN YLEISET VAATIMUKSET

➤ Säännellään yleisesti HL 5 luvussa

- 23 §: Käsittelyn viivytyksettömyys
- 24 §: Käsittelyn julkisuus
- 25 §: Asioiden yhdessä käsitteleminen
- 26 §: Tulkitseminen ja kääntäminen
- 27 §: Esteellisyys
- 28 §: Esteellisyysperusteet
- 29 §: Esteellisyyden ratkaiseminen
- 30 §: Asian käsittelyn jatkaminen

Asian käsittelyn viivytyksettömyys (HL 23 §)

- ❑ Ylimmän laillisuusvalvojat ovat jo aikaisemmin kiinnittäneet huomiota hallinnon joutuisuusvaatimukseen (joutuisuusperiaate).
- ❑ Asian käsittelylle ei säädetty mitään perusaikavelvoitetta, mutta viranomaisella on velvollisuus asianosaisen pyynnöstä antaa tälle arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin
- kaikille asianosaisille (HL 11 §, *hallintoasiassa asianosainen on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee*) on annettava käsittelyaika arvio, näiden tätä pyytäessä
- vastausvelvoite käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin on käsitettävä luonteeltaan yleiseksi
- ❑ Erityislainsäädännössä on voitu säätää tarkkoja enimmäiskäsittelyaikoja, kuten julkisuuslaissa, elinkeinotoimintaa sääntelevässä lainsäädännössä

HL 23 §

Käsittelyn viivytyksettömyys

Asia on käsiteltävä ilman aiheettonta viivytystä.

Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin.

**Käsittelyaika-arvion
antamisvelvoite pyynnöstä**

Helsingin Sanomat 23.10.2008

(OMTR 2008:5. Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä)

- ✓ Päätöksentekoaan vetkutteleviin viranomaisiin aiotaan saada vauhtia uusilla oikeussuojakeinoilla. Oikeusministeriön työryhmä esittää, että kansalaiset voisivat vastaisuudessa valittaa päätöksen viivästyemisestä hallinto-oikeuteen ja se voisi tarvittaessa panna vauhtia päätöksentekoon uhkasakon avulla.
- ✓ Uudet vauhditusmenetelmät koskisivat kansalaisille erityisen merkityksellisiä päätöksiä kuten oleskeluluvan tai rakennusluvan myöntämistä tai sosiaalietujen saamista. Nykyisin hallintoviranomaisten päätöksen viivästyminen ei yleensä voi saada tuomioistuimen tutkittavaksi. Tuskastunut kansalainen voi kannella esimerkiksi eduskunnan oikeusasiamiehelle tai oikeuskanslerille, mutta ne eivät voi sitovasti velvoittaa viranomaista panemaan vauhtia päätöksiinsä.
- ✓ Viivästyskanteluita tehdään oikeusasiamiehelle ja oikeuskanslerille vuodessa noin 450, oikeusministeriö kertoo.

Työryhmän ehdottama uusi systeemi toimisi seuraavasti:

- Eri viranomaiset määrittelisivät ensin itse, mikä on minkäkin asian kohtuullinen käsittelyaika, ja tiedottaisivat ajoista nettisivuillaan.
- Jos kansalainen katsoo, ettei käsittelyaikaa ole noudatettu, hän voisi tehdä kiirehtimisvaatimuksen.
- Viranomaisen pitäisi vastata siihen kahden viikon kuluessa.
- Jos vastaus ei tyydytä, kansalainen voisi tehdä viivästysvalituksen esimerkiksi hallinto-oikeuteen. Se voisi asettaa asian ratkaisemiselle määräajan ja määrätä sen noudattamiseksi uhkasakon. Erityistapauksissa hallinto-oikeus voisi ottaa asian suoraan ratkaistavakseen.
- Vauhditusjärjestelmä koskisi vain sellaisia asioita, jotka kansalaiset panevat vireille esimerkiksi hakemuksella, ei viranomaisten käynnistämiä hankkeita.

HL 23 a § *Käsittelyajan määrittäminen*

Viranomaisen on määriteltävä toimialansa keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille hallintopäätöksellä ratkaistaville asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta. Tämä ei koske asioita, joiden käsittelylle on säädetty määräaika.

Voimaan 1.1.2014

HYVÄ TIETÄÄ

Hakemuksesta päätökseen

Etuuksien hakutavat

Hakemus vireille

Alaikäisen hakemus/päätös

Lääkärin rooli

▼ Käsittelyajat

Kansainväliset hakemukset

Käsittelyn ruuhkautuminen

Milloin rahat ovat tilillä?

Missä hakemus käsitellään?

un elämäntilanne muuttuu

Käsittelyaika ja tiedustelut

Kela asettaa vuosittain keskeisten etuuksien käsittelylle tavoiteajat (= aika, joka kuluu Kelaan saapuneen hakemuksen rekisteröinnistä siihen, että ratkaisija antaa siitä päätöksen). Tavoiteajat ovat keskiarvoja, joten osa hakemuksista käsitellään aina jonkin verran tavoiteaikaa nopeammin, osa hitaammin.

Kansainvälisissä tilanteissa hakemusten käsittely kestää pidempään

Kansainvälisissä tilanteissa hakemusten käsittely kestää pidempään. Kela joutuu usein pyytämään tietoja muiden maiden sosiaaliturvaa toimeenpaneilta laitoksilta, mikä hidastaa käsittelyä. Tämä koskee myös lapsilisää, kotihoidontukea ja eläkkeitä.

Huom! Etuushakemusten käsittely Kelassa on ruuhkautunut. Ratkaisua hakemukseen voi joutua odottamaan normaalia pidempään. (6.8.2015)

Käsittelylle asetetut tavoiteajat eri etuuksissa 2015

1 viikko

Työttömyysturva 5 päivää (uudet hakemukset 19 päivää)

2 viikkoa

Kuntoutusraha, erityishoitoraha, sairaanhoito- ja matkakorvaukset

Lääkkeiden korvausoikeudet

Asioiden yhdessä käsitleminen (HL 25 §)

25 § Asioiden yhdessä käsitleminen

Jos viranomaisessa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, viranomaisen on valmisteltava asiat yhdessä ja ratkaistava samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä tai jollei se ole asian laadun taikka luonteen vuoksi tarpeetonta.

- Yhdessä käsittelemisvelvoite oli jo vanhassa hallintomenettelylaissa
- Turvaa yhdenvertaisuutta

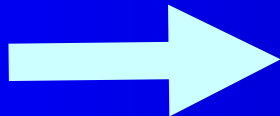
Tulkitseminen ja kääntäminen

❑ kielilaki (423/2003)

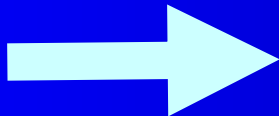
säättää suomen ja ruotsin kieltä käyttävän oikeudesta viranomaisen järjestämään tulkkaukseen sekä käännökseen

❑ pohjoismainen kielisopimus

pohjoismaiden kansalaisilla sopimusten (pohjoismainen kielisopimus, SopS 11/1987 ja sosiaaliturvasopimus muutoksineen) perusteella erityisiä oikeuksia

❑ saamen kielen käyttäminen

Saamen kielilaki (1086/2003) turvaa perustuslaissa säädettyä saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuriaan (kumosi lain saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa vuodelta 1991)

❑ HL 26 § Tulkitseminen ja kääntäminen

❑ Muu erityislainsäädäntö

Kielilaki (423/2003)

- ❑ Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi (1 §)
- ❑ Lain tarkoitus on turvata perustuslaissa säädetty oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Tavoitteena on, että jokaisen oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja hyvään hallintoon taataan kielestä riippumatta sekä että yksilön kielelliset oikeudet toteutetaan ilman, että niihin tarvitsee erikseen vedota (2 §)
- ❑ Ei sovelleta pääsääntöisesti yliopistoihin, joiden kielistä säädetään yliopistolaissa.
- ❑ Kielilain ohella säädetään erityislainsäädännössä mm. opetuskielestä, kielestä oppiaineena ja tutkintokielestä koulutusta koskevassa lainsäädännössä.
- ❑ Kielellisen jaotuksen perusyksikkö on kunta, joka on joko yksikielinen tai kaksikielinen (5 §).
- ❑ Yksityishenkilön kielelliset oikeudet viranomaisissa (10 §) (vrt. asian käsittelykieli)

Valtion viranomaisessa ja kaksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia. Viranomaisen on lisäksi järjestettävä asiassa kuultavalle mahdollisuus tulla kuulluksi omalla kielellään, suomeksi tai ruotsiksi.

Yksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa käytetään kunnan kieltä, jollei viranomainen pyynnöstä toisin päättä tai jollei muualla laissa toisin säädetä. Jokaisella on kuitenkin oikeus käyttää omaa kieltään ja tulla kuulluksi omalla kielellään viranomaisen aloitteesta vireille tulevassa asiassa, joka välittömästi kohdistuu hänen tai hänen huollettavansa perusoikeuksiin tai joka koskee viranomaisen hänelle asettamaa velvoitetta.

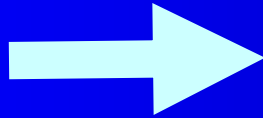
Pohjoismainen kielisopimus SK 1993/1987

2 artikla

Sopimusvaltiot sitoutuvat vaikuttamaan siihen, että sopimusvaltion kansalainen tarvittaessa voi käyttää omaa kieltään asioidessaan muun sopimusvaltion viranomaisissa ja muissa julkisissa toimielimissä. Tämä koskee tuomioistuimien lisäksi lähinnä sellaisia julkisia toimielimiä kuin sairaanhoito-, terveydenhoito-, sosiaali- ja lastensuojeluviranomaisia sekä työvoima-, vero-, poliisi- ja kouluviranomaisia. Tuomioistuimien ja muiden julkisten toimielinten on mikäli mahdollista huolehdittava, että sopimusvaltion kansalainen saa niiden käsiteltävissä asioissa tarvittavan tulkitsemis- ja kääntämisavun. Rikosasioissa on kansalaisen aina saatava tarvittava tulkitsemisapu.

Kielilaki 10 § 2 mom. Yksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa käytetään kunnan kieltä, jollei viranomainen pyynnöstä toisin päättä tai jollei muualla laissa toisin säädetä. Jokaisella on kuitenkin oikeus käyttää omaa kieltään ja tulla kuulluksi omalla kielellään viranomaisen aloitteesta vireille tulevassa asiassa, joka välittömästi kohdistuu hänen tai hänen huollettavansa perusoikeuksiin tai joka koskee viranomaisen hänelle asettamaa velvoitetta.

□ HL 26 § Tulkitseminen ja kääntäminen

- ehdoton velvoite asioissa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta
- ei aseteta tulkinnalle laatuvaatimuksia
- tulkille ja kääntäjälle yleisistä esteellisyyssäännöksistä erillinen esteettömyyssäännös

HL 26 § Tulkitseminen ja kääntäminen

Viranomaisen on järjestettävä tulkitseminen ja kääntäminen asiassa, joka voi tulla vireille viranomaisen aloitteesta, jos:

- 1) romani- tai viittomakieltä taikka muuta kieltä käyttävä asianosainen ei osaa viranomaisessa käytettävää suomen tai ruotsin kieltä; tai
- 2) asianosainen ei vammaisuuden tai sairauden perusteella voi tulla ymmärretyksi.

Asia voidaan tulkita tai kääntää sellaiselle kielelle, jota asianosaisen voidaan todeta asian laatuun nähden riittävästi ymmärtävän.

Asian selvittämiseksi tai asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi viranomainen voi huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä muussakin kuin 1 momentissa tarkoitettussa asiassa.

Suomen ja ruotsin kieltä käyttävän oikeudesta viranomaisen järjestämään tulkkaukseen sekä käännökseen säädetään kielilaissa (423/2003). Tulkitsemisesta ja kääntämisestä saamen kielelle on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Viranomaisen on myös huolehdittava siitä, että muiden pohjoismaiden kansalaiset saavat sen käsiteltävissä asioissa tarvittavan tulkitsemis- ja käännösavun.

HL 65 § Tulkin ja kääntäjän esteellisyys

Tulkkina ja kääntäjänä ei saa käyttää henkilöä, joka on sellaisessa suhteessa asianosaiseen tai asiaan, että hänen luotettavuutensa voi tästä syystä vaarantua.

Vanhanen: Olisin jäävännyt itseni, jos olisin hoksannut

julkaistu 16.09.2010 klo 13:23, päivitetty 16.09.2010 klo 21:36

ESTEELLISYYS

Esteellisyys HL 27 §/esteellisyysperusteet HL 28 §/esteellisyyden ratkaiseminen HL 29 §/asian käsittelyn jatkaminen HL 30 §

HL 29 §:n 2 momentissa on otettu erikseen huomioon esittelijän asema

- ☐ Esteellisyysperusteiden nimitykset hieman vaihtelevat, tausta hallintomenettelylain lainvalmisteluaineistossa
- ☐ Läheisten piirin ryhmittely vastaa tuomarin esteellisyysäännöksiä
- ☐ Esteellisyys on sekä tiukentunut että lieventynyt hallintomenettelylain säännöksiin verrattuna
- ☐ Ns. Lausunto- ja toisen asteen jääviys on jäänyt edelleen yleislausekkeen tulkinnan varaan, kuten myös ns. esimiesjääviys
- ☐ Esteellisyysäännökset on ulotettu myös tarkastustoimintaa, mutta tulkkia ja kääntäjää sääntelevät omat säännöksensä (HL 65 §)
- ☐ Esteellisyyden ratkaisemisesta säännökset ja esteellisen virkamiehen toiminnan rajoitus kiireellisyystapauksissakin
- ☐ Kunnanhallinnossa otettava huomioon lisäksi kuntalain 52 §:n esteellisyysäännös (lähinnä valtuutetun asianosaisjääviys)

Esteellisyysperusteet

1 asianosais/osallisuusjäävi

2 asiamies/edustajanjäävi

3 intressijäävi

4 palvelussuhde/toimeksiantojäävi

5 yhteisöjäävi

6 laitosjäävi

7 yleislausekkeeseen perustuva jäävi

läheinen

(HL 28 § 2 mom. kohdat 1, 2 ja 3)

perhepiirin läheinen

(HL 28 §:n 2 mom. kohta 1)

28 § Esteellisyysperusteet

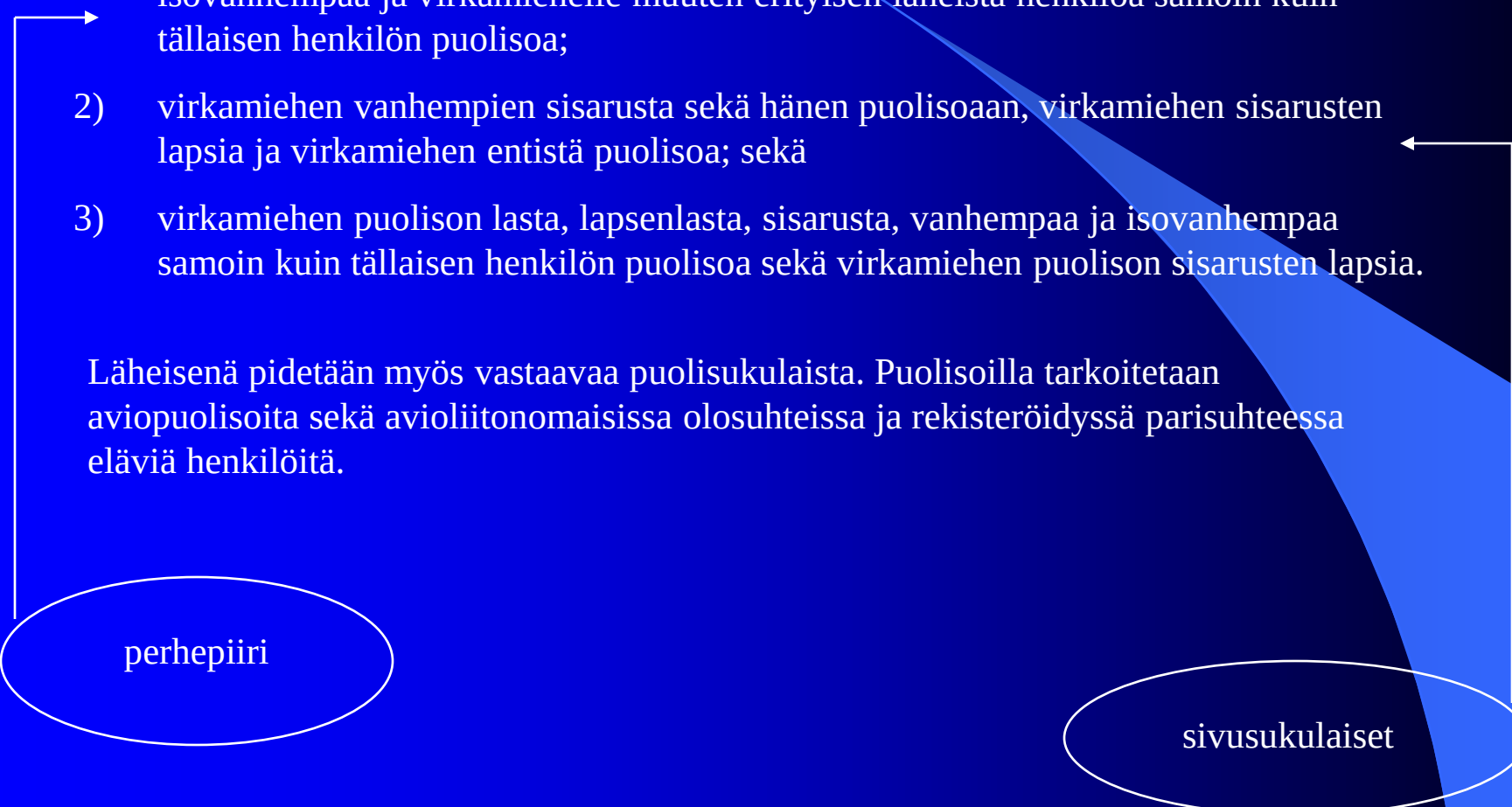
Virkamies on esteellinen:

- 1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;
- 2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;
- 4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;
- 6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai
- 7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Läheisellä tarkoitetaan 1 momentissa:

- 1) virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa;
- 2) virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä
- 3) virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia.

Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisukulaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

perhepiiri

sivusukulaiset

Muu erityisen läheinen henkilö

☐ Erityisen läheisellä henkilöllä tulee yleensä olla virkamiehen elämässä vastaavanlainen sija kuin perheenjäsenellä tai muilla tässä kohdassa luetelluilla henkilöillä. Virkamiehellä on oikeus ja velvollisuus olla käsittelemättä asiaa, jossa asianosainen ei ole sukulaisuuden kautta hänen lähipiiriinsä kuuluva, vaan muusta syystä hänelle erityisen läheinen henkilö

☐ Läheisyyttä arvioidaan sen ajankohdan mukaan, jolloin virkamiehen on ratkaistava mahdollinen esteellisyytensä.

☐ Virkamiehen subjektiivinen käsitys läheisyydestä on ratkaiseva, jos se ei perustu myös ulkonaisesti havaittaviin olosuhteisiin.

Useita osa-ongelmia ratkaistavaksi perhepiiriin kuulumattomien sukulaisten kohdalla:

- a) varmistettava, ettei sukulainen ole asianosaisasemassa
- b) mietittävä, ettei kysymys ole sittenkin virkamiehelle erityisen läheisestä henkilöstä (subjektiivisuuden painotus)
- c) varmistettava, että yleislausekkeen edellytykset eivät täyty (objektiivisuuden painotus).

Yleislauseke

□ns. julkinen viha ja ystävyysuhde

□ns. lausuntojäävi

□ns. kahden instanssinjäävi

□ns. esimiesjäävi

□perhepiirin ulkopuoliset sukulaiset ja intressi- ja yhteisöjääviystilanteet

➤ Perhepiirin ulkopuolisen sukulaisen kohdalla intressi- ja yhteisöjääviystilanteissa on kiinnitettävä huomiota muun muassa käsiteltävän asian laatuun.

”Tällaisen syyn on oltava ulkopuolisen havaittavissa ja sen puolueettomuutta vaarantavan vaikutuksen tulee olla suunnilleen samanasteinen kuin erikseen määritellyissä esteellisyysperusteissa.”
HE 72/2002, s. 88.

HE 78/2000 (Hallituksen esitys tuomarin esteellisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi). ”Tuomari saattaa olla esteellinen myös muissa kuin selkeissä tyyppitilanteissa. Tällöin esteellisyyttä on arvioitava tapauskohtaisesti kiinnittämällä huomiota muun muassa tuomarin suhteeseen käsiteltävänä olevaan asiaan tai asianosaisiin ja esteellisyyteen vaikuttavien seikkojen mahdolliseen yhteisvaikutukseen.”

Kunnallisasia - Kunta - Viranhaltija - Toimielimen jäsen - Esteellisyys - Yhteisö - Aikaisempi hallituksen jäsenyys - Luottamuksen vaarantuminen

Osakeyhtiö oli tarvitsemansa lisärahoituksen kattamiseksi pyytänyt kaupungilta takausta, sijoitusta tai pääomalainaa. Yhtiön hallitukseen olivat tuolloin kuuluneet kaupunginjohtaja X ja kaupunginhallituksen jäsen Y. He osallistuivat rahoitusasian valmisteluun kaupunginhallituksessa vasta sen jälkeen kun heidän hallitusjäsenyytensä yhtiössä oli päättynyt. He eivät enää olleet esteellisiä osallistumaan asian valmisteluun yhteisöjääviä koskevan hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella. Heidän aikaisempi jäsenyytensä yhtiön hallituksessa oli kuitenkin sellainen erityinen syy, jonka johdosta luottamus heidän puolueettomuutensa oli vaarantunut hallintolain 28 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Kuntalain 52 §:n 2 momentin perusteella he olivat esteellisiä osallistumaan asian valmisteluun kaupunginhallituksessa, ja valtuuston päätös myöntää yhtiölle pääomalainaa oli syntynyt kuntalain 90 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla virheellisessä järjestyksessä.

Hallintolaki 28 §

Kuntalaki 52 § ja 90 §

Vanha kuntalaki 52 § 1 ja 2 mom.

Valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain (434/2003) 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään.

Milloin valtuutettu ottaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään.

Muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintolain 27-30 §:ssä säädetään.

Vanha kuntalaki 52 § 3, 4 ja 5 mom.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu palvelussuhde kuntaan ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä taikka viranhaltijaa tai työntekijää esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosainen. Jos luottamushenkilö on palvelussuhteensa perusteella esitelty tai muuten vastaavalla tavalla käsitelty asiaa, hän on kuitenkin esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan liikelaitokseen. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa (Huom! muutos 2007)

Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään.

Kuntalaki 52 § 4 momentti

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa, kuntayhtymässä, kuntakonserniin kuuluvassa yhteisössä tai säätiössä. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan ja liikelaitoksen, kuntayhtymän, yhteisön tai säätiön edut ovat ristiriidassa keskenään taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa. (27.4.2007/519)

97 § (voimaan kesäkuussa 2017)

Esteellisyys

Valtuutettu on valtuustossa esteellinen käsittelemään asiaa, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintolain 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettua läheistään. Jos valtuutettu ottaa osaa asian käsittelyyn muussa toimielimessä, häneen sovelletaan, mitä kyseisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä säädetään.

Muun luottamushenkilön, tilintarkastajan sekä kunnan viranhaltijan ja työntekijän esteellisyydestä säädetään hallintolain 27—30 §:ssä.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu palvelussuhde kuntaan ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä, viranhaltijaa eikä työntekijää esteelliseksi asiassa, jossa kunta on asianosainen. Jos luottamushenkilö on palvelussuhteensa perusteella esitellyt tai muuten vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa, hän on kuitenkin esteellinen.

Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohtaa ei sovelleta kunnan luottamushenkilöön, viranhaltijaan tai työntekijään, **vaikka tämä olisi mainitussa lainkohdassa tarkoitettussa asemassa kunnallisessa liikelaitoksessa tai kuntayhtymässä**. Henkilö on kuitenkin esteellinen, jos kunnan edut ovat ristiriidassa liikelaitoksen tai kuntayhtymän etujen kanssa taikka asian tasapuolinen käsittely edellyttää, ettei henkilö osallistu asian käsittelyyn. Myöskään hallintolain 28 §:n 1 momentin 6 kohtaa ei sovelleta kunnassa.

Esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään. **Henkilön on lisäksi toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa.**

KHO 1998:68 (24.11.1998/2646)

Valtuutettu ei ole esteellinen sillä perusteella, että hänelle tietyssä kunnanosassa asuvana ja koululaisten vanhempiin kuuluvana on merkitystä sillä, miten esillä oleva asia ratkaistaan ja miten tietyn kunnanosan koululaisten edut otetaan huomioon

Salon Seudun Sanomat 24.8.2007

Turun hallinto-oikeus kumosi Halikon koulupäätöksen

Turun hallinto-oikeus on kumonnut Halikon sivistyslautakunnan päätöksen, jolla se siirsi Iiliken asuntoalueen Mustamäen koulusta Marian koulun oppilasalueeseen.

Hallinto-oikeuden mukaan päätös syntyi virheellisessä järjestyksessä, koska asiaa esitellyt **sivistystoimenjohtaja** oli päätöstä tehtäessä esteellinen. Hän on muuttamassa Mustamäen koulun alueelle ja hänellä on kouluun menevä lapsi.

Mutta...

KHO 25.4.2008/929 (KHO 2008:27)

Sivistyslautakunta oli tehnyt koko kuntaa koskevan päätöksen perusopetuksen oppilasaluejaosta. Sivistystoimenjohtaja oli tämän jälkeen sivistyslautakunnan päätöksen pohjalta ja oppilasmääriä koskevan kokonaistarkastelun jälkeen tehnyt kutakin oppilasta koskevat oppilaaksiottamispäätökset. Sivistyslautakunnan päätöksen lainmukaisuus ja sen merkitys oli ollut mahdollista saattaa arvioitavaksi valitettaessa kunkin oppilaan osalta hallintovalituksin sivistystoimenjohtajan päätöksestä. Oppilasaluejakoa koskeva, lähinnä periaatepäätökseksi katsottava päätös ei siten sisältänyt sellaista ratkaisua, josta kuntalain 91 §:n mukaan sai tehdä oikaisuvaatimuksen ja valituksen. Perusopetuslaki 6 § 2 mom., 42 § 2-5 mom.; kuntalaki 91 §.

KHO 1991 A 30 (30.10.1991/3895) Kunnanvaltuusto oli päättänyt myydä kunnan omistaman sähkölaitoksen osakkeet eräälle osuuskunnalle. Kauppaan liittyi mm. sopimus, jonka mukaan osakeyhtiön työntekijöiden eläkeikä laski tietyin edellytyksin 63 vuoteen. Sopimuksen mukaan osuuskunta takasi osakeyhtiön vakinaisessa työsuhteessa oleville työntekijöille työpaikan kolmeksi vuodeksi toimintojen yhdistymisen jälkeen. **Kunnanvaltuuston päätöksen katsottiin koskevan eräiden kunnanvaltuuston jäsenten poikia, jotka olivat sähkölaitoksen työntekijöitä, siten henkilökohtaisesti** kuin kunnallislain 25 §:n 1 momentissa tarkoitetaan. Ks. myös KHO 5.6.1996/1820.

KHO 01.03.2001/344 Oikaisuvaatimuksen käsitteleminen sosiaalilautakunnassa oli **hallintomenettelyä**. Sosiaalijohtaja **ei ollut** hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla **esteellinen toimimaan sosiaalilautakunnan sihteerinä sillä perusteella, että hän on ratkaissut lautakunnan alaisena viranhaltijana asian**. Ks. myös KHO 08.06.2000/1894.

KHO 1998:15 (14.5.1998/879) Huomioon **ottaen lausunnon merkitys asiaa ratkaistaessa** ja henkilön asema lausunnon antajana, hänen oli katsottava olleen hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettulla tavalla esteellinen osallistumaan lautakunnan jäsenenä asian käsittelyyn.

KHO 4.11.1996/3804.

Kaupunginvaltuuston päätös kahden ala-asteen lakkauttamisesta ei koskenut kunnan opettajina toimineita valtuuston jäseniä kuntalain 52 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla siten henkilökohtaisesti, että he olisivat olleet esteellisiä ottamaan osaa asian käsittelyyn valtuustossa. He olivat kuitenkin katsoneet itsensä esteellisiksi ja ilmoittaneet esteellisyydestä saattamatta kysymystä valtuuston ratkaistavaksi. Heidän tilalleen oli kutsuttu varajäsenet.

Valtuuston päätös ei ollut syntynyt virheellisessä järjestyksessä sen vuoksi, että kunnan opettajina toimineet valtuuston jäsenet olivat katsoneet itsensä esteellisiksi perusteella, joka sittemmin oli osoittautunut aiheettomaksi, ja että heidän tilalleen kutsutut varajäsenet olivat osallistuneet asian käsittelyyn ja päätöksentekoon.

Esteellisyys ja mielipiteen ilmaiseminen etukäteen

KHO 13.06.2001/1434

Tilapäiseen valiokuntaan valitut valtuutetut eivät ole esteellisiä sillä perusteella, että he ovat allekirjoittaneet kunnanjohtajan irtisanomista tai toisiin tehtäviin siirtämistä koskevan aloitteen tai muuten ilmaisseet kantansa asiassa jo etukäteen.

KHO 18.2.2004/324 (KHO 2004:16)

Se seikka, että jaoston puheenjohtaja oli sanomalehtihaastattelussa selvittänyt toimittajalle vireillä olevan hakemuksen mukaisen louhinta- ja murskaushankkeen taustaa, aikaisempia vaiheita ja hankkeen sallittavuutta alueella voimassa olevan yleiskaavan kannalta sekä omia arvioitaan hankkeen hyväksyttävyydestä, ei tehnyt puheenjohtajaa hallintomenettelylain 10 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun tavoin ennakkoasenteen perusteella esteelliseksi sittemmin osallistumaan louhinta- ja murskaushanketta koskevan ympäristölupa-asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen lupa- ja valvontajaostossa

Kunnanhallitus oli 2.4.2007 päättänyt myydä golfyhtiölle noin 69 hehtaarin suuruisen maa-alueen. Yhtiö oli hallinnut maa-aluetta vuokrasopimuksen perusteella yli 20 vuoden ajan. **Golfyhtiön osakkeista sekä kunnanhallituksen puheenjohtaja että kunnanjohtaja olivat omistaneet yhden.** Kummankaan omistus yhtiössä ei osakkeiden kokonaismäärä huomioon ottaen ollut merkittävä. Yhtiön tulevan toiminnan ja sen kehittämisen sekä yhtiön toiminnan rahoituksesta tehtävien ratkaisujen kannalta golfkenttänä käytetyn maan ostamisella oli huomattava merkitys. Näissä olosuhteissa tällä yksittäisellä oikeustoimella oli ollut yhtiön toimiala ja koko huomioon ottaen sellaisia vaikutuksia, että kaupasta oli odotettavissa kunnanhallituksen puheenjohtajalle ja kunnanjohtajalle erityistä hyötyä tai vahinkoa siitäkin huolimatta, että heidän osuutensa yhtiössä oli vähäinen.

Kunnanhallituksen myyntipäätöstä tehtäessä ei ollut luotettavasti selvitetty määräalojen käypää arvoa eikä EY:n valtiontukimääräysten ja -säännösten mahdollista soveltuvuutta. Päätöstä tehtäessä ei myöskään ollut noudatettu menettelyä, jota noudattaessa ilmoitusvelvollisuutta ei ole. Kunnanhallituksen on valtiontukiviranomaisena huolehdittava valtiontukea koskevien säännösten noudattamisesta.

Näistä syistä kunnanhallituksen päätös oli syntynyt sekä esteellisyyden että valtiontukea koskevien säännösten noudattamatta jättämisen perusteella virheellisessä järjestyksessä. Hallinto-oikeuden ja kunnanhallituksen päätökset oli kumottava.

Kuntalaki 52 § 2 momentti ja 5 momentti, 90 § 2 momentti

Hallintolaki 28 § 1 momentti 3 kohta

Euroopan yhteisöjen perustamissopimus 87 artikla 1 kohta, 88 artikla 3 kohta ja 89 artikla

Komission asetus (EY) N:o 1998/2006

Komission tiedonanto julkisten viranomaisten tekemiin maa-alueita ja rakennuksia koskeviin kauppoihin sisältyvistä tuista (EYVL C 209, 10.7.1997)

27 § Esteellisyys

Virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

29 § Esteellisyyden ratkaiseminen

Virkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä.

Virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Monijäsenen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Monijäseninen toimielin päättää myös muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä. Jäsen tai esittelijä saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimielin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Esteellisyyttä koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen oikaisua eikä muutosta valittamalla.

30 § Asian käsittelyn jatkaminen

Esteellisen virkamiehen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön virkamies. Virkamies saa kuitenkin käsitellä kiireellisen asian, jonka ratkaisuun esteellisyys ei voi vaikuttaa.

ASIAN SELVITTÄMINEN JA ASIANOSAISEN KUULEMINEN

- **Selvittämisvelvollisuus** 31 §
- Selvityspyyntö 32 §
- Selvityksen antamiselle asetettava määräaika 33 §
- **Asianosaisen kuuleminen** 34 §
- Päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuuleminen 35 §
- Kuulemisesta ilmoittaminen 36 §
- Suullinen vaatimus ja selvitys 37 §
- Katselmus 38 §
- **Tarkastus** 39 §
- Suullinen todistelu 40 §
- **Vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen** 41 §
- Tietojen kirjaaminen 42 §

Selvittämisvelvollisuus (HL 31 §)

- ❑ Viranomaisella on edelleen asian **selvittämisvelvollisuus**, joka ilmentää **ns. virallisperiaatetta** -> aineellisen totuuden selvittäminen (yleinen ja yksityinen etu, lainalaisuus)
- ❑ Erikoislainsäädännössä asianosaiselle on saatettu asettaa erityisiä ilmoittamisvelvoitteita
- ❑ Hallintolaissa asianosaiselle on asetettu yleinen myötävaikuttamisvaatimus vireille panemansa asian selvittämiseen
- ❑ Viranomaisen pyytäessä selvitystä (lausuntoa jne.), viranomaisen on yksilöitävä, mistä erityisistä seikoista selvitystä on esitettävä. Tällä säännöksellä pyritään muun muassa hallintoasioiden käsittelyn tehostamiseen.

HL 31 § Selvittämisvelvollisuus

Viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista. Asianosaisen on muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen.

HL 32 § Selvityspyyntö

Lausuntoa tai muuta selvitystä koskevassa pyynnössä on yksilöitävä, mistä erityisistä seikoista selvitystä on esitettävä.

HL 33 § Selvityksen antamiselle asetettava määräaika

Asiakirjan täydentämistä, selityksen antamista ja selvityksen esittämistä varten on asetettava asian laatuun nähden riittävä määräaika.

Asianosaiselle on ilmoitettava, ettei määräajan noudattamatta jättäminen estä asian ratkaisemista. Määräaikaa voidaan asianosaisen pyynnöstä pidentää, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Asianosaisen kuuleminen (HL 34 §)

- ❑ Asianosaisen kuuleminen on keskeinen prosessioikeudellinen periaate, jonka rikkominen johtaa usein päätöksen kumoamiseen
- ❑ HL 34 §:n mukaan on kuultava sekä asiasta että annetuista selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun
- ❑ Vajaavaltaisen puhevaltaa säännellään myös HL 14 §:ssä (15-vuotias saa erikseen käyttää puhevaltaa)
- ❑ Kuultavien piiriä on voitu erityissäännöksissä laajentaa asianosaispiirin ulkopuolelle tai asianosaisuus määritellään eritavoin
- ❑ HL 34 §:n 2 momentissa säännellään poikkeuksia kuulemisvelvollisuudesta
- ❑ HL 41 §:ssä säännellään erikseen vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta

HL 34 § Asianosaisen kuuleminen

Asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Asian saa ratkaista asianosaista kuulematta, jos:

- 1) vaatimus jätetään tutkimatta tai hylätään heti perusteettomana;
- 2) asia koskee palvelussuhteeseen tai vapaaehtoiseen koulutukseen ottamista;
- 3) asia koskee hakijan ominaisuuksien arviointiin perustuvan etuuden myöntämistä;
- 4) kuuleminen saattaa vaarantaa päätöksen tarkoituksen toteutumisen tai kuulemisesta aiheutuva asian käsittelyn viivästyminen aiheuttaa huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle, yleiselle turvallisuudelle taikka ympäristölle; tai
- 5) hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista tai kuuleminen on muusta syystä ilmeisen tarpeetonta.

HL 36 § Kuulemisesta ilmoittaminen

Asianosaiselle on ilmoitettava kuulemisen tarkoitus ja selityksen antamiselle varattu määräaika. Kuulemisesta koskevassa pyynnössä on tarvittaessa yksilöitävä, mistä seikoista selitystä pyydetään. Asianosaiselle on toimitettava kuulemisen kohteena olevat asiakirjat alkuperäisinä tai jäljennöksinä taikka varattava muutoin tilaisuus tutustua niihin.

HL 41 § Vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen

Jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla.

Asian vireilläolosta ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa, jos se vaarantaa ratkaisun tarkoituksen toteutumisen tai aiheuttaa muuta merkittävää haittaa taikka jos se on ilmeisen tarpeetonta.

37 § Suullinen vaatimus ja selvitys

Viranomaisen on pyynnöstä varattava asianosaiselle tilaisuus esittää vaatimus tai selvitys suullisesti, jos se on tarpeen asian selvittämiseksi ja kirjallinen menettely tuottaa asianosaiselle kohtuuttomia vaikeuksia. Muut asianosaiset on kutsuttava samanaikaisesti paikalle, jos se on välttämätöntä asianosaisten oikeuksien tai edun valvomiseksi.

Viranomainen voi asianosaisen pyynnöstä varata tilaisuuden asian selvittämiseksi tarpeellisten tietojen suulliseen esittämiseen muissakin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa.

40 § Suullinen todistelu

Erityisestä syystä hallintoasiassa voidaan kuulla todistajaa valan tai vakuutuksen nojalla ja asianosaista totuusvakuutuksen nojalla....

Virka-apua suullisten todistuskeinojen käyttämiseksi antaa se hallinto-oikeus, jossa todistajan tai asianosaisen kuuleminen voi tapahtua soveliaimmin...

Lausunto

- ☐ ”Lausua jotain”
- ☐ ”Lähetää lausunnolle”
- ☐ Pyydettyä lausuntona annetaan...
- ☐ Lakisäateisiä, välttämättömiä, vapaaehtoisia lausuntoja
- ☐ Näyttölausuntoja, asiantuntijalausuntoja, selvityslausuntoja
- ☐ Lausunnot viranomaisen sisällä, toiselta viranomaiselta
- ☐ Määräajat lausunnon antamiseen
- ☐ Esteellisyyssäännöt ja lausunnon antaminen
- ☐ Lausuntojen julkisuuskysymykset

ASIAN RATKAISEMINEN

alueellinen, asteellinen
ja asiallinen toimivalta

Päätöksentekotavat:

- byrokraattinen päätöksentekotapa eli ”päällikkö”ratkaisu
- kolleginen päätöksentekotapa
- parlamentaarinen päätöksentekotapa

HL 7 luku

Asian ratkaiseminen

- HL 43 § Päätöksen muoto
- HL 44 § Päätöksen sisältö
- HL 45 § Päätöksen perusteleminen
- HL 47 § Valitusosoitus
- HL 48 § Ilmoitus valituskiellosta ja valituskelvottomuudesta
- HL 49 § Valitusosoituksen korjaaminen

Päätöksen muoto (HL 43 §) ja sisältö (HL 44 §)

- ❑ **Hallintopäätös on pääsääntöisesti kirjallinen**
- ❑ **Päätös voidaan antaa suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi**
 - Suullinen päätös on viipymättä annettava myös kirjallisena oikaisuohjeineen tai valitusosoituksineen. Määräaikaa oikaisuun tai muutoksenhaku aika alkaa kirjallisen päätöksen tiedoksisaannista siten kuin siitä erikseen säädetään.
 - Annettaessa suullinen päätös asianosaiselle on ilmoitettava, miten asia on ratkaistu, ja selostettava ratkaisun perustelut

- ❑ **Kirjallisesta päätöksestä on käytävä ilmi:**
 - 1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta;**
 - 2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu;**
 - 3) päätöksen perustelut ja yksilöity tieto siitä, mihin asianosainen on oikeutettu tai velvoitettu taikka miten asia on muutoin ratkaistu; sekä**
 - 4) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.**

Päätöksen perusteleminen (HL 45 §)

- ❑ Perusteluvelvollisuus ja sen käytännön toteutuminen on ollut ongelmallista
- ❑ Päätökset tulisi perustella, mutta kuinka ja voidaanko päätöstyypin erot ottaa huomioon: massapäätös/yksittäinen päätös
- ❑ Säännös mahdollistaa perustelemattomuuden muun muassa, jos se voidaan katsoa tarpeettomaksi.
- ❑ Perustelut on esitettävä, jos päätös merkitsee olennaista muutosta vakiintuneeseen käytäntöön.
- ❑ HL 45 §:n 2 momentin 1 kohta on ongelmallinen (säännöksistä puuttuu *ehdottomat* jälkikäteiset perusteluvelvoitteet)

HL 45 § Päätöksen perusteleminen

Päätös on perusteltava. Perusteluissa on ilmoitettava, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Päätöksen perustelut voidaan jättää esittämättä, jos:

- 1) tärkeä yleinen tai yksityinen etu edellyttää päätöksen välitöntä antamista;
- 2) päätös koskee kunnallisen monijäsenisen toimielimen toimittamaa vaalia;
- 3) päätös koskee vapaaehtoiseen koulutukseen ottamista tai sellaisen edun myöntämistä, joka perustuu hakijan ominaisuuksien arviointiin;
- 4) päätöksellä hyväksytään vaatimus, joka ei koske toista asianosaista eikä muilla ole oikeutta hakea päätökseen muutosta; taikka
- 5) perusteleminen on muusta erityisestä syystä ilmeisen tarpeetonta.

Perustelut on kuitenkin 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa esitettävä, jos päätös merkitsee olennaista muutosta vakiintuneeseen käytäntöön.

KHO 27.8.2010/1972

**Valtionavustus - Valtionapukelpoisuus - Valitustie - Oikaisuvaatimus - Liikuntajärjestö -
Päätöksen perusteleminen**

Opetusministeriö oli hylännyt yhdistyksen liikuntalain 7 §:n 4 momentissa tarkoitetun hakemuksen saada ministeriöltä hyväksyntä liikuntalaissa tarkoitetuksi valtionapukelpoiseksi järjestöksi. Opetusministeriön valtionapuviranomaisena tekemään päätökseen haettiin ensi vaiheessa muutosta tekemällä opetus- ja kulttuuriministeriölle valtionavustuslain 34 §:n 1 momentissa tarkoitettu oikaisuvaatimus. Siirtämättä asiaa ministeriölle uudelleen oikaisuvaatimuksena käsiteltäväksi korkein hallinto-oikeus otti asian enemmän viivästyksen välttämiseksi välittömästi ratkaistavakseen. Opetusministeriön päätöksestä, jossa oli asian lopputuloksen lisäksi mainittu ainoastaan valtion liikuntaneuvoston antaneen asiasta lausunnon ja liikuntalain 7 §:n 4 momentti, ei ollut todettavissa, millä tavoin ministeriö oli käyttänyt harkintavaltaansa asiassa. Tämän vuoksi päätös oli riittämättömästi perusteltuna lainvastaisena kumottava ja asia palautettava opetus- ja kulttuuriministeriölle uudelleen käsiteltäväksi.

Liikuntalaki 7 § (662/2002) 1, 3, 4 ja 5 momentti, 10 § 1 momentti (902/2009), 12 § (662/2002)
Liikunta-asetus (1055/1998) 1 § (728/2002) ja 6 § 1 momentti 4 kohta a alakohta
Valtionavustuslaki (688/2001) 34 § 1 ja 2 momentti
Hallintolainkäyttölaki 3 § ja 7 § 1 momentti
Hallintolaki 45 § 1 momentti

Ladbrokes Oy oli hakiessaan rahapelilupaa perustellut hakemustaan muun ohella Euroopan yhteisöjen (EY) tuomioistuimen ratkaisulla C-243/01 (Gambelli) ja katsonut, ettei Suomen rahapelimonopoli täyttänyt kyseisessä tuomiossa monopolille asetettuja vaatimuksia ja että Suomen pelimonopoli on EY:n perustamissopimuksen 49 artiklassa säädettyjen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan määräyksen ja sitä koskevan oikeuskäytännön vastainen. Valtioneuvosto oli ratkaissut asian nojautumalla yksinomaan Suomen arpajaislain säännöksiin. EY:n tuomioistuin asioissa 222/86 (Heylens) ja C-70/95 (Sodemare) antamat tuomiot huomioon ottaen valtioneuvoston päätös oli sen vuoksi hallintomenettelylain 24 §:n 1 momentin kannalta puutteellisesti perusteltu ja siten lainvastainen. Asian lainmukaisen menettelyn toteutuminen vaati, että asia käsitellään uudestaan rahapelilupaviranomaisessa. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus, ottamatta kantaa Suomen arpajaislain mukaisen rahapelien järjestämisen yksinoikeusjärjestelmän ja sen tosiasiallisen soveltamiskäytännön lainmukaisuuteen, kumosi valtioneuvoston päätöksen ja palautti asian valtioneuvostolle uudelleen käsiteltäväksi.

Arpajaislaki 11 §; hallintolainkäyttölaki 7 §; hallintomenettelylaki 24 §; hallintolaki 71 § 1 mom.; Euroopan yhteisön perustamissopimus 43, 46 ja 49 artikla.

Päätöksessä (KHO 2005:37) todettiin mm., että

”Hallintomenettelylain 24 §:n 1 momentin mukaan päätös on perusteltava ilmoittamalla sen perusteena olevat pääasialliset tosiseikat sekä säännökset ja määräykset. Kun otetaan huomioon edellisessä kappaleessa kerrottu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, on valtioneuvoston päätös, jossa hakemuksen hylkäämistä on perusteltu ainoastaan kansallisella lainsäädännöllä, vaikka yhtiön hakemus on nimenomaan perusteltu Euroopan yhteisön oikeudella, hallintomenettelylain 24 §:n 1 momentin säännös huomioon ottaen puutteellisesti perusteltu. Valtioneuvoston päätös on siten hallintolainkäyttölain 7 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla lainvastainen.”

Eduskunnan oikeusasiamies 31.3.2006, 1922/4/04

**KUNNALLISEN MAKSUSITOUMUKSEN ANTAMINEN YKSITYISEEN
PALVELUTALOON**

KANTELU

Kanteliija arvosteli 14.7.2004 päivätyssä kirjeessään A:n kaupungin vanhustenhuoltoa siitä, että se ei ollut myöntänyt hänen sisarelleen maksusitoumusta B:n kunnassa sijaitsevaan yksityiseen palvelutaloon. Kanteliija tiedusteli myös laitoshoidossa olevan henkilön kotikunnan määräytymistä.

RATKAISU

Käsitykseni mukaan vanhustyön johtaja ei menetellyt lainvastaisesti päättäessään olla myöntämättä maksusitoumusta palveluasumiseen.

Sen sijaan katson vanhustyön johtajan menetelleen hallintolain vastaisesti, kun hän ei liittänyt 24.6.2004 tekemäänsä päätökseen muutoksenhakuosoitusta. Katson myös, että päätöksen perustelut eivät vastaa hallintolain vaatimuksia.

Kotikuntaa koskevan tiedustelun osalta viittaan tämän päätökseni perusteluihin.

Menettely maksusitoumuksesta päätettäessä

Muutoksenhakuosoitus

Vanhustyön johtaja on siis 24.6.2004 evännyt sosiaalihuoltolain mukaista palveluasumista koskevan maksusitoumuksen. Päätöksen mukaan siihen ei ollut oikaisuvaatimusoikeutta.

Sosiaalihuoltolain 45 §:n mukaan sosiaalihuoltoa koskevaan viranhaltijan päätökseen saa hakea muutosta saattamalla asia monijäsenisen toimielimen (yleensä lautakunta) käsiteltäväksi. Hallintolain (434/2003) 46 §:n mukaan tämän oikaisukeinon käyttämisestä on annettava ohje päätöksen kanssa. Näin ollen vanhustyön johtajan päätökseen olisi tullut liittää muutoksenhakuosoitus.

Päätöksen perustelut

Hallintolain 43 §:n mukaan päätös on perusteltava siten, että siinä ilmoitetaan, mitkä seikat ja selvitykset ovat vaikuttaneet ratkaisuun sekä mainittava sovelletut säännökset.

Sovellettavien säännösten osalta vanhustyön johtaja oli maininnut "SO 712, 1 luku". Tällä tarkoitettaneen sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia, jonka lakikirjatunnus on So 712. Käsitykseni mukaan tämä menettely ei ole hallintolainlain 43 §:n mukaista, vaan perusteluissa tulee mainita lain nimi.

Päätöksen perusteluissa tulisi mielestäni myös mainita sovellettu lainkohta (pykälä), eikä vain se luku, johon säännös sisältyy. Päätöksen perustelut viittaavat siihen, että päätös perustuu mainitun lain 4 §:n 4 momenttiin. Siinä säädetään, että kunta ja kuntayhtymä ovat velvollisia suorittamaan 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetulle yksityiselle palvelujen tuottajalle korvausta vain osoittamiensa henkilöiden käyttämistä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisussaan 2002:21 todennut, että kunnan järjestämisvastuuta ei voitu ratkaista pelkästään sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain 4 §:n 4 momentissa tarkoitetun osoituksen puuttumisen perusteella ottaen huomioon, että mainitulla säännöksellä ei ole tarkoitettu säännellä kunnan ja yksityisen henkilön välistä vaan kunnan ja palvelujen tuottajan välistä suhdetta (korostus tässä). Vaikka korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa oli kyse terveydenhuollon palveluista, katson sen soveltuvan myös sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden järjestämiseen. Tämän vuoksi katson, että vanhustyön johtajan päätöksessä ilmoitetut perustelut eivät osu oikeaan. Mielestäni päätöksessä olisi tullut viitata edellä mainittuihin sosiaalihuoltolain säännöksiin.

Vanhusten kotihoito joutuu syyniin – kerrotaanko evätyistä palveluista lainmukaisesti?

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies aikoo selvittää vanhusten kotihoitoon liittyvää päätöksentekoa. Nykyisin vanhusten omaiset eivät aina saa virallista päätöstä, kun palveluja evätään. Silloin jää hämärän peittoon se, miten paljon vanhusten kotihoitoon ylipäänsä pyydetään apua ja millä perusteella sitä saa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies aikoo omasta aloitteestaan selvittää, miten Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystieteiden osastossa menetellään vanhusten kotihoitoon liittyvässä päätöksenteossa.

– Me olemme tehneet paljon tarkastuksia vanhainkodeissa ja vanhusten palvelukodeissa eli laitospuolella. Nyt olemme ajatelleet, että rupeamme tarkastamaan kotihoitoa ja sen riittävyyttä sekä laatua, kertoo apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin.

Vanhusten kotihoidon tilaa on määrä tarkastella koko Suomessa. Ensimmäisenä huomio kiinnitetään kuitenkin Helsinkiin.

Apulaisoikeusasiamiehen tarkastelussa on myös kotihoidon päätöksenteko eli se, miten kansalaisen pyyntöön reagoidaan, jos hän pyytää isälleen, äidilleen tai miksei itselleenkin kotihoidon palveluja kaupungin vanhuspalveluista.

Yle 27.4.2015

Päätöksestä on voitava valittaa

Jos pyydettyä kotihoidon palvelua ei saa, kielteisestä päätöksestä on vaikea kunnassa valittaa eteenpäin, jos siitä ei ole saanut virallista päätöstä. Virkakielessä puhutaan muutoksenhakukelpoisesta päätöksestä.

Apulaisoikeusmiehen mukaan kansalaisen on oikeus saada sellainen päätös, josta voi myös valittaa. Aina tämä ei ole toteutunut.

Päätöksentekotavat

❑ Pällikköratkaisu

❑ Kolleginen päätöksentekotapa

- monijäseninen toimielin (esim. monijäseniset tuomioistuimet, lautakunnat, tiedekuntaneuvostot)
- kaikki ilmaisevat mielipiteen virkaiän yms. vastaavan mukaisesti nuorimmasta vanhempaan
- äänestetään eri ratkaisuvaihtoehtoista perusteluineen yhtäaikaaisesti
- äänten laskenta lähtökohtaisesti oikeudenkäymiskaaren mukaan
- eriävän mielipiteen ilmaiseminen, äänestysseilytys

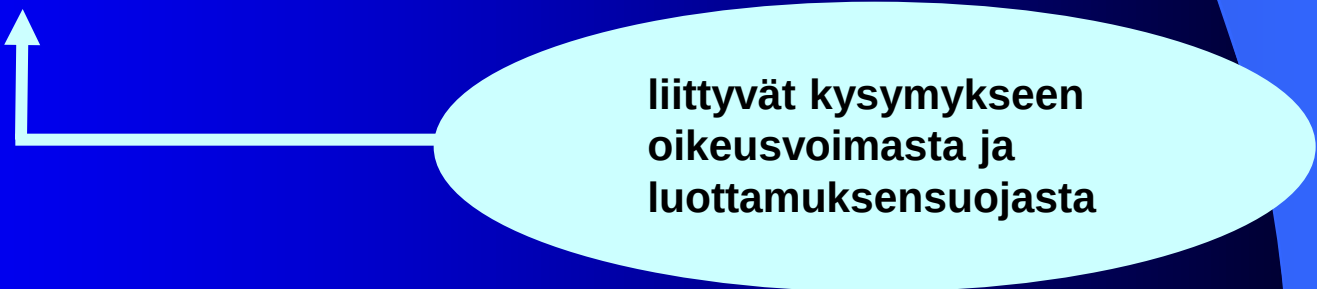
❑ Parlamentaarin päätöksentekotapa

- monijäseninen elin (eduskunta, kunnanvaltuusto)
- ei äänestyspakkoa
- äänestäminen tapahtuu asettamalla vastakkain ratkaisuvaihtoehdot
- erilaisia äänestysmalleja

Esittelymenettelyä käytettäessä asian valmistelu ja päätöksenteko ovat ”henkilöllisesti eriytettyjä” ja ”vaiheistettuja”

PÄÄTÖKSEN OIKAISEMINEN (OIKAISUVAATIMUSMENETTELY)

- ☐ **asiavirheen korjaaminen**
- ☐ **kirjoitusvirheen korjaaminen**
- ☐ **lakisääteiset itseoikaisut muutoksenhakua edeltävinä**
(oikaisuvaatimusmenettely nyt vakiinnutettu käsitteenä hallintolain muutoksella 2010)
- ☐ **hankinto-oikaisu** (hankintalain muutoksella 2010)
- ☐ **perusteettoman edun palauttamissäännökset**

liittyvät kysymykseen
oikeusvoimasta ja
luottamuksensuojasta

HL 7 a luku Oikaisuvaatimusmenettely (11.6.2010/581)

49 b § (7.8.2015/893)

Oikaisuvaatimuksen tekeminen ja valituskielto

Laissa säädetään erikseen, jos päätökseen saa vaatia oikaisua. Tällöin päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Oikaisua saa vaatia se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa. Viranomainen saa lisäksi vaatia oikaisua, jos laissa niin säädetään tai jos muutoksenhakuoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa tai muussa laissa säädetään.

49 d § (7.8.2015/893)

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti sille viranomaiselle tai muulle julkista hallintotehtävää hoitavalle, joka on tehnyt päätöksen. Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava päätös, johon vaaditaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

49 e § Käsittelyn kiireellisyys

Oikaisuvaatimus on käsiteltävä kiireellisenä.

49 f § (7.8.2015/893)

Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

Päätöstä, johon saa vaatia oikaisua, ei saa panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman.

Päätös voidaan kuitenkin panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, jos laissa niin säädetään tai jos päätös on luonteeltaan sellainen, että se on pantava täytäntöön heti, tai jos päätöksen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voida lykätä.

Kun oikaisuvaatimus on tehty, oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Täytäntöönpanon kieltämis- tai keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta.

virheen korjaamista koskevan päätöksen siten kuin 50–53 §:ssä säädetään.

HLL 6 a § (11.6.2010/582)

Valitusoikeus oikaisuvaatimuksen johdosta annetusta päätöksestä

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain se, joka on tehnyt oikaisuvaatimuksen. Jos hallintopäätöstä on oikaisuvaatimusmenettelyssä muutettu tai se on kumottu, oikaisuvaatimuspäätökseen saa hakea muutosta valittamalla myös se, jolla on 6 §:n tai muun lain mukaan valitusoikeus asiassa.

HLL 26 a § (11.6.2010/582)

Oikaisuvaatimuksen vaikutus valituksen sisältöön

Jos hallintopäätöstä ei ole oikaisuvaatimuksen johdosta muutettu tai kumottu, oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää uusia perusteita. Hän saa esittää myös sellaisen uuden vaatimuksen, joka perustuu olosuhteiden muutokseen tai sittemmin esille tulleeseen seikkaan.

Päälliköiden valinnoista tehdyt valitukset hylättiin Rovaniemellä

Rovaniemen kaupunginhallitus on hylännyt Sari Laakkosen ja Pirjo Honkavuoren oikaisuvaatimukset koskien palvelupäälliköiden virkavalintoja.

Yle 3.2.2015

Sari Laakkonen ja Pirjo Honkavuori jäivät ilman palvelupäälliköiden virkoja viime joulukuussa. Molemmat vaativat päätöksen oikaisemista ja itsensä ottamista päällikön paikkoihin.

Honkavuoren oikaisuvaatimuksesta suoritettiin nimenhuutoäänestys maanantaina Rovaniemen kaupunginhallituksen kokouksessa. Alkuperäinen esitys voitti äänin 8-2, yksi ääni oli tyhjää. Näin ollen oikaisuvaatimus hylättiin. Kaupunginhallitus päätti hylätä myös Sari Laakkosen oikaisuvaatimuksen, josta päätettiin yksimielisesti.

Valittajat vetoavat muun muassa siihen, että heillä on korkeampi koulutus kuin virkoihin valituilla. Kaupunginhallituksen mukaan päälliköiden valintaan vaikuttivat erityisesti heidän henkilöhtaiset ominaisuutensa. Oikaisuvaatimuksen tehneet voivat vielä valittaa asiasta Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen.

Asiavirheen korjaaminen

HL 50 § (11.6.2010/581)

Asiavirheen korjaaminen

Viranomaisen voi poistaa virheellisen päätöksensä ja ratkaista asian uudelleen, jos:

- 1) päätös perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen;
- 2) päätös perustuu ilmeisen väärään lain soveltamiseen;
- 3) päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe; tai
- 4) asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Päätös voidaan korjata 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen. Asianosaisen suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Päätös voidaan korjata 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa tilanteessa ainoastaan asianosaisen eduksi.

- myös menettelyvirheet voidaan korjata asiavirheinä
- viranomaisen **voi** poistaa päätöksen ja ratkaista asian uudelleen (ei siis pakko, kuulemiskysymys)
- vahingoksi tapahtuva oikaiseminen edellyttää yhä pääsääntöisesti asianosaisen suostumusta
- ilman suostumustakin voidaan korjata, jos virhe ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä (esimerkiksi myötävaikuttamisvelvollisuuden puutteiden arviointi).

Kirjoitusvirheen korjaaminen

HL 51 § Kirjoitusvirheen korjaaminen

Viranomaisen on korjattava päätöksessään oleva ilmeinen kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin verrattava selvä virhe.

Virhettä ei saa kuitenkaan korjata, jos korjaaminen johtaa asianosaiselle kohtuuttomaan tulokseen eikä virhe ole aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä.

- viranomaisen **on korjattava**
- korjata ei saa, jos johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen **ja** virhe ei ole aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä
- aikaisemmin puhuttiin ns. teknisestä itseoikaisusta tai lasku- ja kirjoitusvirheen korjaamisesta

HL 52 § Korjaamisasian vireilletulo ja käsittely

Viranomainen käsittelee korjaamisasian omasta aloitteestaan tai asianosaisen vaatimuksesta. Aloite on tehtävä tai vaatimus virheen korjaamiseksi on esitettävä viiden vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä.

Asiavirheen korjaaminen edellyttää, että asia käsitellään uudelleen ja asiassa annetaan uusi päätös. Kirjoitusvirhe korjataan korvaamalla virheen sisältävä toimituskirja korjatulla toimituskirjalla. Asianosaiselle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi ennen kirjoitusvirheen korjaamista, jollei se ole tarpeetonta.

Asia- tai kirjoitusvirheen korjaamisesta on tehtävä merkintä alkuperäisen päätöksen taltiokappaleeseen tai viranomaisen käytössä olevaan tietojärjestelmään. Uusi tai korjattu toimituskirja on annettava asianosaiselle maksutta.

aloite voi olla joko viranomaisen tai asianosaisen

määräaika on 5 vuotta

☐ asiavirhettä korjattaessa asia käsitellään uudelleen ja annetaan uusi päätös

☐ kirjoitusvirhettä korjattaessa korjataan annettua toimituskirjaa

kirjoitusvirheen korjaamisenkin yhteydessä on kuultava – asiavirheen korjaamisen yhteydessä velvoite perustuu jo siihen, että asia käsitellään uudelleen

HL 53 § Täydentävät säännökset korjaamismenettelystä

Käsitellessään asia- tai kirjoitusvirheen korjaamista viranomainen voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon toistaiseksi tai määrätä sen keskeytettäväksi.

Jos korjattavaan päätökseen on haettu oikaisua, muutosta tai siitä on vireillä erikseen säädetty menettely, korjaamisasian käsiteltäväksi ottamisesta on ilmoitettava ja siinä tehty päätös toimitettava tälle viranomaiselle. Korjaamisasian käsittely ei vaikuta valitusajan tai muun määräajan kulumiseen.

Päätökseen, jolla viranomainen on hylännyt virheen korjaamista koskevan vaatimuksen, ei saa hakea muutosta valittamalla.

-
- ☐ korjaamisen vaatiminen ei muuta valitusajan kulumista
 - ☐ korjaamisasiasta on ilmoitettava muutoksenhakuviranomaiselle, jos asiasta on vireillä muutoksenhaku

Oulun HAO 12.05.2005 05/0210/1

Kunnallisvalitus – Tehdyn päätöksen muuttaminen – Asianosaisen suostumus

Oikeuskysymyksenä oli, voiko viranomainen yksipuolisesti muuttaa tekemäänsä päätöstä asianosaisen vahingoksi ilman tämän suostumusta.

Viranhaltija oli hakenut palkallista virkavapautta Kelan järjestämää selkäkurssia varten. Hakemuksen liitteenä oli Kelan päätös, josta oli ilmennyt kurssin laatu ja aika. Virkavapaus oli myönnetty hakemuksen mukaisena. Virkavapaus oli myöhemmin muutettu palkattomaksi, koska oli huomattu, ettei kurssi ollut sellainen, johon kuntayhtymän antamien ohjeiden mukaan virkavapaus voidaan myöntää palkattomana.

Hallintolain 50 §:n 2 momentin mukaan päätös voidaan korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen. Asianosaisen suostumusta ei kuitenkaan tarvita, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Kun otettiin huomioon hakemuksen sisältö kurssiohjelman käsittävine liitteineen, hakijan ei voitu katsoa erehdyttäneen tai johdattaneen päätöksentekijää harhaan. Kun sittemmin virheelliseksi katsottu virkavapauden palkallisena myöntäminen ei siis ollut aiheutunut hakijan menettelystä ja kun hakija ei ollut suostunut virheen korjaamiseen, ei viranomaisella ollut oikeutta muuttaa tekemäänsä päätöstä hakijan vahingoksi.

Hallintolaki 50 §

PÄÄTÖKSEN TIEDOKSIANTO

- ❑ HL 54 § Tiedoksiantovelvollisuus
- ❑ HL 55 § Tiedoksiantotavat
- ❑ HL 56 § Tiedoksianto yksityishenkilölle
- ❑ HL 57 § Tiedoksianto yhteisölle, säätiölle, kuolinpesälle ja konkurssipesälle
- ❑ HL 58 § Tiedoksianto viranomaiselle
- ❑ HL 59 § Tavallinen tiedoksianto
- ❑ HL 60 § Todisteellinen tiedoksianto
- ❑ HL 61 § Sijaistiedoksianto
- ❑ HL 62 § Yleistiedoksianto
- ❑ HL 63 § Tiedoksi ulkomaille

54 §

Tiedoksiantovelvollisuus

Viranomaisen on annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Viranomaisen on annettava tiedoksi myös sellainen päätös, johon liittyy muutoksenhakukielto.

Viranomaisen on huolehdittava asian käsittelyn kuluessa ilmoituksen, kutsun tai muun asian käsittelyyn vaikuttavan asiakirjan tiedoksiantamisesta.

Asiakirja annetaan tiedoksi alkuperäisenä tai jäljennöksenä. Jos tiedoksiannettavaan asiakirjaan on liitetty asian käsittelyssä kertyneitä asiakirjoja, joita ei voida luovuttaa vastaanottajalle, viranomaisen on varattava tälle tilaisuus tutustua asiakirjoihin viranomaisen tai haastemiehen luona. Tiedoksiannon yhteydessä on ilmoitettava, missä ja mihin saakka asiakirjoja pidetään nähtävillä.

55 §

Tiedoksiantotavat

Tiedoksianto toimitetaan **tavallisena** tai **todisteellisena** tiedoksiantona taikka, jos sitä ei voida edellä tarkoitetuin tavoin toimittaa, **yleistiedoksiantona**.

Yleistiedoksiantoa voidaan käyttää myös silloin, kun asiakirja on annettava tiedoksi yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä.

HL 59 § Tavallinen tiedoksianto

Tavallinen tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle.

Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

HL 60 § Todisteellinen tiedoksianto

Tiedoksianto on toimitettava postitse saantitodistusta vastaan, jos se koskee velvoittavaa päätöstä, jonka tiedoksisaannista alkaa kulua muutoksenhaku-aika tai muu vastaanottajan oikeuteen vaikuttava määräaika. Saantitodistusta voidaan käyttää myös, jos se on muusta syystä tarpeen asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi. Saantitodistuksesta on käytävä ilmi tiedoksiannon toimittaja ja vastaanottaja sekä tiedoksisaannin ajankohta.

Asiakirja voidaan myös luovuttaa...

Jos viranomainen katsoo siihen olevan aihetta, tiedoksianto voidaan toimittaa haastetiedoksiannota. Haastetiedoksiannosta on soveltuvin osin voimassa, mitä siitä ...

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (24.1.2003/13)

Vuonna 2010

- ✓ Asiakirjan antaminen tiedoksi sähköisenä viestinä asianomaisen suostumuksella mahdollistettiin tilanteissa, joissa muutenkin voidaan käyttää tavallista tiedoksiantoa.
- ✓ Todisteellisen sähköisen tiedoksiannon käyttöalaa kavennettiin.

Asianomaisen tai tämän edustajan on tunnistauduttava asiakirjaa noutaessaan. Tunnistautumisessa käytetään vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä allekirjoituksista annetussa laissa tarkoitettua tunnistusvälinettä tai laatuvarmennetta taikka muuta tunnistautumistekniikkaa, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen.

Asiakirja katsotaan annetuksi tiedoksi, kun asiakirja on noudettu viranomaisen 1 momentin mukaisesti osoittamalta yhteydeltä. Jos asiakirjaa ei ole noudettu seitsemän päivän kuluessa viranomaisen ilmoituksesta, tiedoksiannossa noudatetaan, mitä siitä muualla laissa säädetään.

19 § (5.11.2010/924)

Tavallinen sähköinen tiedoksianto

Muu kuin 18 §:ssä tarkoitettu asiakirja voidaan antaa tiedoksi asianomaiselle **sähköisenä viestinä hänen suostumuksellaan**. Jos kuitenkin asianomaisen yksityisyyden suojaaminen, muu erityinen suojan tai suojelun tarve taikka oikeuksien turvaaminen sitä edellyttää, asiakirjan tiedoksiantoon on sovellettava, mitä 18 §:ssä tai tiedoksiannosta muutoin säädetään.

Asiakirja katsotaan annetun tiedoksi **kolmantena päivänä** viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Tiedoksiantaminen vastaanottajalle!

- Hallituksen esityksen mukaan hallintolakiin (nimenomaan 54 §:ään) ei katsottu tarpeelliseksi sisällyttää säännöstä subjektiivisesta tiedoksisaantioikeudesta eli siitä, kenelle tiedoksianto näissä tilanteissa olisi toimitettava. Tiedoksiannon kohteena momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voisivat olla asianosainen tai tämän edustaja taikka jokin muu henkilö, jolla on asiassa menettelyllisiä oikeuksia.
- Todisteellisen tiedoksiannon käyttämisen näkökulmasta velvoittavia päätöksiä ovat kaikki sellaiset päätökset, joissa asetetaan jokin toiminnallinen velvoite (esimerkiksi maksuvelvoite tai velvoite poistaa jokin rakennus).
- Velvoittavana päätöksenä ei sen sijaan pidettäisi esimerkiksi jonkin tuen tai avustuksen myöntävää päätöstä, joka sisältää merkittäviä omaisuuden käyttämistä koskevia ehtoja tai rajoituksia. Lähtökohtana olisi pääasiasratkaisun velvoittava luonne.
- Saantitodistusta voitaisiin viranomaisen harkinnan mukaan käyttää myös silloin, jos todisteellista tiedoksiantotapaa voidaan pitää muusta syystä tarpeellisenä asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi. (esimerkiksi kun käsittelyn aikana joudutaan toimittamaan katselmus tai suullinen kuuleminen asian selvittämiseksi ja henkilön läsnäolo toimituksessa on tarpeen asian ratkaisemisen kannalta).

KHO 27.11.2003/3024

Henkilö oli käyttänyt oikaisuvaatimusmenettelyssä asiamiehenä asianajajaa.

Asiamies oli oikaisuvaatimuksessa pyytänyt, että annettava päätös toimitetaan hänelle. Päätös oli kuitenkin lähetetty asianomaiselle eikä asiamiehelle. Valitusaika ei alkanut kulua päätöksen tiedoksiantamisesta päämiehelle, vaan tiedoksiannosta asiamiehelle.

Sosiaalihuoltolaki 46 §

Laki tiedoksinnasta hallintoasioissa 4 § 3 mom., 8 § ja 28 §

Hallintomenettelylaki 6 ja 25 §

Äänestys 3-2

HL 64 § Hallintoasiasta aiheutuvat kulut ja todistelukustannukset

Hallintoasiassa kukin vastaa omista kuluistaan.

Hallintopäätöksen maksullisuudesta ja tiedoksiannosta aiheutuvista kustannuksista säädetään erikseen. Valtion varoista myönnettävästä oikeudellisesta avusta säädetään oikeusapulaissa (257/2002).

Todistajalle maksetaan korvaus noudattaen soveltuvin osin, mitä valtion varoista maksettavista todistelukustannuksista annetussa laissa (666/1972) säädetään. Korvaus maksetaan viranomaisen käytettävissä olevista varoista. Jos siihen on syytä, viranomainen voi velvoittaa asianosaisen kokonaan tai osaksi korvaamaan sille näistä varoista maksettavat korvaukset.

Hallintolain keskeinen sisältö

Menettelyä ohjaavat säännökset

- ☐ Neuvo
- ☐ Ohjaa
- ☐ Siirrä
- ☐ Täydennä
- ☐ Selvitä
- ☐ Kuule
- ☐ Tulkitse
- ☐ Tiedota
- ☐ Perustele
- ☐ Anna tiedoksi

Muut keskeiset säännellyt kokonaisuudet

- Harkintavaltaa ohjaavat periaatteet
 - Asianosaisuus ja puhevallan käyttäminen
 - Esteellisyys
 - Vireille tuleminen, katselmukset, suullinen todistelu
- Oikaisumahdollisuudet

Jälkikäteinen oikeussuoja hallinnossa

- ❑ hallintokantelu
- ❑ varsinainen muutoksenhaku
- ❑ ylimääräinen muutoksenhaku
- ❑ muutoksenhaku kunnanhallinnossa
- ❑ virkavastuu – rikosoikeudellinen virkavastuu ja vahingonkorvausvastuu
- ❑ hallintoriita-asiat

Oikeussuojat hallinnossa

● Ennakollinen oikeussuoja

- muotosidonnaisuus
- julkisuus
- puolueettomuus
- kuuleminen
- selvittäminen
- päätöksen perusteleminen

● Jälkikäteinen oikeussuoja

- muistutus
- kantelu (ylemmät viranomaiset, OKa, EOA)
- itseoikaisu
 - 1) lakisääteinen,
 - 2) tekninen eli kirjoitus- ja laskuvirheen korjaaminen,
 - 3) varsinainen eli asiavirheen korjaaminen
- varsinainen muutoksenhaku (valitus)
- ylimääräinen muutoksenhaku
- EN ja EU
- vahingonkorvaus/virkavahingonkorvaus

HMenL:n
mukainen
terminologia

hallintoriita-
asiat
perustevalitus

Jälkikäteinen oikeussuoja

Virkamiesoikeus

- **Valtion virkamieslaki (750/1994)** sääntelee virkasuhdetta palvelussuhtelajina

- ☐ Sääntelee valtion velvollisuuksista työnantajana ja virkamiehen tehtävistä töiden suorittajana

- ☐ Säännellään muun muassa: virkojen täyttämisestä, virkamiehelle yleisiä käyttäytymisvaatimuksia, lomauttamismahdollisuuksista, muutoksenhakumahdollisuuksista.

Huom! Pääettäessä virkamiehiä ja työntekijöitä koskevista asioista tulee soveltaa muun muassa hallintolain säännöksiä

- **Laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003)**

- **Kirkkolain sääntely**

Viran täyttäminen: yleiset kelpoisuusehdot, erityiset kelpoisuusehdot, ansiovertailu, tasa-arvolaki, yhdenvertaisuuslaki, ns. yleiset virkaylennysperusteet (kyky, taito ja koeteltu kansalaiskunto)

Kunnallisasia – Virkavaali – Rehtorin virka – Perusopetus – Yleiset virkaylennysperusteet

X:n kaupungin opetustoimessa haettavana olleeseen perusopetusta (vuosiluokat 7-9) antavan koulun rehtorin virkaan edellytettiin säädettyjen kelpoisuusvaatimusten lisäksi viranhakuilmoituksen mukaan vahvaa osaamista pedagogisessa johtamisessa, koulun hallinnossa ja taloudenhoidossa. Virkaan esitettiin koulukulttuurin kehittäjää, jolla oli koulun johtamiseen ja muuhun opetustoimen yhteistyöhön tarvittavia sosiaalisia taitoja. Opetuslautakunnan haastatteluun valituista kolmesta kelpoisuusvaatimukset täyttäneestä kärkihakijasta filosofian maisteri A:lla oli hakuajan päättymiseen mennessä kokemusta koulun johtamisesta kolme kuukautta, filosofian maisteri B:llä noin 13 vuotta ja kasvatustieteen maisteri C:llä noin 20 vuotta. Opetuslautakunnan päätös valita kysymyksessä olevaan virkaan A oli perustunut hakijoiden vertailuun, jossa koulutuksen ja työkokemuksen lisäksi oli otettu huomioon opetuslautakunnan suorittamassa haastattelussa esille tulleet seikat sekä A:n, B:n ja C:n henkilökohtaiset ominaisuudet. Tämän tähden ja vaikka B:llä ja C:llä olikin pitempi kokemus peruskoulun johtamisesta, opetuslautakunta ei päättäessään kokonaisarvion perusteella valita kysymyksessä olevaan rehtorinvirkaan A:n ollut menetellyt yleiset virkaylennysperusteet sisältävän perustuslain 125 §:n 2 momentin vastaisesti. Korkein hallinto-oikeus kumosi tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätöksen, jolla opetuslautakunnan päätökset oli kumottu.

Suomen perustuslaki 125 § 2 mom.

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista 2 ja 27 §

Kuntalaki 90 §

Virkamiehen vastuu

Virkamieshallintoperiaate

- **Kurinpidollinen/hallinnollinen**
(huomautus, varoitus, irtisanominen, muodollisesti huomautusta ei pidetä enää kurinpidorangaistuksena)
- **Rikosoikeudellinen virkavastuu**
 - Säännellään rikoslain (RL) 40 luvussa.
 - Ulottuu myös osittain muihin kuin virkamiehiin, jos näiden katsotaan käyttävän julkista valtaa.
 - Kaikki virkavirheet eivät ole virkarikoksia.
- **Vahingonkorvausvastuu**
 - Säännellään vahingonkorvauslaissa (3 luku 2 §)
 - Lähtökohtaisesti ajateltu isännänvastuukonstruktiolla, mutta vahinkoa kärsinyt voi hakea korvausta myös suoraan virkamieheltä
 - Erityislainsäädäntöä kuten potilasvahinkolaki
 - Laki valtion vahingonkorvaustoiminnasta (978/2014)

Kuntalaki (2015) 11 luku

Henkilöstö

87 §

Kunnan henkilöstö

Kunnan palveluksessa oleva henkilöstö on virkasuhteessa tai työsuhteessa kuntaan. Virkasuhteesta ja työsuhteesta säädetään erikseen.

Tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Tällaista tehtävää varten perustetaan virka. Perustellusta syystä henkilö voidaan kuitenkin ottaa tällaiseen tehtävään virkasuhteeseen myös ilman, että tehtävää varten on perustettu virkaa.

88 §

Viran perustaminen ja lakkauttaminen

Viran perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää valtuusto tai hallintosäännössä määrätty kunnan muu toimielin.

Kun virka, jossa ei käytetä julkista valtaa, tulee avoimeksi, se lakkautetaan.

89 §

Virkasuhteen muuttaminen työsuhteeksi

Jos viran tehtäviin ei kuulu julkisen vallan käyttöä ja työnantaja on tarjonnut viranhaltijalle työsuhteista tehtävää vähintään entisillä palvelussuhteen ehdoilla sekä antanut viranhaltijalle työsuhtelainsäädännön (55/2001) 2 luvun 4 §:ssä tarkoitetun kirjallisen selvityksen työnteon keskeisistä ehdoista, työnantaja voi päättää, että virkasuhde muutetaan työsuhteeksi. Virkasuhde muuttuu tässä pykälässä tarkoitetun työnantajan tarjouksen mukaiseksi työsuhteeksi päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Valtaosa sairaanhoitajan viroista katosi

Rio Gandara

Virkasuhteessa työskentelevien sairaanhoitajien määrä on romahtanut. Sen sijaan opettajista ja lääkäreistä pääosa on yhä virkamiehiä.

12.11.2015 10:59 Taloussanomati

Kommentteja 23 kpl

Suosittelu

Jaa

6

Tweet

2

in

Share

★

✉

🖨

📄

Sairaanhoitaja oli ennen yleisin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimukseen (KVTES) kuuluvien ammattinimike. *Kuntatyönantaja*-lehden mukaan vuonna 1990 sairaanhoitajista 94 prosenttia oli virkasuhteisia, mutta viime vuonna enää vain kahdella prosentilla hoitajista oli virka.

Virkojen määrän romahduksen syynä on kuntalain muutos. Parikymmentä vuotta sitten voimaan tulleen lain mukaan virat pitää perustaa vain viranomais tehtäviä varten. Vuonna 2003 lakia muutettiin siten, että virkasuhteessa saa olla vain henkilö, jonka tehtävään liittyy julkisen vallan käyttöä.

Lue myös nämä:

Joka neljäs jää ilman ansiosidonnaista – tässä syyt

RL 40 LUKU (8.9.1989/792)

Virkarikoksista (12.7.2002/604)

- 1 § **Lahjuksen ottaminen**
- 2 § Törkeä lahjuksen ottaminen
- 3 § Lahjusrikkomus
- 4 § Lahjuksen ottaminen kansanedustajana
- 5 § **Virkasalaisuuden rikkominen ja tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen**
- 6 § Kumottu L:lla 2.5.1999/625
- 7 § **Virka-aseman väärinkäyttäminen**
- 8 § Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen
- 9 § **Virkavelvollisuuden rikkominen**
- 10 § Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen
- 11 § Määritelmät
- 12 § Soveltamissäännökset
- 13 § Sotilasvirkarikokset
- 14 § Menettämisseuraamus

10 § *Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen*

Jos virkamies virkaansa toimittaessaan huolimattomuudesta muulla kuin 5 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla rikkoo virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin tai määräyksiin perustuvan virkavelvollisuuden, eikä teko huomioon ottaen sen haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ole kokonaisuutena arvostellen vähäinen, hänet on tuomittava *tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta* varoitukseen tai sakkoon.

Määritelmät

- 11 §:n 1 kohdan mukaan virkamiehellä tarkoitetaan henkilö, joka on virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtioon, kuntaan jne.
- 11 §:n 3 kohdan mukaan julkisyhteisön työntekijällä tarkoitetaan henkilöä, joka on työsopimussuhteessa 1 kohdassa mainittuun julkisyhteisöön tai laitokseen.
- 11 §:n 5 kohdan mukaan julkista valtaa käyttävällä henkilöllä tarkoitetaan a) sitä, jonka tehtäviin lain tai asetuksen nojalla kuuluu antaa toista velvoittava määräys tai päättää toisen edusta, oikeudesta tai velvollisuudesta taikka joka lain tai asetuksen nojalla tehtävässään tosiasiallisesti puuttuu toisen etuun tai oikeuteen, sekä b) sitä, joka lain tai asetuksen nojalla saadun toimeksiannon perusteella kuuluu osallistua a kohdassa tarkoitettun päätöksen valmisteluun tekemällä päätösesitys tai –ehdotus, laatimalla selvitys tai suunnitelma, ottamalla näyte tai suorittamalla tarkastus taikka muulla vastaavalla tavalla.

Soveltamissäännökset

- 12 §:n soveltamisalasäännösten mukaan tämän luvun virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista luottamustehtävää hoitavaan henkilöön ja julkista valtaa käyttävään henkilöön.
- Mutta! 12 §:n 2 momentin mukaan tämän luvun 1-3, 5 ja 14 §:ää sovelletaan, viraltapanoseuraamusta lukuun ottamatta, myös julkisyhteisön työntekijään (vain!).

Oikeuskirjallisuudessa ko. pykälää on saatettu selostaa niin, että kunnan työsopimussuhteinen henkilö ei voisi syyllistyä esim. RL 40 luku 10 §:n mukaiseen tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen. Tämä perustuu taas ajatukseen siitä, että kunnan työsopimussuhteisen henkilön tehtäviin ei kuntalain perusteella saisi kuulua julkisen vallan käyttöä. Tältä osin kysymykset julkisten asiakirjojen toimittamisesta pyytäneelle ja neuvontatehtävät voidaan nähdä eri valossa. Sinänsä 12 §:n 2 momentti ei ole lähtökohtaisesti 1 momenttia poissulkeva vaan täydentävä. Rikoslain valmisteluaineisto ei ole tältä osin selkeä ja lähtökohtaisesti sanamuoto rikoslain kohdalla on ratkaiseva.

HS 8.9.2010

Seitsensivuinen kirje neuvoa virkamiehiä maksamaan lounaansa

Valtion virkamiehet ovat saaneet uudet, aiempaa tiukemmat ohjeet lounaista, juhlista, lahjoista ja muusta kestityksestä.

Näin valtion työnantajaroolia kantava valtiovarainministeriö tiukentaa virkamiesten mahdollisuutta ottaa vastaan kestitystä ulkopuolisilta tahoilta.

Virkamiehille on jaettu elokuun lopulla seitsensivuinen paimenkirje, jonka on allekirjoittanut valtion työmarkkinajohtaja Teuvo Metsäpelto.

Kirjeen yleissävy on tiukka.

"Virkamies voi aina kieltäytyä tarjotusta edusta. Esimerkiksi lounaan voi maksaa itse ja osittain viihteellisen matkan tilalle voi yleensä järjestää arkisemman kokouksen", kirjeessä opastetaan. Uutta ohjetta neuvotaan myös levittämään niille yksityisille yrityksille, joiden kanssa virkamiehet asioivat.

Yhteistyötahon kustantamalle "tavanomaiselle ja kohtuulliselle lounaalle" voi periaatteessa osallistua. Lounaalle ei kuitenkaan pidä mennä, jos virastossa on yhteistyötahoa koskettava asia ja ulkopuolinen voi ajatella virkamiehen olevan sellaisessa asemassa, että voi siihen vaikuttaa. Yhteistyötahon juhliin voi osallistua, mutta tätäkin on harkittava huolellisesti. On arvioitava esimerkiksi pääsylipun hinta.

Lahjoista sanotaan, että yrityksiltä tai ihmisiltä ei pidä ottaa vastaan muita kuin "vähäarvoisia" lahjoja eli lahja ei saisi olla arvoltaan suurempi kuin "valtion viraston virkamiehelleen tai työtoverien toisilleen" antama tavanomainen lahja.

Käteisen tai lahjakortin ottaminen on aina lainvastaista.

Poliisin tietoon tulleet virkarikokset 2014	1139 kpl
<i>Virkavelvollisuuden rikkominen</i>	942
<i>Virkasalaisuuden rikkominen</i>	64
<i>Tuottamuksellinen virkavelvollisuuden rikkominen</i>	57
<i>Virka-aseman väärinkäyttäminen</i>	47
<i>Törkeä virka-aseman väärinkäyttäminen</i>	22
<i>Tuottamuksellinen virkasalaisuuden rikkominen</i>	7
Yhteen rikosasiaan voi sisältyä useita eri rikosnimikkeitä ja rikoksesta epäiltyjä henkilöitä.	

Virkarikoksista tehtiin kaikkiaan 469 rikosilmoitusta, kun vielä vuonna 2000 kirjattiin vain 156 rikosasiaa.

Korruptioraportin mukaan luottamusaseman väärinkäyttöepäilyjä kirjattiin kaikkiaan 37 rikosasiaa. Nämä rikosepäilyt ovat yrityksille

UUTIS
Italian
johtaja

UUTIS
Aika
jatkaa

UUTIS
Kuuk
Oban

UUTIS
USA:n
hautaa
osall

UUTIS
Norja
sukup

[Etusivu](#) [Uutiset](#) [Urheilu](#) [Viihde](#) [Sää](#) [IL-TV](#) [Terveys](#) [Rakkaus & seksi](#) [Ilona](#) [Tyyli.com](#) [Asuminen](#) [Perhe](#) [Pippuri.fi](#) [Matkailu](#)
[Kotimaa](#) [Ulkomaat](#) [Työelämä](#) [Talous](#) [Sää](#) [Pääkirjoitus](#) [Jouko](#) [Ukrainan kriisi](#) [Hullu Suomi](#) [Pakolaiskriisi](#)
**KOTIMAAN
UUTISET**

Komisario määräsi kapakat kiinni liian varhain - rikkoi virkavelvollisuutta

Poliisi tutkii raiskauksen yritystä Vihdissä - nainen yritti saada autoilijoilta apua

Puukotuksen uhrille hengenvaarallinen vamma - turkulaismies vangittiin epäiltynä tapon yrityksestä

Uusi IL Plus kertoo asioista pintaa syvemmältä

Eikö kuume tapakaan viruksia?

Sipilä: Neuvottelut etenevät kuin juna

Ihmiset hämmästelivät mittavaa

Komisario määräsi kapakat kiinni liian varhain - rikkoi virkavelvollisuutta

Tiistai 5.4.2016 klo 14.28

Ravintolat liian varhain suljettaviksi määrännyt komisario syyllistyi tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen, katsoo Pohjois-Savon käräjäoikeus.

Tapaus sattui lokakuussa 2013, yönä jona Suomessa siirryttiin kesäajasta talviaikaan eli kelloja siirrettiin tunti taaksepäin.

Komisario määräsi alaisensa valvomaan, että anniskelun jatkoaikaluvan saaneet ravintolat suljetaan kesäajan mukaisesti. Valviran ohjeen mukaan aukioloaika olisi pitänyt olla tunti enemmän eli talviajan mukaisesti.

Käräjäoikeus ei tuominnut komisariota sakkoihin, vaan katsoi varoituksen olevan riittävä rangaistus.

STT

Klikkaa T, jos artikkeli on mielestäsi tärkeä

 Suosittelen Jaa 2

Kerro

PÄÄAIHEET

Kehysriihi alkoi lätkä opiskelijat osoittivat

Danske Bankin nimissä huijausviestejä - "Älk

Näkökulma: Panaman on Nallen painajainen

LUETUIMMAT

[Kaikki](#) [Uutiset](#) [Uutiset](#)

1. Neljä syytä, m
aina vääriin m

2. Ihmiset hämm
poliisioperaati
talosta löytyi v

3. Hulluimmat as
on kohdannut

4. Poliisi tutkii ra
Vihdissä - nain

Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §

Julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan **julkista valtaa** käytettäessä **virheen tai laiminlyönnin** johdosta aiheutuneen vahingon. Sama korvausvelvollisuus on muulla yhteisöllä, joka lain, asetuksen tai lakiin sisältyvän valtuutuksen perusteella hoitaa **julkista tehtävää**

Edellä 1 momentissa säädetty vastuu yhteisöllä on kuitenkin vain, **milloin toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus** huomioon ottaen **kohtuudella asetettavia vaatimuksia** ei ole noudatettu.

- Erillisenä säännelty potilasvahingot potilasvahinkolaissa (585/1986) ylittäen rajan yksityisen ja julkisen terveydenhuollon välillä kuten myös laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992).

Itä-Suomen hovioikeus 24.1.1995 Nro 33

Hovioikeus korosti sitä, että yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain mukaan viranomaisen on pyynnöstä annettava julkisesta asiakirjasta virallinen jäljennös tai ote. Velvollisuutta toimittaa pyydettyt asiakirjat viipymättä on pidettävä tyypillisenä virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin perustuvana virkavelvollisuutena. ”Kerrotuin tavoin tapahtunutta julkisuusperiaatteen loukkaamista huomioon ottaen teon haitallisuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat ei ole kokonaisuutena arvostellen pidettävä vähäisenä. Vastaaja on siten syylistynyt rikoslain 40 luvun 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun virkavelvollisuuden rikkomiseen. Hovioikeus tuomitsi vastaajan virkavelvollisuuden rikkomisesta 25 päiväsakkoon.

KKO 2009:86

Sosiaalityöntekijä ei ollut laatinut melko vaikeasti vammautuneelle asiakkaalle vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen edellyttämää palvelusuunnitelmaa eikä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain edellyttämää hoito- ja palvelusuunnitelmaa. Kysymys siitä, oliko sosiaalityöntekijä, joka näin menetellessään oli toiminut kunnassa noudatetun, hänen esimiestensä ja kunnan toimielinten linjauksiin perustuneen käytännön mukaisesti, syylistynyt tuottamukselliseen virkavelvollisuuden rikkomiseen.

RL 40 luku 10 §

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettu laki 3 §

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annettu asetus 2 §

Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta annettu laki 7 §

KKO 1989:50 (vrt. KKO 1999:32 ja 33 sekä KKO 2009:24)

Valtion työvoimaneuvoja oli antanut paluumuuttoa Suomeen suunnittelevalle Kanadan kansalaiselle virheellisiä tietoja paluumuuttajalle tärkeiden ja häneen pakottavina sovellettavien säännösten ja määräysten sisällöstä. Tietojen antaminen oli ollut olennainen osa työvoimaneuvojan virkatehtävistä. Tietojen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen katsottiin, että työvoimaneuvoja oli tiedot antaessaan käyttänyt julkista valtaa. Valtio velvoitettiin korvaamaan tietojen virheellisyydestä aiheutunut vahinko. VahL 3 luku 2 §.

KKO 2009:24

Pääkonsulaatin toimistosihteerin, joka oli välittänyt yhtiölle virheellisen neuvon Suomeen myönnettyjen työlupien merkityksestä Espanjassa työskentelyn kannalta, ei katsottu käyttäneen julkista valtaa.

Virheellisen neuvon välittäessään toimistosihteerin oli menetellyt huolimattomasti. Koska erittäin painavia syitä ei ollut, yhtiön vaatimus niin sanotun puhtaan varallisuusvahingon korvaamisesta hylättiin. VahL 3 luku 1 §, 2 §, 5 luku 1 §

KKO 2001:93

Kunta oli lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n 1 momentin (630/1991) mukaan velvollinen huolehtimaan siitä, että alle kouluikäisen lapsen vanhemmat saivat lapselleen kunnan järjestämän päivähoitopaikan. Tämän velvollisuutensa laiminlyönyt kunta velvoitettiin suorittamaan lapsen vanhemmalle vahingonkorvausta. Kunnan vastuuta ei rajoittanut vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n 2 momentin säännös. (Ään.) Ks. KKO 1997:141; VahL 3 luku 2 §; L lasten päivähoidosta 11 a § 1 mom (630/1991)

Hallintokantelu

- Tavanomaisoikeudellinen (menettelystä säädetään hallintolain 8 a luvussa)
- Erityisesti tietyt valvovat viranomaiset (aluehallintovirastot, Valvira)
- Erityisiä tietyllä toimialalla toimivia valtuutettuja: tasa-arvovaltuutettu, vähemmistö- -> yhdenvertaisuusvaltuutettu. tietosuojavaltuutettu myös tavallaan kuluttaja-asiamies, valtakunnansyyttäjä
- Ylimmät ns. laillisuuden valvojat (toimivalta julkinen tehtävä) valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies – voivat valvoa myös ” muita valvojia”

Kantelu

- Kuinka kantelu tehdään?
- Miten aluehallintovirasto käsittelee kantelun?
- Mitä kantelusta seuraa?

- Valitukset ja oikaisuvaatimukset
- Maksutalletukset
- Yhtiö- ja yhdistysasiat
- Asuntokaupan turva-asiakirjat
- Asukasdemokratia
- Hautaustoimi
- Osakaskunnat
- Valtion edunvalvonta

Kantelu (hallintokantelu)

Kantelulla tarkoitetaan ylemmälle viranomaiselle (tai nimenomaisen säännöksen perusteella kanteluita tutkivalle viranomaiselle) tehtyä ilmoitusta tai ilmiäntä virheellisestä menettelystä tai laiminlyönnistä. Viranomaisen voi kanteluun perehdyttyään antaa hallinnollista ohjausta sille taholle, jonka toiminnasta kantelussa on kyse.

Kanteluita tutkitaan useissa eri viranomaisissa. Kanteluita käsittelee aluehallintoviraston lisäksi mm. oikeuskansleri, eduskunnan oikeusasiamies ja Valvira (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto). Lainsäädännössä on tarkemmin määritelty eri asioissa toimivaltainen viranomainen.

Aluehallintovirastolle voi tehdä kantelun seuraavissa asioissa:

- perhe- ja sosiaalipalvelut ([lisää tietoa täältä](#))
- terveydenhuolto ([lisää tietoa täältä](#))
- varhaiskasvatus, esiopetus, perus- ja lukio-opetus, taiteen perusopetus ja ammatillinen opetus ([lisää tietoa täältä](#))
- kunnan ympäristöterveydenhuolto (elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka-, kuluttajaturvallisuus- ja eläinsuojeluasiat) sekä yksityiset ja julkiset eläinlääkintäpalvelut
- muu kunnan toiminta (lainsäädännössä saattaa olla rajoitettu aluehallintoviraston toimivaltaa joltain osin)
- pelastuslaitoksen toiminta
- poronhoito (hallinnolliset asiat)
- rikos- ja riita-asioiden sovittelutoiminta
- talous- ja velkaneuvonta

Aluehallintovirastoon voi tehdä kantelun silloin, kun katsoo kantelun kohteena olevan organisaation tai henkilön menettelyn tai toiminnan olevan **lainvastaista, virheellistä tai epäasianmukaista**. Kantelun voi tehdä myös **tehtävien laiminlyönnin perusteella**.

Hallintolain nojalla **kahta vuotta vanhemmasta asiasta tehtyä kantelua ei tutkita**, ellei siihen ole erityistä syytä.

Kantelusivuston rakenne

Tässä kanteluosiossa kerrotaan kantelun tekemisestä aluehallintovirastoon kaikissa yllä mainituissa asioissa. Kantelun tekemisestä saattaa olla kyseisen asiaryhmän omassa osiossa lisää sellaista tietoa, joka ei koske kaikkia kanteluita. Yllä olevassa luettelossa ja sivun oikeassa reunassa on linkit niihin asiaryhmiin, joiden osioissa on lisätietoa kantelun tekemisestä.

OIKOPOLUT

- Kantelu terveydenhuollon asiassa
- Kantelu sosiaalihuollon asiassa
- Kantelu opetustoimen asiassa

MUALLA VERKOSSA

- Eduskunnan oikeusasiamies
- Oikeuskanslerinvirasto
- Valvira (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto)

LOMAKKEET

- Kantelulomake
- Valtakirja

LAIT JA ASETUKSET

- Hallintolaki (434/2003)
- Kuntalaki (410/2015)

Kanteluasian käsittely hallintolain mukaan

8 a luku

Hallintokantelu

53 a §

Hallintokantelun tekeminen

Viranomaisen, siihen palvelussuhteessa olevan tai muun julkista hallintotehtävää hoitavan lainvastaisesta menettelystä tai velvollisuuden täyttämättä jättämisestä voi jokainen tehdä hallintokantelun toimintaa valvovalle viranomaiselle.

Hallintokantelu tehdään kirjallisesti. Valvovan viranomaisen suostumuksella kantelun saa tehdä suullisesti. Kantelun tekijän tulee esittää käsityksensä siitä, millä perusteilla tämä pitää menettelyä virheellisenä ja mahdollisuuksien mukaan tieto arvostelun kohteena olevan menettelyn tai laiminlyönnin ajankohdasta.

53 d §

Muutoksenhakukielto

Hallintokanteluasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla.

53 b §

Hallintokantelun käsittely

Valvova viranomainen ryhtyy niihin toimenpiteisiin, joihin se hallintokantelun perusteella katsoo olevan aiheutta. Jos kantelun johdosta ei ole aiheutta ryhtyä toimenpiteisiin, siitä tulee viivytyksettä ilmoittaa kantelun tekijälle.

Hallintokantelua käsiteltäessä on noudatettava hyvän hallinnon perusteita ja turvattava niiden henkilöiden oikeudet, joita asia välittömästi koskee.

Kahta vuotta vanhemmasta asiasta tehtyä hallintokantelua ei tutkita, ellei siihen ole erityistä syytä.

Kanteluasiassa annettavaan ratkaisuun ja sen tiedoksiantoon sovelletaan tämän lain säännöksiä.

53 c §

Hallintokantelun johdosta annettava hallinnollinen ohjaus

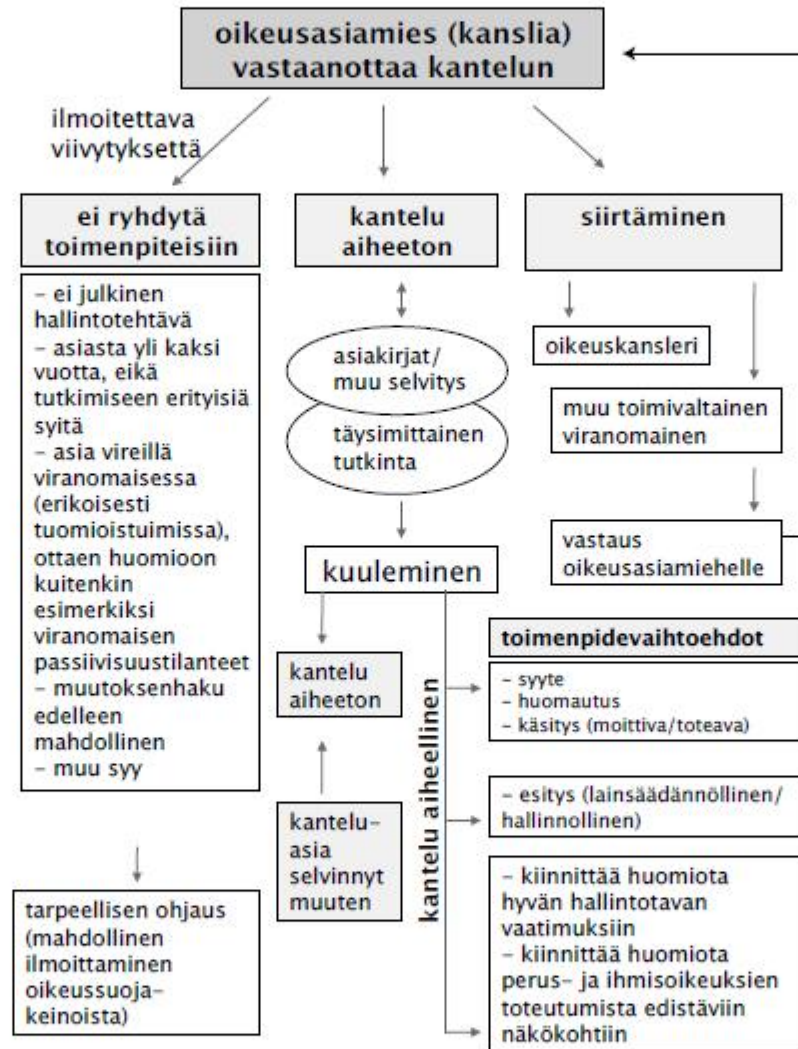
Valvova viranomainen voi hallintokanteluasiassa antamassaan ratkaisussa kiinnittää valvottavan huomiota hyvän hallinnon vaatimukseen tai saattaa tämän tietoon käsityksensä lain mukaisesta menettelystä. Jos tätä ei asian kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat huomioon ottaen pidetä riittävänä, valvottavalle voidaan antaa huomautus, jollei kantelun kohteena oleva teko luonteensa tai vakavuutensa perusteella anna aiheutta ryhtyä toimenpiteisiin muussa laissa säädetyn menettelyn käynnistämiseksi. Viimeksi mainitussa tapauksessa kantelun käsittely raukeaa.

Ylimmät laillisuusvalvojat

- **valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies**
- muita rajoitetumpia toimialaltaan tietosuojavaltuutettu, tasa-arvovaltuutettu ja yhdenvertaisuusvaltuutettu (ent. syrjintävaltuutettu), myös kuluttaja-asiamies, ja valtakunnansyyttäjä; lapsiasiavaltuutettu

Eduskunnan oikeusasiamies

- Valvoo, että viranomaiset, virkamiehet ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa sekä kunnioittavat perus- ja ihmisoikeuksia
- Tutkii hänelle osoitettuja kanteluita
- Puuttuu havaitsemiinsa epäkohtiin myös omasta aloitteestaan
- Tekee tarkastuksia virastoissa ja laitoksissa
- Tarkastaa erityisesti vankiloita, varuskuntia sekä sosiaali- ja terveysalan laitoksia
- **Kantelu** voi olla vapaamuotoinen ja sen voi tehdä kuka hyvänsä
- Oikeusasiamies tutkii kantelun, jos sen kohteena oleva asia kuuluu hänen laillisuusvalvontaansa ja on aihetta epäillä, että valvottava on menetellyt lainvastaisesti tai jättänyt velvollisuutensa täyttämättä tai muusta aiheellisesti syystä (vuoden 2011 muutoksen jälkeen kynnystä on nostettu – muun muassa kahden vuoden aikarajaus)
- Oikeusasiamies voi panna virkamiehen [syytteeseen](#) virkarikoksesta, antaa viranomaiselle tai virkamiehelle [huomautuksen](#) virheellisestä menettelystä, ilmaista [käsityksensä](#) siitä, että lakia on tulkittu väärin. Voi tehdä myös [esityksen](#) virheen korjaamiseksi tai lainsäädännön/käytännön muuttamiseksi.
- Mutta oikeusasiamies ei voi vaikuttaa vireillä olevan asian käsittelyyn, muuttaa tai kumota kantelun kohteena olevaa ratkaisua, määrätä maksettavaksi vahingonkorvauksia, antaa lainopillisia tai asianajollisia neuvoja (on kuitenkin neuvontalakimiehiä kansliassa).

Liite 2. Kanteluasian käsittely.

Suomen perustuslain 38 §

PL 38 § Eduskunnan oikeusasiamies

Eduskunta valitsee **neljän vuoden toimikaudeksi** oikeusasiamiehen sekä kaksi **apulaisoikeusasiamiestä**, joiden tulee olla **eteviä laintuntijoita**.

Apulaisoikeusasiamiehellä voi olla sijainen sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Apulaisoikeusasiamiehestä ja apulaisoikeusasiamiehen sijaisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeusasiamiehestä säädetään.
(24.8.2007/802).

Eduskunta voi saatuaan asiasta perustuslakivaliokunnan kannanoton vapauttaa erityisen painavasta syystä oikeusasiamiehen tämän tehtävästä kesken toimikauden päätöksellä, jota vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä on kannattanut.

Suomen perustuslain 109 §

PL 109 § Eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävät

Oikeusasiamiehen tulee valvoa, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset sekä virkamiehet, julkisyhteisön työntekijät ja muutkin julkista tehtävää hoitaessaan noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Tehtäväänsä hoitaessaan oikeusasiamies valvoo perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista.

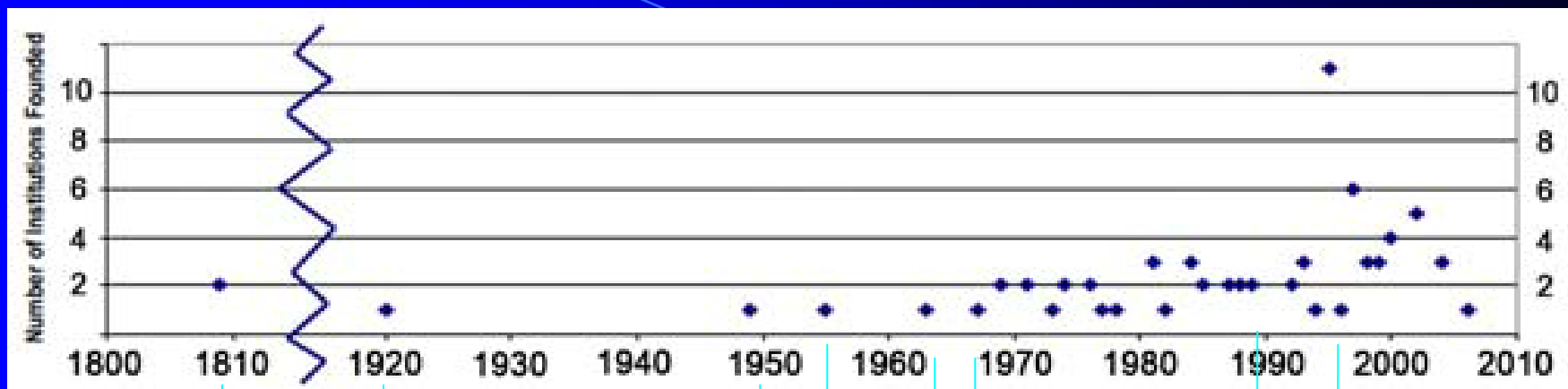
Oikeusasiamies antaa joka vuodelta kertomuksen toiminnastaan sekä lainkäytön tilasta ja lainsäädännössä havaitsemistaan puutteista eduskunnalle.

Suomen perustuslain 110 §

PL 110 § Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen syyteoikeus ja tehtävien jako

Syytteen nostamisesta tuomaria vastaan lainvastaisesta menettelystä virkatoimessa päättää oikeuskansleri tai oikeusasiamies. Nämä voivat ajaa syytettä tai määrätä syytteen nostettavaksi myös muussa laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa.

Oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen välisestä tehtävien jaosta voidaan säätää lailla, kaventamatta kuitenkaan kummankaan laillisuusvalvontaa koskevaa toimivaltaa.

Ruotsi

Suomi

Tanska

Norja

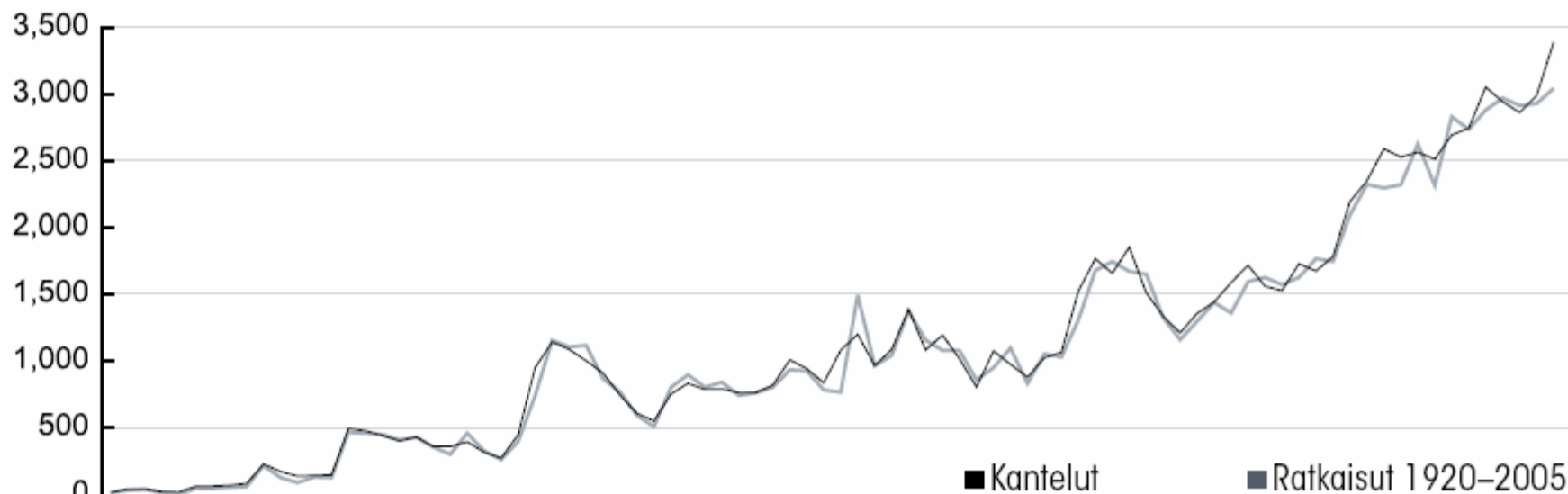
Uusi Seelanti

Puola

EU

Yhdistynyt kuningaskunta

Kantelumäärien kehittyminen vuosina 1920-2005

Lähdeteos: Eduskunnan oikeusasiamies. Yliopistopaino. Helsinki 2005.

<http://www.oikeusasiamies.fi/dman/Document.phx/ea/suomi/esitteet/Suomen-oikeusasiamiesinstituutio?folderId=%2Fcoa%2Fsuomi%2Fesitteet&cmd=download>

FI SV SÄ EN
DE FR ET RU

Oikeusasiamies

Kantelu

Ratkaisut

Tiedotteet ja julkaisut

Lainsäädäntö

Usein kysyttyä

Yhteystiedot

Sivukartta

RSS-palvelut

Avoimet tehtävät

Muualla verkossa

Eduskunta

Hae ratkaisuja

Hae

laps*, korkein oikeus*

Tarkennettu haku

Hakuohjeita

Kohti oikeudenmukaista ja hyvää hallintoa

Oikeusasiamies valvoo, että tuomioistuimet ja muut viranomaiset ja virkamiehet noudattavat lakia ja täyttävät velvollisuutensa. Lisäksi hänen valvontaansa kuuluvat muutkin, jotka hoitavat julkista tehtävää. Oikeusasiamies seuraa erityisesti, että hyvä hallinto sekä perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat.

Eduskunnan oikeusasiamies on *Petri Jääskeläinen*.
Apulaisoikeusasiamiehinä toimivat *Jussi Pajujoja* ja *Maija Sakslin*.

Neuvoja kantelun tekemiseen

Neuvontalakimies neuvoo kantelun tekemisessä puhelimitse päivystysaikoina. Neuvontalakimies ei anna oikeudellista neuvontaa eikä voi ennakoida kantelun lopputulosta.

Päivystysajat: ma, ke, pe klo 9 - 12 ja ti, to klo 12 - 15, puh. (09) 4321, eduskunnan vaihde.

Neuvontalakimiehen tapaaminen edellyttää ajanvarausta päivystysaikana.

Ajankohtaista

26.6.2015

Kunta loukkasi opettajan sananvapautta

Oikeusasiamies esittää hoitotä-

Arkadiankatu 3

00102 Eduskunta

Puhelin: (09) *4321

Faksi (09) 432 2268

Sähköposti:

oikeusasiamies(at)eduskunta.fi

Lisää tiedotteita

2.6.2015

Oikeusasiamies luovutti kertomuksensa vuodelta 2014 eduskunnan puhemiehelle

28.5.2015

Kaikki asevelvolliset samalle lähtöviivalle

17.4.2015

Oikeusasiamies teki yllätystarkastuksia ennakköäänestyspaikoille
Puutteita löytyi esteettömyydessä ja vaalisalaisuuden turvaamisessa

20.3.2015

Suomen kansallinen ihmisoikeusinstituutio vastaanotti A-statuksen

20.3.2015

Eduskunnan asettamat

Viime vuosina oikeuskansleri ja oikeusasiamies ottaneet kanta muun muassa asioiden käsittelyn nopeuksiin erityisesti sosiaalihuollossa, asiakasmaksuihin, yksityiseen julkisen vallan käyttäjänä ja yleensä julkisen vallan käytön rajoihin

❑ ***Pysäköintivirhemaksun kymmenkertainen ulosmittaus väärän henkilön äitiysrahasta***
(Oikeusasiamiehen vuosikertomus 2003, s. 149-150)

Poimintoja oikeuskanslerin viraston lehdistötiedotteista toimenpiteineen:

❑ ***Apulaisoikeuskansleri kiinnitti Helsingin sosiaaliviraston huomiota toimeentulotukiasiakkaan yksityisyyden suojaan ja huolellisuuteen asiakirjojen käsittelyssä*** (dnro 4/50/04).

Apulaisoikeuskansleri otti omana aloitteenaan tutkittavaksi toimeentulohakemuksen käsittelyn yhteydessä tapahtuvan salassapitosäännöksen noudattamisen, kun sanomalehden yleisönosastokirjoituksessa kirjoittaja kertoi, että hänen toimeentulohakemukseensa liittämä aineisto oli kadonnut sosiaalipalvelutoimistossa. Lisäksi kirjoittaja kertoi saaneensa oman päätöksensä liitteeksi toisen henkilön asiakirjoja eikä ollut pyynnöistä huolimatta saanut omia asiakirjojaan takaisin.

❑ ***Huostaanotettujen lasten perusopetuksen toteutuminen*** (Oikeuskanslerin viraston tiedote 19.3.2004).
Kunta oli kieltänyt lasten tulon kouluun. Apulaisoikeuskansleri pyysi opetusministeriötä **tutkimaan asiaa**.

❑ ***Poliisille moitteet kuvien julkaisemisesta Internetissä*** (apulaisoikeuskanslerin päätös, dnro 8/50/02).
Poliisilaitoksen Internet-sivuilla oli julkaistu kuvat kolmesta nuoresta (16-20 –vuotiaita), joiden epäiltiin varastaneen kuusi pakkausta olutta kioskista. Tapauksessa ei riittävästi painotettu esitutkintaan liittyviä vähimmän haitan, suhteellisuuden ja hienotunteisuuden periaatteita.

❑ ***Käräjätuomarille syyte rikosasian vanhentumisesta*** (apulaisoikeuskanslerin päätös, dnro 13/31/03).

□ **Apulaisoikeuskansleri esitti ”valeavioliittoja” koskevan rikostuomion purkamista** (Purkuesitys 14.3.2005, dnro 321/1/04).

Apulaisoikeuskansleri esitti korkeimmalle oikeudelle, että se purkaisi Kotkan kärjäoikeuden suomalais-venäläisille aviopareille ”valeavioliittoja” koskevista rekisterimerkinnöistä antaman tuomion.

Apulaisoikeuskanslerin mukaan osapuolet tuomittiin teosta, jota laissa ei ole säädetty rangaistavaksi.

Tuomion mukaan henkilöt olivat solmineet ”valeavioliittoja” saadakseen itselleen taloudellista tai muuta hyötyä. Koska tieto avioliitosta menee myös väestötietojärjestelmään, kärjäoikeus katsoi henkilöiden aiheuttaneen sinne väärän merkinnän. Apulaisoikeuskanslerin mukaan laillisesti solmittu avioliitto on oikea riippumatta avioliiton solmimista koskevista motiiveista tai puolisoiden tosiasiallisista suhteesta. Laki ei tunne eroa ”oikean avioliiton” ja kärjäoikeuden mainitseman ”valeavioliiton” välillä. Ratkaisussa viitattiin perustuslakiin, jonka mukaan ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen sellaisesta teosta, jota ei ole laissa säädetty rangaistavaksi. Perusoikeutena säädetty rikosoikeudellinen laillisuusperiaate merkitsee sitä, että rikoslain säännöksiä ei saa soveltaa sanamuotonsa ulkopuolella. Kärjäoikeuden tuomiossa oli väestörekisteriin merkittäviä tietoja oikeudellisesti pätevistä avioliitoista tulkittu rekisterimerkintärikoksen tunnusmerkistössä tarkoitetuiksi virheellisiksi tiedoiksi. Näin tuomitessaan kärjäoikeus oli soveltanut rikosoikeudellista säännöstä vastoin laillisuusperiaatetta. Sanamuotonsa ulkopuolelle menevää rikossäännöksen soveltamista ei ole pidettävä hyväksyttävänä edes sillä perusteella, että näin pyritäisiin torjumaan sinänsä yhteiskuntaeettisesti ehkä paheksuttavaa käyttäytymistä

(Ulkomaalaisten avioliittokysymykset muutenkin oikeuskäytännössä: ks. esim. **KHO 09.12.2002/3220 (KHO 2002:84)** *Ulkomaalainen – Perheen yhdistäminen – Pakolainen – Avioliitto – Perhe-elämän viettäminen*; **KHO 8.7.2005/1/1892 (KHO 2005:50)**; *ordre public* eli ns. ehdottomuusperiaate (poikkeukselliset parisuhdemuodot, moniavioisuus).

Laki eduskunnan oikeusasiamiehestä 14.3.2002/197

Oikeusasiamieslaki 11 §

Esitys

Oikeusasiamies voi laillisuusvalvontaansa kuuluvassa asiassa tehdä toimivaltaiselle viranomaiselle esityksen tapahtuneen virheen oikaisemiseksi tai epäkohdan korjaamiseksi.

Oikeusasiamies voi tehtävänsä hoitaessaan kiinnittää valtioneuvoston tai muun lainsäädännön valmistelusta vastaavan toimielimen huomiota säännöksissä tai määräyksissä havaitsemiinsa puutteisiin sekä tehdä esityksiä niiden kehittämiseksi ja puutteiden poistamiseksi.

Oikeusasiamies: Tampereen kaupunki loukkasi opettajan sananvapautta

Eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan tamperelaisen koulun rehtori loukkasi opettajan sananvapautta, kun hän antoi opettajalle varoituksen osallistumisesta julkiseen keskusteluun koulujen mielenterveystyöstä.

Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen on antanut tamperelaisen koulun rehtorille huomautuksen opettajan sananvapauden loukkaamisesta.

Oikeusasiamies pyytää kaupunkia arvioimaan, miten kirjallisen varoituksen aiheuttama sananvapauden loukkaus voitaisiin oikaista ja hyvittää opettajalle.

Rehtori oli antanut opettajalle huhtikuussa 2013 kirjallisen varoituksen, kun tämä oli osallistunut Aamulehdessä käytyyn keskusteluun koulujen mielenterveystyöstä. Kirjoituksen arvioitiin heikentäneen koulun työilmapiiriä ja työhyvinvointia.

Oikeusasiamies katsoo, että varoituksen antamisella on loukattu kantelijan sananvapautta ja menetelty siten Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja perustuslain vastaisesti.

Kärjekkäätkin ilmaiset sallittuja

Vuoden 2011 tutkimuskynnyksen muutos

- Vuonna 2011 tapahtuneen Ihmisoikeuskeskuksen perustamisen yhteydessä myös oikeusasiamieslain kantelun käsittelyä sääntelevää 3 §:ää joustavoitettiin.
- Oikeusasiamieslain 11 §:ää ei ole muutettu.
- Tehtyjä muutoksia käytettiin kuitenkin perusteena myös hyvitysesityskäytännön muutoksille.
- Kyse on toimintatavan muutoksesta ilman varsinaista lainsäädäntömuutosta.
- Perustuslakivaliokunta lähti tukemaan linjan muutosta käsitellessään oikeusasiamieslain vuoden 2011 muutosta.

Perustuslakivaliokunta ilmoitti käsitellessään oikeusasiamieslain muutosta pitävänsä

- esityksen tekemistä asian sopimukseksi tai hyvityksestä
- selvissä tapauksissa perusteltuna
- yksilöiden pääsemiseksi oikeuksiinsa,
- sovinnollisen ratkaisun löytämiseksi ja
- turhien oikeusriitojen välttämiseksi.

Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin ratkaisu 5.7.2011 dnro 13330/4/10
(Oikaisuvaatimuksen käsittelyn lainvastainen viivästyminen Verohallinnossa).

”Oikeusasiamiehen hyvitysesityksellä tähdätään siihen, että tapahtunut virhe voidaan hyvittää. **Hyvitys** on laajempi kuin vahingonkorvauslaissa tarkoitettu vahingon tai vahingonkorvauksen käsite. Oikeusasiamiehen hyvitysesitys voi tarkoittaa myös aineettoman vahingon korvaamista (ns. kärsimyskorvaus). Vahinkojen hyvittäminen oikeusasiamiehen esityksen perusteella on samalla yksi asian sovinnollisen ratkaisemisen muoto.”

”Oikeusasiamiehen esityksiin perustuva **hyvitys voi olla ainakin kolmenlainen.**”

- Ensinnäkin hyvitys voi olla vahingonkorvauslain mukaisen vahingon korvaamista.
- Toiseksi hyvitys voi perustua Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklaan, jos kysymys on sopimukseen perustuvan oikeuden tai vapauden loukkauksesta.
- Kolmanneksi hyvitys voi olla kansallisen lain vastaisesta menettelystä aiheutuneen muunlaisen vahingon tai epäoikeudenmukaisuustunteen, vääryyskokemuksen yms. korvaamista tai hyvittämistä.

”**Hyvitys voi olla aineeton toimenpide, kuten pahoittelu tai anteeksipyyntö, tai rahallinen korvaus.**”

Perus- ja ihmisoikeuksien loukkausten hyvittäminen

- Kansainvälisesti perus- ja ihmisoikeuksien valvomis- ja edistämistehtävään liittyvät sovittelu- ja hyvitysmahdollisuudet.
- Eduskunnan oikeusasiamiehen vuonna 2009 antama ratkaisu ihmisoikeusrikkomuksen hyvittämisestä oli keskeisiä uuden toimintalinjan näkökulmasta.
- Taustalla on myös korkeimman oikeuden ratkaisuja (KKO 2008:10 ja KKO 2011:38; KKO 2012:81),
 - joihin oikeusasiamiehen ratkaisukäytännössä on viitattu ja
 - joiden katsotaan osoittavan, että vahingonkorvausta tai hyvitystä on mahdollista suorittaa perus- ja ihmisoikeusloukkauksen perusteella myös ilman kansallisen lainsäädännön nimenomaista tukea.

**Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen
(EOA 28.1.2011 dnro 4181/4/09, Potilaan kohtelu eristyshuoneessa loukkasi
ihmisarvoa)**

- Vuoden 2009 tapausta vieläkin enemmän huomiota sai osakseen tämä vuoden 2011 tapaus.
- Tapaus liitettiin suoremmin oikeudelliseen velvollisuuteen hyvittää ihmisoikeuksien loukkaukset (Euroopan ihmisoikeussopimus 13 artikla)

Mielisairaalassa ollut potilas oli joutunut tekemään kaikki tarpeensa eristyshuoneen lattialle ja voinut joutua odottamaan pitkänkin ajan ennen kuin eritteet oli siivottu. Oikeusasiamies piti tätä potilaan kannalta nöyryyttävänä ja ihmisarvoa loukkaavana menettelynä. Oikeusasiamies viittasi ratkaisussaan kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi toimivan eurooppalaisen komitean vuonna 2008 Suomeen tekemästään käynnistä antamassaan selonteossa esittämään huoleen niistä olosuhteista, joissa potilaat olivat eristyksissä.

Oikeusasiamies katsoi, että

- potilaan kohtelussa oli kysymys ihmisarvon loukkauksesta, joka on vastoin Suomen perustuslain 7 §:ää ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 3 artiklaa.
- Ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan mukaan jokaisella, jonka yleissopimuksessa tunnustettuja oikeuksia on loukattu, on oltava käytettävissään tehokas oikeussuojakeino kansallisen viranomaisen edessä siinäkin tapauksessa, että oikeuksien ja vapauksien loukkauksen ovat tehneet virantoimituksessa olevat henkilöt.
- Kuitenkin vahingonkorvauslain 5 luvun 6 §:n 1 momentin 4-kohdan mukaan oikeus korvaukseen loukkauksen aiheuttamasta kärsimyksestä on sillä, jonka ihmisarvoa on tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vakavasti loukattu.
- Oikeusasiamies totesi voimassa olevan vahingonkorvauslain mukaisen korvausvastuun olevan niin pitkälti rajoitettua, että sääntelyn ei voi sanoa tarjoavan tehokasta oikeussuojakeinoa perus- ja ihmisoikeusloukkausten hyvittämiseksi.
- Oikeusasiamies korosti ratkaisussaan sitä, että kärsimyskorvaus on eräissä tapauksissa mahdollista perustaa ihmisoikeussopimuksen 13 artiklaan

- Oikeusasiamies totesi, että tapauksessa **ei ilmeisesti tule kyseeseen vahingonkorvauslain mukainen niin sanottu kärsimyskorvaus**, joka edellyttäisi sitä, että potilaan ihmisarvoa on tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta vakavasti loukattu.
 - **Tästä huolimatta pyydettiin sairaanhoitopiiriä harkitsemaan**, voisiko se hyvittää kantelijalle hänen ihmisarvoaan loukanneen kohtelun Euroopan ihmisoikeussopimuksen 13 artiklan nojalla.
 - **Oikeusasiamies esitti viranomaiselle, että se siis harkitsisi mahdollisuutta kärsimyskorvauksen maksamiseen, ja pyysi ilmoittamaan määräpäivään mennessä siitä, mihin toimenpiteisiin oikeusasiamiehen esitys on antanut aihetta.**
- Sairaanhoitopiiri tunnusti ihmisarvoa loukanneen kohtelun ja suoritti siitä hyvitystä, joka oli määrältään noin 500 euroa.
 - EOA 5.9.2011 dnro 3205/2/11 (Sairaala korvaa potilaalle ihmisarvoa loukanneet eristämisolosuhteet).

**”Perusoikeuksien loukkaukset tulisi ensisijaisesti estää.
Jos se ei onnistu, ne pitää oikaista tai korjata.
Mutta jos sekään ei onnistu, loukkaus tulee hyvittää.”**

- Tapauksessa oikeusasiamies viittasi korkeimman oikeuden ratkaisun KKO 2008:10 perusteluihin.
- Oikeusasiamies toi myös esiin sen, että viranomaisen vastuu aineettomasta vahingosta tulee aika ajoin esille laillisuusvalvonnassa, vaikka oikeusasiamiehellä ei ole toimivaltaa määrätä vahingonkorvausten tai hyvitysten maksamisesta.
- Oikeusasiamies on kuitenkin antanut kannanottoja, joissa viranomaista on suositeltu korvaamaan aiheuttamansa vahinko.
- Ratkaisussa viitattiin tältä osin myös Ulla-Maija Lindströmin artikkeliin Oikeusasiamies 90 - kirjassa sekä aikaisempaa ratkaisuun 31.12.2009 dnro 1308/4/09, jonka aloittamaa linjaa tapaus jatkoi.

Eristyshuoneen tapaus liittyy myös ihmisoikeuksien toteutumisen valvontaan 1930-luvulta lähtien keskeiseksi tulleella oikeusasiamiehen toiminta-alueella, suljettujen laitosten valvonnassa, jonka tehtäväkentän merkitys edelleen korostuu OPCAT-sopimuksen myötä.

- **Ihmisoikeusloukkaushyvityksessä ei katsota olevan kyse traditionaalisen vahingonkorvausdoktriinin mukaisesta aiheutuneen vahingon täysimääräisestä kompensoimisesta.**
- **Hyvityksellä ei ole välttämättä tarkoitus korvata vahinkoa kokonaisuudessaan, vaan tarkoituksena on määrätä kohtuullinen hyvitys harkinnan mukaan.** Määrältään hyvityksen ei tulisi olla suurempi kuin on välttämätöntä oikeudenmukaisen hyvityksen saamiseksi. Kyse ei ole siis ns. amerikkalaistyyllisistä korvauksista.

Muut hyvitysesitykset

- Määrällisesti vuosittain jopa enemmän kuin perus- ja ihmisoikeuksien loukkauksia
- Suurin osa voidaan kuitenkin liittää perustuslain 21 §:n oikeuteen hyvästä hallinnosta
- Onko oikea menettely hyvän hallintotavan vain hyvän hallinnon mukaista?
- Muista hyvitysesityksistä osalla on liittynyt perus- ja ihmisoikeuksiin (esimerkiksi salassapitokysymykset).
- Hyvitysesityksiä on tehty monille viranomaisille (poliisi, verohallinto, Kela, kunnan sosiaali- ja terveydenhuolto ja opetustoimi) ja myös yksityisille, jotka hoitavat julkisia tehtäviä (ostopalveluna hoidettavat terveydenhuollon ja sosiaalipalvelun, kuten lastensuojelun tehtävät).
- Hyvitysesityksiä tehty eri tyyppisistä asioista:
 - Kelan liikennevälineiden eläkeläisalennukseen oikeuttavan kortin myöntämättä jättäminen ja virheellinen neuvontatilanne (1914/4/12)
 - Kunnan uimahallin käytön aiheeton epääminen (2720/4/11)
 - Esiopetuksessa olevan lapsen yllättävä lähettäminen erheellisesti kotiin (4872/4/12)
 - Epäselvyys antaa maksuton koulukuljetus, asian viivästymisen ja muutoksenhakukelpoisen ratkaisun antamatta jättäminen (261/4/12)

Varsinainen muutoksenhaku ("eli valittamista")

- Hallinto**valitus** hallinto-oikeuteen
 - Kunnallis**valitus** hallinto-oikeuteen
 - Kirkollisvalitus
 - Verovalitus
 - Valitus markkinaoikeuteen (muutos 2010)
 - Valitus vakuutus-oikeuteen
 - Hallintoriita-asiat (ei valitusta ns. **hakemus**)
 - Perustevalitus (julkisoikeudelliset maksut)
 - Ylimääräiset muutoksenhakukeinot
(”prosessuaalinen” kantelu, purku, menetetyn määräajan palauttaminen – hakemuksia)
- Vahingonkorvaus**kante**
 - Virkarikos**syyte**
- käräjäoikeudessa

Lakimiehistä tyytymättömiä hallinto-oikeuden tuomioihin – "Kumileimasimia"

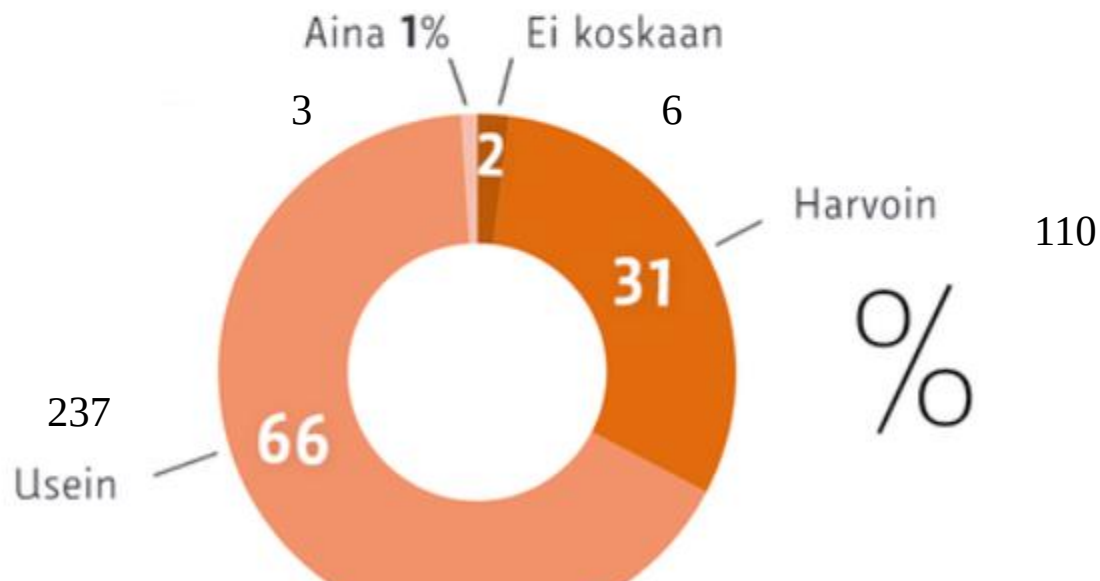
Lakimiehiltä sataa tiukkaa kritiikkiä hallinto-oikeuksia kohtaan. Joka kolmas Ylen laajaan kyselyyn vastannut lakimies tai asianajaja sanoo, että hallinto-oikeudet ovat vain valtion viranomaisten vallankäytön jatke. Helsingin hallinto-oikeuden ylituomari kiistää väitteen.

Yle 15.5.2014

95 henkilöä suosittelee tätä. Rekisteröidy ja näe, mitä kaverisi suosittelevat.

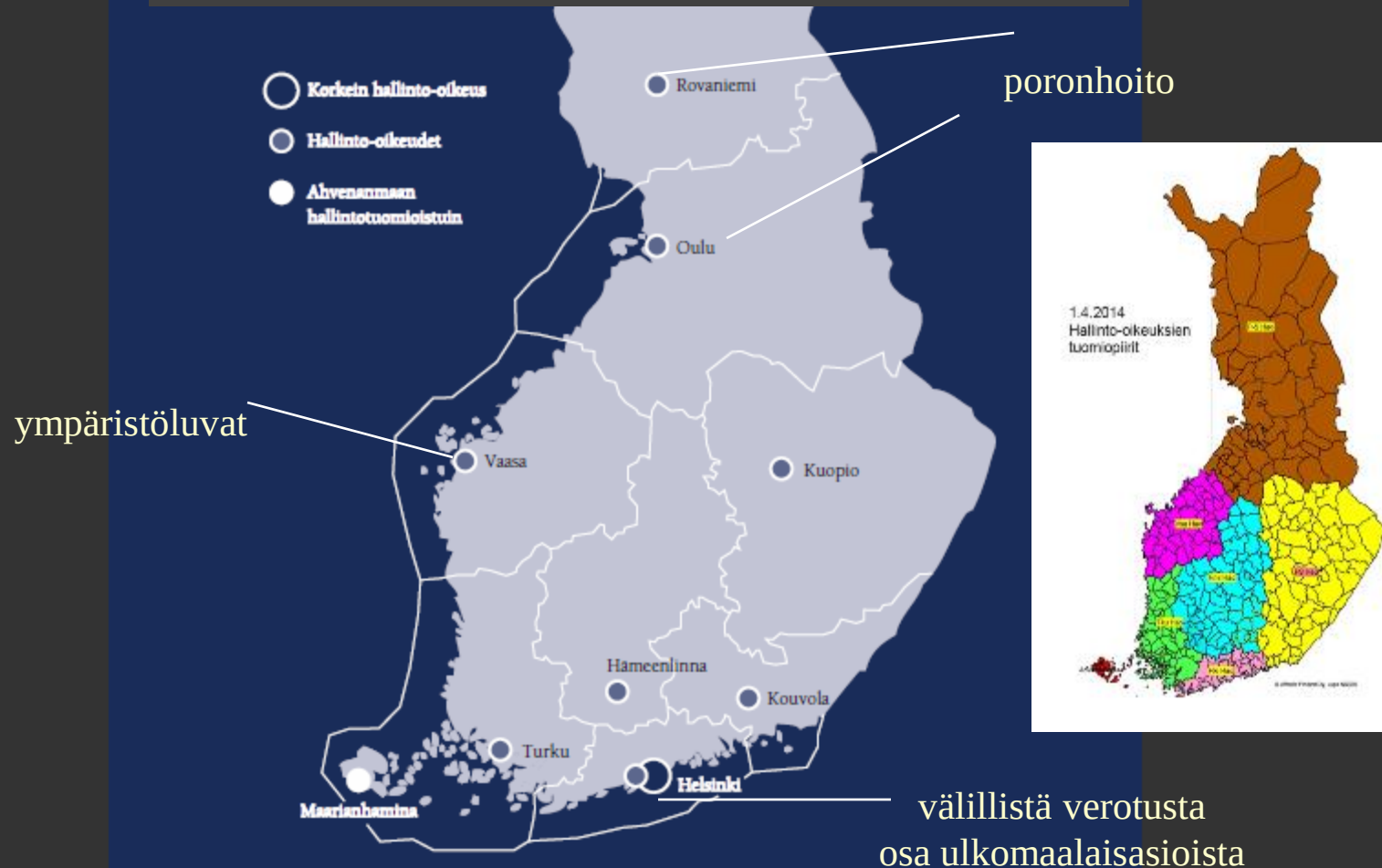
KUINKA USEIN HALLINTO-OIKEUDESTA TULEE HYVÄ TUOMIO?

Kuvio: Pääpiirteiset muutoksenhakutiet hallintoasioissa

Tuomioistuimet muuttuneet 2014
Rovaniemi ja Oulu yhdistetty -> Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Kouvola ja Kuopio yhdistetty -> Itä-Suomen hallinto-oikeus

Julkisten hankintojen kilpailuttaminen ja oikeusturva

- Laki julkisista hankinnoista (348/2007) ja erityisalojen hankintalait
- Kilpailuttamisvelvoite (EU:n kynnysarvot ylittävät hankinnat ja kansalliset kynnysarvot ylittävät hankinnat)
- Hilma (<http://www.hankintailmoitukset.fi/fi/docs/yleista/>)
- Hankinnoissa lain mukaan turvattava tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu
- Oikeussuojatienä valitus markkinaoikeuteen EU:n ja kansalliset kynnysarvot ylittävistä hankinnoista (vuoden 2010 oikeussuojauudistus)
- Kansalliset kynnysarvot alittavista hankinnoista valitus edelleen kuntalain tai hallintolainkäyttölain mukaisesti hallinto-oikeuteen
- Erityisenä oikeussuojakeinona ns. hankinto-oikeus hankintapäätöksen tehneelle viranomaiselle
- **Markkinaoikeus** on ns. erityistuomioistuin, joka tulee ratkaisemaan kilpailuoikeudellisten ja julkisten hankintojen kilpailuttamiseen liittyvien valitusasioiden ohella tulevaisuudessa valitukset myös teollisoikeudellisissa asioissa sekä riita- ja hakemusasiat tekijä- ja teollisoikeudellisissa tiettyjä yhdistys- ja säätiörekisteröinteihin liittyviä valitusasioita

Hallinto- ja kunnallisvalituksen erot

● Hallintovalitus

- erityislaki, hallintolainkäyttölaki
- asianosainen, jolla ns. oikeussuojan tarve
- valitusperusteena laillisuus (2016), mutta määrittely eri tavoin kuin kunnallisvalituksessa
- valituksen muutokset rajoitetusti mahdollisia valitusajan jälkeen
- tutkinta ja muutosvalta laajempi
- lainvoimainen päätös täytäntöönpantavissa

Jälkikäteinen oikeussuoja -muutoksenhaku

● Kunnallisvalitus

- kuntalaki (hallintolainkäyttölaki)
- asianosainen, kunnan jäsen (kotipaikka, kiinteän omaisuuden hallitseminen)
- valitusperusteena laillisuus, kohde erot
- valitusperusteet esitettävä valitusaikana
- tutkinta ja muutosvalta rajoitettu
- päätös heti täytäntöönpantavissa

Oikeudenkäynti hallinto-oikeudessa

Ks. oikeusministeriön esitteitä ”Oikeudenkäynti hallinto-oikeudessa”

Tuomioistuimet on Suomessa jaettu kahteen päälinjaan: yleisiin tuomioistuihin ja hallintotuomioistuihin. Hallintotuomioistuihin kuuluvat korkein hallinto-oikeus ja kahdeksan hallinto-oikeutta (entiset läänioikeudet)

Kukin hallinto-oikeus käsittelee hallintolainkäyttöasiat yhden tai useamman maakunnan alueelta.

Hallinto-oikeuksiin valitetaan muun muassa:

- ☐ veroasioista,
- ☐ sosiaali- ja terveydenhuoltoasioista, kuten toimeentulotukeen, vammaisten tukemiseen, lastensuojeluun sekä mielenterveyskysymyksiin liittyvistä päätöksistä,
- ☐ ympäristö-, rakentamis- ja maankäyttöasioista, kuten ympäristö- ja rakennuslupiin liittyvistä päätöksistä,
- ☐ kuntien itsehallintoon kuuluvista asioista,
- ☐ elinkeinon harjoittamiseen liittyvistä viranomaisten päätöksistä,
- ☐ erilaisista viranomaisten päättämistä maksuista, kuten pysäköintivirhemaksusta, joukkoliikenteen tarkastusmaksusta ja jätemaksuista

Valitus koskee hallintopäätöksen laillisuutta

❑ **Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22.12.2006/1265**

1 §

Korkein hallinto-oikeus käyttää ylintä tuomiovaltaa hallintolainkäyttöasioissa.

Korkein hallinto-oikeus valvoo lainkäyttöä omalla toimialallaan.

2 § (7.8.2015/892)

Lainkäyttöasioina korkein hallinto-oikeus käsittelee ne muutoksenhakua ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevat asiat, jotka sen mukaan kuin siitä muualla laissa säädetään kuuluvat korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan.

❑ **Kuntalaki 90 §**

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että ...tai 3) päätös on muuten lain vastainen.

❑ **Hallintolainkäyttölaki 7 §**

7 § (7.8.2015/891)

Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä

Valtioneuvoston alaisen viranomaisen ja ministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Ohjeet muutoksenhakuun

46 § Oikaisuvaatimusohjeet (11.6.2010/581)

Jos päätökseen on ennen valituksen tekemistä vaadittava oikaisua erikseen säädetyssä oikaisuvaatimusmenettelyssä, ohjeet tällaisen oikaisukeinon käyttämisestä on annettava samanaikaisesti päätöksen kanssa.

Oikaisuvaatimusohje on annettava myös silloin, kun erikseen on säädetty hallintopäätöksen saattamisesta viranomaisen käsiteltäväksi muuna kuin muutoksenhakuasiana.

Oikaisuvaatimusohjeiden sisällöstä on voimassa, mitä 47 ja 49 §:ssä säädetään valitusosoituksesta.

HL 47 § Valitusosoitus

Päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla, on liitettävä valitusosoitus. Siinä on mainittava: 1) valitusviranomainen; 2) viranomainen, jolle valituskirjelmä on toimitettava: sekä valitusaika ja mistä se lasketaan. Valitusosoituksessa on selostettava vaatimukset valituskirjelmän sisällöstä ja liitteistä sekä valituksen perille toimittamisesta.

HL 48 § Ilmoitus valituskiellosta ja valituskelvottomuudesta

Jos valittaminen on erityisen säännöksen nojalla kielletty tai päätös ei ole valituskelpoinen, päätökseen on sisällytettävä ilmoitus siitä, minkä säännöksen nojalla valittaminen ei ole mahdollista.

HL 49 § Valitusosoituksen korjaaminen

Jos valitusosoitusta ei ole annettu tai päätöksessä on virheellisesti ilmoitettu, ettei siihen saa hakea muutosta valittamalla, viranomaisen on annettava uusi lainmukainen valitusosoitus. Jos valitusosoitus on virheellinen, viranomaisen on annettava uusi valitusosoitus, jos sitä pyydetään valitusosoituksessa mainitussa tai säädetyssä valitusajassa. Valitusaika alkaa kulua uuden valitusosoituksen tiedoksiannosta.

HLL 15 § *Ilmoitus valituskiellosta*

Jos valittaminen on kielletty erityisen säännöksen perusteella, päätöksessä on ilmoitettava valituskiellosta. Ilmoituksessa on mainittava, mihin säännökseen kiello perustuu.

HLL 16 § *Valitusosoituksen korjaaminen*

Jos valitusosoitusta ei ole annettu tai siinä on virheellisesti ilmoitettu, että päätöksestä ei saa valittaa, viranomaisen on annettava uusi lainmukainen valitusosoitus.

Jos valitusosoitus on muuten kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla virheellinen, viranomaisen on annettava uusi valitusosoitus, jos sitä pyydetään valitusosoituksessa mainitussa tai säädetyssä valitusajassa.

Valitusaika luetaan siitä, kun uusi valitusosoitus on annettu tiedoksi.

➤ **Pitäkö 48 §:n mukaan viitata esim. HLL 5 §:n 2 momenttiin (kysymys päätöksenä vain hallinnon sisäisestä määräyksestä, joka koskee tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista). Esteellisyyspäätökseen tulee luonnollisesti siis viittaus HL 29 § (ei saa erikseen hakea oikaisua eikä muutosta valittamalla), virheen korjaamista koskevan vaatimuksen hylkäämiseen HL 53 § 3 mom. jne.**

➤ **HL 49 §:n ja HLL:n 16 §:n terminologia yms. ei vastaa aivan toisiaan, viittaus 1 momenttiin poistettiin hallintolaista verrattuna hallintolainkäyttölakiin hallituksen esityksen mukaan tarpeettomana.**

Hallintolainkäyttölaki (HLL)

Korvasi aikoinaan lain muutoksenhausta hallintoasioissa ja lain ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa (hallintovalitus- ja hallintopurkulait).

Kokonaisuudistus vireillä (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa; hallintoprosessilaki), mutta toteutettiin osauudistuksina

- Varsinaista ja ylimääräistä muutoksenhakua sääntelevä yleislaki
 - prosessuaalinen kantelu, purku, menetetyn määrääjän palauttaminen
- Valitukseen oikeutettu asianosainen
 - HLL 6 §, vrt. laajennuksia esim.MRL, KunL 92 §
- Valituskelpoisuus (HLL 5 §, 16 §)
- Valituksen perusteet (HLL 7 §, vrt. KunL 90 §)
- Valitustiet
 - tuomioistuinlinjaisuuden hallinto-oikeudesta korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO) vahvistuminen
- Suullisen käsittelyn mahdollisuus (HLL 37 §)
- Virallisperiaate ja selvittämisvelvollisuus (HLL 33 §)
- Hallintolainkäyttölain ja oikeudenkäymiskaaren väliset yhteydet
- Vuoden 2015 muutokset, hallintovalitus laillisuusvalitukseksi, useat asiaryhmät vaativat oikaisuvaatimusmenettelyn, valituslupasääntelyn laajentaminen

I OSA

YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Lain soveltamisala ja suhde muihin säännöksiin

1 § Soveltamisala

2 § Soveltamisalan rajoitukset

3 § Lain suhde muihin säännöksiin

2 luku

Valitusoikeus ja valitusviranomainen

4 § Valitusoikeus

5 § Päätöksen valituskelpoisuus

6 § Valittaja

6 a § Valitusoikeus oikaisuvaatimuksen johdosta annetusta päätöksestä

7 § Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä

8 § Valitus kunnallisen viranomaisen, Ahvenanmaan maakunnan viranomaisen ja kirkollisen viranomaisen päätöksestä

9 § Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

10 § Valitus muusta päätöksestä

11 § Valitusviranomaisen alistusasiassa

12 § Toimivaltainen hallinto-oikeus

13 § Valitusoikeuden rajoittaminen

3 luku

Valitusosoitus

14 § Valitusosoituksen liittäminen päätökseen

15 § Ilmoitus valituskiellosta

16 § Valitusosoituksen korjaaminen

4 luku

Puhevallan käyttäminen

17 § Yleissäännös vajaavaltaisen puhevallasta

18 § Vajaavaltaisen oikeus käyttää puhevaltaa

18 a § Edunvalvojan oikeus käyttää puhevaltaa

19 § Päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuuleminen

19 a § Edunvalvojan määrääminen oikeudenkäyntiä varten

20 § Asiamies ja avustaja

21 § Asiamiehen valtuutus

II OSA

VALITUKSEN TEKEMINEN JA KÄSITTELY

5 Luku

Valituksen tekeminen

22 § Valitusaika

23 § Valituksen muoto ja sisältö

24 § Henkilö- ja osoitetiedot sekä allekirjoitus

25 § Valituskirjelmän liitteet

26 § Valituskirjelmän toimittaminen viranomaiselle

26 a § Oikaisuvaatimuksen vaikutus valituksen sisältöön

27 § Valituksen muuttaminen

28 § Täydennysmenettely

29 § Asiakirjan siirto

30 § Virheellisen valitusosoituksen vaikutus

30 a § Arvio asian käsittelyajasta

6 luku

Valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

31 § Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

32 § Valitusviranomaisen määräys täytäntöönpanosta

7 luku

Asian käsittely ja selvittäminen

33 § Asian selvittäminen

33 a § Velvollisuus selvityksen esittämiseen

34 § Asianosaisen kuuleminen

35 § Määräaika selityksen antamiseen

36 § Viranomaisen lausunto

37 § Suullisen käsittelyn toimittaminen

38 § Suullinen käsittely asianosaisen pyynnöstä

39 § Todistajan kuuleminen

39 a § Todistajan esteellisyys

39 b § Todistajan vaitiolo-oikeus

39 c § Todistajan velvollisuus kieltäytyä todistamasta

39 d § Muussa laissa säädetyn vaitiolovelvollisuuden vaikutus todistajan kuulemiseen

39 e § Todistajan kieltäytymisen perustelevaaminen

39 f § Muut säännökset todistajan kuulemisesta

39 g § Muu henkilökohtainen kuuleminen

40 § Asiantuntijan kuuleminen

41 § Katselmus

42 § Asiakirjan ja esineen esittäminen

8 luku

Täydentäviä säännöksiä asian käsittelystä

43 § Kutsu suulliseen käsittelyyn

44 § Asianosaisten poissaolo

45 § Pöytäkirja

46 § Äänittäminen

47 § Äänite

48 § Kuuleminen virka-aputeitse

49 § Todistajan ja muun kuultavan kustannusten korvaaminen

50 § Muiden todistelukustannusten korvaaminen

9 luku

Päätöksenteko

51 § Asian ratkaiseminen

52 § Äänestäminen

53 § Päätöksen perusteleminen

53 a § Hallinnollisen taloudellisen seuraamuksen käsittelyn viivästyminen

54 § Päätöksen sisältö

55 § Päätöksen ja muun asiakirjan tiedoksianto

56 § Kirjoitusvirheen korjaaminen

10 luku

Päätöksen korjaaminen

57 § Korjaamismenettely

Laki oikeudenkäynnin
viivästymisen hyvittämisestä
(362/2009) soveltamisalan
muutos (81/2013)

III OSA

MUU HALLINTOLAINKÄYTTÖ

11 luku

Ylimääräinen muutoksenhaku

- 58 § Ylimääräiset muutoksenhakukeinot
- 59 § Kantelu
- 60 § Kantelun tekeminen
- 61 § Menetetyn määräajan palauttaminen
- 62 § Menetetyn määräajan palauttamisen hakeminen
- 63 § Purku
- 64 § Purun hakeminen
- 64 a § Kantelun ja purun rajoittaminen
- 65 § Muutoksenhakukirjelmä
- 66 § Täytäntöönpanoa koskeva määräys
- 67 § Ylimääräiseen muutoksenhakuun annettava päätös
- 68 § Valitusta koskevien säännösten soveltaminen ylimääräiseen muutoksenhakuun

12 luku

Hallintoriita-asia ja muu hallintolainkäyttöasia

- 69 § Hallintoriita-asia
- 70 § Toimivaltainen hallinto-oikeus hallintoriita-asiassa

71 § Perustevalitus

72 § Muu hallintolainkäytössä käsiteltävä asia

73 Valitusta koskevien säännösten soveltaminen

IV OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

13 Luku

Oikeudenkäyntikulut

74 § Korvausvelvollisuus

75 § Muut säännökset kulujen korvaamisesta

14 Luku

Täydentävät säännökset

76 § Esteellisyys

77 § Tulkitseminen ja kääntäminen

78 § Laillinen este

79 § Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä

80 § Järjestyksenpito

15 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

81 § Voimaantulo

82 § Siirtymäsäännös

▪ Valituskelpoisuus

- Julkisoikeudellinen oikeussuhde (+ valitusperusteet, laillisuus)
- Lopullinen hallintopäätös (tai jätetty tutkimatta), ei valmistelua, eikä täytäntöönpanoa
- Ei virkakäsky
- Ei normipäätös (paitsi rajoitetusti kunnallisvalituksessa)
- Ei valituskieltoa
- Oikaisuvaatimus ja valituslupajärjestelmän laajentaminen

HLL 5 §

vKunL 91 § (uKunL 136 §)
vKunL 90 §, uKunL 135 §
(kelpoisuus) (perusteet,
valitusaikana)

vKunL 89 §, uKunL 138 §
(oikaisuvaatimusaika 14
päivää)
hallintolaki 49 c § (30 päivää)

▪ Valitusoikeus

- PL 21 § ja yleinen valitusoikeus
- Asianosainen, jolla on ns. oikeussuojan tarve
- Johon päätös kohdistettu tai johon päätös *välittömästi* vaikuttaa (ei yleensä intressijärjestöillä)
- Viranomaisella vain, jossa lailla säädetty tai jos valvottavan julkisen edun vuoksi tarpeen
- Jatkovalitustilanteet

HLL 6 § 1 mom

vKunL 92 § (uKunL 137
§) , uKunL 3 §

HLL 6 § 2 mom
(viranomaisen)

MRL 192-194 §
LSL 61 §

▪ Valitustie

- Oikeuslinjaisuuden (HaO > KHO) vahvistuminen
- Suuntaaminen myös keskushallinnon tasolta hallinto-oikeuksiin, vain valtioneuvoston yleisistunnon ratkaisusta KHO

HLL 7 § (muut.), 9 §
YSL 191 §, POL 42, 42
a – 42 f §:t

HLL 22 §

pääsääntö 30 päivää

▪ Valitusaika

Päätöksen valituskelpoisuus (HLL 5 §)

Päätöksellä, josta saa valittaa, tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Valitusta ei saa tehdä hallinnon sisäisestä määräyksestä, joka koskee tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista

Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus. (UKunL 136 §, VKunL 91 §)

Päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Kunnallisvalitus (UKunL 135 §, VKunL 90 §)

Valtuuston ja kuntayhtymän 58 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen päätökseen sekä kunnanhallituksen, lautakunnan ja johtokunnan oikaisuvaatimuksen johdosta antamaan päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella hallinto-oikeudelta.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai
- 3) päätös on muuten lainvastainen.

Valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

HLL 7 § (7.8.2015/891)

Valitus valtion hallintoviranomaisen päätöksestä

Valtioneuvoston alaisen viranomaisen ja ministeriön päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

HLL 13 § (7.8.2015/891)

Valitusoikeuden rajoittaminen

Laissa säädetään erikseen siitä, milloin 7–9 §:ssä tarkoitetun viranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tai milloin valittamiseen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tarvitaan valituslupa.

Kun muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan muun lain mukaan valituslupa, lupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Jos pääasiassa annetusta ratkaisusta valittaminen on kielletty tai valittamiseen tarvitaan valituslupa, vastaava rajoitus koskee myös valittamista pääasiaan liittyvästä ratkaisusta.

Tässä pykälässä tarkoitetut valitusoikeuden rajoitukset eivät koske muutoksenhakua hallinto-oikeuden hallintoriita-asiassa antamaan päätökseen, ellei erikseen toisin säädetä.

**Valitusoikeus sillä, jolla on
ns. oikeussuojan tarvetta**

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) 6 §

Valittaja. Päätöksestä saa valittaa se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös **välittömästi** vaikuttaa.

Viranomaisella on lisäksi valitusoikeus, jos laissa niin säädetään tai jos valitusoikeus on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen.

Kuntalaki (365/1995) 92 § 1 mom. (vastaavasti UKunL 137 § 1 mom)

Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus. Oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös **välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.**

Kuntalaki (410/2015) 3 §

Kunnan jäsen. Kunnan jäsen on

- 1) henkilö, jonka kotikuntalaissa (201/94) tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on (*kunnan asukas*);
- 2) yhteisö ja säätiö, jonka kotipaikka on kunnassa;
- 3) se, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa.

KHO 16.5.2006/1247 (KHO:2006:28)

**Kunnallisasia - Työsopimussuhteinen toimi - Toimen täyttäminen -
Kelpoisuus - Lähihoitaja - Hallintolainkäyttöasia**

Valituksissa oli vaadittu kunnan perusturvalautakunnan päätösten kumoamista sillä perusteella, että yksi perusturvalautakunnan päätöksellä 22.2.2005 lähihoitajan työsopimussuhteiseen toimeen valituista henkilöistä ei ollut toimeen kelpoinen, koska hänellä ei ollut kunnan hallintosäännössä ja hakuilmoituksessa vaadittua tutkintoa. **Hallinto-oikeus oli jättänyt valitukset tutkimatta sillä perusteella, että yksityisoikeudellista, työsopimuslain soveltamisalaan kuuluvan toimen täyttämistä koskevaa riitaa ei voida ratkaista hallintolainkäytön järjestyksessä. Koska kysymys siitä, onko työsopimussuhteisen toimen täyttämisen yhteydessä noudatettu säädettyjä tai kunnan päättämiä kelpoisuusehtoja, ratkaistaan hallintolainkäytön järjestyksessä, hallinto-oikeuden ei olisi tullut mainitsemillaan perusteilla jättää valituksia tutkimatta.** Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätökset kumottiin ja asia palautettiin sille uudelleen käsiteltäväksi.

Asetus sosiaalihuollon ammatilliselta henkilöstöltä vaadittavasta kelpoisuudesta (804/1992) 5 §

X:n kunnan hallintosääntö 1 ja 37 §

Tehyn ammattiosaston taloudenhoitaja syytteessä törkeästä kavalluksesta

Kansanedustajat: Eduskuntaan ei pyritä palkan vuoksi

Oikeuskansleri Jonkka ehdottaa: Virkanimityksistä voitava valittaa tuomioistuimeen

Valitusmahdollisuus parantaisi oikeuskanslerin mukaan hakijoiden oikeusturvaa ja vahvistaisi kansalaisten luottamusta.

Yle 12.2.2015

Valtion virkanimityksistä on voitava valittaa tuomioistuimeen, ehdottaa oikeuskansleri Jaakko Jonkka. Nykyisin nimityksistä ei voi valittaa. Jonkka perustelee valitusmahdollisuutta hakijoiden oikeusturvalla.

Jonkan mukaan valitusmahdollisuus vahvistaisi myös luottamusta nimitysten asianmukaisuuteen. Oikeuskansleri pyytää, että valtiovarainministeriö harkitsisi asian selvittämistä.

Jonkka otti kantaa asiaan annettuaan ratkaisun kantelusta, jossa oli kyseessä opetus- ja kulttuuriministeri Krista Kiurun (sd.) toiminta. Kantelussa arvosteltiin Kiurun nimittäneen Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen johtoon puoluetoverinsa, joka oli lähtöisin samalta paikkakunnalta kuin Kiuru. Oikeuskansleri totesi, ettei nimityksessä ylitetty nimittäjälle kuuluvaa harkintavaltaa.

Valitusoikeus on sillä, ”jolla katsotaan olevan ns. oikeussuojan tarvetta”.

Turun HAO 08.07.2004 04/0225/1

Rakennuslupa – Tuulivoimala – Valitusoikeus

Tuulivoimalasta yli kilometrin etäisyydellä avoimen merialueen takana olevilla kesämökin omistajilla ei ollut valitusoikeutta rakennuslupapäätöksestä. Tuulivoimala käsitti yhden 65 metriä korkean tornin ja sen roottorin halkaisija oli noin 60 metriä. Voimala sijoitettiin lähelle ydinvoimalan reaktorirakennuksia asemakaavan mukaiselle voimala-alueelle.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 192 § 1 mom

Hallintolainkäyttölaki 51 § 2 mom

- **Onko päätös valituskelpoinen? (lopullisuus, oikea valitusperuste)**
- **Onko käytetty valitustie oikea? (oikaisuvaatimuksen käyttö, oikea instanssi asteellisesti, alueellisesti, asiallisesti)**
- **Onko valitus tehty oikeassa ajassa? (muutoksenhakuajan alkaminen)**
- **Onko valittajalla valitusoikeus? (mihin valitusoikeus perustuu)**

Valituksen muoto ja sisältö (HLL 23-25 §)

Ohjaus tulisi olla **valitusosoituksessa**

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava viranomaiselle, on ilmoitettava:

- 1) päätös, johon haetaan muutosta
- 2) miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi; sekä
- 3) perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Kirjelmän sisältö voi ratkaista sen, kuinka laajalti asia käsitellään hallinto-oikeudessa.

Hallinto-oikeus ei useinkaan voi tutkia asiaa laajemmin kuin vaadittu.

Henkilö- ja osoitetiedot sekä allekirjoitus (myös ns. prosessiosoite)

Valituskirjelmän liitteet :

- Päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä,
- Todistus tiedoksiannosta tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- Asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- Mahdollinen valtakirja

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle. Valituskirjelmä saatetaan erityisen säännöksen nojalla toimittaa muullekin viranomaiselle.

HLL 27 § Valituksen muuttaminen

Valittaja saa valitusajan päättymisen jälkeen esittää vireillä olevassa asiassa ainoastaan sellaisen uuden vaatimuksen, joka perustuu olosuhteiden muutokseen tai valitusajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan. Valittaja saa vaatia myös täytäntöönpanon kieltämistä tai tehdä muun sivuvaatimuksen.

Valittaja saa valitusajan päättymisen jälkeen esittää uusia perusteita vaatimuksensa tueksi, jollei asia sen johdosta muutu toiseksi.

HLL 28 § Täydennysmenettely

Jos valitus on puutteellinen, valittajalle on varattava tilaisuus täydentää sitä, jollei täydentäminen ole asian käsittelyn kannalta tarpeetonta.

Valittajalle on annettava valituksen täydentämistä varten kohtuullinen määräaika ja samalla ilmoitettava, millä tavoin valitus on puutteellinen.

Vanha kuntalaki 90 § 3 mom, uusi kuntalaki 135 § 3 mom

.. Valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

HLL 26 a § (11.6.2010/582)

Oikaisuvaatimuksen vaikutus valituksen sisältöön

Jos hallintopäätöstä ei ole oikaisuvaatimuksen johdosta muutettu tai kumottu, oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimus päätöksestä esittää uusia perusteita. Hän saa esittää myös sellaisen uuden vaatimuksen, joka perustuu olosuhteiden muutokseen tai sittemmin esille tulleeseen seikkaan.

Valitusedellytysten tutkiminen

- Huom! valittaa voidaan sekä materiaalisista että menettelyllistä seikoista
- valitus toimivaltaiseen instanssiin
- valitus tehty oikeassa ajassa
- asiasta voidaan valittaa
 - lopullinen päätös, ei valmistelua eikä täytäntöönpanoa
 - ei valituskieltoa
- valitusoikeus, oikea valitusperuste

HLL 33 §

Asian selvittäminen

Valitusviranomaisen on huolehdittava siitä, että asia tulee selvitettyksi, ja tarvittaessa osoitettava asianosaiselle tai päätöksen tehneelle hallintoviranomaiselle, mitä lisäselvitystä asiassa tulee esittää.

Valitusviranomaisen on hankittava viran puolesta selvitystä siinä laajuudessa kuin käsittelyn tasapuolisuus, oikeudenmukaisuus ja asian laatu sitä vaativat.

**virallisperiaate –
selvittämisvelvollisuus
– aktiivinen
prosessinjohto**

HLL 36 §

Viranomaisen lausunto

Valitusviranomaisen on hankittava lausunto siltä hallintoviranomaiselta, joka on tehnyt asiassa päätöksen, jollei se ole tarpeetonta.

Selvityksen hankkimiseksi voidaan pyytää lausunto myös muulta kuin 1 momentissa tarkoitettulta viranomaiselta.

**hallintolainkäytössä ei
vallitse ns.
kaksiasianosaissuhdetta
(ts. ei yleisen lainkäytön
mukaista
kantajaa/vastajaa)**

Ratkaisumahdollisuudet

- Jätetään tutkimatta
 - valitusedellytykset eivät täyttyneet
- Enemmän lausunnon antaminen raukeaa
- Valitus tutkitaan
 - päätöstä ei muuteta
 - päätöksen perusteita muutetaan
 - päätöstä muutetaan
 - päätös kumotaan tai kumotaan ja palautetaan

KHO saapuneet asiat 2012

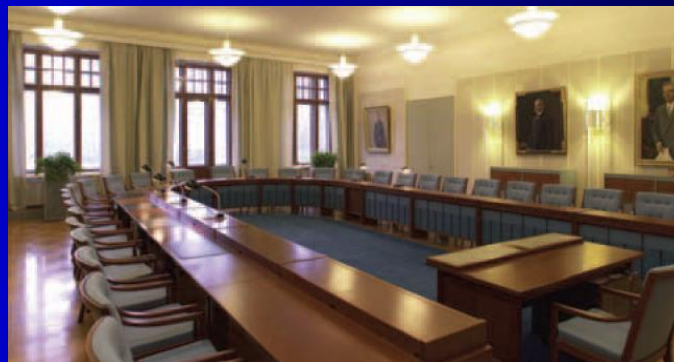
Valtio-oikeus ja yleishallinto	9,3 %
Itsehallinto	6,2 %
Ulkomaalaisasiat	23,8 %
Rakentaminen	9,4 %
Ympäristö	7,6 %
Sosiaali- ja terveydenhuolto	19,3 %
Taloudellinen toiminta, ml. liikenne ja viestintä	7,2 %
Verot	16,6 %
Muut asiat	0,4 % yhteensä 3947 asiaa

Korkein hallinto-oikeus www.kho.fi

Ratkaistujen asioiden lopputulokset 2012

Päätöstä valitusasiassa ei muuteta lopputuloksestaan (eikä perusteluiltaan)	24,4 %
Päätöksen lopputulosta valitusasiassa ei muuteta (mutta kylläkin perusteluja)	15 %
Päätöstä valitusasiassa muutetaan (myös lopputuloksestaan)	6,6 %
Valituslupahakemus hylätään	41,3 %
Valitusasia palautetaan	2,7 %
Ylimääräinen muutoksenhaku hyväksytään	0,4 %
Ylimääräinen muutoksenhaku hylätään	3,1 %
Siirretään muulle viranomaiselle	0,1 %
Asia raukeaa	3,3 %
KHO ei ota asiaa tutkittavakseen	3,1 %

Hallintoriita-asiat

varsinaisen
muutoksenhakuasian ja
tavallisen riita-asian
"välimaastossa"

Hallintolainkäyttölaki 69 §

Hallintoriita-asia

Julkisoikeudellista maksuvelvollisuutta tai muuta julkisoikeudellisesta oikeussuhteesta aiheutuvaa velvollisuutta tai oikeutta koskevan riidan samoin kuin hallintosopimusta koskevan riidan, johon haetaan viranomaisen ratkaisua muuten kuin muutoksenhakuteitse (hallintoriita-asia), käsittelee hallinto-oikeus (6.6.2003/435).

70 §

Toimivaltainen hallinto-oikeus hallintoriita-asiassa

Hallintoriita-asia käsitellään siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä sillä asianosaisella, johon tehty vaatimus kohdistuu, on kotipaikka....

- Oikeushenkilön puhevaltaa käyttävän viranomaisen tai toimielimen toimipaikka sijaitsee.
- Yksityisen henkilön valtioon kohdistama vaatimus voidaan käsitellä myös siinä hallinto-oikeudessa, jonka tuomiopiirissä on henkilön kotipaikka.
- Jos muuten ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta, Helsingin hallinto-oikeus.

Määrärahojen yms. takaisinperimiset

KHO 22.8.2013/2616 (Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki – Kunnallinen lisä – Takaisinperintä – Sovellettava laki – Hallintoriita)

Palvelujen saantiin liittyvät kiistat

KHO 19.10.2001/2532 (KHO 2001:50) (Hammashuolto – Oikomishoito – Kunnan järjestämisvelvollisuus – Yksityisesti hankitun hoidon korvaaminen – Hallintoriita) Myös esim. KHO 17.10.2001/2530.

KHO 21.02.2002/361 (KHO 2002:21) (Erikoissairaanhoido – Yksityisesti hankitun hoidon korvaaminen – Maksusitoumus – Hallintoriita). Ei tutkittu valituksena, korkein hallinto-oikeus palautti tutkittavaksi

Kuntien välisiin kustannusten jakautumisiin liittyvät riidat

KHO 05.04.2000/676 (Vammaispalvelu – Tulkkipalvelu – Opiskelutulkkaukset – Lukiolainen – Kotikunta – Oleskelukunta – Kunnan järjestämisvelvollisuus – Perusteettoman edun palauttaminen – Hallintoriita).

KHO 01.11.2001/2709 (Hallintoriita – Lastensuojelun kustannukset - Sijaishuollon järjestäminen – Kustannusten korvaaminen – Vastuussa oleva kunta – Lapsen huostaanotto).

KHO 31.01.2001/155 (Hallintoriita – Toimeentulotuki – Asumispalvelu – Kotikunta – Kustannusvastuu – Kuntien välinen riita – Perusteeton etu).

KHO 22.3.2005/642 (Hallintoriita-asia – Kuntien välinen kustannusriita – Elatustuki – Perusteeton etu – Kotikunnan muuttuminen)

Julkisoikeudelliset sopimukset

KHO 3.2.1993 (KHO 1993 A 49) (Vesijohtoverkostoon liittyminen – Hallintoriita – Liittymisehdot)

KHO 11.8.1993 (KHO 1993 A 10) (Kunnallisasia – Ostopalvelusopimus – Yksityinen yhdistys – Lasten päivähoito – Julkisoikeudellinen oikeussuhde – Hallintoriita).

Aina ei ole onnistunut ns. viranomaisen passiivisuuskysymyksissä

KHO 3.6.2008/1359 (KHO 2008:38) (Hallintovalitus – hallintoriita – Kadun kunnossapitovelvollisuus – Alueellisen ympäristökeskuksen toimivalta – Hallintopakko)

KHO 16.4.2007/979 (KHO 2007:38) (Hallintovalitus – Hallintoriita – Viranomaisen passiivisuus – Paliskunta – Poronhoito – Erotusaidan rakentaminen)

Oikeudenkäyntikulut hallintolainkäytössä

❑ Perinteinen pääsääntö: kaikki osapuolet vastaavat omista kuluistaan

❑ Oikeudenkäyntimaksut asiaryhmittäin (Laki tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista 701/1993).

❑ **HLL 74 § Korvausvelvollisuus**

Asianosainen on velvollinen korvaamaan toisen asianosaisen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on **kohtuutonta, että tämä joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan**. Mitä tässä pykälässä ja 75 §:ssä säädetään asianosaisesta, voidaan soveltaa myös päätöksen tehneeseen hallintoviranomaiseen.

Harkittaessa julkisen asianosaisen korvausvelvollisuutta on otettava erityisesti huomioon, onko oikeudenkäynti aiheutunut viranomaisen virheestä.

Yksityistä asianosaista ei saa velvoittaa korvaamaan julkisen asianosaisen oikeudenkäyntikuluja, ellei yksityinen asianosainen ole esittänyt ilmeisen perusteetonta vaatimusta.

❑ Laki kunnallisesta viranhaltijasta (304/2003); muutoksenhakua sääntelevä 10 luku ja erityisesti sen 53 § (Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen)

❑ Laki julkisista hankinnoista (348/2007, muutos 321/2010) 89 §

Tuomioistuinten maksut (2014):

☐ korkein hallinto-oikeus yleensä 244 euroa

☐ hallinto-oikeus 97 euroa

Käsittelymaksuja ei peritä mm. korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja hallinto-oikeudessa sosiaaliasioissa, julkisoikeudellista palvelussuhdetta tai vaaleja koskevissa asioissa eikä hallinto-oikeudessa verotusta, kunnallisverosta vapauttamista, valtion avustusta tai julkisia maksuja koskevissa asioissa, ulkomaalaislain mukaisissa asioissa.

☐ markkinaoikeus 244 euroa

☐ vakuutus-oikeus (ei peritä käsittelymaksuja)

KHO 19.06.2002/1516 (KHO 2002:43)

Lääkinnällinen kuntoutus – Fysioterapiapalvelu – Kunnan järjestämisvelvollisuus- Ikäsyryntä – Hallintoriita

Asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen X:n kunta määrätään korvaamaan A:n oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kohtuulliseksi määräksi arvioidulla 400 eurolla.

Tuomioistuinmaksuja 2016

Tuomioistuinmaksulaki

- Korkein hallinto-oikeus 500 euroa
- Hallinto-oikeus 250 euroa
- Markkinaoikeus 2000 (4000, 6000, yksityishenkilö 500)
- Vakuutusoiikeus 500 (yksityishenkilö 250)

5 §

Maksuttomat suoritteet

Tämän lain mukaista maksua ei peritä:

- 1) yksityishenkilön vireille panemissa sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) eikä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettua palvelua tai etuutta koskevissa asioissa;
- 2) yksityishenkilön vakuutusoiikeudessa vireille panemissa valitusasioissa, jotka koskevat oikeutta etuuteen, etuuden suuruutta tai etuuden takaisinperintää;
- 3) lastensuojelulain (417/2007) mukaisissa asioissa, lukuun ottamatta mainitun lain 16 c §:ssä tarkoitettuja, kuntien keskinäisiä korvauksia koskevia asioita;
- 4) yksityishenkilön vireille panemissa ulkomaalaislain (301/2004) mukaisissa kansainvälistä suojelua koskevissa asioissa;
- 5) velallisen vireille panemissa yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993) mukaisissa asioissa;

- 6) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) mukaisissa asioissa eikä maaseutuelinkeinotukea koskevissa asioissa, joissa on kyse luottojen maksuhelpotuksesta, vapaaehtoisesta velkajärjestelystä tai valtion takautumisvaatimuksesta luopumisesta;
- 7) sakon muuntorangaistusta koskevissa asioissa;
- 8) oikeusapulaissa (257/2002) tarkoitetun oikeusavun myöntämistä koskevissa asioissa eikä oikeudenkäyntiavustajalle maksettavaa palkkiota ja kulukorvausta koskevissa asioissa, ellei kyse ole muutoksenhausta palkkiota tai kulukorvausta koskevassa asiassa;
- 9) tartuntatautilain (583/1986), päihdehuoltolain (41/1986) eikä mielenterveyslain (1116/1990) mukaisissa asioissa;
- 10) pakkokeinolain (806/2011) mukaisissa asioissa, oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 69 §:n mukaisissa asioissa eikä konkurssilain (120/2004) 4 luvun 11 §:n 5 momentin mukaisissa asioissa;
- 11) siviilipalveluslain (1446/2007) mukaisissa asioissa;
- 12) sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) mukaisissa asioissa, jotka koskevat asevelvollisena palvelevan tai naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavan tekemää kurinpitovalitusta;
- 13) yleisiä vaaleja, kirkollisia vaaleja eikä saamelaiskäräjien vaaleja koskevissa asioissa;
- 14) valmiuslain (1552/2011) eikä puolustustilalain (1083/1991) mukaisissa asioissa;
- 15) asioissa, joiden käsittely tuomioistuimessa on muualla laissa säädetty maksuttomaksi.

Oikeudenkäyntikulut - Oikaisumenettely - Pääasiaa koskevan valituksen raukeaminen

A oli tullipiiriin 5.4.2001 saapuneella, hallinto-oikeudelle osoitetulla valituksella vaatinut 7.3.2001 tehdyn autoveropäätöksen muuttamista ja oikeudenkäyntikulujensa korvaamista. Tullipiiri oikaisi päätöksellään 7.3.2005 autoverolain 68 §:ssä tarkoitettulla tavalla autoveropäätöstä A:n vaatimalla tavalla. Tämän jälkeen tullipiiri lähetti A:n valituksen, siihen antamansa lausunnon, tulliasiamiehen vastineen ja A:n vastaselityksen sekä muut asian käsittelyssä syntyneet asiakirjat hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeus katsoi, että tullipiirin oikaistua verotusta A:n vaatimalla tavalla valitus oli rauennut autoverolain 70 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla eikä asia ollut autoverotuksen osalta siirtynyt hallinto-oikeuden käsiteltäväksi. Tämän vuoksi hallinto-oikeus hylkäsi A:n oikeudenkäyntikuluja koskevan vaatimuksen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:n valitus oli autoverolain 70 §:n 2 momentin mukaan rauennut verotusta koskevalta osalta mutta ei oikeudenkäyntikulujen osalta. A:lla oli ollut perusteltu syy valittaa autoveropäätöksestä ja hänelle oli syntynyt muutoksen hakemisesta kuluja. Tämän vuoksi ja kun hallinto-oikeus ei ollut voinut päätöksessään mainitsemillaan perusteilla hylätä A:n vaatimusta oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta, korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen. Korkein hallinto-oikeus tutki välittömästi A:n vaatimuksen ja velvoitti tullipiirin korvaamaan A:n oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa ja korkeimmassa hallinto-oikeudessa kohtuulliseksi harkitulla määrällä.

Autoverolaki 68 § ja 70 § 2 momentti

Hallintolainkäyttölaki 74 ja 75 §

Oikeusapu hallintolainkäytössä

Oikeusapulaki 5.4.2002/257

Oikeusapua 1 §:n mukaan annetaan valtion varoin henkilölle, joka tarvitsee asiantuntevaa apua oikeudellisessa asiassa ja joka taloudellisen asemansa vuoksi ei kykene itse suorittamaan sen hoitamisen vaatimia menoja.

Oikeapuun kuuluu oikeudellinen neuvonta, tarpeelliset toimenpiteet sekä avustaminen tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä vapautus eräistä asian käsittelyyn liittyvistä menoista siten kuin tässä laissa säädetään.

Oikeusapua antaa lähtökohtaisesti julkinen oikeusavustaja.

Hallintolainkäytön osalta rajoituksia, esim. 6 §, jonka mukaan oikeusapuun ei kuulu avustaminen asiassa, joka koskee verotusta tai julkista maksua, ellei siihen ole erityisen painavia syitä, eikä asiassa, jossa oikaisuvaatimus- tai valitusoikeus perustuu kunnan tai muun julkisyhteisön jäsenyyteen.

Oikeusapua ei esimerkiksi anneta 7 §:n mukaan, jos asialla on hakijalle vähäinen merkitys, se olisi selvästi tarkoituksetonta verrattuna hakijalle siitä koituvaan hyötyyn.

Huom! Hallintolainkäytön ja rikos- ja siviiliprosessin ero asiamiehen ja avustajan pätevyysvaatimuksissa

HLL 20 § Asiamies ja avustaja

Asianosainen saa käyttää asiamiestä ja avustajaa. Asiamiehenä tai avustajana saa toimia asianajaja tai muu rehellinen ja muuten siihen toimeen sopiva ja kykenevä täysi-ikäinen henkilö, joka ei ole konkurssissa ja jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Asiamiehenä tai avustajana ei kuitenkaan saa toimia se, joka on osallistunut asian käsittelyyn viranomaisessa tai on ollut siinä vastapuolen asiamiehenä tai avustajana (1.4.1999/446).

Poikkeussäännös: Lastensuojelulaki 86 a §

Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4

OK 15 luku 1 §

Asianosainen, jota ei ole määrätty saapumaan henkilökohtaisesti tuomioistuimeen, saa oikeudenkäynnissä käyttää oikeudenkäyntiasiamiestä....

Henkilökohtaisesti tuomioistuimeen saapuneella asianosaisella saa olla oikeudenkäyntiavustaja....

OK 15 luku 2 § (17.6.2011/718)

Jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista annetussa laissa (715/2011) tarkoitettu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja...

Poikkeuksia hakemuskäyttö ja erät yksinkertaiset saamisasiat (OK 5 luku 3 §), maa-oikeusasiat, viranomaisten ja työmarkkinajärjestöjen lakimiehet näitä koskevissa asioissa.

Kunnallisoikeus

- ❑ Kuntalaki yleensä
- ❑ Kelpoisuus luottamushenkilöksi
- ❑ Kunnan toimialasäännös (yleinen ja erityinen toimiala)
- ❑ Kuntalain esteellisyyss- ja muutoksenhakusäännökset
- ❑ Kunnan virkamiehen asema

Haukiputaan kunnanhallitus sai potkut

27.9.2010 20:28 | Päivitetty: 27.9.2010 22:04

 Suosittelu 30

A A

STT

HAUKIPUDAS. Haukiputaan valtuusto erotti kunnanhallituksen maanantaina Pohjois-Pohjanmaalla. Potkujen syynä ovat Oulun seudun kuntaliitoksesta kehkeytyneet erimielisyydet.

Hallitus erotettiin kokouksessa äänin 25–17. Lisäksi yksi äänistä oli tyhjä. Uutta kunnanhallitusta alettiin valita saman tien suhteellisella vaalilla.

Kunnanjohtaja **Jarmo Ronkainen** viestitti STT:lle, että erotetun kunnanhallituksen 13 jäsenestä paikkansa sai vaalin jälkeen pitää kymmenen.

Kesäkuussa vanha kunnanhallitus esitti, ettei Haukipudas lähde mukaan uuteen suurkuntaan. Valtuusto oli kuitenkin eri mieltä. Se päätti osallistua liitokseen yhdessä Oulun, Kiimingin, Oulunsalon ja Yli-lin kanssa.

Pallottelun jälkeen 16 valtuutettua esitti hallituksen erottamista luottamuspuolan takia. Valtuusto asetti elokuussa keskuudestaan tilapäisen valiokunnan valmistelemaan asiaa. Valiokunta esitti valtuustolle kunnanhallituksen erottamista.

Turun Sanomat: Venäjä vaatii Turkua todistamaan olemassaolonsa

10.04.2011 17:05

0 kommenttia

Turun keskusta, kuva: Lehtikuva

Venäjä on vaatinut Turun kaupungilta todisteita olemassaolostaan, kertoo Turun Sanomat.

Turku on yrittänyt jo pitkään rekisteröidä Turku-keskusta Pietarin Suomi-taloon. Rekisteröintiprosessi on kestänyt jo lähes vuoden ajan byrokratian vuoksi.

Venäjän federaation keskusrekisteri on edellyttänyt dokumentteja kaupungin olemassaolosta. Turun yhteysjohtaja **Mikko Lohikoski** kertoo lehdelle, että ongelmana on todistaa juridisesti, että Turku on olemassa.

Turun kaupungista ei ole perustamiskirjaa. Lehden mukaan Venäjälle on nyt lähetetty verottajan antama kotipaikkatodistus. Kaupunginlakimies **Antero**

Suosituimmat

Vauva kuoli vaunujen kaaduttua
Tammelassa

Turun Sanomat: Venäjä vaatii Turkua
todistamaan olemassaolonsa

Mies veti käsiaseen esiin baarissa

Tyttöystävän lähellä tanssiminen aiheutti
tappelun Jyväskylässä

Näin miinalaiva Pohjanmaa räjäytti epäillyn
merirosvoaluksen – katso kuvat

Yli 20 ihmistä joutui putkaan viime yönä
Päijät-Hämeessä

Huumekuski kaahasi 224 km/h

MTV3:n kysely: Kolme neljästä häättäisi
romanikerjäläiset maasta

Oulun vaalihyökkäys: Uhri kertoo kärhämän
syyn

Poika pahoinpiteli isäänsä baaritappelussa

Tuoreet tapahtumat

Rekisteröidy

Rekisteröidy tai **kirjaudu sisään** näet mitä kaverisi tekevät.

Turun Sanomat: Venäjä vaatii Turkua todistamaan olemassaolonsa - MTV3.fi - Uutiset - Kotimaa

1 078 henkilöä jakoi tämän.

Tutkimus: Shoppailu parantaa terveyttä ja pidentää ikää

503 henkilöä jakoi tämän.

Facebookin yhteisöliitännäinen

Kaupunginvaltuuston kokous keskeytettiin laittomana Raahessa

POHJOIS-SUOMI 14:31 | Timo Myllykoski

MUUTA TEKSTIN KOKOA

0 LUKIJAKOMMENTTI(A) 2

Maanantaina kello 12 alkanut Raahen kaupunginvaltuuston kokous on todettu laittomaksi. Kokous päätettiin muuttaa valtuustoseminaariksi, jossa ei tehdä päätöksiä.

Vasemmistoliiton edustajat kyseenalaistivat kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden, koska sähköisen kokoushallinnon piirissä olleet valtuutetut eivät olleet saaneet sähköpostilla kutsua kokoukseen.

Uusi kokous on päätetty pitää tulevana lauantaina, jolloin käsitellään maanantaina kokouksen asialistalla olleet asiat, muun muassa

JAA

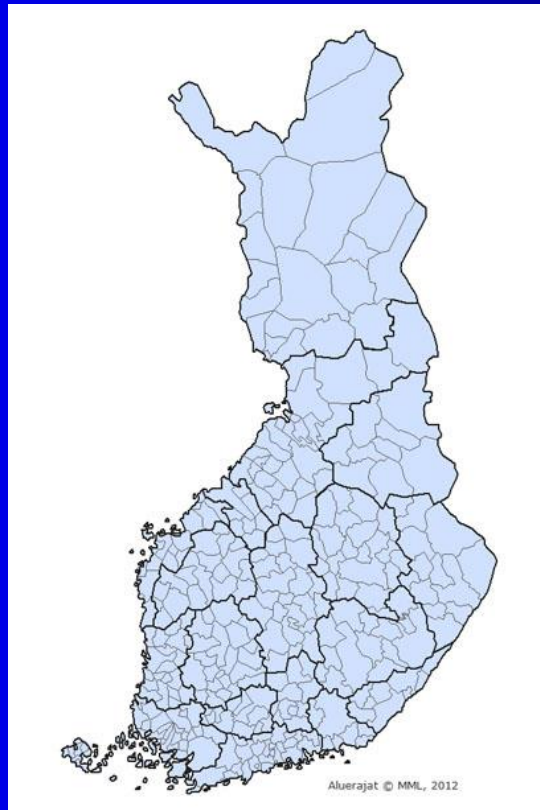
13222
LUKIJALTA

Onko sinulla
lisätietoa aihees

Suomen maakunnat ja kunnat

Kuntia

1.1.2008	415
1.1.2009	348
1.1.2010	342
1.1.2011	336
1.1.2012	336
1.1.2013	320
1.1.2014	320
1.1.2015	317
1.1.2016	313

Alueluokat 2015	kpl
Kunnat	317 (30 1+16)
Suuralueet (NUTS2)	5
Maakunnat	18 (+1)
AVI:t	6 (+1)
ELY:t	15 (+1)
Kuntamuoto	
<i>kaupunki</i>	107
<i>muu kunta</i>	210

Dian kuva ja alueluokat:

<http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/aluejaot/Sivut/default.aspx>

Kuntalaki (KunL)

- Kunnan hallinnon perusta
 - Vuonna 1995 kunnallislaista (1976) kuntalaki (1995), **uusin kuntalaki vuodelta 2015**
 - **Voimaatulosäännökset (145 §) siirtävät monen pykälän voimaantulon vuoden 2017 kuntavaalien jälkeen -> siihen asti näiden osalta sovelletaan vuoden 2015 kuntalakia**
 - Liityntä SOTE-uudistukseen, kunnan 500 tehtävään ja kuntakokoon
- Vuoden 1995 kuntalain muutoksessa keskeistä päätöksentekovallan lisääminen
 - lakisääteisyyteen, itsehallintoon ja toimeksiantoon perustuvat tehtävät
 - alistamisesta luopuminen
 - sisäisen hallinnon järjestäminen hallintosäännössä (johtosäännöt)
 - modifioitu parlamentarismi
 - siirto-oikeus otto-oikeudeksi
 - tilintarkastusjärjestelmän kehittäminen
 - muutoksenhakujärjestelmään itseoikaisu
- **Vuoden 2015 kuntalaissa vuoden 1995 kuntalain ydinsisältö säilyi**

Vuoden 1995 kuntalain säätämisen jälkeisiä muutoksia kunnallisoikeuteen/kuntalakiin

- Viranhaltijalaki
 - Vaalilakeihin muutoksia
 - Kuntayhtymien tarkempaa sääntelyä
- Esteellisyys hallintomenettelylain aikana
 - Hallintolain vaatiman muutokset
 - Järjestyslaki
- Kustannusvastaavuusperiaate julkisiin asiakirjoihin
- Tarkastuslautakunnan toiminnan kehittäminen ja toimenpideohjeet alijäämien kattamiseksi
 - Kuntajakolain muutokset ja muuttuminen
 - Kunta- ja palvelurakenneuudistus (puitelaki)
 - Peruspalveluohjelma osana neuvottelumenettelyä
- Kunnallisen liikelaitoksen tarkempi sääntely ja kuntakonserni
 - Pormestari
- Luottamushenkilöiden mahdollisuus saada vapautus töistä
 - Valtuustoryhmien tukeminen
 - Esteellisyysäännösten muuttaminen
- Kunnan toimialan tarkentaminen kielletyn valtiontuen näkökulmasta (2013)
 - Yhtiöittämisvelvollisuudet

Uuden kuntalain tavoitteet ja keskeiset muutokset

- Lainsäädäntöuudistusta perusteltiin yhteiskunnallisella muutoksella, kuten väestötekijöillä, kuntakoon muuttumisella, yleensä taloudellisilla seikoilla, kuntien muuttumisella palvelujen tuottajista niiden hankkijoiksi, sähköisten verkkoympäristön mahdollisuuksilla, globalisaatiolla ja unionioikeuden kilpailuoikeudellisilla vaatimuksilla
- Kuntalaki on edelleen kunnan hallintoa, päätöksentekomenettelyä ja taloutta koskeva yleislaki
- Keskeisinä uudistuksina pidetään (HE 268/2014 vp):
 - Uusi kunnan toiminnan käsite (sisältää juridisen kuntakonsernin lisäksi kuntien yhteistoiminnan, kunnan omistukseen perustuvan toiminnan sekä ostopalvelut)
 - Kunnan toimialasta säädetään edelleen yleisesti, mutta sitä täydentää säännökset kunnan järjestämisvastuusta ja palvelujen tuottamisesta (ja myös takauksesta ja kiinteistön luovuttamisesta)
 - Valtion ja kuntien neuvottelumenettely liitetään osaksi julkisen talouden ohjausjärjestelmää (kuntatalousohjelma)
 - Valtuusto on edelleen asemaltaan kunnan ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin (kuntavaalit huhtikuussa, toimikausi alkaa kesäkuussa, laissa säädetään valtuutettujen vähimmäismäärästä asukasluvultaan erilaisissa kunnissa)

- Säännökset kunnan käytettävissä olevista keinoista asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamisoikeuksien edistämiseksi koottiin yhteen ja täydennettiin:
 - edelleen säännökset äänioikeudesta, äänestys-oikeudesta, aloiteoikeudesta ja kansanäänestysaloiteoikeudesta.,
 - nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto sekä vanhusneuvosto
 - mahdollisuus alueellisiin toimielimiin
 - viestinnän sääntely
- Kunnan toimielimiä, toimielinten kokoonpanoa sekä kunnan johtamista koskevat säännökset pääperiaatteessa ennallaan
 - pakollisia toimielimiä valtuusto, kunnanhallitus ja tarkastuslautakunta
 - valiokunta- ja puheenjohtajamallit
 - kuntastrategia (säännöksiä myös omistajaohjauksesta sekä kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta ja konserniohjeesta)
 - kunnanhallituksen tehtävistä säädetään yksityiskohtaisemmin
 - kuntaa johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnanjohtaja (johtajasopimus) tai pormestari (myös kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä säädetään)
 - luottamushenkilöiden oikeutta saada vapaata luottamustoimen hoitamista varten on laajennettu
 - esteellisyys-säännöksiä muutettiin siten, että kuntakonserniin kuuluvan yhteisön tai säätiön hallituksen jäsen olisi esteellinen käsittelemään yhteisöä tai säätiötä koskevaa asiaa kunnan toimielimissä
 - keskeisillä luottamushenkilöillä ja viranhaltijoilla velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan
- Kuntien yhteistoiminnan muotoina säädetään kuntayhtymästä, yhteisestä toimielimestä, yhteisestä virasta ja sopimuksesta viranomaistehtävien hoitamisesta

- Liikelaitoksista ja henkilöstöstä pääsääntöisesti, kuten vanhemmassa laissa
- Otto-oikeus rajataan lähtökohtaisesti kunnanhallituksen käytettäväksi
- Sähköinen kokous, sähköinen päätöksentekomenettely sekä edellytetään kunnan ilmoitusten julkaisemista yleisessä tietoverkossa
- Alijäämän kattamisvelvollisuuden sitovuus ja arviointimenettely
- Tilintarkastajana voi jatkossa toimia vain tilintarkastusyhteisö
- Säännökset kunnan toiminnasta markkinoilla (kunnan yhtiöittämisvelvollisuus, poikkeukset yhtiöittämisvelvollisuudesta ja hinnoittelusta markkinoilla toimittaessa, takauksista, kiinteistön luovutusta, palveluvelvoitetta koskevat menettelysäännökset) ottavat huomioon kansallisen sääntelyn suhteen EU-sääntelyyn
- Oikaisuvaatimusta ja kunnallisvalitusta koskevat säännökset pääpiirteissään ennallaan

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiselle kunnan toiminnassa. Lain tarkoituksena on myös edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä.

Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

Kuntalaki (410/2015)

I Osa YLEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku Yleiset säännökset

- 1 § Lain tarkoitus
- 2 § Soveltamisala
- 3 § Kunnan jäsen
- 4 § Kunnan nimi
- 5 § Kunnanvaakuna
- 6 § Kuntakonserni ja kunnan toiminta

2 luku Kunnan tehtävät ja järjestämisvastuu

- 7 § Kunnan tehtävät
- 8 § Kunnan järjestämisvastuu
- 9 § Palvelujen tuottaminen

3 luku Valtion ja kunnan suhde

- 10 § Kuntien seuranta ja laillisuusvalvonta
- 11 § Valtion ja kuntien neuvottelumenettely
- 12 § Kuntatalousohjelma
- 13 § Kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunta

II Osa DEMOKRATIA JA VAIKUTTAMINEN

4 luku Valtuusto

- 14 § Valtuuston tehtävät
- 15 § Kuntavaalit
- 16 § Valtuutettujen lukumäärä
- 17 § Varavaltuutetut
- 18 § Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat
- 19 § Valtuustoryhmä ja sen toiminnan tukeminen

5 luku Kunnan asukkaiden osallistumisoikeus

- 20 § Äänioikeus kuntavaaleissa
- 21 § Äänioikeus kunnallisessa kansanäänestyksessä
- 22 § Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- 23 § Aloiteoikeus
- 24 § Kunnallinen kansanäänestys
- 25 § Kansanäänestysaloite
- 26 § Nuorisovaltuusto
- 27 § Vanhusneuvosto
- 28 § Vammaisneuvosto
- 29 § Viestintä

III OSA TOIMIELIMET JA JOHTAMINEN

6 luku Kunnan toimielimet

- 30 § Kunnan toimielimet
- 31 § Toimielinten kokoonpano
- 32 § Toimielimen jäsen toimikausi ja valitseminen
- 33 § Toimielimen puheenjohtaja ja ja varapuheenjohtajat
- 34 § Luottamushenkilöiden erottaminen kesken toimikauden
- 35 § Tilapäinen valiokunta
- 36 § Alueellinen toimielin

7 luku Kunnan johtaminen ja kunnanhallitus

37 § Kuntastrategia

38 § Kunnan johtaminen

39 § Kunnanhallituksen tehtävät

40 § Kunnanhallituksen puheenjohtaja

41 § Kunnanjohtaja

42 § Johtajasopimus

43 § Kunnanjohtajan irtisanominen tai siirtäminen muihin tehtäviin

44 § Pormestari

45 § Apulaispormestari

46 § Omistajaohjaus

47 § Kunnan tytäryhteisöjen toiminta ja konserniohje

49 § Konsernijohto

8 Luku Kuntien yhteistoiminta

49 § Yhteistoiminnan muodot

50 § Yhteistoiminnan suhde julkisista hankinnoista annettuun lakiin

51 § Yhteinen toimielin

52 § Sopimus yhteisestä toimielimestä

53 § Yhteinen virka

54 § Sopimus viranomaistehtävän hoitamisesta

55 § Kuntayhtymä

56 § Kuntayhtymän perustamissopimus

57 § Perustamissopimuksen muuttaminen

58 § Kuntayhtymän toimielimet

59 § Yhtymävaltuusto

60 § Yhtymäkokous

61 § Yhden toimielimen kuntayhtymä

62 § Kuntayhtymästä eroaminen

63 § Sopimuksesta aiheutuvan erimielisyyden ratkaiseminen

64 § Kuntaa koskevien säännösten soveltaminen kuntayhtymässä

9 luku Kunnallinen liikelaitos

65 § Kunnallinen liikelaitos ja sen tehtävät

66 § Liikelaitoskuntayhtymän yhtymäkokous

67 § Johtokunta

68 § Johtaja

IV OSA LUOTTAMUSHENKILÖT JA HENKILÖSTÖ

10 luku Luottamushenkilöt

69 § Kunnan luottamushenkilöt

70 § Suostumus luottamustoimeen ja ero luottamustoimesta

71 § Yleinen kelpoisuus

72 § Vaalikelpoisuus valtuustoon

73 § Vaalikelpoisuus kunnanhallitukseen

74 § Vaalikelpoisuus muihin toimielimiin

75 § Vaalikelpoisuus tarkastuslautakuntaan

76 § Vaalikelpoisuus kuntayhtymän toimielimiin

77 § Vaalikelpoisuus kuntien yhteiseen
toimielimeen
78 § Vaalikelpoisuuden menettäminen
79 § Luottamustoimen hoitaminen
80 § Päätoimisen ja osa-aikaisen
luottamushenkilön asema
81 § Luottamushenkilön oikeus saada vapaata
työstään luottamustoimen hoitamista varten
82 § palkkiot ja korvaukset
83 § Tietojensaantioikeus
84 § Sidonnaisuuksien ilmoittaminen
85 § Virheellinen menettely
luottamustoimessa
86 § Rikollinen menettely luottamustoimen
ulkopuolella
11 luku Henkilöstö
87 § Kunnan henkilöstö
88 § Viran perustaminen ja lakkauttaminen
89 § Virkasuhteen muuttaminen työsuhteeksi

V OSA HALLINTO

12 luku Päätöksenteko- ja hallintomenettely

90 § Hallintosääntö
91 § Toimivallan siirtäminen
92 § Asian ottaminen ylemmän toimielimen
käsiteltäväksi
93 § Valtuustoasioiden valmistelu
94 § Valtuuston kokoontuminen
95 § Valtuustossa käsiteltävät asiat
96 § Valtuuston päätösten laillisuuden valvonta
97 § Esteellisyys
98 § Toimielimen päätöksentekotavat
99 § Sähköinen kokous
100 § Sähköinen päätöksentekomenettely
101 § kokouksen julkisuus
102 § Kokouksen johtaminen ja puheenvuorot
103 § Päätösvaltaisuus
104 § Äänestys
105 § Vaali
106 § Eriävä mielipide
107 § Pöytäkirja
108 § Kunnan ilmoitukset
109 § Tietojen saatavuus yleisessä tietoverkossa

VI OSA TALOUS

13 luku Kunnan talous

110 § Talousarvio- ja suunnitelma

111 § Veroja koskevat päätökset

112 § Kirjanpito

113 § Tilinpäätös

114 § Konsernitilinpäätös

115 § Toimintakertomus

116 § Tytäryhteisön ja kuntayhtymän tiedonantovelvollisuus

117 § Kuntayhtymän rahoitus

118 § Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely

119 § Arviointimenettely kuntayhtymässä

120 § Kunnallisen liikelaitoksen talous

14 luku Hallinnon ja talouden tarkastus

121 § Tarkastuslautakunta

122 § Tilintarkastus

123 § Tilintarkastajan tehtävät

124 § Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastajan tiedonsaantioikeus

125 § Tilintarkastuskertomus ja sen käsittely

VII OSA ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

15 luku Kunnan toiminta markkinoilla

126 § Kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

127 § Yhtiöittämisvelvollisuutta koskevat poikkeukset

128 § Hinnoittelu kunnan toimiessa kilpailutilanteessa markkinoilla

129 § lainan taikka takauksen tai muun vakuuden antaminen

130 § Kunnan omistaman kiinteistön luovutuksen tai vuokrasopimuksen markkinaehtoisuuden määrittely

131 § Palveluvelvoite

132 § Kilpailulain soveltaminen

16 luku Oikaisuvaatimus ja kunnallisvalitus

133 § Luvun säännösten soveltaminen

134 § Oikaisuvaatimus

135 § Kunnallisvalitus

136 § Oikaisuvaatimus- ja valituskelpoisuus

137 § Oikaisuvaatimus- ja valitusoikeus

138 § Oikaisuvaatimus- ja valitusaika

139 § Päätöksen tiedoksianto asianosaiselle

140 § Päätöksen tiedoksianto kunnan jäsenelle

141 § Oikaisuvaatimusohjeet ja valitusosoitus

142 § Jatkovalitus

143 § Päätöksen täytäntöönpanokelpoisuus

144 § Muut säännökset oikaisuvaatimuksesta ja kunnallisvalituksesta

17 luku Voimaantulo

145 § Voimaantulo

146 § Kumottavat säännökset

147 § Toimielimiä ja johtamista, asukkaiden osallistumisoikeuksia, luottamushenkilöitä, päätöksenteko- ja hallintomenettelyä sekä oikaisuvaatimusta ja kunnallisvalitusta koskevat siirtymäsäännökset

VALTUUSTO

tarkastuslautakunta

kunnanjohtaja(t)/pormestari

KUNNANHALLITUS

muut virkamiehet

LAUTAKUNNAT

- opetus- ja kulttuuripalvelut
- sosiaali- ja terveysterveyst
- yhdyskunta- ja ympäristöpalvelut

lautakuntien alaiset virkamiehet

muut työntekijät

145 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä toukokuuta 2015.

146 §

Kumottavat säännökset

Tällä lailla kumotaan kuntalaki (365/1995).

Jos muualla laissa viitataan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleeseen kuntalakiin, on sen sijasta sovellettava tätä lakia.

147 §

Toimielimiä ja johtamista, asukkaiden osallistumisoikeuksia, luottamushenkilöitä, päätöksenteko- ja hallintomenettelyä sekä oikaisuvaatimusta ja kunnallisvalitusta koskevat siirtymäsäännökset

Edellä 4—7 lukua, 59 §:ää, 60 §:n 2 momenttia, 64 §:n 4 momenttia ja 10, 12 sekä 16 lukua sovelletaan vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien. Tätä ennen toimielimiin ja johtamiseen, asukkaiden osallistumisoikeuksiin, luottamushenkilöihin, päätöksenteko- ja hallintomenettelyyn sekä oikaisuvaatimukseen ja kunnallisvalitukseen sovelletaan, mitä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa kuntalaissa säädetään.

Edellä 15 §:n 1 momenttia valtuuston toimikaudesta ja 16 §:ää valtuutettujen lukumäärästä sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2017 valittavaan valtuustoon. Lain voimaan tullessa toimivaltaisen valtuuston toimikausi jatkuu toukokuun 2017 loppuun.

Valtuutettu tai muu tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen kuntalain 32 §:ssä tarkoitettu kunnan luottamushenkilö voi niin halutessaan erota toimestaan vuoden 2016 lopussa valtuuston toimikauden jatkumisen perusteella. Tällöin varavaltuutettu kutsutaan valtuutetun tilalle jäljellä olevaksi toimikaudeksi ja muuhun luottamustoimeen valitaan uusi henkilö. Valtuutetun toimesta tai muusta kunnan luottamustoimesta eroamisesta on ilmoitettava kirjallisesti valtuustolle tai luottamushenkilön valinneeille muulle toimielimelle marraskuun 2016 loppuun mennessä.

Edellä 19 §:n 2 momentissa tarkoitettua kunnan velvollisuutta ilmoittaa valtuustoryhmille maksetun tuen määrä ja 82 §:n 3 momentissa tarkoitettua kunnan velvollisuutta ilmoittaa perittyjen luottamushenkilömaksujen määrä sovelletaan ensimmäisen kerran laadittaessa vuoden 2015 tilinpäätös.

Kuntien yhteistoimintasopimukset on saatettava 8 luvussa säädetyn mukaisiksi viimeistään vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta.

14 § Valtuuston tehtävät

Kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa.

Valtuusto päättää:

- 1) **kuntastrategiasta**;
- 2) **hallintosäännöstä**;
- 3) **talousarviosta ja taloussuunnitelmasta**;
- 4) omistajaohjauksen periaatteista ja **konserniohjeesta**;
- 5) liikelaitokselle asetettavista **toiminnan ja talouden tavoitteista**;
- 6) varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista;
- 7) sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
- 8) palveluista ja muista suoritteista perittävien **maksujen yleisistä perusteista**;
- 9) **takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta**;
- 10) jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
- 11) luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
- 12) tilintarkastajien valitsemisesta;
- 13) **tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta**;
- 14) muista valtuuston päätettäviksi säädettyistä ja määrätyistä asioista.

15 § Kuntavaalit

Valtuutetut ja varavaltuutetut valtuustoon valitaan kunnassa toimitettavissa kuntavaaleissa.

Valtuuston toimikausi on neljä vuotta ja se alkaa vaalivuoden kesäkuun alusta.

Kuntavaalit toimitetaan välittöminä, salaisina ja suhteellisina. Kaikilla äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.

Kuntavaalien toimittamisesta säädetään vaalilaissa (714/1998) ja kuntarakennelaissa (1698/2009).

91 § Toimivallan siirtäminen

Valtuusto voi hallintosäännössä siirtää toimivaltaansa kunnan muille toimielimille sekä luottamushenkilöille ja viranhaltijoille. Toimivaltaa ei kuitenkaan saa siirtää asioissa, joista valtuuston on tässä tai muussa laissa olevan säännöksen mukaan päätettävä.

Valtuusto voi hallintosäännössä antaa kunnan muulle 1 momentissa tarkoitettulle viranomaiselle oikeuden siirtää sille siirrettyä toimivaltaa edelleen. Näin siirrettyä toimivaltaa ei voida enää siirtää edelleen.

Toimivalta sellaisessa asiassa, joka sisältää hallinnollisen pakon käyttämistä, voidaan siirtää vain toimielimelle.

30 § Kunnan toimielimet

Kunnassa on oltava valtuuston lisäksi **kunnanhallitus** ja **tarkastuslautakunta**.

Valtuusto voi lisäksi asettaa:

- 1) kunnanhallituksen alaisena toimivia **lautakuntia** tai **niiden sijasta valiokuntia** hoitamaan pysyväisluonteisia tehtäviä;
- 2) **johtokuntia** liikelaitoksen tai tehtävän hoitamista varten;
- 3) **jaostoja** kunnanhallitukseen, lautakuntaan, valiokuntaan ja johtokuntaan.

Kunnanhallitus ja valtuuston päätöksen nojalla muukin toimielin voi asettaa **toimikunnan** määrätyn tehtävän hoitamista varten.

Kaksikielisessä kunnassa asetetaan opetustoimen hallintoon erillinen toimielin kumpaakin kieliryhmää varten taikka yhteinen toimielin, joka jakautuu kieliryhmiä varten jaostoihin. Toimielimen tai jaoston jäsenet on valittava asianomaiseen kieliryhmään kuuluvista henkilöistä....

38 §

Kunnan johtaminen

Kunnan toimintaa johdetaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti.

Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa, hallintoa ja taloutta.

Kunnanjohtaja johtaa kunnanhallituksen alaisena kunnan hallintoa, taloudenhoitoa ja muuta toimintaa. Valtuusto voi päättää, että kunnanjohtajan sijasta kuntaa johtaa pormestari.

39 §

Kunnanhallituksen tehtävät

Kunnanhallituksen tulee:

- 1) vastata kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta;
- 2) vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta;
- 3) valvoa kunnan etua ja, jollei hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa;
- 4) edustaa kuntaa työnantajana ja vastata kunnan henkilöstöpolitiikasta;
- 5) vastata kunnan toiminnan yhteensovittamisesta;
- 6) vastata kunnan toiminnan omistajaohjauksesta;
- 7) huolehtia kunnan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

40 §

Kunnanhallituksen puheenjohtaja

Kunnanhallituksen puheenjohtaja johtaa poliittista yhteistyötä, jota kunnanhallituksen tehtävien toteuttaminen edellyttää. Kunnanhallituksen puheenjohtajan muista tehtävistä määrätään hallintosäännössä.

31 §

Toimielinten kokoonpano

Valtuusto voi päättää, että:

- 1) kunnanhallitukseen ja lautakuntaan voidaan valita vain valtuutettuja ja varavaltuutettuja, jolloin lautakuntaa voidaan kutsua valiokunnaksi (*valiokuntamalli*);
- 2) kunnanhallituksen jäseniä valitaan lautakuntien tai valiokuntien puheenjohtajiksi (*puheenjohtajamalli*);
- 3) muu toimielin kuin valtuusto valitsee johtokunnan jäsenet tai osan jäsenistä;
- 4) johtokunnan jäsenet tai osa sen jäsenistä valitaan valtuuston määrittämien perusteiden mukaisesti kunnan asukkaiden, kunnan henkilöstön tai palvelujen käyttäjien esityksestä; ja
- 5) kaksikielisen kunnan muuhun kuin 30 §:n 4 momentissa tarkoitettuun toimielimeen asetetaan jaosto kumpaakin kieliryhmää varten, jolloin jaoston jäsenet on valittava asianomaiseen kieliryhmään kuuluvista henkilöistä.

Jaoston jäsenenä voi olla myös toimielimen varajäsen. Valtuusto voi päättää, että jaoston jäseneksi, ei kuitenkaan puheenjohtajaksi, voidaan valita muitakin kuin toimielimen jäseniä ja varajäseniä.

Toimielinten jäsenille valitaan henkilökohtaiset varajäsenet, joihin sovelletaan, mitä varsinaisista jäsenistä säädetään.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta toimielimen jäseniä valittaessa säädetään erikseen.

41 §

Kunnanjohtaja

Kunnanjohtajan valitsee valtuusto. Kunnanjohtaja voidaan valita joko toistaiseksi tai määräajaksi ja hän on **virkasuhteessa kuntaan**.

Jos kunnanjohtajan vaalissa kukaan ei ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Tässä vaalissa eniten ääniä saanut tulee valituksi.

Kunnanjohtajalla on oikeus käyttää puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta sekä saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Jos kuntaan valitaan pormestari ja kunnanjohtajan virka on täytettynä pormestarin toimikauden alkaessa, valtuusto päättää kunnanjohtajan siirtämisestä hänelle soveltuvaan toiseen virkaan tai työsopimussuhteeseen. Määräaikainen kunnanjohtaja siirretään jäljellä olevaksi määräajaksi toiseen virkaan tai työsopimussuhteeseen. Toiseen virkaan tai työsopimussuhteeseen siirretyllä kunnanjohtajalla on oikeus saada siihen kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne ole epäedullisemmat kuin kunnanjohtajan virkaan kuuluneet edut.

42 §

Johtajasopimus

Kunnan ja kunnanjohtajan on tehtävä johtajasopimus, jossa sovitaan kunnan johtamisen edellytyksistä...

44 §

Pormestari

Pormestari on kunnan luottamushenkilö, joka toimii kunnanhallituksen puheenjohtajana.

Pormestarin valitsee valtuusto. Pormestariksi voidaan valita myös henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen ja lautakuntaan. Valtuusto voi päättää, että pormestarin on oltava kyseisen kunnan valtuutettu. Henkilö ei menetä vaalikelpoisuuttaan valtuustoon sillä perusteella, että hänet valitaan pormestariksi.

Pormestari voidaan valita enintään valtuuston toimikaudeksi ja toimikausi jatkuu siihen saakka, kunnes uusi pormestari tai kunnanjohtaja on valittu.

Pormestarin vaali suoritetaan ennen kunnanhallituksen vaalia. Jos vaalissa kukaan ei ole saanut yli puolta annetuista äänistä, toimitetaan uusi vaali kahden eniten ääniä saaneen välillä. Tässä vaalissa eniten ääniä saanut tulee valituksi.

Pormestarilla on oikeus käyttää puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta sekä saada kunnan viranomaisilta tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Kuntien itsehallinto

vKunL 1 § 1 mom.

Suomi jakautuu kuntiin, joiden asukkaiden itsehallinto on turvattu perustuslaissa.

PL 121 § Kunnallinen ja muu alueellinen itsehallinto (1 ja 2 mom.)

Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon.

Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Kunnan tehtävät (toimiala)

KunL1995 2 § 1 mom

Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa ja sille laissa säädettyt tehtävät. Kunnille ei saa antaa uusia tehtäviä tai velvollisuuksia taikka ottaa pois tehtäviä tai oikeuksia muuten kuin säätämällä siitä lailla.

- Kunnan ns. toimialasäännös on avoin säännös, jonka tulkitseminen on annettu tuomioistuinten ja viimekädessä KHO:n tehtäväksi
- Otetaan huomioon olosuhteet, eli myös kunnan koko ja luonne
- Kolmenlaisia tehtäviä: itsehallinnollisia, lakisääteisiä ja toimeksiantotehtäviä
- Kunnan päättämien itsehallinnollisten tehtävien tulee hyödyttää yleisesti kuntalaisia (yhdenvertaisuusperiaate)
- Yksityisen tahon tukemiseen tulee olla perusteltu syy (esim. elinkeinotoiminnan tukeminen)
- Kunnan toimien ei tule mennä valtion tehtäviin kuuluvalla alueella, kuten ulkopolitiikka ja maanpuolustus
- Kunnat eivät saa toimia suoraan yksityisten kanssa kilpailevassa taloudellisessa toiminnassa vain taloudellista etua tavoitellen

7 §

Kunnan tehtävät

Kunta **hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädettyt tehtävät**. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (*lakisääteinen yhteistoiminta*).

Kunta **voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen** muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä.

8 §

Kunnan järjestämisvastuu

Kunta voi järjestää sille laissa säädettyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Lakisääteisessä yhteistoiminnassa järjestämisvastuu on kunnan puolesta toisella kunnalla tai kuntayhtymällä.

Tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta tai kuntayhtymä vastaa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden:

- 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta;
- 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä;
- 3) tuottamistavasta;
- 4) tuottamisen valvonnasta;
- 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä.

Kunta vastaa tehtäviensä rahoituksesta, vaikka järjestämisvastuu on siirretty toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle.

9 §

Palvelujen tuottaminen

Kunta tai kuntayhtymä voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai hankkia ne sopimukseen perustuen muulta palvelujen tuottajalta. Palvelusetelin käytöstä säädetään erikseen.

Julkisen hallintotehtävän kunta voi kuitenkin antaa muulle kuin viranomaiselle vain, jos siitä erikseen lailla säädetään.

Kunnan tai kuntayhtymän hankkiessa laissa säädettyjä palveluja muulta palvelujen tuottajalta sillä säilyy 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu järjestämisvastuu. Tämän lisäksi palvelujen tuottajan vastuu palveluista määräytyy sen mukaan, mitä tässä laissa tai muualla säädetään, sekä mitä kunta tai kuntayhtymä ja palvelujen tuottaja sopivat.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Kuntien tehtävien kartoitus

Raportti 2012

2/2013

Kunnat

Kyselyn ja analyysin eri vaiheissa tehtävien määrä vaihteli noin 550:sta noin 530:een.

Viimeisin lukumäärä oli 535.

Lukumäärä ilmaisee sen, miten paljon tietopohjaan on tehtäviä kirjattu. Se ilmaisee sen, että kuntien lakisääteisiä tehtäviä on ainakin tämä määrä.

Tehtäväpohjassa on tehtäviä 10 ministeriön toimialalta. Tehtäväpohjassa on tehtäviä yhteensä

138 laista ja asetuksesta. Ottaen huomioon hallinnonalojen ja lainsäädännön moninaisuuden, todennäköisesti tehtäviä on kuitenkin jonkin verran enemmän. Jokin yksittäinen laki on saattanut jäädä kirjaamatta pohjaan, ja todennäköisesti aivan kaikki näissä laeissa

kuntien tehtäviksi luokiteltavissa olevat säädökset eivät ole tulleet kirjatuiksi tietopohjaan.

Kunnille säädettyjä tehtäviä 2000-luvulla	
LVM	Huvivenesatamien jätahuolto 2 tehtävää
LVM	Joukkoliikennelaki, 3 tehtävää palvelutasomaarittely, reittiliikennelupa ja kutsujoukkoliikennelupa
LVM	Maantielaki 6 tehtävää, mm. lumialtalupa
LVM	Ratalaki 6 tehtävää
LVM	Postilaki, 1 tehtävä (postilaatikon paikka)
LVM	Laki ajoneuvojen siirtämisestä, 2 tehtävää
LVM	L tie- ja katuverkon tietojärjestelmästä, 2 tehtävää
LVM	Viestintämarkkinalaki 1 tehtävä
LVM	L vaarallisten aineiden kuljetuksesta 2 tehtävää
MMM	Vesihuoltolaki 4 tehtävää
MMM	L tulvariskien hallinnasta 1 tehtävä
OM	2 lasten etuun ja sijoittamiseen liittyvää tehtävää
OM	Vaaliaki 1 tehtävä
OKM	Nuorisolaki 9 tehtävää
OKM	Perusopetuslaki 3 tehtävää Aamu- ja iltapäivätoiminta, välipala, joustava perusopetus
SM	Pelastuslaki 8 tehtävää
SM	Ulkomaalaislaki 3 tehtävää
STM	Sosiaaliamiehen nimittäminen
STM	Tupakkalaki 5 tehtävää
STM	Terveydenhuoltolaki 20 tehtävää, mm kiireettömän hoidon hoitopaikan valinta ja terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
STM	L Lasten päivähoitola 1 tehtävä
STM	L omahoitoa tuesta 5 tehtävää
STM	Vammaispalvelulaki 2 tehtävää
STM	L kuntouttavasta työtoiminnasta 2 tehtävää
STM	Erikoissairaanhoidonlaki 3 Valviran valvontaan liittyvää tehtävää
STM	Opioidiriippuvuuden vieroitus- ja korvaushoito
STM	L sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä 5 tehtävää
STM	Läkelaki 2 tehtävää liittyen nikotiinivalmisteen myyntiin
STM	Sosiaalinen luototus
STM	L lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen selvittämisen järjestämisestä 2 tehtävää
TEM	L alueiden kehittämisestä 13 tehtävää aluehallinto-uudistukseen liittyen
VM	L väestötietojärjestelmästä 3 tehtävää
VM	Tietohallintolaki 6 tehtävää
VM	Peruspalvelujen valtionosuuslaki 1 tehtävä
YM	Ympäristönsuojelulaki 3 mm meluntorjuntaan liittyvää tehtävää
YM	L kevennettyjen rakentamis- ja kaavamääräysten kokeilusta (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku)
YM	Osallistuminen vesienhoidon ja merienhoidon järjestämiseen

Kansainvälinen toiminta

Valtion tehtäväaluetta vai ei (ulkopolitiikka, maanpuolustus)

KHO 30.6.1983/2598 (KHO 1983 A II 28). Kunnan toimialaan **ei kuulunut** ydinaseetonta Pohjolaa koskevan vetoomuksen allekirjoittaminen. Myös **KHO 30.6.1983/2599 (KHO 1983 A II 29).**

KHO 30.1.1987/243 (KHO 1987 A 20). Kunnan toimialaan **katsottiin kuuluvan** avustuksen myöntäminen YK:n suosituksesta pidetyn kansainvälisen aseidenriisuntaviikon aikana kaupungissa järjestetyn rauhankulkueen kulujen kattamiseen.

KHO 17.7.1990/2317 (KHO 1990 A 21). Pakolaisten vastaanottamisesta päättäminen. KHO katsoi, että asiakirjoista saatavan selvityksen mukaan valtuuston päätöksessä ei ollut otettu kantaa minkään tietyn henkilön tai perheen vastaanottamisesta kysymyksessä olevaan kaupunkiin. Päätös ei myöskään sisältänyt kannanottoa ulkopoliittisiin kysymyksiin eikä toisen valtion sisäisiin asioihin. Valtuusto **ei näin ollen ollut ylittänyt toimivaltaansa.**

KHO 15.12.1992/4676 (KHO 1992 A 56). Huittisten kunnanhallitus oli päättänyt lahjoittaa käyttövaroistaan 2000 markkaa Porin Prikaatin Tukisäätiölle. Lääninoikeus oli katsonut, että kysymyksessä oli maanpuolustukseen liittyvien valtiolle kuuluvien tehtävien tukemiseen annettu lahjoitus, jonka myöntäminen ei kuulunut kunnan toimialaan. KHO katsoi päätöksessään, että kaupunginhallitus oli päättänyt avustuksen myöntämisestä paikkakunnalla yleisesti toimivalle säätiölle. Tähän nähden ja kun lisäksi otettiin huomioon säätiön sääntöjen määräykset, tällainen toiminnan tukeminen oli sellainen kunnan itsehallintoon kuuluva tehtävä, joka kunnallislain 5 §:n mukaan kuului kunnan toimialaan. Kaupunginhallitus **ei näin ollen ollut mennyt päätöksellään toimivaltaansa ulommaksi.**

KHO 7.3.1979/1069. Kunnan **toimialaan katsottiin kuuluvan** myöntää lisämäärärahan Imatra-viikko nimiseen kansanjuhlaan sisältyvään Imatra-ajo-tapahtumaan käytettävän RR-radan parantamista varten, kun otettiin myös huomioon toimenpiteen vaikutus **kaupungin matkailuun**.

KHO 29.9.1980/4594 (KHO 1980 A II 15). Kaupunginhallitus **oli ylittänyt** toimivaltansa päättäessään pitää talousarviokokouksensa Finnjet-nimisellä aluksella välillä Helsinki-Travemunde-Helsinki.

KHO 11.1.1988/78 (KHO 1988 A 20). Kaupunginhallitus oli päättänyt, että seuraavan vuoden talousarviota valmisteltiin kaupunginvaltuuston talousarvioseminaarissa Mariella-laivalla reitillä Helsinki-Tukholma –Helsinki 22.-24.10.1987. Seminaarin järjestäminen oli, sen asiakirjoista ilmi käyvän tarkoituksen ja ohjelman tiiviyn huomioon ottaen sellainen kaupungin itsehallintoon kuuluva tehtävä, joka kuului kunnan toimialaan. Kaupunginhallitus **ei** siten matkan järjestämisestä päättäessään **ollut ylittänyt** toimivaltaansa.

KHO 29.8.1984/3741 (KHO 1984 A II 15). Lapuan kaupunginvaltuusto oli kustantajan aloitteesta päättänyt tilata ennakkovarauksena 300 kpl kunnallisneuvos Kustaa Tiitun elämästä kertovaa teosta ”Kustaa Tiitu – tasavallan talonpoika” luovutettavaksi mm. valtuuston ja kaupunginhallituksen jäsenille sekä kaupungin suhdetoiminnassa käytettäväksi. Luottamushenkilöille jakamista eikä muutenkaan ottaen huomioon kirjan painosmäärä ja tilattujen teosten lukumäärä, ei voitu pitää sellaisena kunnan itsehallintoon kuuluvana asiana, joka kunnallislain 5 §:n mukaan kuuluu kunnan toimialaan. Valtuusto **oli niin ollen ylittänyt asiassa toimivaltansa**. Sen vuoksi lääninoikeuden ja valtuuston päätökset kumottiin.

Elinkeinotoiminta ja sen tukeminen

- Elinkeinotoiminnan harjoittaminen ja siihen osallistuminen

KHO 26.07.2006/1820. Kunnanvaltuusto oli talousarviossaan varannut määrärahan kahden omakotitalon rakennuttamiseen myyntiä varten. Kunnan ei katsottu esittäneen sellaisia työllisyyden hoitamiseen liittyviä taikka elinkeinopoliittisia tai muita erityisiä syitä, että omakotitalojen rakennuttaminen elinkeinotoimintana olisi kuulunut kunnan yleiseen toimialaan. Kunnanvaltuuston **katsottiin ylittäneen toimivaltaansa** ja kunnanvaltuuston päätös kumottiin. Kuntalaki 2 § 1 mom. ja 90 §

KHO 02.08.2001/1738 . Kunnallisia – Kunnan toimiala – Liiketoiminnan harjoittaminen – Osakkeiden merkitseminen – IT-yhtiö. Suunnitellun yhtiön toiminnan keskeisenä tavoitteena oli edistää sekä kuntien yhteistoimintaa tietotekniikkapalvelujen järjestämisessä että laajemminkin seudullista kehitystä informaatioteknologian avulla. H:n kaupungin osakkuus yhtiössä edisti näin myös elinkeinotoiminnan yleisiä edellytyksiä kaupungissa. Tämän vuoksi kaupungin osakkuutta sanotussa IT-yhtiössä voitiin pitää sellaisena H:n kaupungin itsehallintoon kuuluvana tehtävänä, joka kuntalain 2 §:n 1 momentin mukaan **kuului kunnan toimialaan**. Kuntalaki 2 § ja 90 §.

- Takaus tukimuotona

KHO 1998:80 (KHO 28.12.1998/2982). Kaupunginhallitus ei ollut ylittänyt toimivaltaansa, kun se oli päättänyt ottaa 100 000 markan pankkitakauksen teknillisen ammattioppilaitoksen autokoululupaa varten. Autokoulun pitämisen **katsottiin liittyvän kiinteästi ammattioppilaitoksen toimintaan**. Oppilaitoksen maksullisena palvelutoimintana antamalla opetuksella pyrittiin parantamaan oppilaitoksen taloudellisia toimintaedellytyksiä hoitaa tehtäväänsä. Äänestys.

Kunnan toimialaan kuului mm. takauksen myöntäminen.

KHO 26.8.1985/3491. Valtuusto oli päättänyt myöntää kristillisen kansanopiston kannatusyhdistys r.y.:lle tontin ostoa varten 750 000 markkaa ja tontille tulevan kansanopistorakennuksen rahoittamista varten 3 000 000 markan lainan sekä sitoutua myöntämään omavelkaisen takauksen yhdistyksen opiston rakentamista varten ottamien lainojen vakuudeksi. Valtuuston myöntämät lainat ja takaus oli tarkoitus käyttää kaupungin alueelle sijoitetun kansanopiston rakennushankkeen rahoittamiseksi. Opistolla oli yleistä sivistyksellistä ja taloudellista merkitystä opiston sijaintipaikkakunnalle. KHO katsoi, että mainittujen lainojen ja takauksien myöntäminen **oli sellainen kunnan itsehallintoon kuuluva tehtävä, joka kuului kunnan toimialaan.** KunL 5 §, KunL 139 §.

KHO 9.2.2012/192 (2012:9). Yhtiön kunnallisvalitus oli perustunut muun ohella siihen, ettei kysymyksessä olevassa kaupunginvaltuuston päätöksessä tarkoitettu **viiden miljoonan euron määräinen omavelkainen takaus kuulunut kunnan toimialaan, kun otettiin huomioon, ettei takauksen vakuudeksi kaupungille annettu vastavakuus ollut riittävä. Lisäksi valituksessa oli katsottu, että valittajan kilpailijayhtiölle myönnetty omavelkainen takaus oli Euroopan unionin valtioneuvoston päätösten vastainen.** Asiassa oli arvioitava, merkitsikö kaupunginvaltuuston päätöksen välitön täytäntöönpano edellä esitetyt valitusperusteet huomioon ottaen valituksen käymistä hyödyttömäksi, ja punnittava niitä perusteita, joiden johdosta kaupunginhallitus oli katsonut yleisen edun vaativan, että päätöstä tuli noudattaa välittömästi.

Kun otettiin huomioon asian käsittelyn kyseisessä vaiheessa korkeimmassa hallinto-oikeudessa olevista asiakirjoista ilmenevä selvitys asian erityispiirteistä, joita olivat muun ohella takaussitoumuksen merkitys kaupungin talouden kannalta ja takaussitoumuksen sisältö sekä erityisesti se, ettei takauspäätöksen täytäntöönpanoa esitetyn selvityksen perusteella arvioiden voitu tehokkaasti peruuttaa, olisi kaupunginvaltuuston päätöksen täytäntöönpano tehnyt tapauksessa esillä olevissa olosuhteissa pääasiaa koskevan muutoksenhaun hyödyttömäksi. Tämän vuoksi korkein hallinto-oikeus kielsi kuntalain 98 §:n nojalla päätöksen täytäntöönpanon, kunnes hallinto-oikeus oli ratkaissut pääasiaa koskevan valituksen tai asiasta sitä ennen toisin määrättiin. Äänestys 4-1.

Kunnan toimivaltakysymykset ovat monesti tapauskohtaisia vivahteita sisältäviä!

Kunnan yleisen toimialan määräytymisen periaatteet

Harjula, Heikki – Prättälä, Kari: Kuntalaki – Tausta ja tulkinnat (2012)

- Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- Tehtävien paikallisuus
- Yhdenvertaisuus – yksityisen tukemisen kieltö
- Hallinnon toissijaisuus ja työnjako muiden viranomaisten kanssa
- Sopeutuminen muuhun lainsäädäntöön
- Suhteellisuusperiaate
- Tarkoitussidonnaisuus

Elinkeinotoiminta ja sen tukeminen

- Kunnan toimialasäännöksen suhde muuhun lainsäädäntöön
- Elinkeinotoiminnan harjoittaminen ja siihen osallistuminen
- Yrityspalveluyhtiöt ja riskisijoitustoiminta
- Yrityksille annettava tuki
- Takaus tukimuotona
- Kuntien elinkeinopolitiikka ja kilpailulainsäädäntö

ns. kielletty valtiontuki
(EU-valtiontukisäännösten
vastaisuus)

Kansainvälinen toiminta

Puoluetoiminnan tukeminen

Avustukset yksityisille ja yhteisöille

- HE 32/2013 vp
kuntalain muutokset
(23.8.2013/626)
- Yhtiöittämisvelvollisuus
 - Poikkeukset liittyen lähinnä kunnan lakisääteisiin tehtäviin ja vähäisiin tukitoimiin

126 § Kunnan toiminta kilpailutilanteessa markkinoilla

Kunnan hoitaessa 7 §:ssä tarkoitettua tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla sen on annettava tehtävä osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön hoidettavaksi (*yltiöittämisvelvollisuus*).

Kunta ei hoida tehtävää kilpailutilanteessa markkinoilla ainakaan, jos:

- 1) kunta tuottaa lain perusteella omana toimintanaan palveluja kunnan asukkaille ja muille, joille kunnan on lain perusteella järjestettävä palveluja;
- 2) tehtävää hoidetaan 49 §:ssä tarkoitettulla tavalla yhteistoiminnassa lakiin perustuvan yhteistoimintavelvoitteen perusteella ja palveluja tuotetaan omana toimintana alueen asukkaille ja muille, joille on lain perusteella järjestettävä palveluja;
- 3) tehtävää hoidetaan 49 §:ssä tarkoitettulla tavalla yhteistoiminnassa ja kyseessä on julkisista hankinnoista annetun lain 10 §:ssä tai vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain 19 §:ssä tarkoitettun sidosyksikön tai sidosyrityksen toiminnasta taikka jos yhteistoimintaan ei muutoin sovelleta kilpailuttamisvelvollisuutta;
- 4) kunta järjestää laissa tarkoitettua opetuksen tai koulutuksen järjestämislupaa, toimilupaa tai oppilaitoksen ylläpitämislupaa edellyttävää koulutusta, edellä mainitussa luvassa määrättyjä muita tehtäviä tai tuottaa palveluja tällaiseen opetukseen kiinteästi liittyvinä oppilas- ja opiskelijatöinä;
- 5) toiminta perustuu lakiin perustuvaan monopoliasemaan tai muodostaa luonnollisen monopolin tai tuottaa välittömästi näihin liittyviä palveluja; tai
- 6) kunta ostaa, myy tai vuokraa kiinteistöjä ja toiminta liittyy kunnan maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettujen tehtävien hoitoon.

Kunta toimii kilpailutilanteessa markkinoilla, jos se osallistuu tarjouskilpailuun. Kunta ei kuitenkaan toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, jos se osallistuu tarjouskilpailuun 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettun opetuksen tai koulutuksen tai luvassa määrätyn muun tehtävän järjestämiseksi.

127 § Yhtiöittämisvelvollisuutta koskevat poikkeukset

Yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä kunta voi hoitaa omana toimintanaan 126 §:ssä tarkoitettua tehtävää, jos:

- 1) toiminnan on katsottava olevan vähäistä;
 - 2) lain perusteella kunta voi nimenomaisesti tuottaa palveluja toiselle taholle tai osallistua tällaista toimintaa koskevaan tarjouskilpailuun;
 - 3) kunta tuottaa tukipalveluja tytäryhteisölleen;
 - 4) kunta tuottaa palveluja julkisista hankinnoista annetun lain 10 §:ssä tarkoitettulle sidosyksikölle taikka vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun lain 19 §:ssä tarkoitettulle sidosyritykselle tai yhteisyritykselle;
 - 5) kunta vuokraa toimitiloja pääasiassa käytettäväksi kunnan omassa toiminnassa ja kuntakonserniin kuuluville tytäryhteisöille tai käytettäväksi sellaisessa palvelutuotannossa, jonka tuotannon kunta on kilpailuttanut;
 - 6) kunta tuottaa palveluja kunnan tai kunnan tytäryhteisön palveluksessa oleville henkilöille palvelussuhteen perusteella; tai
 - 7) toiminta liittyy välittömästi valmiuslaissa (1552/2011) tarkoitetun valmiussuunnitelman mukaiseen poikkeusoloja koskevaan varautumisvelvollisuuteen.
- Mitä edellä 1 momentissa säädetään palveluista, sovelletaan myös tavaroiden myyntiin kilpailutilanteessa markkinoilla.

128 § Hinnoittelu kunnan toimiessa kilpailutilanteessa markkinoilla

Kunnan toimiessa 127 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa kilpailutilanteessa markkinoilla sen on hinnoiteltava toimintansa markkinaperusteisesti.

129 § Lainan taikka takauksen tai muun vakuuden antaminen

Kunnan myöntämä laina, takaus tai muu vakuus ei saa vaarantaa kunnan kykyä vastata sille laissa säädettyistä tehtävistä. Kunta ei saa myöntää lainaa, takausta tai muuta vakuutta, jos siihen sisältyy merkittävä taloudellinen riski. Kunnan edut tulee turvata riittävän kattavilla vastavakuuksilla. Kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden kilpailutilanteessa markkinoilla toimivan yhteisön velasta tai muusta sitoumuksesta ainoastaan, jos yhteisö kuuluu kuntakonserniin tai se on kuntien tai kuntien ja valtion yhteisessä määräysvallassa.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden, joka liittyy sen liikuntalain (390/2015), kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain (728/1992), museolain (729/1992), teatteri- ja orkesterilain (730/1992) tai nuorisolain mukaisen tehtävän edistämiseen. Takauksen ja muun vakuuden antamisen edellytyksistä on kuitenkin voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Lisäksi kunta voi myöntää takauksen tai muun vakuuden, jos se perustuu lain perusteella hyväksyttyyn tukiohjelmaan tai yksittäiseen tukeen tai liittyy yhteisölle tai säätiölle annettuun palveluvelvoitteeseen.

Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

130 § Kunnan omistaman kiinteistön luovutuksen tai vuokrasopimuksen markkinaehtoisuuden määrittely

Kunta voi luovuttaa tai antaa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle tarjouskilpailulla, jolle ei aseteta ehtoja. Tarjouskilpailun on oltava avoin ja siitä on tiedotettava riittävästi.

Kunnan luovuttaessa tai antaessa vuokralle vähintään kymmeneksi vuodeksi omistamansa kiinteistön ilman 1 momentin mukaista tarjouskilpailua, puolueettoman arvioijan on arvioitava kiinteistön markkina-arvo tai markkinaperusteinen vuokrataso.

Kunnan on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklassa säädetään.

131 § Palveluvelvoite

Kunta voi antaa määräaikaisen palveluvelvoitteen kunnan asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tarpeellisten palvelujen turvaamiseksi kilpailutilanteessa markkinoilla toimivalle palveluntuottajalle, jos markkinoiden toiminta on puutteellista. Ennen palveluvelvoitteen antamista kunnan on selvitettävä, toimivatko markkinat riittävästi.

Palveluvelvoite on annettava kirjallisesti ja siinä tulee määritellä palvelun tuottamiseen ja korvauksen määräytymiseen liittyvät keskeiset ehdot. Palvelun turvaamiseksi maksettavissa korvauksissa on lisäksi otettava huomioon, mitä Euroopan komission yleistä taloudellista etua koskevissa valtioneuvoston päätöksissä säädetään.

Palveluntuottaja on valittava avoimessa ja syrjimättömässä menettelyssä. Jos palveluvelvoite täyttää julkisista hankinnoista annetussa laissa säädetyn hankintasopimuksen tai käyttöoikeussopimuksen määritelmän, palveluntuottajan valinnassa on noudatettava mainitun lain mukaista menettelyä.

132 § Kilpailulain soveltaminen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston oikeudesta puuttua kunnan, kuntayhtymän tai niiden määräysvaltaan kuuluvan yhteisön harjoittamaan kilpailulain vastaiseen menettelyyn tai toiminnan rakenteeseen säädetään kilpailulaissa (948/2011).

Kunnan asukkaiden osallistumisoikeudet (5 luku)

20 § Äänioikeus kuntavaaleissa

Äänioikeus kunnassa toimitettavissa kuntavaaleissa on Suomen taikka muun Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalaisella, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä. Äänioikeus kuntavaaleissa on myös muulla edellä säädetty edellytykset täyttävällä **ulkomaalaisella**, jos hänellä mainittuna ajankohtana on ollut kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan.

Äänioikeus kuntavaaleissa on lisäksi Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta, ja jolla on asuinpaikka kyseisessä kunnassa väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, jos:

22 § Osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet

Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä kuntalaisraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin;
- 4) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun;
- 5) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 6) tukemalla asukkaiden, järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

23 § Aloiteoikeus

Kunnan asukkaalla sekä kunnassa toimivalla yhteisöllä ja säätiöllä on oikeus tehdä aloitteita kunnan toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettut toimenpiteet.

Jos 1 momentissa tarkoitetun aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia kunnan asukkaista, asia on otettava käsiteltäväksi kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.

Lisäksi palvelun käyttäjällä on oikeus tehdä aloitteita kyseistä kunnan palvelua koskevassa asiassa.

Valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettut toimenpiteet.

24 § Kunnallinen kansanäänestys

Valtuusto voi päättää, että kunnalle kuuluvasta asiasta toimitetaan kansanäänestys. Valtuuston päätökseen, jolla on päätetty toimittaa kansanäänestys, ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kansanäänestys on neuvoo-antava.

Kansanäänestys voidaan toimittaa koko kuntaa tai jotakin kunnan osa-aluetta koskevana. Kunnan osa-alueena on tällöin yksi tai useampi vaalilaissa tarkoitettu äänestysalue....

25 § Kansanäänestysaloite

Kansanäänestysaloitteen voi tehdä vähintään neljä prosenttia 15 vuotta täyttäneistä kunnan asukkaista. Valtuuston on viipymättä päätettävä, toimitetaanko aloitteessa tarkoitettu kansanäänestys.

26 § Nuorisovaltuusto

Nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä (*nuorisovaltuusto*) ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuusto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Lasten ja nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta säädetään nuorisolain (72/2006) 8 §:ssä.

27 § Vanhusneuvosto

Ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vanhusneuvosto ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen.

Vanhusneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

28 § Vammaisneuvosto

Vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnanhallituksen on asetettava vammaisneuvosto. Vammaisneuvosto voi olla useamman kunnan yhteinen. Vammaisilla henkilöillä sekä heidän omaisillaan ja järjestöillään tulee olla vammaisneuvostossa riittävä edustus. Kunnanhallituksen on huolehdittava vammaisneuvoston toimintaedellytyksistä.

Vammaisneuvostolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä vammaisten henkilöiden hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka heidän tarvitsemiensa palvelujen kannalta.

29 § Viestintä

Kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Kunnan on huolehdittava, että toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia **tietoja yleisessä tietoverkossa**. Kunnan on verkkoviestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä toteutuu.

Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

69 § Kunnan luottamushenkilöt

Kunnan luottamushenkilöitä ovat valtuutetut ja varavaltuutetut, kunnan toimielimiin valitut jäsenet, kunnan kuntayhtymän toimielimiin valitsevat jäsenet sekä muut kunnan luottamustoimiin valitut henkilöt. Tehtävänsä perusteella kunnan toimielimen jäseneksi valittu kunnan viranhaltija tai työntekijä ei kuitenkaan ole kunnan luottamushenkilö.

Luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden etua sekä toimia luottamustehtävässään arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.

Kunnan valtion luottamustoimeen valitsemaan henkilöön sovelletaan, mitä kunnan luottamushenkilöstä säädetään.

70 § Suostumus luottamustoimeen ja ero luottamustoimesta

Luottamustoimeen voidaan valita vain henkilö, joka on suostunut ottamaan toimen vastaan. Valtuustoehdokkaaksi voidaan asettaa vain henkilö, joka on antanut kirjallisen suostumuksensa valtuutetun toimen vastaanottamiseen.

Luottamushenkilön tai henkilön, joka on ehdolla muuhun luottamustoimeen kuin valtuutetuksi, on valtuuston tai asianomaisen toimielimen pyynnöstä esitettävä selvitys seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen vaalikelpoisuutensa arvioinnissa.

Luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Valtuusto myöntää eron valtuutetulle ja varavaltuutetulle.

Moni kuntapäättäjä on itse kunnalla töissä

Kunnanvaltuustojen jäsenistä lähes neljännes on töissä kunnissa, kunnanhallituksissa vielä useampi. Etenkin kunnanhallituksessa toimivilla voi tulla jääviysongelmia kunnan asioita käsiteltäessä.

275 henkilöä suosittelee tätä. Sign Up nähdäksesi mitä kaverisi suosittelevat.

Pääuutiset

Talous klo 15:44

Fennovoiman toimitusjohtajalle potkut

Fennovoiman hallitus on maanantaina vapauttanut Tapio Saarenpään tehtävistään.

Kotimaa klo 10:59

Puolustusvoimissa irtisanomisuhan alla 865 henkeä

Irtisanomisuhan alla olevista henkilöistä 130 on sotilaita. Vuonna 2015 puolustusvoimissa arvioidaan olevan noin 2100 työtehtävää vähemmän kuin tällä hetkellä.

Kotimaa klo 8:08

Lähehtämämme kuvat paljastavat, mikä mättää Suomessa

Olemme pyytäneet teitä lähettämään Yle Uutisille kuvia siitä, mikä omassa kotikunnassa mättää. Lähehtämämme kuvat kertovat, että ihmisten välinpitämättömyys toisistaan huolestuttaa monia. Huoli lasten turvallisuudesta painaa myös kuvaajien mieltä.

Saako kunnan työntekijä istua kunnanhallituksessa? – Puolueiden rivit rakoilevat

Yle 5.10.2014

Oikeistopuolueet haluaisivat rajoittaa kuntien työntekijöiden pääsyä kunnanhallitukseen. Vasemmistopuolueet vastustavat sääntelyn lisäämistä. Erimielisyys jakaa hallituksen rivit niin pahasti, että kuntalain kohta saatetaan jättää myös pois uudesta laista.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja talouden hoidosta. Se valvoo kunnan etua sekä edustaa kuntaa ja käyttää kunnan puhevaltaa. Tämän vallan käyttö jakaa nyt puolueiden rivit pahasti kahtia.

Kokoomus, keskusta, RKP ja kristilliset eivät sallisi kuntien työntekijöiden enää istua kunnanhallituksissa. Sen sijaan SDP, vasemmistoliitto, perussuomalaiset ja kommunistinen puolue eivät laittaisi kelpoisuudelle ehtoja. Vihreät ei antanut lausuntoa kuntalaisista.

SDP:n mielestä esimerkiksi kuntien suorittavan portaan työntekijät ovat kuntalaisia siinä missä muutkin kuntalaiset.

Korkeimmissa kunnan johtotehtävissä olevat eivät voi istua hallituksissa nytkään. Kokoomuksen mielestä olisi silti syytä rajoittaa myös työntekijöiden luottamustoimia.

– On ihan selvää, että jos toimii työnantajan alaisena, niin ei voi olla samaan aikaan tekemässä itseään koskevia päätöksiä, sanoo eduskunnan hallintovaliokunnan jäsen Tapani Mäkinen (kok.).

Onko kunnan alihankkija jäävi?

Viime kädessä joudutaan pohtimaan, kenen jääviyttä pidetään ongelmallisempana: kunnan työntekijöiden vai joidenkin muiden, esimerkiksi kunnan alihankkijoiden.

– Työnantajasuhte, se on pysyvä, se on joka päivä, joka hetki. Esteellisyys ja jääviystilanteet, ne ovat aina tilanteita, jotka kohdataan silloin, kun se tulee eteen, mutta se työnantaja-työntekijäsuhte on jatkuva, Mäkinen sanoo.

– Jos lukumääräisesti suljettaisiin yli 400 000 kansalaista pois kuntien hallinnon keskeisistä toimielimistä, niin ei kuulosta perustellulta, Backman sanoo.

Itse kunnista vajaa 40 kannattaa kuntatyöntekijöiden poistamista hallituksista, 75 kuntaa sen sijaan säilyttäisi kunnan työntekijät vallan kahvassa.

Lakiesitys on tarkoitus tuoda eduskuntaan vielä tässä kuussa. Koska rivit rakoilevat hallituksessa, voi olla, että kunnanhallituspykälä jätetään laista vielä pois, jotta kuntalaki ylipäänsä saataisiin täytäntöön.

Vaalikelpoisuus

- ns. yleinen kelpoisuus
- erityisellä kelpoisuudella rajoitettu mm. kunnan ylimpien virkamiesten toimimista valtuutettuna, paikkakunnalla merkittävissä taloudellisissa asemissa olevien pääsemistä kunnanhallituksen jäseniksi ja lautakunnan alaisten virkamiesten toimimista oman lautakuntansa jäsenenä
- Eri asia kuin esteellisyys, kelpoisuus vaikuttaa koko ajan, esteellisyys vain suhteessa tiettyyn asiaan

KHO 31.8.1998/1547 (KHO 1998:36). Kaupungissa laajaa liiketoimintaa harjoittavan **rakennuskonsernin toimitusjohtaja oli vaalikelpoinen kaupunginvaltuuston jäseneksi**. Kun otettiin huomioon kaupunginhallituksen johtosäännön kaupunginhallituksen osoittama ratkaisuvallta rakennus-, asumis- ja kaavoitusasioissa, kaupunginhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien rakentamista koskevien asioiden ratkaisu oli omiaan tuomaan hänen johtamalleen yrityskonsernille olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Suuressa pankkikonsernissa pankinjohtaja nimikkeellä omaisuuspalveluyksikön johtajana toimiva henkilö, joka on myös pankin asianomaisen konttorin ja alueen johtoryhmän jäsen, ei ollut, ottaen huomioon hänen asemansa, toimenkuvansa ja tehtävänsä pankissa, kuntalain 35 §:ssä tarkoitettulla tavalla hallitukseen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavissa yhteisöissä eikä siten **vaalikelvoton kaupunginhallituksen jäsenten vaalissa**.

KHO 15.05.2001/1132 (KHO 2001:27). B toimi sosiaalilautakunnan alaisuudessa vastuuyksikön esimiehenä. Hän oli sosiaaliosastoon kuuluvan palvelukeskuksen johtaja. Keskukseen kuuluivat vanhainkoti ja vanhusten, vammaisten ja dementikkojen palveluasunnot. Kaupungissa oli sosiaalijohtaja, joka toimi sosiaaliosaston päällikkönä. Sosiaalijohtaja oli B:n esimies. B ei toiminut esittelijänä kaupunginhallituksessa eikä sosiaalilautakunnassa. Kun otettiin huomioon B:n asema kaupungin organisaatiossa ja hänen tehtävänsä, B ei vastannut sillä tavoin itsenäisesti tehtäväalueestaan, että hänen voitiin katsoa olevan kuntalain 34 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla kunnanhallituksen tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä. **Palvelukeskuksen johtaja oli siten vaalikelpoinen kaupunginvaltuustoon.**

71 § Yleinen vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö:

- 1) jonka kotikunta kyseinen kunta on;
- 2) jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kuntavaaleissa sinä vuonna, jona valtuutetut valitaan tai vaali muuhun luottamustoimeen toimitetaan; ja
- 3) jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi.

Erityiset vaalikelpoisuudet eri toimielimiin

72 § Vaalikelpoisuus valtuustoon

Vaalikelpoinen valtuustoon ei ole:

- 1) valtion virkamies, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä;
- 2) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnanhallituksen tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä;
- 3) kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön;
- 4) kuntayhtymän jäsenkunnan valtuuston osalta kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön.

Edellä tarkoitettussa palvelussuhteessa oleva on vaalikelpoinen valtuutetuksi, jos palvelussuhde päättyy ennen kuin valtuutettujen toimikausi alkaa.

73 §

Vaalikelpoisuus kunnanhallitukseen

Vaalikelpoinen kunnanhallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) välittömästi kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö;
- 2) henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
- 3) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta;
- 4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta.

Enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on oltava muita kuin kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Edellä 1 momentin 4 kohtaa ei sovelleta kunnan määräysvallassa olevan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäseneneen.

74 §

Vaalikelpoisuus muihin toimielimiin

Vaalikelpoinen lautakuntaan ja valiokuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
 - 2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
 - 3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.
- Pääasiallisesti henkilöstöasioita hoitavaan toimielimeen sovelletaan, mitä 73 §:n 2 momentissa säädetään.

Johtokuntaan ja toimikuntaan voidaan valita sellainenkin henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen ja lautakuntaan tai jonka kotikunta kunta ei ole.

75 §

Vaalikelpoisuus tarkastuslautakuntaan

Vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

- 1) kunnanhallituksen jäsen;
- 2) pormestari ja apulaispormestari;
- 3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain (434/2003) esteellisyysperusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
- 4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
- 5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Viranomaistoiminnan julkisuus

- ❑ tiedottaminen
- ❑ asiakirjojen julkisuus
- ❑ henkilötietojen julkisuus
- ❑ arkistointi

Professori Kalevassa: Viranomaisten avoimuutta valvottava

24.9.2012 5:44 | [6](#) |

Hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpää.

Suomeen tarvitaan julkisuusvaltuutettu, ehdottaa hallinto-oikeuden professori **Olli Mäenpää Kalevassa**. Mäenpään mukaan julkisuusvaltuutettu valvoisi viranomaistoiminnan avoimuutta.

Vuonna 1999 voimaan tulleen lain mukaan kaikki viranomaisten asiakirjat ovat julkisia joitain poikkeuksia lukuun ottamatta.

Mäenpää moittii kuntia siitä, että viranomaisten julkisuusperiaate ei aina toteudu. Julkisia asiakirjoja salataan virheellisillä perusteilla tai salauspäätöstä ei perustella. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla Nivalan kaupunki sai kesällä moitteet apulaisoikeusasiamieheltä, kun rakennusvalvonta ei ollut luovuttanut julkisia asiakirjoja.

Kalevan mukaan valituksia julkisuusperiaatteen laiminlyönneistä tehdään esimerkiksi Oulun hallinto-oikeuteen selvästi enemmän kuin 2000-luvun alussa. Määrä on silti vähäinen, alle kymmenen vuodessa.

Kuntaliiton **Heikki Harjulan** mielestä kunnissa osataan julkisuusperiaatteet varsin hyvin.

Julkisuuden sääntely

- huom! contra yksityisyyden suoja (PL 10 § - PL 12 § 2 mom)

- **Julkisuus jaetaan hallinnossa:**

- 1) käsittelyn julkisuus,
- 2) asiakirjojen julkisuus
- 3) tiedottaminen

- **Asiakirjojen julkisuus**

- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) (621/1999)
- Pääsääntö: viranomaisen asiakirjat ovat julkisia (*julkisuusperiaate*)
- Laissa säädetään erilaisin perustein tietyt asiakirjat tai näiden tiedot salaisiksi (erilaisia mahdollisuuksia harkinnanvaraiseen julkisuuteen).
- Asianosaisella on laajemmat oikeudet myös näihin asiakirjoihin tai näiden tietoihin
- Henkilötietolain (523/1999) ja julkisuuslain yhteensovittamisproblematiikka
- Potilastiedot (laki potilaan asemasta ja oikeuksista, 785/1992, 4 luku potilasasiakirjoista)
- Verotustiedot (laki verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta, 1346/1999)
- Oikeudenkäynnin julkisuus (laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa 370/2007, laki oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa 381/2007)
- Arkistolaki (831/1994) ^{Viranomaistoiminnan julkisuus}

PL 12 § 2 mom. Sananvapaus ja julkisuus

Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

PL 10 § Yksityiselämän suoja Jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton.

Lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä...

PL 14 § Vaali- ja osallistumisoikeudet

PL 21 § Oikeusturva

Tiedottamisvelvoitteita

Hallintolaki

41 § Vaikuttamismahdollisuuksien varaaminen. Jos asian ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus muiden kuin asianosaisten elinympäristöön, työntekoon tai muihin oloihin, viranomaisen tulee varata näille henkilöille mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä lausua mielipiteensä asiasta.

Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla.

Asian vireilläolosta ei kuitenkaan tarvitse ilmoittaa, jos se vaarantaa ratkaisun tarkoituksen toteutumisen tai aiheuttaa muuta merkittävää haittaa taikka jos se on ilmeisen tarpeetonta.

Kuntalaki (1995)

29 § 1 mom. Tiedottaminen. Kunnan on tiedotettava asukkailleen kunnassa vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Kunnan on laadittava tarvittaessa katsauksia kunnan palveluja, taloutta, ympäristönsuojelua ja maankäyttöä koskevista asioista. Asukkaille on myös tiedotettava, millä tavoin asioista voi esittää kysymyksiä ja mielipiteitä valmistelijoille ja päättäjille.

Julkisuuslaki ja -asetus

9 § 2 mom. Tiedon antaminen asiakirjasta, joka 6 ja 7 §:n mukaan ei ole vielä julkinen, on viranomaisen harkinnassa. Harkinnassa on otettava huomioon, mitä 17 §:ssä säädetään.

Kuntalaki (2015)

29 § Viestintä

Kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan tulee antaa riittävästi tietoja kunnan järjestämistä palveluista, taloudesta, kunnassa valmistelussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätöksistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi osallistua ja vaikuttaa.

Kunnan on huolehdittava, että toimielinten käsittelyyn tulevien asioiden valmistelusta annetaan esityslistan valmistuttua yleisen tiedonsaannin kannalta tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa. Kunnan on verkkoviestinnässään huolehdittava, että salassa pidettäviä tietoja ei viedä yleiseen tietoverkkoon ja että yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä toteutuu.

Viestinnässä on käytettävä selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otettava huomioon kunnan eri asukasryhmien tarpeet.

19 § Viranomaisen tiedonantovelvollisuus keskeneräisissä asioissa. Viranomaisen on, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu, pidettävä saatavissa asiakirjoja, joista selviävät tiedot:

- 1) Lainsäädännön uudistamista koskevan työn käynnistämisestä, sitä koskevasta toimeksiannosta, asetetusta määräajasta sekä valmistelusta vastaavasta henkilöstä;
- 2) valmisteilla olevista yleisesti merkittäviä kysymyksiä koskevista suunnitelmista, selvityksistä ja ratkaisuista.

Viranomaisen on pyydettäessä annettava suullisesti tai muulla sopivalla tavalla tietoja 1 momentissa mainittujen asioiden käsittelyvaiheesta, esillä olevista vaihtoehtoista ja niiden vaikutusten arvioinneista sekä asiaan liittyvistä yksilöiden ja yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksista.

20 § Viranomaisen velvollisuus tuottaa ja jakaa tietoa

Viranomaisen on edistettävä toimintansa avoimuutta ja tässä tarkoituksessa tarvittaessa laadittava oppaita, tilastoja ja muita julkaisuja sekä tietoaaineistoja palveluistaan, ratkaisukäytännöstään sekä yhteiskuntaoloista ja niiden kehityksestä toimialallaan. Laatimisvelvollisuuden tarvetta arvioitaessa on otettava huomioon, missä määrin viranomaisen toiminnasta on saatavissa tietoja asiakirjojen julkisuuden avulla tai yleisen tilastotuotannon perusteella.

Viranomaisen on tiedotettava toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa.

Viranomaisen on huolehdittava siitä, että yleisön tiedonsaannin kannalta keskeiset asiakirjat tai niitä koskevat luettelot ovat tarpeen mukaan saatavissa kirjastoissa tai yleisissä tietoverkoissa taikka muilla yleisön helposti käytettävissä olevilla keinoilla.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621)

1 luku

Yleiset säännökset

- 1 § Julkisuusperiaate
- 2 § Lain soveltamisala
- 3 § Lain tarkoitus
- 4 § Viranomaiset
- 5 § Viranomaisen asiakirja

2 luku

Asiakirjan julkiseksi tuleminen

- 6 § Viranomaisen laatiman asiakirjan julkiseksi tuleminen
- 7 § Viranomaiselle toimitetun asiakirjan julkiseksi tuleminen
- 8 § Asiakirjan saattaminen yleisesti julkisuuteen

3 luku

Oikeus saada tieto asiakirjasta

- 9 § Tiedonsaanti julkisesta asiakirjasta
- 10 § Tiedonsaanti salassa pidettävästä asiakirjasta
- 11 § Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin
- 12 § Oikeus saada tieto itseään koskevasta asiakirjasta

4 luku

Tiedon antaminen asiakirjasta

- 13 § Asiakirjan pyytäminen
- 14 § Asiakirjan antamisesta päättäminen
- 15 § Asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtäminen toiselle viranomaiselle
- 16 § Asiakirjan antamistavat

5 luku

Viranomaisen velvollisuudet edistää tiedonsaantia ja hyvää tiedonhallintatapaa

- 17 § Tiedonsaantioikeuksien huomioon ottaminen päätöksenteossa
- 18 § Hyvä tiedonhallintatapa
- 19 § Viranomaisen tiedonantovelvollisuus keskeneräisistä asioista
- 20 § Viranomaisen velvollisuus tuottaa ja jakaa tietoa
- 21 § Tietoaineistojen tuottaminen pyynnöstä

6 luku

Salassapitovelvoitteet

22 § Asiakirjasalaisuus

23 § Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto

24 § Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

25 § Salassapito- ja luokitusmerkintä

7 luku

Salassapidosta poikkeaminen ja sen lakkaaminen

26 § Yleiset perusteet salassa pidettävän tiedon antamiseen

27 § Arkistoon siirrettyjen asiakirjojen antaminen

28 § Viranomaisen lupa salassa pidettävän asiakirjan saamiseen

29 § Salassa pidettävien tietojen antaminen toiselle viranomaiselle

30 § Salassa pidettävien tietojen antaminen ulkomaan viranomaiselle ja kansainväliselle toimielimelle

31 § Viranomaisen asiakirjan salassapidon lakkaaminen

32 Vaitiolovelvollisuudesta poikkeaminen ja sen lakkaaminen

8 luku

Erinäiset säännökset

33 § Muutoksenhaku

34 § Maksut

35 § Rangaistussäännökset

36 § Asetuksen antaminen

37 § Voimaantulo

38 § Siirtymäsäännös

JULKISUUSLAKI Korkein hallinto-oikeus katsoi sisäministeriön salauspäätöksen lainvastaiseksi ja velvoitti luovuttamaan rahapelipoliittisen taustamuistion. Ilta-Sanomat julkaisee salaiseksi leimatun asiakirjan sellaisenaan.

Pyysin vuosi sitten *Sunnuntaisuomalaisen* toimittajana sisäministeriöltä rahapelimonopoliin liittyviä asiakirjoja. Rahapelejä järjestävät Suomessa yksinoikeudella Veikkaus, RAY ja Fintoto.

Yksi pyytämistäni asiakirjoista oli talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle laadittu rahapelipoliittinen kokonaiskuvaus. Julkisuuslain mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, ellei toisin säädetä. Sisäministeriö päätti salata muistion.

Salauksella kyseenalaiset perusteet

Ministeriön salausperusteet näyttivät hatarilta kuin hullun mieli, joten valitin päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Lain mukaan salassa pidettäviin tietoihin kuuluvat asiakirjat, jotka liittyvät kansainvälisessä toimielimessä käsiteltävään asiaan. Sisäministeriö vetosi perusteluissaan muun muassa tähän pykälään ilmoittamalla, että Euroopan komissio kävi rikkomusmenettelyä Suomen rahapelimonopolia vastaan vuosina 2006–2013.

Asiakirjapyyntöni tekemisen aikaan elettiin kuitenkin jo kevättä 2014 eli

” ***Salausperusteet näyttivät hatarilta kuin hullun mieli.*** ”

- 4 X Factorissa pilkattu nainen näytti kiusaajilleen – poseeraa nyt Playboyssa ja tahkoaa miljoonia 9:09
- 5 Opettajan tyly kommentti lasten antamista lahjoista nostatti raivon: ”Millainen opettaja sanoo näin?” 5:02
- 6 Nämä Fifan johtohenkilöt pidätettiin korruptiosta epäiltynä – mukana varapuheenjohtaja ja pahamaineinen Jack Warner 11:34
- 7 Nainen Helsingin Sanomissa: Ostin lastenrattaat matkalipuksi 7:21
- 8 Keskolta iso satsaus – perustaa 130 kauppaa ja uudistaa Citymarketit 9:52
- 9 Tämä kuva paljastaa keihäskandaalin – suomalaisasiantuntija: ”Onhan tämä tietysti noloa” 26.5. 21:23
- 10 Hylätty maanalainen lentotukikohta näyttää aavemaiselta – katso kuvat hylätystä alueesta! 8:59

➕ NÄYTÄ LISÄÄ

TUOREIMMAT UUTiset KOTIMAA

Oikeuden päätös: HSL:n hyvitetävä kuluttajalle paikallisjunien viivästykset 11:10

Esitutkinta aloitettu: Työntekijä kertoo olleensa 8 vuotta orjaoloissa Heinolassa 10:34

IS arvioi: Ovatko tässä Sipilän hallituksen ministerit? 10:06

Maanantaiaamuna KHO:lta tuli sähköposti, jossa kerrottiin, että salauspäättös oli lainvastainen. **KHO:n antamassa ratkaisussa** sisäministeriö velvoitettiin luovuttamaan muistio käyttöön. Oikeuden mukaan Suomen rahapelimonopoli on merkittävä asia, joka koskettaa lähes kaikkia kansalaisia.

– Kysymyksessä on taloudellisesti merkittävä asia, jonka avaaminen journalismin keinoin noudattaa yleistä etua, ratkaisussa kirjoitetaan.

” **Revin kirjeen etusormella auki eteisaulassa.**

Pyöräilin sisäministeriöön, jossa vahtimestari luovutti muistion sisältävän kirjekuoren. Revin kirjeen etusormella auki eteisaulassa.

Ei uutista

Millaisen muistion vuoksi ministeriö halusi riidellä toista vuotta? Eipä juuri minkäänlaisen.

Muistiossa kuvataan Suomen rahapelipoliittista kokonaiskuva, yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämisen edellytyksiä ja toimenpiteitä. Muistiossa ei ollut uutista, eli sellaista tietoa, jota ei olisi julkisuudessa ennen esitetty.

Tavallisen pelaajan kannalta kiinnostavinta on, että järjestelmää rapauttavien ulkomaisten peliyhtiöiden sivuille pääsemistä ei olla edelleenkaan estämässä teknisesti.

Kiinnostavaa on myös, että sisäministeriö näkee myös valtion liian suuret tuottotavoitteet uhkana yksinoikeusjärjestelmän säilymiselle. Tällä hetkellä rahapelien vuosittainen tuotto on noin 1,1 miljardia euroa.

Pörssiyhtiö
700 000 eu

Kuluttajien
vuoteen 9:1

TS: Helsink

Opettaja nä
Kuopiossa

IS seuraa: J
politiikan p
tässä päivä
kellonajat

Kommentti
yritys... 7:23

Aurinko hel
elohopea n
asteeseen 7

Pääkirjoitu
virkakunta

Kattohaika
pesimäpuu
Suomessa

TS: Suomee

Traktori ka
kuoli a co

Posti kuljetti edestakaisin selitykset ja vastaselitykset ja lopulta valituksen ratkaisu viidestä tuomarista ja esittelijästä koostuva konklaavi. Ei ole ilmaista se.

Tapauksen opetus on se, että hallinnon avoimuuden pitäisi olla sääntö. Ei sellainen asia, jonka edestä pitää tapella toista vuotta oikeudessa.

1 (5)

21.2.2014

TAUSTAMUISTIO

Salassa pidettävä

Julkisuuslain (621/1999) 24 § 1 mom. 2 kohta

KÄYTTÖ RAJOITETTU
Suojaustaso IV
Julkl. (621/1999) 24.1 §:n 2 k
L (/) §:n k

RAHAPELIPOLIITTINEN KOKONAISKUVA, YKSINOIKEUSJÄRJESTELMÄN YLLÄPITÄMISEN EDELLYTYKSET JA TARVITTAVAT TOIMENPITEET

JOHDANTO

Talouspoliittisen ministerivaliokuntaa varten on pyydetty rahapelipoliittista kokonaiskuvasta, josta ilmenee selkeästi rahapelialan toimintaympäristön muutos sekä ne reunaehdot, jotka tulee rahapelien toimeenpanossa ottaa huomioon monopolijärjestelmän ylläpitämiseksi.

Komissio on sulkenut vuonna 2006 aloittamansa Suomea koskevan rikkomusmenettelyn 20.11.2013. Suomen kaltainen yksinoikeusjärjestelmä, mukaan lukien kolmen toimijan olemassaolo, on komission näkemyksen mukaan lähtökohdiltaan unionin oikeuden mukainen. Järjestelmän osatekijät voivat kuitenkin käytännössä muodostua sellaisiksi, että järjestelmää kokonaisuudessaan ei ole enää pidettävä Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla "johdonmukaisena ja järjestelmällisenä". Se missä rajat tarkkaan ottaen kulkevat on kuitenkin jossain määrin avoin kysymys, sillä Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisut ovat annettu ennakkoratkaisumenettelyssä asioissa, jotka eivät ole koskeneet Suomen voimassa olevaa arpajaislainsäädäntöä. Jäljempänä muistiossa käsitellään toimintaympäristön muutosta (teknologian kehitys ym.). Tämä kehitys on otettava huomioon arvioitaessa sitä täyttyvät kolmen toimijan olemassaolon edellytykset jatkossakin.¹

Voimakkaasti muuttuva toimintaympäristö haastaa kansallisen järjestelmämme soveltamisen johdonmukaisuuden. Euroopan unionin näkökulmasta muutokseen tulee reagoida tavalla, joka lähtee Euroopan unionin tuomioistuimen tunnustamista yksinoikeusjärjestelmän oikeuttamisperusteista. Näistä parhaiten näyttäisi Suomen osalta soveltuvan perustelu, joka koskee pelaamisen ja siitä aiheutuvien haittojen vähentämistä. Tämän tavoitteen kanssa ei ole ristiriidassa se, että pelaamista kanavoidaan yksinoikeustoimijoiden tarjoamiin peleihin rajoittamalla arpajaislain vastaisen tarjonnan kautta tapahtuvaa pelaamista. Lähtökohdana on siis se, että vain Suomen lainsäädännön mukainen yksinoikeusyhteisö kykenee julkisen vallan määrittämällä tavalla huolehtimaan siitä, että ihmiset ei houkutella illeegiseen pelaamiseen.

12:02

Kittilän kunta ei noudata julkisuuslakia

Yle Lappi on pyytänyt saada kopion julkisesta asiakirjasta. Kittilän kunta ei ole lähettänyt asiakirjaa - eikä se ole myöskään antanut lain vaatimaa selitystä siitä, miksi sitä ei ole lähetetty.

Yle Lappi pyysi Kittilän kunnasta ns. Eilavaaran laskuun liittyviä asiakirjoja 4. kesäkuuta. Julkisuudessa olleiden tietojen mukaan Kittilän kunta oli saanut laskuun liittyviä asiakirjoja, mutta niitä ei ollut luovutettu esimerkiksi kunnanvaltuuston puheenjohtajalle Inkeri Yritykselle (vas.).

Pyyntö lähetettiin sähköpostilla vt. kunnanjohtajalle Kyösti Tornbergille ja kunnan kirjaamoon.

Tornberg: Asiakirjat ovat salaisia

Kittilän vt. kunnanjohtaja Kyösti Tornberg otti yhteyttä sähköpostilla saman päivän iltana ja pyysi päästä keskustelemaan ko. pyynnöstä. Tornberg ja tämän jutun kirjoittanut toimittaja tapasivat perjantaina 5. kesäkuuta.

Tapaamisessa vt. kunnanjohtaja kertoi ensin, että pyydetyt asiakirjat ovat salaisia, koska poliisi on pyytänyt salaamaan ne. Myöhemmin keskustelussa Tornberg sanoi, että poliisi olisi "vinkannut", että ne voidaan salata julkisuuslain perusteella.

Tornbergin mukaan asiakirjoja ei voi antaa julkisuuteen, koska ne ovat osa poliisin esitutkintaa. Tornbergin mukaan hän voi salata ko. asiakirjat [julkisuuslain](#) 24. pykälän 3. alakohdan perusteella (ks. faktalaatikko).

Poliisi: Asiakirjat ovat julkisia

Maanantaina 8. kesäkuuta Kittilän rinneyhtiön ja kuntapäättäjien tekemisiin liittyvän jutun tutkinnanjohtaja Maria Vuorivirta-Heikkinen KRP:n Oulun-yksiköstä kuitenkin sanoi, että poliisi ei ole

Mikä ei ole julkisuuslain mukainen viranomaisen asiakirja?

5 § Viranomaisen asiakirja

3 momentti

liittyvät
salassapitoon

Viranomaisen asiakirjana ei pidetä 5 momentissa säädetyn poikkeuksin:

- 1) viranomaisen palveluksessa olevalle tai luottamushenkilölle hänen muun tehtävänsä tai asemansa vuoksi lähetettyä kirjettä tai muuta asiakirjaa;
- 2) viranomaisen palveluksessa olevan tai viranomaisen toimeksiannosta toimivan laatimia **muistiinpanoja taikka sellaisia luonnoksia, joita laatija ei ole vielä antanut esittelyä tai muuta asian käsittelyä varten;**
- 3) viranomaisen sisäistä koulutusta, tiedonhakua tai muuta niihin verrattavaa sisäistä käyttöä varten hankittuja asiakirjoja;
- 4) asiakirjaa, joka on annettu viranomaiselle yksityisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten tai laadittu sen suorittamiseksi;
- 5) viranomaiselle löytötavarana jäänyttä tai toimitettua asiakirjaa.

Julkisuuslain uudistuksen yksi keskeinen tavoite oli asioiden valmistelun julkisuuden lisääminen

- ❑ Asiakirjan julkiseksi tulon ajankohdan määrittely (JulkL 6 ja 7 §)
- ❑ Viranomaisilla on velvollisuus pitää hankerekistereitä ja antaa tietoja valmisteilla olevista asioista (19 §)
- ❑ Julkisuuslaki rakentuu viranomaisten erillisyyden periaatteelle. Viranomaisten toisilleen toimittamat asiakirjat tulevat julkisiksi, kun ne on lähettävässä viranomaisessa allekirjoitettu.

6 § Viranomaisen laatiman asiakirjan julkiseksi tuleminen

Viranomaisen laatima asiakirja tulee julkiseksi, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta tässä tai muussa laissa säädetä, seuraavasti:

- 1) Jatkovasti ylläpidettävän diaarin ja muun **luettelon merkintä, kun se on tehty**; syyttäjän diaarin...
- 2) tarjous-, selvitys- ja lausuntopyyntö sekä esitys, ehdotus, aloite, ilmoitus tai hakemus liiteasiakirjoineen muissa kuin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa, kun se on allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu;
- 3) hankintaa ja urakkaa.... kun sopimus on tehty.
- 4) ...
- 5) tutkimus ja tilasto... **itsenäisen kokonaisuuden muodostama selvitys**, silloinkin kun se liittyy muuten keskeneräiseen asiaan, **kun se on valmis käyttötarkoitukseensa**;
- 6) pöytäkirja, kun se on tarkastuksen jälkeen allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu**, jollei sitä ole laadittu asian valmistelemiseksi tai viranomaisen sisäistä työskentelyä varten;
- 7) ...
- 8) päätös, lausunto, toimituskirja ja viranomaisen sopimisosapuolena tekemä ratkaisu sekä niiden käsittelyä varten **viranomaisessa laaditut muistiot**, pöytäkirjat ja muut kuin 1-3 tai 5-7 kohdassa tarkoitettut asiakirjat, kun päätös, lausunto, toimituskirja tai sopimus on allekirjoitettu tai sitä vastaavalla tavalla varmennettu;
- 9) ...

6 § 3 mom.

Jos asiassa annetaan toimituskirja tai muu asiakirja, viranomaisen on huolehdittava mahdollisuuksiensa mukaan tarvittaessa siitä, että asianosainen voi saada asiakirjan sisällöstä tiedon ennen sen julkiseksi tulemistä.

7 § Viranomaiselle toimitetun asiakirjan julkiseksi tuleminen

Viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa toimitettu asiakirja tulee julkiseksi, kun viranomainen on sen saanut, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta tässä tai muussa laissa säädetä.

Asiantuntijalausunnat ja muut sellaiset asiakirjat, jotka on päätetty avata tietyssä ajankohtana tai tietyn määräajan jälkeen, tulevat 1 momentissa tarkoitettuun rajoitukseen julkisiksi, kun ne avataan. Julkista hankintaa koskevat osallistumishakemukset, tarjoukset sekä muut hankintaa koskevat asiakirjat tulevat 1 momentissa tarkoitettuun rajoitukseen julkisiksi vasta, kun sopimus on tehty.

...

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (21.5.1999/621)

1 luku

Yleiset säännökset

1 § *Julkisuusperiaate*

Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Oikeudesta seurata eduskunnan täysistuntoa, valtuuston ja muiden kunnallisten toimielinten kokouksia sekä tuomioistuinten ja kirkollisten toimielinten istuntoja säädetään erikseen.

3 § *Lain tarkoitus*

Tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on **toteuttaa avoimuutta** ja **hyvää tiedonhallintatapaa** viranomaisten toiminnassa ja antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

Julkisuusperiaatteen yleiset tehtävät

(Wallin & Konstari 2000, s. 29-31)

- ❖ Antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuuden valvoa julkisen vallan käyttöä, sen laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.
- ❖ Lisää kansalaisten luottamusta julkiseen toimintaan sitä kautta, että tietoisuus julkisuudesta saa virkamiehet toiminaan huolellisesti ja noudattamaan lakia.
- ❖ Julkisuusperiaatteen mukaiset tiedonsaantioikeudet parantavat kansalaisten mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttamiseen.
- ❖ Viranomaisten tietoaaineisto on merkittävä perusaineisto tutkimustoiminnalle ja tilastoinnille.
- ❖ Yrityksille ja yksityisille yhteisöille viranomaisen hallussa oleva informaatio 1) palvelee riskien hallintaa markkinoilla ja sopimustoiminnassa ja 2) tarjoaa mahdollisuuksia informaation kaupalliseen hyödyntämiseen.
- ❖ Yksilöille ja yhteisöille asianosaisen tietojensaantioikeus palvelee oikeusturvaa eli parantaa mahdollisuuksia suojata omia oikeuksia ja etuja.
- ❖ Julkisen organisaation sisällä tietyn viranomaisen hallussa oleva tieto voi palvella toista viranomaista tämän tehtävien suorittamisessa sekä edistää näin tehokkuutta ja aineellisen totuuden toteutumista.

Lähtökohta julkisuusperiaate: viranomaisen hallussa olevat asiakirjat julkisia, jollei erikseen ole toisin säädetty) (JulkL 1 §, 9 §)

keskeneräiset asiat (-> valmistuminen)
harkinnanvarainen julkisuus
tiedottaminen (JulkL 6 §, 7 §, 9 §)

salassa pidettävä asiakirja

salassapitoperusteet (JulkL 24§ 1-32 kohdat)

asianosaisen oikeus muuhunkin
kuin julkiseen asiakirjaan
(JulkL 11 §, 12 §)

asianosaisuudenkin
tiedonsaantioikeuksia
voidaan rajoittaa (liittyen
erikseen säädettyihin syihin)

salassa pidon lakkaaminen
tutkimukselliset intressit
viranomaisten välinen
tietojenvaihto

- Anonymiteetti
- Millä tavoin tieto annetaan?
- Osajulkisuus
- Ohjaus muutoksenhakukelpoisen ratkaisun saamiseksi, jos ei anneta?

vanha terminologia:

- ☐ yleisöjulkisuus
- ☐ asianosaisjulkisuus
- ☐ harkinnanvaraisesti julkiset

- salassapitovelvollisuus
- vaitiolovelvollisuus
- hyväksikäyttökielto
- luovutettaessa salassa pidettäviä tietoja mainittava niiden salassa pidettävyydestä ja vaitiolovelvollisuudesta

- tietojen vaihto laissa
säädettyin edellytyksin

- henkilötietojen
luovutuskysymykset

SALASSA PIDETTÄVÄ
Suojaustaso III
Julkl (621/1999) 24.1 §:n 26 k

26) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja rikoksesta epäillyn, asianomistajan tai muun rikosasiaan liittyvän henkilön yksityiselämään liittyvistä arkaluonteisista seikoista samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja rikoksen uhrista, jos tiedon antaminen loukkaisi rikoksen uhrin oikeuksia tai hänen muistoaan tai läheisiään, jollei tiedon antaminen ole tarpeen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi;

Kuva 13, yleiskuva alueen 4 verijäljistä

9 § Tiedonsaanti julkisesta asiakirjasta

Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

Tiedon antaminen asiakirjasta, joka 6 ja 7 §:n mukaan ei ole vielä julkinen, on viranomaisen harkinnassa. Harkinnassa on otettava huomioon, mitä 17 §:ssä säädetään.

10 § Tiedonsaanti salassa pidettävästä asiakirjasta

Salassa pidettävästä viranomaisen asiakirjasta tai sen sisällöstä saa antaa tiedon vain, jos niin erikseen tässä laissa säädetään. Kun vain osa asiakirjasta on salassa pidettävä, tieto on annettava asiakirjan julkisesta osasta, jos se on mahdollista niin, ettei salassa pidettävä osa tule tietoon.

11 § Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

- 1) asiakirjaan, josta **tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeätä yksityistä etua;**
- 2) esitutkinnassa ja poliisitutkinnassa esitettyyn tai laadittuun asiakirjaan ennen tutkinnan lopettamista, jos tiedon antamisesta aiheutuisi haittaa asian selvittämiselle;
- 3) **esittelymuistioon, ratkaisuehdotukseen ja niihin verrattavaan muuhun asian valmistelua varten viranomaisen laatimaan asiakirjaan ennen kuin asian käsittely on kysymyksessä olevassa viranomaisessa päättynyt;...**
- 4) viranomaisen oikeudenkäynnin osapuolena oikeudenkäyntiin valmistautumista varten...
- 5) tietoihin ulosottoasiassa ennen ulosmittauksen toimittamista ja omaisuuden haltuun ...
- 6) **Julkisessa hankinnassa** toisen ehdokkaan tai tarjoajan liike- tai ammattisalaisuutta koskeviin tietoihin; tieto tarjousten vertailussa käytetystä hinnasta ja muusta tekijästä on kuitenkin aina annettava; (17.6.2011/701)
- 7) todistajan, asianomistajan tai ... salassa pidettäviin osoite-,..., jos tiedon antaminen vaarantaisi ...

Salassapitoperusteet

hallituksen esityksen mukaan

- 1) kansainväliset suhteet,
- 2) rikosten ehkäiseminen ja syytteeseen saattaminen,
- 3) turvajärjestelyjen toteuttaminen,
- 4) poikkeusoloihin varautuminen,
- 5) valtion turvallisuus,
- 6) tulo-, finanssi-, raha- ja valuuttapolitiikka,
- 7) rahoitus- ja vakuutusjärjestelmien luotettavuus ja toimivuus,
- 8) pääoma ja rahoitusmarkkinoiden toimivuus,
- 9) luonnonarvojen suojelu,
- 10) viranomaisten valvonta- ja tarkastustoiminnan tehokkuus,
- 11) tiedonantajan luottamuksen suoja,
- 12) julkinen taloudellinen etu,
- 13) yksityinen taloudellinen etu,
- 14) tutkimus- ja kehittämistyön sekä opetuksen intressit,
- 15) turvapaikan hakijan turvallisuus,
- 16) yksityisyyden suoja

Julkl 24 § 1-32 kohdat

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

- 1) ulkopoliittiset asiakirjat
- 2) muuten Suomen suhteisiin ulkovaltoihin liittyvät asiakirjat
- 3) poliisin ja syyttäväviranomaisten esitutkintaan liittyvät asiakirjat
- 4) rikosten ehkäisemiseen liittyvät asiakirjat
- 5) sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen liittyvät taktisia tietoja sisältävät asiakirjat
- 6) kanteluasiakirjat, jos...
- 7) henkilöiden ja rakennusten turvajärjestelyihin liittyvät asiakirjat
- 8) asiakirjat, jotka koskevat onnettomuuksiin tai poikkeusoloihin varautumista
- 9) suojelupoliisin valtion turvallisuuteen liittyvät asiakirjat
- 10) maanpuolustukseen liittyvät asiakirjat
- 11) raha- ja valuuttapoliittisia päätöksiä sisältävät asiakirjat
- 12) rahoitusmarkkinoiden ja vakuutustoiminnan valvontaa koskevat asiakirjat
- 13) kansantaloudelliset asiakirjat, joilla voi olla merkitystä rahoitusmarkkinoille ennen tiedon julkistamista
- 14) uhanalaisten eläin- ja kasvilajien suojelutiedot, jos vaarantavat suojelun
- 15) tarkastusasiakirjat, jos vaarantaisi valvonnan toteutumisen
- 16) viranomaiselle tilastointia annetut asiakirjat
- 17) julkisyhteisön liikesalaisuuteen liittyvät asiakirjat
- 18) julkisyhteisön työmarkkinaosapuolena laatimat asiakirjat
- 19) viranomaisen oikeudenkäynnin osapuoleksi valmistautumista varten hankkimat ja laatimat asiakirjat³³⁷

- 20) yksityisen elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuudesta tietoja sisältävät asiakirjat, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi elinkeinonharjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveellisyyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien oikeuksien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista Julkisuusolettamaan perustuva salassapitosäännös
- 21) opinnäytetyön tai tieteellisen tutkimuksen suunnitelma, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei aiheuta opinnäytetyön suorittamiselle haittaa Salassapito-olemattaan perustuva salassapitosäännös
- 22) asiakirjat, jota sisältävät tietoja pääsy- tai muusta kokeesta tai testistä, jos
- 23) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön vuosituloista tai varallisuudesta, liittyen myös luonnollisen henkilön ulosottovelallisuuteen
- 24) asiakirjat, jotka koskevat pakolaista tai oleskeluluvan hakijaa, jollei ole ilmeistä, että
- 25) sosiaalihuollon tai työhallinnon henkilöasiakkaan asiakirjat
- 26) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja rikoksen uhrin tai vastaavan henkilön yksityiselämään liittyvistä arkaluonteisista tiedoista
- 27) mielentilatutkimuksen, henkilötutkinnan tai soveltuvuusselvityksen asiakirjat
- 28) asiakirjat ja rekisterit, jotka sisältävät tietoja tuomitusta, jollei
- 29) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja psykologisesta tai soveltuvuustestistä sekä palkkauksen perustetta varten tehdyistä arvioinneista
- 30) oppilaan koesuoritukset ja sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja
- 31) asuinpaikka ja puhelintiedot, jos henkilö on pyytänyt salassapitoa ja hänellä on perusteltu syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi
- 32) tiedot henkilön poliittisesta vakaumuksesta, mielipiteistä, elintavoista, perhe-elämästä, mutta vaalitiedot julkisia
- 31 a anonyymitodistelu

- **Vahinkoedellytyslausekkeeton salassapitosäännös** (ehdoton, salassapitovelvollisuus ei ole riippuvainen siitä, millaisia vaikutuksia tiedon antamisesta on)
- **Vahinkoedellytyslausekkeellinen** (tapauskohtaiset tiedon antamisesta tulevat seuraamukset)
 - Julkisuusolettamaan perustuva salassapitosäännös (lähtökohta julkisuus)
 - Salassapito-olettamaan perustuva salassapitosäännös (lähtökohta salassapito)

17 § 2 mom.

Asiakirjasalaisuutta koskevia säännöksiä sovellettaessa on lisäksi otettava huomioon, onko asiakirjan salassapitovelvollisuus riippumaton asiakirjan antamisesta johtuvista tapauskohtaisista vaikutuksista (vahinkoedellytyslausekkeeton salassapitosäännös) vai määräytyykö julkisuus asiakirjan antamisesta johtuvien haitallisten vaikutusten perusteella (julkisuusolettamaan perustuva salassapitosäännös) vai edellyttääkö julkisuus sitä, ettei tiedon antamisesta ilmeisesti aiheudu haitallisia vaikutuksia (salassapito-olettamaan perustuva salassapitosäännös).

Yleensä menettelystä asiakirjaa pyydettäessä

- ☐ Tiedustelu, ohjaus ja neuvonta, haluaako henkilö varsinaisen kielteisen päätöksen viranomaiselta
- ☐ Asiakirjapyynnön käsittelyaika on 2 viikkoa tai erikoisen vaikeissa tapauksissa kuukausi

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992)

13 § (30.6.2000/653)

Potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen salassapito

Potilasasiakirjoihin sisältyvät tiedot ovat salassapidettäviä.

Terveystieteiden ammattihenkilö tai muu terveystieteiden toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja. Jos potilaalla ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa kirjallisella suostumuksella. Sivullisella tarkoitetaan tässä laissa muita kuin asianomaisessa toimintayksikössä tai sen toimeksiannosta potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä. Salassapitovelvollisuus säilyy palvelussuhteen tai tehtävän päättymisen jälkeen.

13 a § (21.12.2010/1230)

Valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut

Potilasasiakirjoihin sisältyvien tietojen luovuttamisesta valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen avulla säädetään sosiaali- ja terveystieteiden asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetussa laissa (159/2007). Kansaneläkelaitoksen ylläpitämään reseptikeskukseen talletettujen lääkemääräysten tietojen luovuttamisesta säädetään sähköisestä lääkemääräyksestä annetussa laissa (61/2007).

Joitakin ”nyrkki/peukalo” sääntöjä

julkisia ovat viranhakuasiakirjat (heti viranomaiseen saavuttuaan), mutta eivät terveydentilaan liittyvät asiakirjat tai psykologiset testit

julkisia ovat nimikirjat, mutta eivät tiedot rangaistuksista

julkisia ovat tiedot arvosanoista, mutta eivät sanalliset arviot

Julkaista > < julkistaa

julkisia ovat tiedot virkamiesten kokonaispalkasta, mutta eivät henkilökohtaista palkanosaa varten tehdyt arviot

julkisiin hankintoihin liittyvät hakemusasiakirjat ovat salaisia (avaaminen tietyssä hetkenä, myös avauksen jälkeen), myös asianosaisilta, mutta hyväksytyn urakan loppusummasta tulee antaa tieto päätöksen tultua tehdyksi

ei julkisia ovat erilaiset liiketoiminnan tarkastuskertomukset, jos liittyvät liiketoiminnan kannattavuuteen yms., mutta jos kysymys suuren yleisön terveyteen liittyvistä seikoista, nämä voidaan julkistaa

Julkisuuslainsäädännössä erityisesti huomioitavaa

- Julkisuusperiaate tulkintaa ohjaavana
- Salassapitoperusteet
- Asianosaisjulkisuus
- Viranomaisten/viranomaisten ”osastojen” erillisuus
 - Salassa pidettävien tietojen antaminen toiselle viranomaiselle vain asianosaisen suostumuksella tai lainsäädännössä annetun toimivaltuutuksen perusteella
- Asiakirjapyynnön käsittelylle määräaika kaksi viikkoa tai tavanomaista vaikeammassa tilanteessa korkeintaan kuukausi
 - Pynnön tekemistä ja asian käsittelyä ohjaa hallintolaki
 - Periaatteessa pyyntö voi olla suullinen/sähköpostitse tehty erityisesti yleisöjulkisuustilanteissa, joissa ei tarvitse henkilöllisyyden varmistamista
 - Henkilön yksilöitävä haluamansa asiakirja, mutta viranomaisella velvollisuus myös avustaa tämän löytämisessä
- Maksuja ei voida pyytää tavanomaisesta asiakirjan etsimisestä ja virastossa tutustumisesta eikä myös sähköpostitse lähettämisestä sähköisesti tallennetusta asiakirjasta
- Muutoksenhaku hallintolainkäyttölain mukaan

Mitä kaikkea joudutaan periaatteessa harkitsemaan asiakirjan antamisesta päätettäessä:

- ☐ Onko julkinen asiakirja?
- ☐ Onko vielä julkinen asiakirja?
- ☐ Onko salassapitovelvoitteita?
- ☐ Liittykö salassapitoon harkinnanvaraisuutta?
- ☐ Onko asianosaisella oikeus? Kuka on asianosainen?
- ☐ Onko jollakin muulla/toisella viranomaisella oikeus salassa pidettävään tietoon?
- ☐ Onko jollakin muullakin oikeus (esim. tutkimusintressissä) salassa pidettävään tietoon?
- ☐ Onko salassapito lakannut?
- ☐ Kuka virkamies päättää antamisesta?
- ☐ Miten virallinen kieltäytymispäätös tehdään?
- ☐ Missä muodossa tieto annetaan?
- ☐ Millaisia maksuja vaaditaan?

**KHO 01.09.2003/1998
(KHO 2003:57).**

Asianosaisella oli oikeus saada tietoonsa eläkevakuutusyhtiössä hänen eläkeasiansa käsittelyyn osallistuneiden asiantuntijalääkäreiden nimet ja asian käsittelyyn liittyvä yhtiön hallituksen kokouspöytäkirjan ote liitteineen.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta
1 § 1 mom., 3 §, 4 § 2 mom., 9 § 1 mom., 11 § 1 mom. ja 2 mom. 1 k, 13 § 1 mom., 16 §, 17 § 1 mom.

1 § 1 mom. Julkisuusperiaate. Viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

3 § Lain tarkoitus. Tässä laissa säädettyjen tiedonsaantioikeuksien ja viranomaisten velvollisuuksien tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

4 § 2 mom. Viranomaiset. Mitä viranomaisesta säädetään, koskee myös lain tai asetuksen taikka lain tai asetuksen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen perusteella julkista tehtävää hoitavia yhteisöjä, laitoksia, säätiöitä ja yksityisiä henkilöitä niiden käyttäessä julkista valtaa. Evankelis-luterilaisen kirkon asiakirjojen julkisuudesta säädetään erikseen.

9 § 1 mom. Tiedonsaanti julkisesta asiakirjasta. Jokaisella on oikeus saada tieto viranomaisen asiakirjasta, joka on julkinen.

11 § 1 mom. ja 2 mom. 1 k Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin. Hakijalla, valittajalla sekä muulla, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee (asianosainen), on oikeus saada asiaa käsittelevältä tai käsitelleeltä viranomaiselta tieto muunkin kuin julkisen asiakirjan sisällöstä, joka voi tai on voinut vaikuttaa hänen asiansa käsittelyyn.

Asianosaisella ja hänen edustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

- 1) asiakirjaan, josta tiedon antaminen olisi vastoin erittäin tärkeää yleistä etua taikka lapsen etua tai muuta erittäin tärkeää yksityistä etua.

13 § 1 mom. Asiakirjan pyytäminen. Pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjää on diaarien ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon. Tiedon pyytäjän ei tarvitse selvittää henkilöllisyyttään eikä perustella pyyntöään, ellei tämä ole tarpeen viranomaiselle säädetyn harkintavallan käyttämiseksi tai sen selvittämiseksi, onko pyytäjällä oikeus saada tieto asiakirjan sisällöstä.

16 § Asiakirjan antamistavat. Viranomaisen asiakirjan sisällöstä annetaan tieto suullisesti taikka antamalla asiakirja viranomaisen luona nähtäväksi ja jäljennettäväksi tai kuunneltavaksi tai antamalla siitä kopio tai tuloste. Tieto asiakirjan julkisesta sisällöstä on annettava pyydetyllä tavalla, jollei pyynnön noudattaminen asiakirjojen suuren määrän tai asiakirjan kopioinnin vaikeuden tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi aiheuta kohtuutonta haittaa virkatoiminnalle.

Viranomaisen ratkaisusta automaattisen tietojenkäsittelyn avulla...

Viranomaisen henkilökisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Henkilötietoja saa kuitenkin luovuttaa suoramarkkinointia ja mielipide- tai markkinatutkimusta varten vain, jos niin erikseen säädetään tai jos rekisteröity on antanut siihen suostumuksensa.

17 § 1 mom. Tiedonsaantioikeuksien huomioonottaminen päätöksenteossa. Viranomaisen on tämän lain mukaisia päätöksiä tehdessään ja muutoinkin tehtäviään hoitaessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että tietojen saamista viranomaisen toimista ei lain 1 ja 3 § huomioon ottaen rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista ja että tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti.

14 § Asiakirjan antamisesta päättäminen

Viranomaisen asiakirjan antamisesta päättää se viranomainen, jonka hallussa asiakirja on, jollei 15 §:n 3 momentissa tai muualla laissa toisin säädetä. Valtuusto voi kunnan johtosäännöllä kuitenkin antaa tässä laissa tarkoitettuna viranomaisena toimivalle kunnalliselle toimielimelle oikeuden siirtää päättämässään laajuudessa asiakirjan antamista koskevaa viranomaisen ratkaisovaltaa alaiselleen viranhaltijalle. Tiedon antamisesta asiakirjasta, joka on laadittu viranomaisen toimeksiantotehtävää suoritettaessa tai annettu toisen viranomaisen lukuun suoritettavaa tehtävää varten, päättää tehtävän antanut viranomainen, jollei toimeksiannosta muuta johdu (23.6.2005/495)

Tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on:

- 1) ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy;
- 2) annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi;
- 3) tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä
- 4) annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Tässä pykälässä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava mahdollisimman pian, kuitenkin **viimeistään kahden viikon kuluessa siitä**, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassapidettäviä osia tai jos muu **niihin...viimeistään kuukauden kuluessa siitä**, kun...

15 § Asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtäminen toiselle viranomaiselle

Jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, jonka **toinen viranomainen on laatinut tai joka kuuluu toisen viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan**, viranomainen voi siirtää tiedonsaantia koskevan asian sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on laatinut asiakirjan tai jonka käsiteltäväksi asia kokonaisuudessaan kuuluu.

Jos viranomaiselta pyydetään henkilöä, yritystä, kiinteistöä tai ajoneuvoa koskevia taikka muita sellaisia yksilöinti- tai osoitetietoja, joita toinen viranomainen tallettaa **yleiseen käyttöön tarkoitettuun rekisteriin**, viranomainen voi siirtää tiedonsaantia koskevan pyynnön asianomaisen rekisteriviranomaisen käsiteltäväksi.

Asiakirjajulkisuus - Salassapito - Hallintopäätöksen perusteleminen – Ulkoasiainministeriö

Ulkoasiainministeriö oli hylännyt toimittajan pyynnön saada jäljennökset kolmesta asiakirjasta, koska niitä oli pidettävä salassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti.

Toimittajan valitettua päätöksestä korkein hallinto-oikeus kumosi ministeriön päätöksen ja palautti asian valituksenalaiselta osalta ministeriölle uudelleen käsiteltäväksi.

Korkein hallinto-oikeus lausui, että ministeriö oli perustellut päätöstään pelkästään ilmoittamalla, mikä on sen perusteena oleva säännös. Sen sijaan päätöstä ei ollut perusteltu sen perusteena olevilla pääasiallisilla tosiseikoilla. Päätöstä ei ollut perusteltu sellaisilla tosiseikoilla, joiden nojalla olisi ollut arvioitavissa, aiheuttaisiko tiedon antaminen kysymyksessä olevista asiakirjoista vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä. Valituksenalaista päätöstä ei näin ollen ollut perusteltu hallintomenettelylain 24 §:n 1 momentin edellyttämällä tavalla.

Lainkohdat

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 14 § 3 mom., 24 § 1 mom. 2 kohta ja 33 § 1 mom.

Hallintomenettelylaki 24 § 1 mom. HMenL 24 § 1 mom.

Hallintolainkäyttölaki 7 § 1 mom. HLL 7 § 1 mom.

Vaasan HaO 2.9.2010 10/0455/3

Diaarinumero: 01523/08/1203

Taltionumero: 10/0455/3

Antopäivä: 02.09.2010

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta - Lastensuojeluilmoituksen tekijän henkilöllisyys - Lapsen etu - Erittäin tärkeä yleinen etu

Se seikka, että ilmoittajan henkilöllisyyttä ei ole kirjattu, ei estä ilmoituksen tekijän ilmaisemista, kun se on viranomaisen tiedossa. Asiaa on harkittava ottaen huomioon yhtäältä erittäin tärkeä yleinen etu ja toisaalta A:n yksityinen etu niiden seikkojen perusteella, jotka asiassa ovat ilmenneet. Lastensuojeluilmoitus on arvioitava tehdyn vilpittömässä mielessä lapsen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Koska kysymyksessä on yksityisen henkilön tekemä lastensuojeluilmoitus, joka ei ole loukkaava tai sisällä tahallisesti annettuja vääriä tietoja, olisi tiedon antaminen ilmoituksen tekijästä vastoin erittäin tärkeää yleistä etua. A:n oikeusturva ei näissä olosuhteissa vaadi ilmoituksen tekijän henkilöllisyyden paljastamista. Hallinto-oikeus hylkäsi valituksen.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 11 § 1 mom sekä 2 mom 1 kohta

Asiakirjajulkisuus - Soveltuvuustesti - Asianosaisjulkisuus - Intressivertailu

X ja Y olivat hakeneet Suomen ympäristökeskuksen merikeskuksen johtajan virkaa. Y:n tultua valituksi X oli pyytänyt Y:n soveltuvuustestituloksia. X oli virkaa hakeneena viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu asianosainen viran täyttöä koskevassa asiassa, ja virkaan valitun Y:n soveltuvuustesti oli voinut vaikuttaa asian ratkaisuun. Tiedon antaminen X:lle Y:tä koskevasta soveltuvuustestistä olisi kuitenkin ollut mainitun pykälän 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tavoin vastoin erittäin tärkeää yksityistä etua.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 11 § 1 momentti ja 2 momentti 1 kohta, 24 § 1 momentti 29 kohta

Asiakirjajulkisuus - Asianosainen - Kunta - Palvelujen järjestäminen - Ostopalvelu - Sosiaalihuolto
- Kehitysvammaisten erityishuolto - Asiakasta koskevat tiedot - Salassapito

A:n kunnan asianomainen lautakunta oli järjestänyt kunnan järjestettäväksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaan kuuluvien tehtävien hoidon hankkimalla palvelut ostopalveluina B:n kuntayhtymältä. B:n kuntayhtymä oli kieltäytynyt A:n kunnan erityishuollon asiakkaita koskevien tietojen antamisesta A:n lautakunnalle sillä perusteella, että ne olivat salassa pidettäviä. Koska sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 11 tai 20 §:ssä ei säädetä yleisesti asianosaisen tietojensaantioikeudesta, sovellettavaksi tuli viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 11 §:n asianosaisjulkisuutta koskeva yleissäännös. Lautakunta katsottiin julkisuuslaissa tarkoitetuksi asianosaiseksi sen asiakkaina olevien kehitysvammaisten osalta. Pyydetty kehitysvammaisista tehtyjä havaintoja koskevat asiakirjat voivat vaikuttaa julkisuuslain 11 §:n 1 momentissa tarkoitettu tavoin lautakunnan harkintaan sen päättäessä tarvittavista palveluista ja ne voivat niin ikään vaikuttaa lautakunnan maksettavaksi esitettyjen laskujen perusteiden arvioimiseen. Siihen nähden, että asiakirjat olivat salassa pidettäviä myös lautakunnan hallussa ja että lautakunta olisi voinut saada vastaavat tiedot ilman eri pyyntöä siinä tapauksessa, että se olisi hoitanut palvelut itse, asiakirjojen antaminen lautakunnalle ei ollut vastoin julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua erittäin tärkeää yksityistä etua. Myöskään julkisuuslain 16 §:n 3 momentista ei ottaen huomioon henkilötietolain 8 §:n ja 12 §:n 12 kohdan säännökset aiheutunut estettä tietojen antamiselle. Lautakunta oikeutettiin saamaan asiakkaitaan koskevat tiedot B:n kuntayhtymältä.

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 11 § 1 ja 2 momentti ja 16 § 3 momentti

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 11 §, 14 § 1 momentti ja 20 §

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta 4 § 1 momentti 4 kohta

Henkilötietolaki 8 § ja 12 § 12 kohta

33 § (7.8.2015/907)

Muutoksenhaku

Jos maksuvelvollinen katsoo, että määrättäessä maksua valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti tämän lain 34 §:n nojalla on tapahtunut virhe, hän voi vaatia maksun oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Oikaisua on vaadittava kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Muuhun päätökseen ja oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen 1 momentissa tarkoitettussa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla. Hallinto-oikeuden muuhun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta asiassa, joka koskee oikeudenkäynnin julkisuutta, on voimassa, mitä oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annetussa laissa ja oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetussa laissa säädetään.

L:lla 907/2015 muutettu 33 § tulee voimaan 1.1.2016.

34 § 1-4 mom. Maksut

Asiakirjan antamisesta 9 ja 11 §:n nojalla ei peritä maksua, kun:

- 1) asiakirjasta annetaan tietoja suullisesti;
- 2) asiakirja annetaan viranomaisen luona luettavaksi tai jäljennettäväksi;
- 3) julkinen sähköisesti tallennettu asiakirja lähetetään tiedon pyytäjälle sähköpostitse;
- 4) sähköisesti tallennettu asiakirja lähetetään asianosaiselle sähköpostitse;
- 5) pyydetyn asiakirjan antaminen kuuluu viranomaisen neuvonta-, kuulemis- tai tiedotusvelvoitteen piiriin.

Edellä 1 momentin 1-4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa tiedon esille hakemisesta aiheutuneita kustannuksia vastaava maksu peritään kuitenkin silloin, kun on pyydetty asiakirjaa, joka ei 13 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ole yksilöitävissä ja löydettävissä viranomaisen tämän lain mukaisesti pitämästä asiakirjarekisteristä siinä käytettävän asiakirjaluokittelun eikä asiakirjan tunnisteiden avulla taikka sähköisesti ylläpidetystä rekisteristä sen hakutoimintojen avulla.

Tiedon antamisesta 9 ja 11 §:n nojalla kopiona tai tulosteena peritään maksu, joka vastaa tiedon antamisesta viranomaiselle aiheutuvien kustannusten määrää, jollei tätä alhaisemmasta maksusta erikseen toisin säädetä tai kuntalain (365/1995) nojalla päätetä. Maksu määrätään ja peritään siten kuin kuntalain nojalla päätetään tai valtion maksuperustelain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetusta suoritteesta säädetään.

Kopion tai tulosteen hinnoittelussa 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa voidaan soveltaa sivukohtaista tai muuta yksikkökohtaista keskihintaa, joka voidaan määritellä erikseen tavanomaisia asiakirjapyyntöjä ja erikseen erityisiä toimenpiteitä vaativia asiakirjapyyntöjä varten....

Opetushallintoon erityisesti liittyvät säännökset julkisuuslaissa

11 § 2 mom Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Asianosaisella, hänen edustajallaan tai avustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

1) ...

3) esittelymuistioon, ratkaisuehdotukseen ja niihin verrattavaan muuhun asian valmistelua varten viranomaisen laatimaan asiakirjaan ennen kuin asian käsittely on kysymyksessä olevassa viranomaisessa päättynyt; ylioppilastutkintoa varten annetusta koevastauksesta sekä koevastauksen arvostelleen ylioppilastutkintolautakunnan määräämän arvostelijan henkilöllisyydestä tiedon voi saada kuitenkin vasta, kun ylioppilastutkintolautakunta on suorittanut lopullisen arvostelun;...

24 § Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

22) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja pääsy- tai muusta kokeesta tai testistä, jos tiedon antaminen vaarantaisi kokeen tai testin tarkoituksen toteutumisen tai testin käyttämisen vastaisuudessa;

30) Oppilashuoltoa ja oppilaan opetuksesta vapauttamista koskevat asiakirjat, oppilaan jakokelaan koesuoritukset sekä sellaiset oppilaitoksen antamat todistukset ja muut asiakirjat, jotka sisältävät oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, samoin kuin asiakirjat, joista ilmenee ylioppilastutkintolautakunnan määräämien arvostelijoiden arvostelutehtäviä koskeva koulukohtainen työnjako, kunnes on kulunut vuosi kyseisestä tutkintokerrasta;

Henkilötietolaki (22.4.1999/523)

1 luku

Yleiset säännökset

- 1 § Lain tarkoitus
- 2 § Soveltamisala
- 3 § Määritelmät
- 4 § Suomen lain soveltaminen

2 luku

Henkilötietojen käsittelyä koskevat yleiset periaatteet

- 5 § Huolellisuusvelvoite
- 6 § Henkilötietojen käsittelyn suunnittelu
- 7 § Käyttötarkoitussidonnaisuus
- 8 § Käsittelyn yleiset edellytykset
- 9 § Tietojen laatua koskevat periaatteet
- 10 § Rekisteriseloste

3 luku

Arkaluonteiset tiedot ja henkilötunnus

- 11 § Arkaluonteisten tietojen käsittelykielto
- 12 § Poikkeukset arkaluonteisten tietojen käsittelykiellosta
- 13 § Henkilötunnuksen käsittely

4 luku

Henkilötietojen käsittely erityisiä tarkoituksia varten

- 14 § Tutkimus
- 15 § Tilasto
- 16 § Viranomaisen suunnittelu- ja selvitystehtävät
- 17 § Henkilömatrikkeli
- 18 § Sukututkimus
- 19 § Suoramarkkinointi ja muut osoitteelliset lähetykset
- 20 § Henkilöluottotietojen käsittely (kumottu)
- 21 § Tietojen poistaminen luottotietorekisteristä (kumottu)

5 luku

Henkilötietojen siirto Euroopan unionin ulkopuolelle

- 22 § Yleiset edellytykset
- 22 a § Komission päätökset
- 23 § Poikkeusperusteet

6 luku

Rekisteröidyn oikeudet

- 24 § Informointi tietojen käsittelystä
- 25 § Informointi tietojen käsittelystä tietyissä tapauksissa
- 26 § Tarkastusoikeus
- 27 § Tarkastusoikeuden rajoitukset
- 28 § Tarkastusoikeuden toteuttaminen
- 29 § Tiedon korjaaminen
- 30 § Kielto-oikeus
- 31 § Automatisoitu päätös
- 32 § Tietojen suojaaminen
- 33 § Vaitiolovelvollisuus
- 34 § Henkilörekisterin hävittäminen
- 35 § Henkilötietojen siirto arkistoon

8 luku

Ilmoitus tietosuojavaltuutetulle

- 36 § Ilmoitusvelvollisuus
- 37 § Ilmoituksen tekeminen

9 luku

Henkilötietojen käsittelyn ohjaus ja valvonta

- 38 § Tietosuojaviranomaiset
- 39 § Tietosuojaviranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus
- 40 § Tietosuojavaltuutetun toimenpiteet
- 41 § Tietosuojavaltuutetun kuuleminen
- 42 § Toimialakohtaiset käytäntesäännöt

- 43 § Tietosuojalautakunnan lupatoimivalta
- 44 § Tietosuojalautakunnan määräykset
- 45 § Muutoksenhaku
- 46 § Uhkasakko

10 luku

Erinäiset säännökset

- 47 § Vahingonkorvausvelvollisuus
- 48 § Rangaistussäännökset
- 49 § Tarkemmat säännökset
- 50 § Voimaantulo
- 51 § Siirtymäsäännökset

3 § Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

- 1) *henkilötiedolla* kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksia tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi;
- 2) *henkilötietojen käsittelyllä* henkilötietojen keräämistä, tallettamista, järjestämistä, käyttöä, siirtämistä, luovuttamista, säilyttämistä, muuttamista, yhdistämistä, suojaamista, poistamista, tuhoamista sekä muita henkilötietoihin kohdistuvia toimenpiteitä;
- 3) *henkilörekisterillä* käyttötarkoituksensa vuoksi yhteenkuuluvista merkinnöistä muodostuvaa henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, jota käsitellään osin tai kokonaan automaattisen tietojenkäsittelyn avulla taikka joka on järjestetty kortistoksi, luetteloksi tai muulla näihin verrattavalla tavalla siten, että tiettyä henkilöä koskevat tiedot voidaan löytää helposti ja kohtuuttomitta kustannuksitta.
- 4) *rekisterinpitäjällä* ...

8 § 4 mom. Käsittelyn yleiset edellytykset

Henkilötietoja saa käsitellä ainoastaan: ...

Oikeudesta saada tieto ja muusta henkilötietojen luovuttamisesta viranomaisen henkilörekisteristä on voimassa, mitä viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta säädetään.

9 § Tietojen laatua koskevat periaatteet

Tarpeellisuusvaatimus – virheettömyysvaatimus

13 § Henkilötunnuksen käsittely

Henkilötunnusta saa käsitellä rekisteröidyn yksiselitteisesti antamalla suostumuksella tai, jos käsittelystä säädetään laissa. Lisäksi henkilötunnusta saa käsitellä, jos rekisteröidyn yksiselitteinen yksilöiminen on tärkeää:

- 1) laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi;
- 2) rekisteröidyn tai rekisterinpitäjän oikeuksien ja velvollisuuksien toteuttamiseksi; tai
- 3) historiallista tai tieteellistä tutkimusta taikka tilastointia varten.

Henkilötunnusta saa käsitellä luotonannossa tai saatavan perimisessä, vakuutus-, luottolaitos-, maksupalvelu-, vuokraus- ja lainaustoiminnassa, luottotietotoiminnassa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja muun sosiaaliturvan toteuttamisessa tai virka-, työ- ja muita palvelussuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa. (30.4.2010/294)

Sen lisäksi, mitä henkilötunnuksen käsittelystä 1 ja 2 momentissa säädetään, henkilötunnuksen saa luovuttaa osoitetietojen päivittämiseksi tai moninkertaisten postilähetysten välttämiseksi suoritettavaa tietojenkäsittelyä varten, jos henkilötunnus jo on luovutuksensaajan käytettävissä.

Rekisterinpitäjän on huolehdittava siitä, että henkilötunnusta ei merkitä tarpeettomasti henkilörekisterin perusteella tulostettuihin tai laadittuihin asiakirjoihin.

Lait

[Henkilötietolaki](#)[Erityislainsäädäntö](#)[Työelämän tietosuojalaki](#)[Sähköisen viestinnän tietosuojalaki](#)[Julkisuuslaki](#)[Kansainväliset normit ja ohjeet](#)[EU:n tietosuojauudistus](#)[Etusivu](#) » [Lait](#) » [EU:n tietosuojauudistus](#)

EU:n tietosuojauudistus

Oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa (OSA) yleisnäkemys uudesta tietosuoja-asetuksesta

Euroopan unionin oikeus- ja sisäasioiden neuvosto hyväksyi kokouksessaan 15.6.2015 yleisnäkemyksen ehdotukseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (yleinen tietosuoja-asetus).

Asetuksen valmistelu

Maaliskuussa 2012 Euroopan komissio esitti henkilötietosuojaa koskevan EU:n oikeudellisen kehyksen uudistamista. Komission ehdotuksen pohjalta on keskusteltu yksityiskohtaisesti sekä parlamentissa että neuvostossa. Euroopan parlamentin LIBE-valiokunta äänesti mietinnöstään asetuksesta lokakuussa 2013 ja Euroopan parlamentti äänesti kannastaan yleiseen tietosuoja-asetusehdotukseen maaliskuussa 2014. Se hyväksyi LIBE-valiokunnan mietinnön sellaisenaan.

Mikä on asetuksen tavoite

Ehdotuksen tavoitteena on luoda Euroopan unionille ajanmukainen, vahva, yhtenäinen ja kattava tietosuojakehys. Lisäksi ehdotuksen tavoitteena on parantaa luottamusta online-palveluihin ja näin edistää EU:n digitaalista sisämarkkinoiden kehittämistä.

Asetus tulee korvaamaan vuonna 1995 annetun henkilötietodirektiivin. Ehdotuksella päivitetään ja nykyaikaistetaan tietosuojadirektiivin periaatteet. Asetus sisältää säännökset mm. henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista, käsittelyn lainmukaisuudesta, rekisteröiden suostumuksen edellytyksistä ja arkaluonteisten tietojen käsittelystä.

Milloin asetus hyväksytään

Neuvoston päätöksen jälkeen Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio aloittavat tämän ns. kolmikantaneuvottelut. Tavoitteena on saada lopullinen päätös asetuksen hyväksymisestä vuoden 2015 loppuun mennessä. Asetuksen sisältö voi vielä jossain määrin muuttua.

Hallinto-oikeuden tulevaisuus

viranomaisten tehtävät, toimivalta ja yksilön oikeusturva muuttuvassa maailmassa

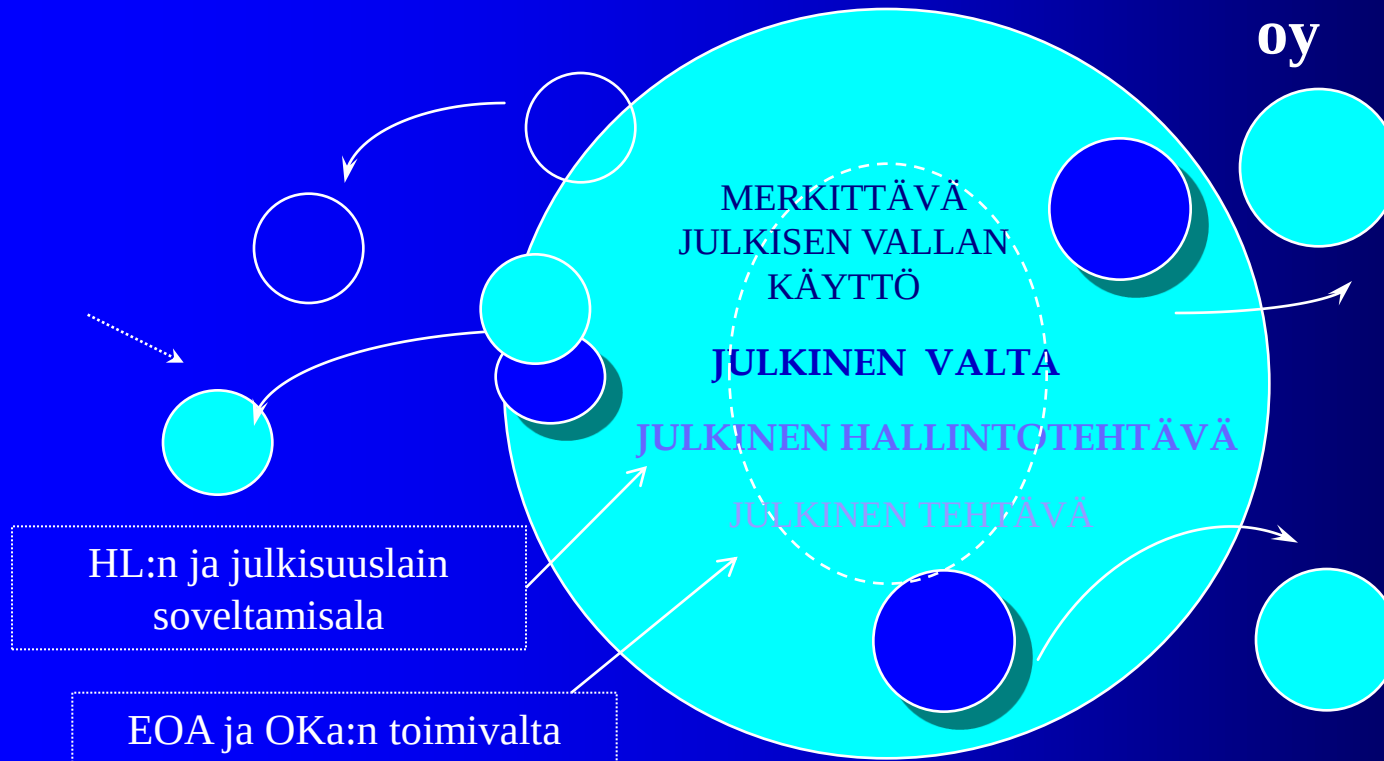
- Byrokratian ikuisuus + länsimainen oikeusvaltio
- Kehitystehdoksia ja toteutettuja uudistuksia
- Yksityistäminen
- Eurooppalainen hallinto-oikeus

Kehitystendenssejä ja toteutettuja uudistuksia

- ❑ **Yksityistäminen, säästöt... globalisaatio, unionioikeuden vaikutukset**
- ❑ **Perus- ja ihmisoikeudet**
- ❑ **Integraation vaikutukset, eurooppaoikeus, eurooppalainen hallinto-oikeus**
- ❑ **Organisaatiouudistuksia** (alueelliset hallinto-oikeudet 1999, markkinaoikeus 2002, kunta – ja palvelurakenneuudistus, lääneistä maakuntajakoon, aluehallintovirastot ja ELY-keskukset 2010, SOTE (?) + uusi kuntalaki)
- ❑ **Automaattisen tietojenkäsittelyn vaatimukset**
(sähköinen asiointi, eHallinto)
- ❑ **Hallintomenettelylaista hallintolakiin** (mm. tiedoksianto hallintoasioissa ja asiakirjojen lähettämistä sääntelevien lakien uusiminen)
- ❑ **Kuinka säännellään määräaikojen laskemista, perusteetonta etua, julkisoikeudellista viivästyskorkoa? Kuinka kehittää oikeussuojaa viranomaisen passiivisuuskysymyksissä?**
- ❑ **Hallintolainkäytön kehittäminen** - suullisuus ja julkisuuskysymykset hallintolainkäytössä, kokoonpanot, muutoksenhaun kehittäminen sosiaalivakuutusasioissa, KHO:n rooli, valituslupajärjestelmän kehittäminen (ei niinkään valituskieltojen), oikaisuvaatimusmenettelyn kehittäminen ja laajentaminen uusiin asiaryhmiin, pidetäänkö tuomioistuinlinjat erillisinä?
- ❑ **Aineellisen lainsäädännön jatkuva uudistuminen ja siihen liittyvät erilaiset oikeussuojakysymykset**

Yksityistäminen

Erilaisia muotoja: organisatorinen, ostopalvelut, tulosohjaus

PL 124 §
Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle.

KunL 44 § 2 mom. Tehtävää, jossa käytetään julkista valtaa, hoidetaan virkasuhteessa. Tällaista tehtävää varten perustetaan virka. Perustellusta syystä henkilö voidaan kuitenkin ottaa tällaiseen tehtävään virkasuhteeseen myös ilman, että tehtävää varten on perustettu virkaa. Ks. myös RL 40 luku 11 §

Kotimaan uutiset

Iso puurakennus palaa Uudenkaupungin keskustassa

Lapin rajanylityspaikat täyttyvät turvapaikanhakijoiden romuautoista - "ilmiö on huolestuttava"

Asukkaat turhautuivat: Yksityinen valvontafirma sakottaa jopa omaan ruutuun pysäköimisestä

JHL jyrähtää sisäministerin puheista: "Ei seuraa muuta kuin sekasortoa"

Mies marssi naisten suihkutiloihin - nuorille turvapaikanhakijoille porttikielto uimahalliin Haukiputaalla

Poliisi metsästyskuolemasta: Ampuja luuli nähneensä kauriin - havahtui ihmisen ääneen

Kansalaisaloite eurojäsenyydestä etenee eduskuntaan

SDP:n Lindtman ihmeissään: "Mistä Soinin äkkikäänteessä on kysymys?"

Tupakkaa ja rahaa pyytänyt puukotti yllättäen

Asunto täynnä savua: naapuri pelasti iäkkään miehen

Erikoinen kolari Salossa: perävaunu paiskasi jalankulkijan katuun

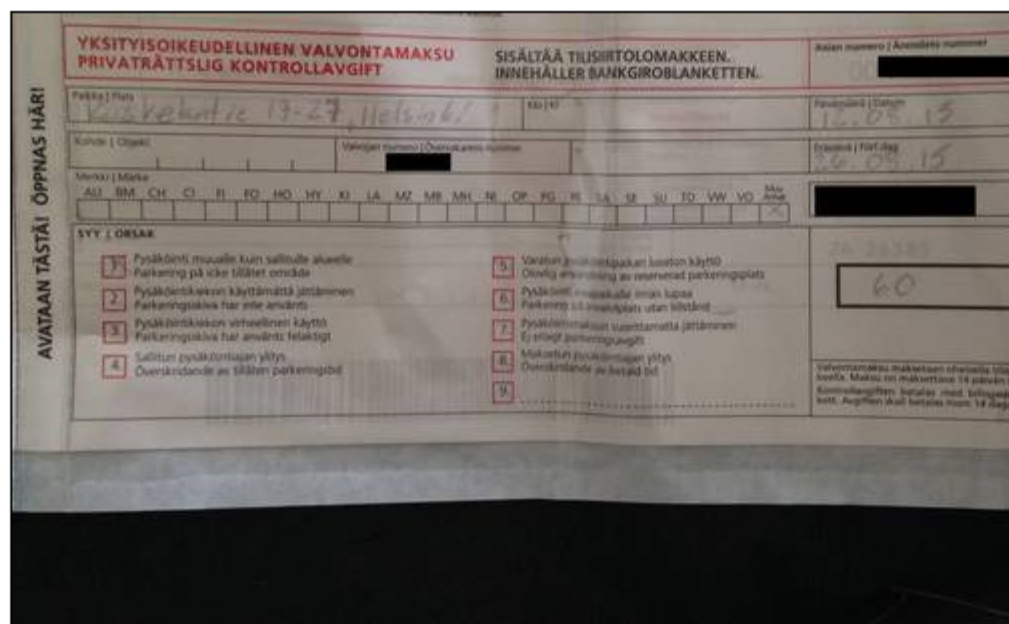
Jäiden paksuuksissa

Asukkaat turhautuivat: Yksityinen valvontafirma sakottaa jopa omaan ruutuun pysäköimisestä

Lauantai 16.1.2016 klo 20.19

Yksityisestä pysäköinninvalvontafirmasta on tullut oikea riesa asunto-osakeyhtiön asukkaille Helsingin Käpylässä. Asiasta kertoi ensimmäisenä Helsingin Sanomat.

Yksityinen valvontayritys antoi sakot asukkaalle, joka piti autoa omalla autopaikallaan Koskelantiellä Käkylässä. Kuva: Mikko Lehtonen

Koskelantiellä sijaitseva yhtiö otti käyttöön yksityisen pysäköinninvalvonnan noin 2,5 vuotta sitten, mutta valvonta ei toimi kuten tarkoituksena oli.

Katso parhaat talvilomatarjoukset
Varaa »

PÄÄAIHEET

Paukkupakkaset yllättivät viikonloppuna jopa 40...

Loppu pentutehtäälle - tuomio törkeästä eläins...

SDP:n Lindtman ihmeis... Soinin äkkikäänteessä

Luetuimmat nyt Tuoreim...

Kaikki Uutiset Urheilu

1. Asukkaat turhautuivat valvontafirma sakottaa j... pysäköimisestä

2. Céline Dionin veli kuoli aviomiehen kuolemasta k...

3. Lapin rajanylityspaikat turvapaikanhakijoiden ro... on huolestuttava"

4. Mies marssi naisten su... nuorille turvapaikanhakij... uimahalliin Haukiputaalla

5. Tosi-tv-tähti Sointu p...

Eurooppalainen hallinto-oikeus

- ❑ Euroopassa on erilaisia hallinto-oikeudellisia kulttuureja: Ranska, Saksa, Yhdistynyt kuningaskunta, Ruotsi
- ❑ Eurooppaoikeutta soveltavat unionin toimielimet ja mutta myös kansalliset hallintoviranomaiset lähtökohtaisesti kansallisia hallinto-oikeudellisia menettelysääntöjä soveltaen
- ❑ Mitkä alueet ”eurooppalaistuneet”? Yleishallinto-oikeus vain vähän, mutta materiaalisten normien kautta paljon (maatalous, ympäristö, kilpailukysymykset, tutkintojärjestelmät, sosiaali- ja työoikeudelliset kysymykset jne.).
- ❑ Kysymys hyvän hallinnon (*Principles of Good Administration*) yleiseurooppalaisista vaatimuksista